DÖNEM : I CİLT : 29 TOPLANTI : 4

CUMHURİYET SENATOSU TUTANAK DERGİSİ

108 nci Birleşim

1 . 7 . 1965 Perşembe

İçindekiler

Sayfa

1. — Geçen tutanak özeti 540

2. — Gelen kâğıtlar 540

3. — Yoklama 541

4. — Başkanlık Divanının Genel Kurula sunuşları 541

1. — Cumhuriyet Senatosu Tabiî Üyesi Muzaffer Yurdakuler'e, izin verilmesi hakkında Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi (3/438) 541

2. — Parlâmentolararası Turizm Birliği Grupu Müteşebbis Heyet Yönetim Kurulu Başkanlığının Müteşebbis Heyet Yönetim Kurulunun adlarını ihtiva eden tezkeresi 541:542

5. — Görüşülen işler 542

1. — Siyasi partiler kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul edilen metni ve Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyon raporu (Millet Meclisi 1/560: Cumhuriyet Senatosu 1/551) (S. Sayısı : 649) 542: 565,566:584,603:640

2. — Silâhlı Kuvvetlerde görevli muvazzaf tabip, diş tabibi ve eczacılara tazminat verilmesi hakkındaki kanun tasarısının Millet Meclisince kabul edilen metni ve Geçici Komisyon raporu (Millet Meclisi 1/861; Cumhuriyet Senatosu 1/562) (S. Sayısı : 653) 584:601

6. — Sorular ve cevaplar 601

B) Yazılı sorular ve cevapları *601*

1. — Cumhuriyet Senatosu Üyesi Sadi Koçaş'ın, 1960 yılından evvel T. C. Ziraat ve Emlâk Kredi bankaları tarafından yurdun muhtelif yerlerinde inşa ettirilen köy evlerine dair soru önergesi ve İmar ve İskân Bakanı Recai İskenderoğlu'nun yazılı cevabı (7/218) 601:602

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Birinci oturum

Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir; az gelişmiş bölgelere yapılacak yatırımların hızlandırılması ve yatırımların uygulanabilmesi için gerekli araçların sağlanması gerektiğini bildirdi.

Rize Üyesi Meedi Agun'a izin verilmesi hakkındaki Başkanlık tezkeresi okundu ve izin kabul edildi.

Siyasi partiler kanunu tasarısının maddeleri üzerindeki görüşmelere devam olundu.

Oturuma son verildi.

İkinci oturum

1965 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1), (A/2) ve (A/3) işaretli cetvellerde değişiklik yapılması hakkındaki kanun tasarısı görüşüldü ve tasarının kanunlaşması kabul olundu.

Siyasi partiler kanunu tasarısının maddeleri üzerindeki görüşmelere devam edildi.

1 Temmuz 1965 Perşembe günü saat 10 da toplanılmak üzere Birleşime, saat 17,46 da, son verildi.

Başkan	Kâtip
Başkanvekil	Cumhurbaşkanınca S. Ü.
Muhittin Kılıç	*Âdil Ünlü*

Kâtip
Afyon Karahisar
Mustafa Yılmaz İnceoğlu

2. — GELEN KÂĞITLAR

Teklif

1. — Emekli Sandıkları ile Mâlûliyet, İhtiyarlık ve Ölüm Sigortaları kanunlarına tabi hizmetlerin birleştirilmesi hakkındaki 5.1.1961 tarihli ve 228 sayılı Kanunun 6 ncı maddesine bir fıkra ve geçici madde eklenmesine dair kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni (Millet Meclisi 2/786; Cumhuriyet Senatosu 2/166) (Bayındırlık, Ulaştırma ve İmar - İskân, Sosyal İşler, Malî ve İktisadi İşler ve Bütçe ve Plân komisyonlarına)

Raporlar

2. — Türkiye Büyük Millet Meclisi Heyeti ve Avrupa Parlâmentosu Heyeti tarafından, Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu arasında bir ortaklık yaratan 12 Eylül 1963 tarihli Ankara Anlaşmasının 27 nci maddesinin 2 nci fıkrasının uygulanmasına ilişkin olarak kabul edilen metnin onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı Millet Meclisince kabul edilen metni ve Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyon raporu (Millet Meclisi 1/862; Cumhuriyet Senatosu 1/565) (S. Sayısı : 661) [Dağıtma tarihi : 3 0 . 6 . 1965]

3. — Malatya Bölge Tayyare Tamir Fabrikası tamirhanesine ait kerpiç binada 26 . 1 . 1949 gecesi çıkan yangın neticesinde Hazine lehine doğan alacağın affı hakkında kanun teklifinin Millet Meclisince kabul edilen metni ve Cumhuriyet Senatosu Malî ve İktisadi İşler ve Bütçe ve Plân komisyonları raporları (Millet Meclisi 2/820; Cumhuriyet Senatosu 2/165) (S. Sayısı : 660)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 10,00

BAŞKAN — Başkanvekili Fikret Turhangil

KÂTİPLER : Mustafa Yılmaz İnceoğlu (Afyon Karahisar), Sırrı Uzunhasanoğlu (Bolu)

BAŞKAN — 108 nci Birleşimi açıyorum.

3. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapılacaktır.

(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Çoğunluğumuz vardır, müzakerelere geçiyoruz.

Sayın üyelerden istirhamımız, açık oylama yapılması zarureti olduğu için, oylamanın nisapla ilgili olduğu açıktır. Bu bakımdan oy verme hususunda nisap müessiriyetinin göz önünde bulundurulmasını istirham ederim.

4. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Cumhuriyet Senatosu Tabiî Üyesi Muzaffer Yurdakuler'e izin verilmesi hakkında Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi (3/438)

BAŞKAN — Tezkereyi okutuyorum.

Genel Kurula

Cumhuriyet Senatosu Tabiî Üyesi Muzaffer Yurdakuler'in, hastalığına binaen, 23 . 6 . 1965 tarihinden itibaren 20 gün müddetle izinli sayılması Başkanlık Divanının 29 . 6 . 1965 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

Cumhuriyet Senatosu Başkanı
Enver Aka

BAŞKAN — Sayın Yurdakuler'in, hastalığına binaen, 23 . 6 . 1965 tarihinden muteber olmak üzere 20 gün müddetle izninin kabulünü yüksek oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

2. — Parlâmentolararası Turizm Birliği Grupu Müteşebbis Heyet Yönetim Kurulu Başkanlığının, Müteşebbis Heyet Yönetim Kurulunun adlarını ihtiva eden tezkeresi

BAŞKAN —Tezkereyi okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Yüksek Başkanlığına

Parlâmentolararası Turizm Birliği Türk Grupunun 24 Ocak 1964 tarih ve 378 sayılı Yasama Meclislerinin Dış Münasebetlerinin Düzenlenmesi hakkındaki Kanunun geçici maddesi delâletiyle ve 4 ncü maddesi uyarınca yeniden kurulması ve Genel Kurulca karara bağlanması gerekmektedir.

Müteşebbis Heyet Yönetim Kurulunun adları aşağıda gösterilmiştir.

Yüksek tasvibinize arz ederim.

Parlâmentolararası Turizm Birliği
Türk Grupu
Müteşebbis Heyeti Başkanvekili
Maraş
Kemal Bağcıoğlu

Müteşebbis Yönetim Kurulu

Başkan	:	Esat Mahmut Karakurt	C. Senatosu Urfa Üyesi
Başkanvekili	:	Kemal Bağcıoğlu	Maraş Milletvekili
Genel Sekreter	:	Şevki Aysan	Mardin Milletvekili
Sayman	:	Celâl Sungur	Yozgat Milletvekili
Üye	:	Nureddin Ok	Çankırı Milletvekili
»	:	Güner Sarısözen	Sivas Milletvekili
»	:	Muhlis Ete	Ankara Milletvekili
»	:	Safa Yalçık	C. Senatosu Çorum Üyesi
»	:	Muzaffer Döşemeci	İzmir Milletvekili
»	:	Şefik İnan	Çanakkale Milletvekili

SIRRI ATALAY (Kars) — Anlıyamadık efendim.

BAŞKAN — Neyi anlıyamadınız Sayın Atalay?

SIRRI ATALAY (Kars) — Önergenin baş kısmını.

BAŞKAN — Turizm Birliğinin kurulması hakkında.

Turizm Birliğinin kurulması hususunu tasviplerinize arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir efendim.

5. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — Siyasi Partiler kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul edilen metni ve Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyon raporu (Millet Meclisi 1/560, Cumhuriyet Senatosu 1/551) (S. Sayısı: 649) [Dağıtma tarihi: 17 . 6 . 1965] (Bitiş tarihi: 17 . 8 . 1964) (1)

BAŞKAN — Tasarının görüşülmesine devam ediyoruz.

Sayın Atalay'ın vermiş olduğu, 74 ncü madde ile ilgili takririn açık oylamasında nisap hâsıl olmadığından bugüne bırakılmıştı. Aynı maddeyi açık oylarınıza arz edeceğiz.

EKREM ÖZDEN (İstanbul) — Oyları nasıl kullanacağız?

BAŞKAN — Takriri kabul edenler beyaz, kabul etmiyenler kırmızı, çekinser malûm. (Zarf sesleri) Zarf mı? Zarf hakkında bir takrir yok. Yalnız kürsüden açık oyların kullanılması vardır. Başkanlık Divanı üyelerin adedini bilmektedir ve bunu takibe de devam edecektir.

Açık oy kullanılması için isim okutmaya başlıyoruz efendim.

(Tabiî Üye Ekrem Acuner'den başlanarak oylar toplandı.)

BAŞKAN — Oyunu kullanmıyan sayın üye? Yok. Oy verme muamelesi bitmiştir.

Sayın Atalay'ın tadil takriri üzerinde 96 sayın üye oyunu kullanmış; 30 kabul, 57 ret ve 9 çekinser oy çıkmıştır. Takrir açık oylama sonucunda reddedilmiştir.

Dünkü okunan takrirlere ilâveten Sayın Söylemezoğlu'nun bir takriri vardır, okutuyoruz.

Cumhuriyet Senatosu Sayın Başkanlığına

Siyasi Partiler Kanununun 74 ncü maddesinin aşağıda yazılı olduğu şekilde tadilini arz ve teklif ederim.

«Madde 74. — Bir önceki Milletvekili genel seçimlerinde muteber oyların Türkiye çapında:

1. — Yüzde beşinden yüzde onuna kadar oy alan siyasi partilere her yıl 500 bin lira,

2. — Yüzde onbirinden yüzde yirmisine kadar oy alan siyasi partilere her yıl 750 bin lira,

3. — Yüzde yirmi birinden yüzde otuzuna kadar oy alan siyasi partilere her yıl bir milyon lira,

4. — Yüzde otuzbirinden yüzde kırkına kadar oy alan siyasi partilere her yıl 1 250 000 lira,

5. — Yüzde kırkbirinden yüzde ellisine kadar oy alan siyasi partilere her yıl 1 500 000 lira,

6. — Yüzde ellisinden fazla oy alan siyasi partilere her yıl 1 750 000 lira Hazinece ödenir. Bu ödemenin malî yıl başlangıcını takibeden ilk hafta içinde tamamlanması zorunludur.

Sivas
Hulûsi Söylemezoğlu

BAŞKAN — 74 ncü madde üzerinde dün verilmiş beş takrir vardır. Ancak bu takrirler birer fıkra eklenmesine mütedairdir. Bu bakımdan maddenin esasına müessir olan, Sayın Söylemezoğlu'nun bugün vermiş bulundukları takrirdir. Bu takriri oylarınıza arz edeceğim.

Takriri kabul edenler... Kabul etmiyenler.. 10 oya karşı 25 oyla reddedilmiştir.

Ek takrirleri tekrar okutarak oylarınıza arz edeceğim.

Başkanlığa

74 ncü maddenin sonuna; «Yarımlar bire iblâğ olunur, yarımdan az olanlar nazarı itibara alınmaz.» fıkrasının eklenmesini arz ederim.

Kayseri
Hüseyin Kalpaklıoğlu

(1) 649 S. Sayılı basmayazı 21 . 6 . 1965 tarihli 100 ncü Birleşim tutanağı sonuna eklidir.

BAŞKAN — Komisyon, Hükümet katılıyor mu?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ZİHNİ BETİL (Tokat) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet katılmıyor.

HÜSEYİN KALPAKLIOĞLU (Kayseri) — Müsaade eder misiniz? Hiç olmazsa şunu açıklasınlar: Alınan oyların % 5 ten % 10 una kadar diyor... Yüzde 11 den 20 sine kadar diyor. Yüzde 10 ile 11 arasında bir rakama vâsıl olduğu takdirde bu nasıl halledilecektir? Tatbikat için mühimdir.

BAŞKAN — Sayın Kalpaklıoğlu'nun yerinden vermiş olduğu izahata rağmen katılıyor musunuz, katılmıyor musunuz Komisyon olarak

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ZİHNİ BETİL (Tokat) — İştirak etmiyoruz.

BAŞKAN — Komisyon iştirak etmiyor, Hükümet iştirak etmiyor, takriri oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Takrir reddedilmiştir.

Yüksek Başkanlığa

Son fıkra olarak aşağıdaki hususun 74 ncü maddeye eklenmesini saygı ile arz ederiz.

«Siyasi partilere Devletçe yapılacak yardımların yüzde 15 i partilerin merkez teşkilâtına, bakiyesi son milletvekilleri seçimlerinde siyasi partilerin aldığı oy oranına göre illere tevzi edilir.»

Kars	İstanbul
Sırrı Atalay	Hasan Ekrem Özden

(«Söz istiyoruz» sesleri)

BAŞKAN — Efendim, takrir üzerinde söz verilmiyeceği aşikâr.

SIRRI ATALAY (Kars) — Bu mevzu konuşulmadı efendim.

BAŞKAN — Takrir sahibi izahat verebilir, Komisyon gelir kısaca izahatta bulunabilir. («Söz istiyoruz» sesleri) Takrir üzerinde konuşma hakkı munhasıran takrir sahibinindir. Tadil takriridir, İçtüzük mânidir.

Buyurun Sayın Atalay takrir sahibi olarak.

BAKİ GÜZEY (Bursa) — Usul hakkında söz istiyorum.

SIRRI ATALAY (Kars) — Muhterem arkadaşlarım, 74 ncü maddenin esasını teşkil eden 65 nci maddenin 13 ncü bendi üzerinde yapılan görüşmeler sırasında siyasi partilere Hazinece yardımın niçin yapılması gerektiği ve bunun mesnedi üzerinde konuşmuş idik.

Hazinece siyasi partilere mâkul ve meşru ölçüler içerisinde bir yardım yapılabilmesi için gerekçe olarak müdafaa ettiğimiz husus şu idi; benim şahsan inancımı ve müdafaa ettiğim husus: Sadece önseçime yapılacak masrafları ve partili üyelerin seçmen kütüklerine kayıt masraflarını karşılamak için Hazinece bir yardım yapılabileceği, bunun dışındaki yardımların mümkün olmıyacağı ve yardımın da bu hususu kapsıyabileceği hususunda idi... Yani önseçim hazırlıklarını temin için Devlet, siyasi partilere bir yardım yapabilir ve bugün mevcut siyasi partilere dayanan rejimlerde Hazinenin siyasi partilere yardımı bahis mevzuu olmamasına rağmen, bizde nispî seçimin esasını teşkil eden yoklamaların isabetli ve millî iradeyi lâyıkı veçhile tecelli ettirilebilmesi için bir önseçim zaruretine hepimiz inanmış bulunuyoruz. Bu önseçimin sıhhatli ve meşru olabilmesi için partili seçmen kütüğünün yerinde olması ve sıhhatli olması zarureti vardır. İşte bu sebeplere dayanarak 65 nci maddenin 13 ncü bendi gereğince Hazineden yardım yapılmasa ve 74 ncü madde gereğince de bu yardımın hangi kıstaslar ve ölçüler içinde yapılmasını kararlaştırmış bulunmaktadır, Yüksek Heyetiniz.

Şimdi bu yardım muayyen nisbette kabul edildiğine göre, bu yardımın doğrudan doğruya illere ve kabul maksadına uygun bir şekilde yapılabilmesi için, yardımın asıl felsefesini, yani kabul maksadını yerine getirebilmesi için illerde ve ilçe teşkilâtında, asıl ilçedir, yoklama kütükleri illerde yapılacaktır. Her siyasi partinin bir önceki Milletvekili seçiminde aldığı veyahut elde ettiği oyların oranına göre Hazinece kendisine yapılan yardımın yüzde onbeşinin genel merkezde bu işleri organize etmesi ki, burada müdafaası yapıldı, genel merkezde özetler tutulabilecektir; her yerdeki kayıtlı üyeler için, fakat, asıl kütükler illerde yapılacağına göre bu yardımın doğrudan doğruya illere yapılması lâzımdır. Bütün siyasi partileri tenzih ederim, bütün siyasi partilerin genel merkezleri her türlü şüpheden âridir, bizim için. Bu takriri verenlerin genel merkezlere hiç iti-

matları mı yok mânasında alınıyor acaba?.. Yok, bu değil. Tamamen bunun dışında olarak meseleyi kabul şekline göre ve yardımın asıl maksadında kullanılmasını temin için illere tahsisi lâzımdır.

Aksi takdirde genel merkezleri, genel merkez masrafları için bunu kullanabilirler ve bunu kullanmaları mümkün olabilecektir. Yardım niçin veriliyor siyasi partilere? Bunun adını koymak lâzımdır. Siyasi partilere seyahat masrafları için yardım yapılmaz ve bu yardım mümkün değildir. Niçin yardım yapılacak? Müdafaasını bunun için yaptık. Bu müdafaayı yapanlar, haklı olarak sarf şeklinin de tasrih ve tesbit edilmesini istemek haklarına sahiptirler. Bu sebeple bir önerge vermişiz. Aynı mahiyette daha birkaç önerge vardır. Hazinece yapılan yardımların muayyen bir miktarının genel merkezlere, diğerlerinin de illere bırakılması; aksi takdirde tamamen siyasi partilerin genel merkezlerinin takdirlerine bırakmak maksadın hilâfına bir kabul olur. Bunun dışında bir kabule iştirak etmemize imkân olmadığını saygıyle arz ederim.

MEHMET ALİ DEMİR (Tunceli) — Takrir hakkında ben de söz istiyorum.

BAŞKAN — Efendim, şimdi İçtüzüğümüzün bir maddesini Yüksek Heyetinize tekrar ediyoruz.

«Madde 97. — Birinci ve ikinci görüşme sırasında yapılan tadil tekliflerinin, komisyona havalesi komisyon tarafından istenmediği takdirde; bu tadillerin gerekçesi, sahipleri tarafından kısaca Genel Kurula açıklanır. Komisyon cevap verir» diyor.

Şu halde tadil takrirleri üzerinde sayın üyelerin söz hakkı bulunmadığı İçtüzükçe tesbit edilmiştir.

Buyurun Sayın Betil Komisyon adına. Kısaca diyor, lûtfedersiniz.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ZİHNİ BETİL (Tokat) — Muhterem arkadaşlar, muhterem arkadaşım Atalay Hazinece yapılan yardımın maksadı hakkında kişisel görüşlerini açıkladılar ve dediler ki, bu yardım seçim içindir. O halde seçimde alınan oy kıstas olmalıdır. Bir miktarı siyasi partilerin genel merkezlerine verilmelidir, bir miktarı da illere aldıkları oy nisbetinde verilmelidir.

Muhterem arkadaşlar, Hazinece siyasi partilere yapılan yardım, üyelerin kaydına mahsus olan kütük defterinin alınmasından, noterce tasdik edilmesinden ta seçimlere kadar o siyasi partinin bütün faaliyetleri için verilmektedir. Binaenaleyh, yardımın sebebini ve maksadını vuzuh ile tesbit etmek lâzımdır. Siyasi partilerin faaliyetleri, seçimlerde netice verir, ama siyasi partilerin faaliyetleri sadece seçimlerden ibaret değildir.

Siyasi Partiler Kanunu, siyasi partilere yeni birtakım görevler ve ödevler vermektedir. Bu görevler ve ödevler o siyasi partinin en çok oy aldığı seçim çevresinde ne ise, en az oy aldığı seçim çevresinde de odur. Bundan başka siyasi partiler bu tasarıda gösterilen hedeflere doğru gelişsin diye bu Hazine yardımı yapılmaktadır. Binaenaleyh, teşkilâtı kuvvetli ve seçmen vatandaşların çoğu o siyasi partiye oy veriyor, o seçim çevrelerindeki parti teşkilâtına fazla para verilecek... Teşkilâtı o kadar gelişememiş, seçmen vatandaşlardan büyük ölçüde oy alamamış illerde siyasi parti teşkilâtına daha az para verecek. Siyasi partiler orada daha fazla faaliyet göstermek, gelişmek için daha çok gayret sarf etmek mecburiyetinde değiller mi? Binaenaleyh, Sayın Atalay arkadaşımın mülâhazalarına iştirak etmeye imkân yoktur.

Onun dışında muhterem arkadaşlarım, 15 ilde teşkilâtlanmış siyasi partiler, seçimlerle ilgili kanundaki hükümlerden faydalanmak suretiyle seçime katılabilirler. Ve memleketimizde bu durumda olan siyasi partiler vardır. O halde aldıkları oya göre para iller teşkilâtına dağıtıldığı takdirde henüz teşkilâtını kurmamış illerde bu siyasi partinin teşkilât kurmasına imkân görmüyoruz, demektir. Binaenaleyh, siyasi partilerin benim görüşüme göre büyüğü küçüğü yoktur. Hepsi siyasi partidirler. Yalnız alışıldı; her ilde teşkilâtı olmıyan ve genel seçimlerde çok fazla oy almıyan partilere küçük partiler diyoruz. 15 - 20 ilde teşkilâtı olan siyasi parti, 15 - 20 ilde seçime katılacak; 15 - 20 ile bu partiye yapılan yardımdan para verilecek, o partinin teşkilâtı olmıyan illere para verilmiyecek... Yani Sırrı Atalay arkadaşımızın görüşü, küçük partilerin gelişmesine ve inkişafına mâni olacaktır. Buna sayın arkadaşlarımın dikkatlerini çekerim. Binaenaleyh, bu yardım, siyasi partilerin her çeşit harcamaları-

nı, diğer 12 kaynaktan karşılıyamadıkları için yapılan yardımdır. Seçimlerde aldıkları oylara göre iller teşkilâtına para verilmesi doğru değildir.

Sonra, Sırrı Atalay'ın mülâhazasını biraz daha genişletirsek şöyle bir teşbih fazla hatalı sayılmıyabilir.

Devlet bütçesi 67 il içindir. 67 ilin nüfusuna göre paraları taksim edelim ve o iller de kendi başlarının çarelerine baksınlar, gibi bir durum doğar. Bütçede prensibolur ve öncelik prensibe istinadeder. Binaenaleyh, bu paraların siyasi partilerin genel merkezlerine verilmesi bu bakımdan da zaruridir. Eğer genel merkezlerin, illere tevziinde ve taksiminde isabetli hareket edemiyor endişesi varsa bâzı arkadaşlarımda, meselâ Sırrı Atalay arkadaşımız da, partisi bünyesi içinde mücadele eder, en ehil kimselerden meydana gelmesine çalışır. Bu kendisini partisi içindeki faaliyetiyle ilgilendiren bir konudur.

(«Sual soracağız» sesleri)

BAŞKAN — Efendim, Tüzük hükmü sual lere de saridir.

SIRRI ATALAY (Kars) — Sual soracağım efendim.

BAŞKAN — Siz mi soracaksınız efendim, diğerlerine olmaz takrir sahibi olarak buyurun.

SIRRI ATALAY (Kars) — Sayın Betil, bu paranın illere verilip onların kendi kaderleriyle başbaşa bırakılacağına, genel merkezlere verilmesinin daha uygun olacağından bahsetti.

Devlet Su İşleri bütçesinden illere muayyen nisbette su işleri için para dağıtılır. Su mevzuunda bu yapıldığına göre, seçim için illere bir para dağıtılmasının bununla bir tezat teşkil etmesine imkân var mıdır, yok mudur. Bu bir.

İkincisi; siyasi partiler gelirlerinden karşılanmıyan masraflar Devlet Hazinesince yapılan yardımlarla karşılanacaktır, diyor. Meselâ herhangi bir siyasi partinin merkez organlarının yapacakları seyahatler de bu para ile mi karşılanacaktır?

BAŞKAN — Buyurun sayın sözcü.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ZİHNİ BETİL (Devamla) — Muhterem arkadaşlar, itibar lâfza değil, maksadadır, mânayadır. Ben Hazinece yapılan yardımın sadece seçim masraflarını karşılamak üzere yapılmış bir yardım olmadığını belirttim ve dedim ki; bu tasarı partilileri noterden tasdikli bir deftere kaydetmek vazifesiyle karşı karşıya bırakır siyasi partileri. Bu defterin satınalınmasından, notere tasdik ettirilmesi için verilecek harclar tutulur. Seçime kadar bütün faaliyetlerinde yapmaya mecbur olduğu harcamalar bakımından yardım olmak üzere verilmektedir, dedim. Sırrı Atalay arkadaşım sadece seçimi nazara alıyor. Evet, siyasi partilerin bütün faaliyetleri, neticelerini seçimde verir. Ama ondan evvelki faaliyetleri olmaksızın seçimde neticeyi almaya imkân yoktur. Binaenaleyh, gelişememiş olduğu illerde siyasi partiler belki daha çok harcamalar yapmak mecburiyetindedirler. Sonra, teşkilâtını bütün illerde kuramamış olan küçük partilerin, bütün illerde teşkilâtlanabilmesi için de bu kriter yanlıştır, dedim.

Sonra, siyasi partilerin bir bütçesi olacak, gelir kaynaklarından gelen bu gelirler, seçimde aldığı oya göre Hazine yardımı belli olan bir gelir, diğerleri de isabetli bir şekilde tahmin edilecek. Hangi ilde hangi işlerin öne alınması gibi konular bir merkezî heyet tarafından derinliğine düşünülmek suretiyle isabetli birtakım tercihler yapılacaktır. İllere dağıtıldığı zaman herbiri bir ayrı prensibe, herbiri bir ayrı ölçüye göre hareket edecek ve siyasi partiler için bir bütçe ve o bütçeye göre harcama imkânsız bir iş haline gelecektir. Sorusunun cevabı demin de arz ettiğim konuşmam içinde mevcut. O konuşmamda, o mülâhazaya iltifat edilmemesini icabettiren gerekçeleri sorularına cevap vermek suretiyle kısaca tekrar ifade etmek mecburiyetinde kaldım.

Su işlerini misal olarak aldılar. Devlet Su İşleri için bütçeye konulan para; illere, sen ilin dâhilinde hangi su işini öngörüyorsan onu önce ele al, diye dağıtılmıyor. İllerde hazırlıklar yapılıyor, tetkikat yapılıyor, teklifler geliyor merkeze. Genel merkez hangi ırmak daha çok su verir, hangi ova daha çok verim verir, hangisinin önce ele alınması lâzımdır, hangi köyün suyu uzaktır, hangi köy suya daha çok muhtaçtır; birtakım prensipler var, birtakım ölçüler vardır. Bunlar birtakım merkezî prensiplere dayanmaktadır.

BAŞKAN — Sayın Atalay, Heyeti Umumiye tahmin ederim, İçtüzüğün kısaca izahı demesine rağmen, takrir sahibi olarak zatıâlinizi ve komisyon sözcüsünün çoğu günü sulara kadar varan misalleriyle tenevvür etmiştir. Eğer özel bir açıklama istiyorsanız şahsan sayın komisyon sözcüsünden sorarsanız daha faydalı olur. Yani gündemimizi yürütelim.

SIRRI ATALAY (Kars) — Kişisel görüşümle, komisyonun toplu görüşü arasında çok büyük farklar olduğu için lüzum görmüyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim. Soru cevaplandırılmıştır.

Sayın Atalay'ın takririne Komisyon ve Hükümet katılmıyor. Takriri oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Takrir reddedilmiştir efendim.

MEHMET ALİ DEMİR (Tunceli) — Ben takririmi geri alıyorum.

BAŞKAN — Takririnizi geri mi alıyorsunuz? Zaten okunmamıştı, gelmemiş kabul edelim.

Sayın Başkanlığa

74 ncsü maddenin sonuna :

(Devletçe verilen bu yardımların % 10 u partilerin merkez ihtiyaçlarını, bakıyesi de son Millet Meclisi seçimlerinde alınan oylar nisbetinde il teşkilâtına tevzi edilir.)

Şeklinde bir fıkra ilâvesini arz ve teklif ederim.

İstanbul
Ekrem Özden

EKREM ÖZDEN (İstanbul) — Atalay'ın takririne iltihak etmiştim. Reye koymaya lüzum yok.

BAŞKAN — Yani geri mi alıyorsunuz?

EKREM ÖZDEN (İstanbul) Evet efendim.

BAŞKAN — Diğer takriri okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

74 ncü maddenin 6 ncı fıkrasından sonra 7 nci bir fıkra eklenmesi hakkındaki önergemin kabulünü saygı ile dilerim.

İstanbul
Rifat Öztürkçine

«7 nci fıkra : Seçime girmeye hak kazanmış olan siyasi partilere, bir önceki milletvekili genel seçimlerinde muteber oyların Türkiye çapında yüzde beşinden az oy alsalar dahi bir defaya mahsus olmak üzere 300 000 lira Hazinece ödenir.»

BAŞKAN — Sayın Öztürkçine, çok kısa olmak üzere buyurun. («Geri al, geri al» sesleri) Müsaade buyurun efendim, takririni izah edecekler.

RİFAT ÖZTÜRKÇİNE (İstanbul) — Yüce Senatonun reylerinin şimdiden tebellür ettiğine inanmaktayım, ama inandığım bir dâvayı da, reddedilse de müdafaa etmek benim tabiî hakkımdır.

Kabul buyurduğunuz 1 nci maddede; siyasi partiler ister iktidarda, ister muhalefette olsunlar demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır, fıkrası Anayasamızın 56 ncı maddesinin üçüncü fıkrasının aynıdır.

Muhterem arkadaşlarm, bir taraftan Anayasada, bir taraftan da Siyasi Partiler Kanununda aynı hüküm olmasına rağmen, seçime girme hakkını kazanmış siyasi bir teşekküle almış olduğu rey adedlerine göre yardım yapılmaması, Anayasanın 56 ncı maddesinin üçüncü fıkrasına aykırıdır. Madem ki, burada bir eşitlik prensibi vardır, siyasi partiler vazgeçilmez bir unsurdur, bu siyasi partilerin yaşaması ancak kirasını ödemesiyle, masraflarını gidermesiyle kaimdir. Bir siyasi parti binasının kirasını ödiyemezse hiç şüphesiz ki o siyasi parti kapanmaya mahkûmdur. Bu duruma göre seçime girmeye hak kazanmış bir siyasi teşekküle de hiç olmazsa bir defaya mahsus olmak üzere 300 000 lira yardımın zaruri olduğu kanısındayım. Takdir Yüce Heyetindir. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Takrir sahibi takririni izah etti. Hükümet. Komisyon katılıyor mu?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ZİHNİ BETİL (Tokat) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Hükümet ve Komisyon katılmıyor. Takriri oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Takrir reddedilmiştir.

İlâve hakkında başka takrir yoktur. Yalnız maddenin esasına müessir Sayın Söylemezoğlu'nun bir takriri vardır, okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Yüksek Başkanlığına

Siyasi Partiler Kanununun 74 ncü maddesi düzenlenirken prensibolarak muteber oy sayısı yüzde on nisbetinde arttıkça beşyüzbin lira bir ilâve kabul edildiği halde, üçüncü bendde her

nasılsa bu nisbete riayet edilmeden beşyüzbin lira fazlasiyle iki milyon lira yazılmış olduğundan nisbetin bozulmaması için maddenin aşağıda yazılı olduğu şekilde kabulünü arz ve teklif ederim.

Sivas
Hulûsi Söylemezoğlu

«MADDE 74. — Bir önceki Milletvekili genel seçimlerinde müteber oyların Türkiye çapında :

1. Yüzde beşinden onuna kadar oy alan siyasi partilere her yıl beşyüzbin lira;

2. Yüzde onbirinden yüzde yirmisine kadar oy alan siyasi partilere her yıl bir milyon lira;

3. Yüzde yirmibirinden yüzde otuzuna kadar oy alan siyasi partilere her yıl bir milyon beşyüzbin lira;

4. Yüzde otuzbirinden yüzde kırkına kadar oy alan siyasi partilere her yıl iki milyon lira;

5. Yüzde kırkbirinden yüzde ellisine kadar oy alan siyasi partilere her yıl iki milyon beşyüzbin lira;

6. Yüzde ellisinden fazla oy alan siyasi partilere her yıl üç milyon lira, Hazinece ödenir.

Bu ödemenin malî yıl başlangıcını takibeden ilk hafta içinde tamamlanması zorunludur.»

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ZİHNİ BETİL (Tokat) — Katılmıyoruz.

HULÛSİ SÖYLEMEZOĞLU (Sivas) — Takririmi izah edeceğim.

BAŞKAN — Buyurun.

HULÛSİ SÖYLEMEZOĞLU (Sivas) — Sayın arkadaşlarım, takririmden de anlaşıldığına göre müsavaten 500 000 lira, 500 000 bin lira gitmiş, bir milyondan iki milyona çıkmıştır. Bunun, küçük partileri tamamiyle küçümsemek ve büyük partilerin kendilerine daha fazla avantaj tanımak için olduğu kanaatindeyim. Bu takririmin iltifat görmesini bilhassa rica ederim.

BAŞKAN — Bu izaha rağmen Komisyon ve Hükümet takrire katılmıyor. Takriri oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Takrir reddedilmiştir.

Sayın Kalpaklıoğlu'nun bir takriri var, okutmuyorum; çünkü Başkanlık Divanının yapacağı işlem de odur; maddeyi oylarınıza arz etmektir.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Açık oylarınıza arz edilecektir.

136 ncı maddeye geçiyoruz.

Eski aidat borçları

MADDE 136. — Siyasi parti üyelerinin mensuboldukları partilere aidolup da bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte ödenmemiş aidat borçları, 66 ncı maddenin 2 nci bendinin 4 ncü fıkrasının 2 nci cümlesi hükmünün uygulanmasında dikkate alınmaz.

BAŞKAN — Sayın Artukmaç'ın vermiş olduğu takriri okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Siyasi Partiler kanunu tasarısının 136 ncı maddesinden sonra «10 ncu kısım geçici hükümler» şeklinde yeni bir başlık açılmasını ve aşağıdaki maddenin geçici 1 nci madde, 137 nci maddenin geçici 2 nci madde, 138 nci maddenin geçici 3 ncü madde ve 139 ncu maddenin geçici 4 ncü madde olarak oya konulmasını arz ve teklif ederim.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun 31 ile 51 nci maddeleri 30 ncu madde gereğince Cumhuriyet Senatosu üyeleri ve Milletvekilleri Seçimi kanunlarında değişiklik yapılıncaya kadar uygulanır.

Yozgat
Sadık Artukmaç

BAŞKAN — Takririnizi izah için buyurunuz.

SADIK ARTUKMAÇ (Yozgat) — Pek muhterem arkadaşlar, bundan önceki kabul buyurduğunuz 30 ncu madde ile, yani Sayın Sırrı Atalay'la beraber verdiğimiz önergeyi kabul etmek suretiyle, 30 ncu madde ile önseçimi Yüce Senato kabul buyurmuştu. Ondan sonra gelen maddelerin teselsül etmesi gerekirdi. 30 ncu madde o şekilde tadil edilmiş bulunduğuna göre, tasarıda mevcut 30 ncu madde açıkta kalmış oluyordu. Bunun için de bendeniz bir önerge verdim, otuzbirinci madde olarak Yüce Heyetiniz kabul etti. 30 ncu madde önseçimi ifade etmekte idi ve bu önseçimin esasları da Milletvekilleri ve Cumhuriyet Senatosu üyeleri seçimi kanunları ile düzenlenir. diye bir hüküm vardı. Önümüzdeki seçimde arz ettiğim gibi Milletvekili ve Cumhuriyet Senatosu üyeleri seçi-

mi Kanununda değişiklik yapılıncaya kadar da bir usulün uygulanması gerekir. Bu usulü de Yüce Heyetiniz 31 nci maddeden itibaren 51 nci maddeye kadar kabul etmiş bulunuyor.

Şu duruma göre 31 den, 51 nci maddeye kadar olan hükümlerin geçici olarak uygulanması gerekmektedir.

Bu itibarla bendeniz bir önerge veriyorum ve önergemde şunu ifade ediyorum :

«Bu kanunun 31 ilâ 51 nci maddeleri 30 ncu madde gereğince Cumhuriyet Senatosu üyeleri ve Milletvekilleri seçimi kanunlarında değişiklik yapılıncaya kadar uygulanır.» Şunu arz etmek istiyorum; 31 ilâ 51 nci maddeler, Seçim Kanununda önseçime ait hükümler konuluncaya kadar uygulanır, demek istiyorum. Yüksek Senatonun buna iltifat etmesini istirham ederim.

İkincisi, efendim şunu da arz ediyorum : Tasarıdaki 137 nci madde tetkik buyurulduğu takdirde bir muvakkat madde mahiyetinde olduğu görülür. Onun için bunun da geçici madde olarak alınması lâzım.

Keza tetkik buyurulduğu takdirde görülecektir ki, ilk seçimler için tedbirler başlığını taşıyan 138 nci madde de geçici bir madde halindedir. Bunun da geçici bir madde halinde tedvin edilmesi gerekmektedir.

Son olarak partilerin kanuna intıbak devresi hakkında ki, 139 ncu madde de keza geçici bir hüküm mahiyetinde olduğu için, bunun da geçici maddeler arasına alınması lâzımdır. Şu halde bendenizin teklif ettiğim geçici madde ile bir, 3 te bu maddeler olmak üzere 4 maddenin geçici madde olarak müta'âa edilmesini arz ve teklif etmekteyim, hürmetlerimle.

BAŞKAN — Komisyon.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ZİHNİ BETİL (Tokat) — Muhterem arkadaşlar, geçici 137 nci madde tasarının 9 ncu kısmını teşkil eden son hükümleri arasında ise de, 74 ncü madde ile çok yakından ilgili bulunmaktadır. 74 ncü madde ile kabul edilen Hazine yardımının ne suretle tediye edileceğini tesbit eder. Ayrıca bir önceki Milletvekili genel seçimine katılmamış olmakla beraber, bu kanunun yayınlandığı tarihte. Millet Meclisinde grupu olan siyasi partilere Hazinece yardım yapılmasını da, ikinci fıkrasında öngörür. Bu itibarla, 137 nci maddenin, 74 ncü madde görüşülüp kabul edildiğine göre, hemen görüşülmesinde ve Yüce Senato kabul eder veya etmez, ama, bir sonuca bağlanmasında fayda vardır.

O itibarla biz Komisyon olarak 137 nci maddenin görüşülmesinden sonra Sayın Sadık Artukmaç'ın önergesinin oylanmasını arz ve teklif ediyoruz. Bu maksatla bir de önerge veriyorum. Bu önergeye iltifat buyurmanızı rica ederiz. 137 nci madde görüşüldükten sonra şayet Sayın Artukmaç'ın önergesi kabul edilirse yine 137 nci madde geçici maddeler arasına alınabilir. Ama 74 ncü madde ile sıkı irtibatı bulunduğu için 137 nci madde görüşülsün, Sayın Artukmaç'ın önergesi ondan sonra reye sunulsun. Sayın Artukmaç'ın bu hususa muvafakat etmesini rica ederim. Çünkü bu suretle müzakere selâmetle neticeye bağlanacaktır.

BAŞKAN — Sayın Artukmaç, önergenizi geri alıyor musunuz?

SADIK ARTUKMAÇ (Yozgat) — Sayın Sözcü 137 nci maddenin geçici madde olarak kabul edileceğini ifade ettiğine göre tekliflerine katılıyorum.

BAŞKAN — 136 nci maddeyi görüşüyorum, 137 yi değil efendim.

136 nci madde üzerinde takrir yok, söz istiyen de yok.

136 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... 136 nci madde kabul edilmiştir.

Birçok maddeler üzerinde verilmiş tekriri müzakere takrirleri vardır, gereğinde tekriri müzakere takrirleri oylanacaktır, malûmaten arz ederim.

MADDE 137. — Bu kanunun yayımı tarihinden sonra 74 ncü madde uyarınca yapılacak ilk ödemeler, bu kanunda Genel Bütçe Kanununa ek ödenek konulmasına dair kanunun yürürlüğe girmesinden başlıyarak bir hafta içinde tamamlanır.

Yukardaki fıkra uyarınca ve bir defaya munhasır ve mahsus olmak üzere, bu kanunun yayımından önceki genel Milletvekili seçimine katılmamış olan ve bu kanunun yayımı tarihinde Millet Meclisinde grupu olan siyasi partilere de 500 000 er lira ödenir.

(«Söz istiyoruz» sesleri)

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen?.. Buyurun Sayın Kalpaklıoğlu.

ESAT MAHMUT KARAKURT (Urfa) — Bu madde üzerinde önergesi var mıdır?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ZİHNİ BETİL (Tokat) — Bir baskı hatası var, onu düzeltelim.

BAŞKAN — Sayın Kalpaklıoğlu, baskı hatası varmış.

HÜSEYİN KALPAKLIOĞLU (Kayseri) — Esas üzerinde konuşacağım.

BAŞKAN — Sayın Komisyon, konuşması baskı hatası ile alâkalı değilmiş.

ESAT MAHMUT KARAKURT (Urfa) — Madde üzerinde takriri varsa konuşabilir.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ZİHNİ BETİL (Tokat) — Tabı hatası var. Müsaade ederseniz arz edeyim. Gelecek arkadaşlar, maddi hata üzerinde konuşurlar, bunu önceden tashih edelim.

BAŞKAN — Sayın Kalpaklıoğlu, buyurunuz.

ESAT MAHMUT KARAKURT (Urfa) — Dün karar verildi. Takrir verilmeden madde üzerinde konuşulamaz.

BAŞKAN — Dört tane takrir vardır. Yalnız takrir sahipleri mi görüşecek («Evet» sesleri) Öyle ise karar alalım. («Dün karar alındı» sesleri)

Tadil teklifleri olduğu takdirde diğer sayın üyeler görüşme hakkına sahip değil mi? Böyle bir karar olup olmadığını araştıracağız. Vazifeliler «yok» diyorlar.

AZMİ ERDOĞAN (Diyarbakır) — Bendenizin vermiş olduğum takrir üzerine bir madde üzerinde takrir vermiyen kimse görüşemez diye karar çıktı.

ESAT MAHMUT KARAKURT (Urfa) — Dört defa rica ettim söz verilmedi.

BAŞKAN — Bu hususta verilmiş takrir yoktur, yalnız Heyeti Umumiyenin temayülü belirmiştir, bu temayüle uyarak üç takrir vardır, onları okutacağım.

AZMİ ERDOĞAN (Diyarbakır) — Bendenizin takriri vardır...

BAŞKAN — Başkanlık Divanının vazifelileri yok diyorlar. Ayrıca vazifelilerle görüşüp neticeyi arz edeceğim.. (Gürültüler) Efendim ben tekrar karar alacağız demiyorum, kararı teyidedelim, diyorum. («Dün karar alındı» sesleri)

Buyurun öyle ise izah edin efendim.

AZMİ ERDOĞAN (Diyarbakır) — Çok muhterem arkadaşlarım, şu anda celseyi idare eden Muhterem Başkan ve Divandaki arkadaşlarım üzerlerine alınmasınlar. Dünden beri Başkanlık Divanının idare tarzında çok acayip birtakım usûller oluyor. Meselâ benden evvel söz alan arkadaşa usul hakkında söz verildiği halde, bendenize dün burada usul hakkında söz istediğim halde, Başkanlık tarafından, hiçbir mucip sebep serd edilmeden, size söz vermiyorum denildi. (Doğru sesleri) Ondan sonra ikinci bir defa durumun nedenini öğrenmek için Başkanlığa bir sual tevcih etmeme rağmen, bu defa Parlâmentonun 3,5 senelik hayatında katiyen kaydedilmiyen bir tarzı muamele ile bize şu cevap verildi...

BAŞKAN — Sayın Erdoğan, zaptı sabık hakkında değil, usul hakkında konuşun.

AZMİ ERDOĞAN (Devamla) — Bendeniz zaptı sabık meselesine geleceğim zaten. Celseyi idare eden Sayın Başkanla aramızda geçen bir konuşmada; efendim zaptı sabık hakkında söz alın da ondan sonra Başkanlık size izah etsin diye, acayip bir tarzda bize cevap verdiler. Bu 3,5 senelik gerek Millet Meclisi ve gerekse Senatoda cereyan etmiş bir muamele değildir.

Aynı celse içinde Başkanlık bir husus üzerinde izahat verirken, zaptı sabık hakkında söz alın da Başkanlık cevap versin, diye karşılık vermesi görülmüş bir şey değildir. Şimdi zaptı sabık hakkında, tüzüğümüzün 115 nci madesini okumaya lüzum hissetmiyorum, gayet sarihtir. Yalnız şunu söyliyeyim Başkanlık Divanına; Başkanlık Divanı olarak zaptı sabık hakkındaki maddeleri ve usul hakkındaki 58 nci maddeyi, müzakerelerin selâmeti bakımından, bir kere daha okusunlar. Bunu tavsiye etmekten başka elimizden bir şey gelmez.

Şimdi ikinci noktaya geliyorum. Bu mevzuda, zamanın darlığı dolayısiyle olacak, Yüksek Senato, bir madde hakkında değişiklik önergesi olsun veya olmasın, komisyonca o madde hakkında bir değişiklik yapılsın veya yapılmasın, bir madde hakkında konuşabilmek ancak bir takrir vermek suretiyle mümkün olabilir. Bunu bendeniz bugüne kadar cereyan etmiş olan usuli muamelelerle biraz bağdaştı-

ramadım. Bu biraz da söz hakkını kısıtlayan bir usuli muamele. Bendeniz bir takrir verdim dedim ki; bir madde üzerinde hiç olmazsa komisyonca bir değişiklik yapılmışsa, o madde üzerinde üyelere söz hakkı tanınsın. Bu dahi verilmedi. Yani ortada Yüksek Heyetinizce tesbit edilmiş bir usul var, bir karar var. Bu kanun bitinceye kadar değiştirge önergesi olsun veya olmasın, komisyonca bir madde değiştirilsin veya değiştirilmesin maddeler üzerinde konuşmak ancak bir değişiklik takriri vermekle mümkün. Binaenaleyh, bu karar mevcutken takriri olmıyan bir arkadaşın bir madde hakkında konuşamıyacağı aşikârdır. Bu hususu arz ederim.

BAŞKAN — Sayın Erdoğan, maddeler üzerinde görüşme hakkı doğabilmesi için sayın üyenin maddenin tadili hakkında bir takrir vermesi lâzımdır, diyorsunuz, değil mi?

AZMİ ERDOĞAN (Devamla) — Evet efendim. Binaenaleyh bu husus mevcut iken, aksine bir karar lâhik olmadıkca bu usulün devam etmesi usuldendir.

Hürmetlerimle. (Alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Betil buyurunuz, Komisyon adına.

NİYAZİ AĞIRNASLI (Ankara) — Sayın Başkan, takrirler izah edilmeden komisyon neyi söyliyecek?

BAŞKAN — Efendim ben zabıtları da getiriyorum, verilmiş bir takrir, alınmış bir karar yok. Başkanlık Divanının vazifelileri tarafından, temayül tesbil edildi deniyor. Zaptı sabık getirtiliyor, yani tutanaklar geliyor.

Buyurun.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ZİHNİ BETİL (Tokat) — Muhterem arkadaşlarım. Komisyon Başkanı sıfatiyle arkadaşım Haldun Menteşoğlu ve Komisyon Sözcüsü olarak da ben bir önerge verdim, kısım kısım konuşulsun, dedik, Yüksek Heyetin takdirine arz edilmek üzere ve madde tadili istenmişse o madde hakkında görüşmeler olur, o maddeler ayrıca oylanır, ama madde tadili istenilmiyen kısımların tüm olarak, yani kısım kısım oylanmasını teklif ettik. Bu önerge kabul edildi Yüksek Heyetiniz tarafından ve müzakereler ona göre devam etti. 28 Haziran Pazartesi gününe kadar değişiklik istenilen madde üzerinde önergesi olmıyan da konuştu. Fakat 28 Haziran Pazartesi gününden itibaren Salı ve dün dâhil değişiklik istenen maddeler üzerinde ancak önerge vermiş olanlar konuştu, Komisyon ve Hükümet konuştu. Önerge vermiyenler konuşmadı. Bu arada Azmi Erdoğan arkadaşımız bir önerge verdi ve bu önergenin oylanmasiyle de bu usul Yüce Senatonuzca teyidedildi. Ve değiştirme teklif edilmiyen maddelerin tümü, o kısım kaç bölümden ibaretse, her bölüm kaç maddeden ibaretse tüm olarak, kısım olarak sadece bir defa oya konuldu. Tatbikat böyle oldu.

Sayın Başkan müsaade ederlerse 137 nci madde üzerinde tabı esnasında işlenilmiş maddi hata var. Tekrar söz almamak için kürsüye gelmişken onu da iki cümleyle ifade edeyim.

Efendim, birinci fıkrada; «Bu kanunun yayımı tarihinden sonra 74 ncü madde uyarınca yapılacak ilk ödemeler, bu kanuna göre...» olarak. Lûtfen sizler de elinizdekileri tashih buyurun.

Sonra ikinci fıkrada; «500 000 er bin lira» yazılı. Bu tasarıda bütün rakamlar yazı ile yazıldığı için, burada da bir hata olmuş. Esasen 137 nci madde Millet Meclisince kabul edilen metin meyanında yoktur. Bu tasarıya komisyonumuzca eklenmiştir. Millet Meclisince kabul edilen metin 140 madde idi. 137 nci maddeyi tasarıya komisyonumuz ekledi ve bu suretle madde adedi 141 oldu. Bütün tasarıdaki rakamlar yazı ile ifade edildiği için bu «500 000 er bin» şeklindeki rakamların da yazı ile olması lâzımdır. Tashihen arz ederim.

BAŞKAN — Takbik edilen sisteme göre 137 nci madde üzerinde takrir vermiş olan muhterem üyeleri arz ediyorum. Yani binnetice konuşma hakkına sahibolanlar:

Komisyon adına bir tadil teklifi vardır, Sayın Artukmaç'ın bir tadil teklifi vardır, Niyazi Ağırnaslı'nın bir tadil teklifi vardır, bir de müşterek imzalı Sayın Özdilek, Karavelioğlu, Ataklı, Karaman, Ağırnaslı, Gündoğan, yani aşağı - yukarı 25 sayın üyenin takrir sebebiyle konuşma hakkı vardır.

SIRRI ATALAY (Kars) — Benim de takririm olacak.

BAŞKAN — Efendim takririniz yok Sayın Atalay.

SIRRI ATALAY (Kars) — Son fıkranın çıkarılması hakkında takririm vardır, Sayın Başkan.

BAŞKAN — Evet son fıkranın çıkarılması için takririniz varmış.

Sayın Kalpaklıoğlu'nun bir takriri var. 137 nci maddenin tadili hususunda çok takrir verildiğinden bu madde hakkında umumi müzakere açılmasını istiyor. Bu takrir evvelce verilmiş bir kararı değiştirme mahiyetindedir. En aykırı olduğu için evvelâ bu takriri okutup oylıyacağım.

NİYAZİ AĞIRNASLI (Ankara) — Olmaz efendim.

BAŞKAN — Niçin Sayın Ağırnaslı?

NİYAZİ AĞIRNASLI (Ankara) — Cumhuriyet Senatosunun daha kesif bir topluğunda alınmış bir karar vardır. Bu kararı değiştirmek için onbeş kişiyle karar almak doğru olmaz.

BAŞKAN — Sayın Ağırnaslı, böyle bir gerekçe olacağını tahmin etmiyorum. Çünkü Heyeti Umumiyenin vermiş olduğu karar yine Heyeti Umumiyece her zaman değiştirilebilir. Vazifemiz zilleri çalıp ondan sonra meseleyi oylamaktır. Takrir oylanamaz, diyemeyiz; bir talep vardır.

HÜSEYİN KALPAKLIOĞLU (Kayseri) — Ben Riyaseti müşkil bir vaziyete sokmak istemem. Eğer bu halde müzakereye devam edilemiyecekse ben takririmi geri alayım. Müzakereye devam edilsin.

BAŞKAN — Evvelce verilmiş bir karar var. Tadil takriri vermemiş sayın üyeler madde üzerinde görüşme hakkından menedilmiştir. Bu bakımdan bu takririnizle madde üzerinde tadil teklifi vermiyen sayın üyeler de konuşma imkânına sahibolacaklardır. Takriri geri alıyorsanız, verelim. Yoksa oylatacağım efendim.

HÜSEYİN KALPAKLIOĞLU (Kayseri) — Müsaade ederseniz takririmi iki kelime ile izah edeyim efendim.

BAŞKAN — Takrir gayet sarihtir, siz geri alıyorsanız alın, almıyorsanız oylatacağım.

HÜSEYİN KALPAKLIOĞLU (Kayseri) — Sayın Başkan, zaten 25 imzalı bir takrir verilmiştir. Üç - dört tane de diğer arkadaşlar takrir vermişlerdir. Şu vaziyette şu kadar insan içinde zaten bunun umumi müzakeresi oluyor demektir. Geri kalan 1 - 2 arkadaşın bu madde üzerindeki fikirlerini almamakta ne var? Bunu anlıyamıyorum. (Oya oya sesleri)

BAŞKAN — Takriri lûtfen okurmusunuz, Sayın İnceoğlu.

HÜSEYİN KALPAKLIOĞLU (Kayseri) — Takririmi geri aldım.

BAŞKAN — Geri verilmiştir. Takrirleri okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

137 nci maddenin geçici 2 nci madde olarak aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

İlk ödemeler

Geçici madde 2. — Bu kanunun yayımı tarihinden sonra 74 ncü madde uyarınca yapılacak ilk ödemeler, bu kanunda Genel bütçe Kanununa ek ödenek konulmasına dair Kanunun yürürlüğe girmesinden başlıyarak bir hafta içinde tamamlanır.

Yozgat
Sadık Artukmaç

Sayın Başkanlığa

137 nci maddenin şifahen arz olunacak sebeplerle aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif eyleriz.

Madde 137. — İlk fıkrası aynen.

Yukardaki fıkra uyarınca ve bir defaya mahsus olmak üzere. bu kanunun yayımını mütaakıp ilk Milletvekili seçimlerine girecek olup da 74 ncü madde hükmünden faydalanamıyan siyasi partilere de 500 000 er lira ödenir.

Ankara
Niyazi Ağırnaslı

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

137 nci maddenin ikinci fıkrasının aşağıda olduğu üzere düzeltilmesini arz ve teklif ederiz:

Yüksek Seçim Kurulunca seçime katılacağı ilân edilen, bu kanunun 74 ncü maddesinden

faydalanamıyan siyasi partilere de, yukarıki fıkra uyarınca bir defaya mahsus olmak üzere 500 000 er lira ödenir.

Tabiî Üye	Tabiî Üye
Fahri Özdilek	Mucip Ataklı
Tabiî Üye	Tabiî Üye
Kâmil Karavelioğlu	Kadri Kaplan
Tabiî Üye	Artvin
Suphi Karaman	Fehmi Alpaslan
İstanbul	İzmir
Fikret Gündoğan	İzzet Birand
Tabiî Üye	Ankara
Sami Küçük	Niyazi Ağırnaslı
Cumhurbaşkanınca S. Ü.	Niğde
Nadir Nadi	İzzet Gener

Yüksek Başkanlığa

137 nci maddenin son fıkrasının çıkarılmasını saygı ile arz ederim.

Kars
Sırrı Atalay

Yüksek Başkanlığa

137 nci madde 74 ncü madde ile ilgilidir.

Bu sebeple, Artukmaç'ın önergesinin, 137 nci madde görüşüldükten sonra oya sunulmasını arz ve teklif ederim.

Geçici Komisyon Sözcüsü
Tokat
Zihni Betil

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ZİHNİ BETİL (Tokat) — Buna lüzum kalmadı Sayın Başkanım, geri alıyorum.

BAŞKAN — Geriverilmiştir.

Sayın Artukmaç, buyurun.

SADIK ARTUKMAÇ (Yozgat) — Çok muhterem arkadaşlar, bendenizin takririm 137 nci maddenin birinci fıkrasının aynen kabulüdür. Sayın sözcüsünün de demin ifade ettiği gibi, oraya bu ilâveyi yapmak lâzım; «Genel Bütçe Kanununa göre.» Bendeniz «göre» kelimesini oraya ilâve etmiş bulunuyorum.

İkinci fıkranın kalkmasını arz ve teklif etmekteyim. Metne bunu almadım. Kanaatimce 500 er bin lira vermek hatalıdır. Seçime girmemiş bir partiye para vermenin doğru olmadığı kanaatindeyim. Seçime girme hakkını bir parti kazanmalı, emek sarf etmeli, gayret sarf etmeli, teşkilât kurmalı, teşkilâtını genişletmeli ve fikriyatını yaymlı, halka kendisini beğendirmeli, bu ameliyeyi yaptıktan sonra seçimlere girmeli, seçimlerde de yüzde beş oy nisbetinden fazla oy almalı, ondan sonra da diğer partiler gibi bu paraya hak kazanmalıdır. Yoksa biz, bir nevi atiyye kabilinden bu parayı doğrudan doğruya her parti kurana verdiğimiz takdirde Hazinenin parasını heba etmiş oluruz kanaatindeyim. Kısaca şunu arz ediyorum : Emeğinin hakkını alabilmesi için, yeni kurulan, herhangi bir sebeple olursa olsun seçime girmemiş partiler bu paradan istifade edememelidir. Çalışmalıdır, faaliyetleriyle halka kendisini beğendirmelidir, seçime girmeli, seçime girdikten sonra muayyen nisbette oy almalı, ondan sonra para almaya hak kazanmalıdır. Kıstas olarak, seçime girmesi şart olmalıdır. Mâruzatım budur. Takririme iltifatınızı istirham ederim.

Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Artukmaç takririni izah maksadiyle ve takrir vermiş olması sebebiyle konuştular. Takriri tekrar okutup oylıyacağım.

SUPHİ KARAMAN (Tabiî Üye) — Usul hakkında söz istiyorum.

NİYAZİ AĞIRNASLI (Ankara) — Sayın Başkan, takriri oylıyamazsınız, söz istiyorum.

BAŞKAN — Efendim, takririnizi okutayım ondan sonra söz vereceğim.

NİYAZİ AĞIRNASLI (Ankara) — Hayır efendim, diğer takrir sahipleri konuşmadan bu takriri hepisinden önce oylıyamazsınız.

BAŞKAN — Efendim, şimdi bir evvelki alınan kararın tatbiki böyle yürür. Lûtfen söz vermedim, müsaade edin, müdahale etmeyiniz Sayın Ağırnaslı. Takririniz okunduğu zaman konuşursunuz.

SUPHİ KARAMAN (Tabiî Üye) — Efendim usul hakkında konuşmak istiyorum.

BAŞKAN — Sıranız var efendim. 97 nci maddeye göre muamele yapıyoruz. Aldığımız karar da bu. Getirttim zaptı.

NİYAZİ AĞIRNASLI (Ankara) — Bu takrir oylanırsa diğer takrirler muallâkta kalır.

SUPHİ KARAMAN (Tabiî Üye) — Bu takririn en son oylanması lâzımdır. (Sol taraftan «doğru, doğru» sesleri)

BAŞKAN — Bir dakika müsaade buyurun. İstirham ederim niye telâş ediyorsunuz. Söz

hakkınız var. Sayın Küçük, Sayın Karaman, Sayın Ağırnaslı. Sırası gelince verilecek.

SUPHİ KARAMAN — (Tabiî Üye) — Bu takririn diğer takrirlerden sonra oylanması lâzımdır.

SIRRI ATALAY (Kars) — Sayın Başkan, bütün konuşmalar önergeler verilmeden bir tek arkadaşın konuşması ile oylanamaz. Bu sebeple şimdiye kadar diğer sayın başkanvekilleri de böyle yaptılar.. Böyle görüldü bugüne kadar.

BAŞKAN — Şimdi görülüp görülmediğini arz edeceğim efendim. Esasen İçtüzüğün 97 nci maddesine göre kanunun maddesi üzerinde görüşme hakkını kısıtlamışsınız. (Bravo, «doğru, doğru» sesleri) böyle bir kısıtlama olamazdı. İçtüzüğün 97 nci maddesine göre munhasıran takrir sahibine ve komisyona söz vermek hakkını tanımışsınız. Şu halde, komisyon ve takrir sahibi görüştükten sonra İçtüzüğün 97 nci maddesine göre yapılacak muamele takriri oylamaktır. Bundan rücu edemem; alınmış karar bu olduğuna göre bundan rücu edemem, Sayın Atalay bunu pekâlâ bilirler, rücu edemem. Çünkü fikriyat yalnız takrir sahiplerinindir. Takrir sahipleri de gelecek takririni Heyeti Umumiyeye arz edecek komisyon ve Hükümetten sorulacak ve mesele halledilecektir. Umumi Heyetin üyelerinin konuşma hakkı takyidedilmiştir.

SIRRI ATALAY (Kars) — İçtüzüğe göre tutumunuz hakkında söz rica ediyorum.

BAŞKAN — Sayın Karaman, usul bakımından buyurun. Size de vereceğim.

SUPHİ KARAMAN (Tabiî Üye) — Sayın arkadaşlarım, bu 137 nci madde, bilâhara takririm sebebiyle söz alıp izah edeceğim gibi, büyük bir imtiyaz, büyük bir eşitsizlik maddesidir. Bu maddenin vuzuhlu bir şekilde müzakere edilip karara varılmasından maksat falan veya filâncayı ilzam etmek meselesi değil, eşitliği sağlama bakımından takrirlerin usulü gereğince oylamaya konması lâzımdır. Bu itibarla 137 nci maddenin ikinci fıkrasının metinden kaldırılmasını talebeden önergenin en sonunda oylanmaya konması lâzımdır. Çünkü bundan evvel o maddenin değişik şeklini müzakere ettiğimiz vakit eğer menfi bir kanaate varırsak ve o değişiklikleri kabul etmezsek o takdirde yine eşitliğin sağlanması bakımından bu maddenin bu fıkrasının çıkarılması lâzımgelecektir. Onu şimdiden oylamaya koyar ve kabul edersek o takdirde çok yanlış bir yola girmiş olacağız. Mâruzatım bundan ibarettir.

BAŞKAN — Şu hususu arz etmeme müsaade buyurmanızı rica ederim. Söz hakkını Sayın Sadık Artukmaç dünden almış ve bunu tescil ettirmiş. Söz hakkı rüçhaniyeti vardır. Yüksek Heyetiniz almış olduğu bir karar gereğince de, takrir sahiplerinin konuşma hakkı var. Şu halde Başkanlık Divanını öyle kısıtlayıcı bir kararla takyidetmişsiniz ki, söz istediği için evvelâ Sayın Sadık Artukmaç'a en önde söz vermek lâzımdır. Şu halde takrirlerin muhalefet derecesini tâyinden bizi menetmişsiniz. Aynı zamanda takrir sahibidir ve öncelikle de söz sahibidir veriyoruz. Şu halde 97 nci maddeye göre yapılacak başka muamele yoktur. Diğer takrir sahipleri de gelsinler, konuşsunlar, sonra da mesele hallolsun, diyemiyoruz.

SADIK ARTUKMAÇ (Yozgat) — Şu halde ben takririmi geri alıyorum.

BAŞKAN — Yeni bir takrir verin geri aldığınızı arz edelim efendim. Çünkü buradan aldılar. Buyurun Sayın Atalay.

SIRRI ATALAY (Kars) — Tatbik şekli şu idi; daha evvelki Sayın Başkan önerge sahiplerine söz veriyordu, doğrudur. Neyi doğrudur?.. Tatbiki doğrudur. Fakat içtüzüğe aykırıdır. Ama Başkanlık o şekilde tatbik ediyordu, diyordu ki, önerge sahiplerine söz vereceğim. Önerge sihiplerine nasıl söz veriyordu? Bütün önerge sahipleri konuşabiliyordu. Ondan sonra önergeler teker teker okunuyordu. Bunda şu fayda vardır: Önergeler üzerinde söz hakkı olan önerge sahibi arkadaşların konuşmasından, önergeler üzerindeki çeşitli fikirlerin ortaya atılmasından sonra önergeler aykırılık sırasına göre okunacak ve oylanacak idi. Sayın Turhangil daha önce gayet âdil bir tatbikat tarzı içinde idi. Umumi Heyetin kabulü şu idi: Madde üzerinde görüşmeler olmıyacak, kısımlar üzerinde görüşmeler olacak. Maddeler üzerinde önerge verilmiş ise Sayın Turhangil o madde üzerinde görüşme açıyordu, herkes konuşabiliyordu. Ama

Sayın Kılıç, Turhangil'den sonra Başkanlık ettiği sırada bunu değiştirdiler, ancak önerge sahiylerine söz verdiler. Fakat, tatbiki ne idi? Önerge sahiplerinin hepsi konuşuyordu, ondan sonra oylanıyordu. Şimdi üçüncü bir safhaya geliyoruz ki, Sayın Fikret Turhangil'in ilk tatbik tarzı gayet doğru idi; fakat bugün şimdi «hayır» diyor. Önergeyi okutacağım, önerge sahibi konuştuktan sonra komisyon ve Hükümetin fikrini alacağım ve o önergeyi oylıyacağım, diyor. Şimdi aslında 97 nci madde şu iki mânada anlaşılabilir; birincisi: İkinci müzakere yahut bütçedeki görüşmeler sırasında, yahut plânın görüşülmesinde veya Kamu İktisadi Devlet Teşebbüslerinin görüşülmesinde verilen önergelerin mahiyetinde değil bu önergeler. Yani munhasıran önerge sahipleri konuşacak değildir. Nedir? Madde üzerinde önerge verildi mi herkes konuşma hakkına sahiptir. Nitekim Sayın Turhangil'in ilk tatbikatı bu şekilde idi. Madde üzerinde önerge verildi mi herkes konuşabiliyordu. Fakat sonra, hayır herkes konuşmasın... Aslında Sayın üyelerin maddeler üzerinde veya kısımlar üzerindeki konuşmaları hiçbir şekilde takyididedilemez. Bir madde üzerinde görüşme açıldı mı; hayır ancak önerge sahipleri konuşabilir. Buna imkân yok. Ne diyor 97 nci madde; «Birinci ve ikinci görüşme sırasında yapılan tadil tekliflerinin, komisyona havalesi komisyon tarafından istenmediği takdirde; tadillerin gerekçesi, sahipleri tarafından kısaca Genel Kurula açıklanır.» Madde üzerinde görüşme yapılacaktır, buna mâni bir hal yoktur. Nedir mesele? Yalnız kendi önergesinin gerekçesini açıklamak istediği zaman onun konuşmak hakkı olabilecektir. Yoksa madde üzerinde 10 dakika ile takyidedilen görüşmeyi yapmaya mâni değildir bu hal. Asla 97 nci maddedeki umumi mânayı bu şekilde anlamaya imkân yoktur. Görüşme hakkı vardır. Yalnız, ancak o kendi önergesinin gerekçesini açıklıyabilir, başkası o gerekçeyi açıklıyamaz ve gerekçe üzerindeki müzakere takrir sahibi ile komisyon arasında olabilir. Yoksa bir madde üzerinde önerge vermiş, bu önerge üzerinde yalnız sahibi konuşacak... Bu, takyidin takyidi olur. Yani kısım üzerinde görüşeceksin; bu evvelâ bir takyidat; ondan sonra da madde üzerinde görüşme sadece önerge sahipleri ile komisyona ait olacak; bu olmaz. Bu görüşme şekli olmaz, mümkün değildir. Bu sebeple Sayın Turhangil'in bundan önce yaptığı tatbikat şekli doğru. Ama, Umumi Heyet bu arada bir karar aldı, dedi ki, «yalnız önerge sahipleri konuşsun». Bu Umumi Heyetin kararı alınmış fakat İçtüzüğe hiç de uygun olmıyan bir karardır. Ama bu demek değildir ki, bütün önergeler okunmıyacak. Her önerge okunacak, sahibi gelip burada savunacak, ondan sonra oylanacak. Hayır. Bütün önerge sahipleri görüşlerini açıklıyacak, ondan sonra önergeler teker teker aykırılık sırasına göre oylanacaktır ki, hiç olmazsa Umumi Heyet çeşitli görüşleri burada öğrenmiş bulunsun. Aslında biraz önce arz ettiğim gibi takyit doğru değildir.

BAŞKAN — Bir dakika efendim, mesele hallediliyor.

Sayın Atalay'a teşekkür ederim. Ben 137 nci maddenin görüşülmesine geçtiğimiz zaman madde üzerinde görüşmek istiyen var mı diye sordum. Peşinen İçtüzüğe göre soracağım sual o idi. Fakat Yüksek Heyetiniz şahittir ki, birçok arkadasların şiddetli itirazlarıyle karşı karşıya geldik ve o itiraz edenlerin bâzısı, şimdi itiraz edenlerin içinde idi. Şu halde bir kısmının konuşma hakkını takyidetmek, yalnız önerge sahiplerini 97 nci maddeye göre konuşturmak ve hepsini konuşturup, Heyeti Umumiyeyi munhasıran takrir sahiplerinin fikri altında bulundurmak asıl değil, 97 nci maddenin usulü, kendi verdiği takriri, Heyeti Umumiyede okunduktan sonra, izah etmek, ikna etmek için kısaca bir arzdan ibarettir. Eğer 97 nci maddeyi tatbik edecek-sek, özür dilerim Sayın Sırrı Atalay'ın anladığı gibi değil, yalnız ve yalnız böyle anlıyorum, başka türlü anlıyamam.

Yalnız meseleyi halledecek bir takrir gelmiştir, onu okutuyorum:

Başkanlığa

Evvelce verilen karar İçtüzüğe aykırıdır. 137 nci madde üzerinde umumi müzakere açılmasını arz ve talebederim.

Kayseri
Hüseyin Kalpaklıoğlu

BAŞKAN — Takrir üzerinde görüşmek istiyen?

NİYAZİ AĞIRNASLI (Ankara) — Takrir aleyhinde konuşacağım.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Ağırnaslı.

SUPHİ KARAMAN (Tabiî Üye) — Ben de lehinde söz istiyorum efendim.

BAŞKAN — Lehinde zaten takrir...

NİYAZİ AĞIRNASLI (Ankara) — Çok muhterem arkadaşlarım, 140 maddelik bir kanunun bir tek maddesine kadar bütün müzakere, 97 nci maddenin şu demincek izah edildiği tarzda anlaşılması suretiyle cereyan ettirilmiş; yani kanunun süratle çıkarılması gerekçesi altında söz hakkı tahdidedilmiştir. Bu tahdidi Yüce Senato geniş bir topluluk içinde kendisine benimsemiş, kabul etmiş, uygulamıştır. Şimdi bir madde üzerinde birkaç noktasından hatalı bir yola, bir tutuma giriyoruz.

BAŞKAN — Takrir üzerinde konuşunuz, efendim.

NİYAZİ AĞIRNASLI (Devamla) — Sadık Artukmaç arkadaşımızın eğer takriri oylanmış olsaydı, öbür takrirlerin müzakeresine ne mahal kalacaktı, ne de amelî bir fayda olacaktı. Binaenaleyh, Riyaset Divanının belki zuhulen olacak, bir Parlâmento oyunu demeye dilim varmıyor, bunlar yapılır; ama...

BAŞKAN — Rica ederim efendim, hiçbir zuhul yoktur. İçtüzüğü tamamiyle tatbik etme gayreti içindeyiz.

NİYAZİ AĞIRNASLI (Devamla) — Başkanlık Divanının, Atalay arkadaşımızın da ifade ettikleri gibi, hepsini okuttuktan, hepsi hakkındaki sözler toplantıktan sonra aykırılık derecesine göre oylamaya gidilmesi halinde söylenecek söz yok. Ama, hepsini birden ortadan kaldıracak ve asıl 74 ncü madde dışında kalmış olan siyasi partilere Hazine yardımını esirgemek maksadına mâtuf olan takririn oylanması, diğer takrirlerin askıda bırakılması yanlış olur.

BAŞKAN — Sayın Ağırnaslı sayın üyelere söz verilmesi hakkındaki takrir üzerinde konuşunuz.

NİYAZİ AĞIRNASLI (Devamla) — Gelelim 97 nci maddenin, 140 maddelik bir kanun içinde yalnız 137 nci madde hakkında uygulanması hususuna.

Muhterem arkadaşlar, Yüce Senato zaman zaman belki süratli netice almak için bir hükmün imhali veya ihmali yolunu hukukan tutabilir. Tutabildiğine misal olarak da, kendisini takyidetmek lüzumunu faydalı görmüştür. Hukukan bu yol vardır. İç usulümüzde biz sadece müzakereyi hızlandıralım derken, takriri olan arkadaşlar izah etmiş olsunlar, Hükümet ve Komisyon Sözcüsü noktainazarını ifade etsin, ondan sonra madde oylansın, demek mümkündür. Ve Yüce Senato bunu demiştir. Bunun kararını halen mevcudolan arkadaşlarımın en az iki, ikibuçuk misli bir ekseriyetle almıştır. 97 nci maddenin başından itibaren uygulanması elbetteki çok doğru idi. Ve hakikaten üyelerin söz haklarının tahdidedilmemesi isabetli idi. Ama arz ettiğim gibi 140 maddenin 139 unda tahdidolmuş da, 140 ncı maddede şöyle bir Parlâmento oyununa tekrar başvurulmak yolu güdülmüş oluyor.

BAŞKAN — Efendim, sözünüzü tasrih ediniz. Oyun yoktur. Sayın Atalay bütün açıklığı ile meseleyi izah ettiler. Bugün Başkanlık eden arkadaşın tatbikatı, bugün yine yapılması istenen tatbikattır. Ben 97 nci maddeyi sizin anladığınız gibi anlıyamıyorum, diyorum Beyefendi, rica ederim, Senatoda oyun oynanmaz.

NİYAZİ AĞIRNASLI (Devamla) — Sayın Başkanın bidayette anlayış tarzları, ifade ettiğimiz gibi doğrudur. Onda biz de mutabıkız. Ama bu tahdit yapıldıktan sonra sadece bir madde için bunu uygulayıp da eğer sonuna kadar kifayet takriri verilmiyecek ve sonuna kadar sadece başka partinin kurulmasını, gelişmesini engellemek maksadına mâtuf olan hareket durdurulacak ve sonuna kadar devam edilecekse mesele yok. O zaman hiç kifayet takriri verilmesin, lehinde aleyhinde 10 - 20 kişi konuşsun ve bir karara varalım, diyelim.

BAŞKAN — Sayın Ağırnaslı lûtfen takrir üzerinde konuşun. Takrir ekseriyetle alınmış bir kararın karşısındadır, diyorsunuz. Mesele bunun üzerinde temerküz ediyor. (Gürültüler) Takririn aleyhinde söz aldınız, aleyhindeki fikirlerinizi lûtfen söyleyin. (Gürültüler, insaf sesleri)

NİYAZİ AĞIRNASLI (Devamla) — İnsaf, paylaşma zamanında yapılmalıydı. (Gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Ağırnaslı takrir üzerinde konuşmuyorsunuz, sözünüzü kesiyorum.

SUPHİ KARAMAN (Tabiî Üye) — Takririn lehinde söz istiyorum.

BAŞKAN — Takrir durumu arz ediyor, lehinde diye bir şey yok, efendim. Müsaade edin takriri oya arz edeyim. Takriri oya arz ediyorum. Bu madde hakkında bütün üyelerin konuşmasını kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

SUPHİ KARAMAN (Tabiî Üye) — Ben de söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Karaman söz sırasındasınız.

SUPHİ KARAMAN (Tabiî Üye) — Muhterem arkadaşlarım; bütün arkadaşlarımızın konuşmasını istiyen önergenin lehinde konuşmak üzere söz istemiştim. Gerekçem şu: Bu 137 nci maddenin ikinci fıkrası bir eşitsizlik, bir adaletsizlik, bir imtiyaz maddesi mahiyetini taşımaktadır. Ben bu maddenin bu hükmünün bütün kanunun diğer bütün maddeleri yanında çok büyük bir önem taşıdığını gördüğüm için bütün parlömanterlerin, bütün Senato üyesi arkadaşlarının bu madde üzerinde fikirlerini beyan etmesini sağlamak maksadiyle benden evvel önerge veren arkadaşımın önergesinin kabulü lehinde konuşmak için söz istemiştim. Fakat Başkan lüzum görmedi ve Yüce Heyetiniz de esasen oyları ile benim görüşüm istikametinde neticeyi bağladı.

Ben önergeye imza koyduğumuz arkadaşlarımla birlikte 137 nci maddenin ikinci fıkrasının aleyhinde bulunuyorum. Bu fıkrayı dikkatlerinize sunuyorum, tekrar okuyarak; «Yukardaki fıkra uyarınca ve bir defaya munhasır ve mahsus olmaz üzere, bu kanunun yayımından önceki genel milletvekili seçimine katılmamış olan ve bu kanunun yayımı tarihinde Millet Meclisinde grupu olan siyasi partilere de 500 'er bin lira verilir».

Şimdi adalet yönünden, imtiyaz tanımama yönünde ya bu fıkranın burada hiçolmaması lâzım. - Gayet net isimler vererek açıklıyacağım - veya bu maddenin imtiyazı kaldıracak, adaleti sağlayıcı şekilde değiştirilmesi lâzımdır.

Sözlerime başlamadan evvel Anayasanın 12 nci maddesinin hepinizin bildiği bir hükmünü okuyacağım.

«Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.» Bu maddenin bu fıkrası imtiyaz maddesidir, açıklıyacağım biraz sonra. Anayasanın yine hepinizin bildiği 56 ncı maddesinin siyasi partilerle ilgili kısmını okuyorum.: «Siyasi partiler, ister iktidarda ister muhalefette olsunlar, demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır.»

Bu 137 nci maddenin 2 nci fıkrası Anayasanın 56 ncı maddesinin hükmü bakımından da eşitsizlik taşımaktadır? Demek ki, Anayasanın 12 nci maddesine göre de bir imtiyaz hükmünü taşımaktadır, 56 ncı maddesine göre de bir eşitsizlik mahiyetini taşımaktadır. Şu halde konuşmalarımın sonunda yapacağım teklife aynen şunu da ilâve ediyorum; ya bu ikinci fıkranın buradan çıkması lâzımdır veya bu ikinci fıkranın eşitliği sağlıyacak şekilde değiştirilmesi lâzımdır.

Arkadaşlarım, ben bütün partilerin isimlerini vererek şimdi meseleyi açıklıyorum. 137 nci maddenin 2 nci fıkrası bundan evvelki Millet Meclisinden gelen tasarıda 74 ncü maddenin 7 nci bendi idi, oradan buraya aktarıldı ve düpedüz Millet Partisini ilzam etmektedir, korumaktadır. Şimdi bir Siyasi partiler Kanununun hükümleri içerisinde siyasi partilere Devlet bütçesinden yardım verirken ortaya bâzı âdil kriteryumlar koymak mecburiyetindeyiz. Bunlar neler olabilir? Meselâ mevcut bütün partilere olabilir. Biraz sonra hangisinin olup hangisinin olmaması lâzımgeldiğini söyliyeceğim. Meselâ denir ki, mevcut bütün partiler seçime girsin girmesin, teşkilâtı var veya yok hepsine verilir denir ve halen seçime girmeyip dışarıda vücut bulmuş olan partilere de verilmiş olur. O takdirde de bir eşitlik prensibi de zedelenmemiş olur.

BAŞKAN — Sayın Karaman bir hususu hatırlatayım ona göre konuşmanızı ayarlayın. Heyeti Umumiyenin almış olduğu bir karara göre 10 dakika görüşme yapılmaktadır.

SUPHİ KARAMAN (Devamla) — Peki Sayın Başkanım.

İkinci kriteryum; aynen bu kanunda görüldüğü gibi, 74 ncü maddede görüldüğü gibi bir önceki seçimlere girme kriteryumu. Yani bir önceki seçimlere girmiş ve orada yüzde

5 ten yukarı rey almış olan partiler bahis konusu olur. Ama yalnız bu olursa bunun da kendine göre bir âdil mânası vardır.

Üçüncü, Yüksek Seçim Kurulunun önümüzdeki seçimlere girmeye hak verdiği, girme niteliğini kazanmış olan partiler. Bu da kendine göre bir adalet ölçüsü taşır. Fakat bu üçünün dışında her hangi bir ölçüyü ortaya getirmiş olmak adaleti bozar. Maddenin bu şekli, bu üç fikrin de dışında bir sistemi ortaya getirmektedir. Dolayısiyle âdil değildir. Ben biraz evvel kriteryum olarak ortaya koyduklarımdan birincisi yani bütün partilere verilmesi fikrini esasından reddediyorum, olamaz. Hiçbir seçime girmeye nitelik kazanmamış, 5 - 10 kişinin bir grup haline gelmek suretiyle memleket çapında çeşitli vilâyetlerde teşkilât kurmamış olan bir partinin Devlet bütçesinden para alması yağmanın ta kendisidir. Bu olamaz, bunu reddediyorum. Şu halde geriye iki kriteryum kalıyor. Birincisi 1961 seçimlerinde, yani bir evvelki seçim döneminde seçime katılan siyasi partiler, maddenin bu şekilde tedvin edilmiş olması o takdirde açık söylemek lâzım, Millet Partisinin bunun dışında kalması icabeder.

İkinci şekil, Yüksek Seçim Kurulunun direkt olarak seçime gireceğini ilân ettiği partiler. Bu da bir kriteryumdur, bu da bir ölçüdür. O takdirde halen Yüksek Seçim Kurulunun hangi partilerin seçime gireceğini kabul etmişse ki, bu partiler halen mevcut Parlâmentodaki koalisyonun dört partisi veya iki büyük parti ile diğer üç küçük partiyi ifade edelim, bir de bunların dışında Türkiye İşçi Partisi. Bu da bir kriteryumdur. Şimdi eğer bir evvelki seçimi kriteryum olarak ele alacak olursak bunun objektif bir ölçü olmaması kanısındayım. O takdirde meselâ 1961 seçimlerine girmiş olan parti, 1961 den 1965 e kadar 4 sene geçmiş memlekette belki çok mühim siyasi gelişmeler olabilirdi, yepyeni partiler belki bugünkü büyük partilerden de daha büyük bir parti vücut bulabilirdi. O parti seçime gireceği halde ve belki de oyların büyük çoğunluğunu alacağı halde ona bir para vermemiş olmak hata olurdu. Böyle bir kanunda umumilik hükmünün esas olması icabederdi. Kanun her devirde, her an tatbik edilebilme kabiliyetini haiz olmalıdır. Meselâ şu Siyasi Partiler Kanunu 137 nci maddenin şu hükmü ile 1961 seçimlerinden önce çıkmış olsa idi ve bu hükmü taşımış olsa idi o zaman yalnız 1957 seçimlerine girmiş olan Cumhuriyet Halk Partisi ile C. K. M. P. si alırdı. Memlekette seçimin sonunda büyük bir çoğunlukla gelmiş olan Adalet Partisinin veya Y. T. P. sinin, bu iki partinin almasına imkân yoktu. Demek ki, 1961 seçimlerinden evvel bu hükümle çıkmış olan bir kanun, o günkü ölçülere göre çözümlenmemiş olacaktı ve kendisinden evvelki devrede kurulmuş fakat bir evvelki seçimlere girmemiş olan partileri dışarıda tutacaktı. Binaenaleyh, yanlış bir ölçüdür. Bugünde bu meseleyi aynı şekilde ölçecek olursak; o takdirde 1965 seçimlerinden sonra 1969 a kadar memlekette büyük oluşumlar meydana gelirdi. Büyük bir parti, yeni bir parti çıkarsa ve bu parti belki de ümit verici, memlekette, Parlâmentoda büyük bir çoğunluğu azınlıyacak bir parti halinde olmasına rağmen o 1969 seçimlerinde alamıyacaktır. Binaenaleyh, yanlış bir ölçüdür. Şu halde en objektif ölçü Yüksek Seçim Kurulunun ilân etmiş olduğu hususdur. Yani seçime hangi partiler katılıyorsa o partilere eşit muamele, eşit haklar tanımak lâzımdır. Tabiî oy çoğunluğunu esas almak suretiyle. Bu itibarla biz önergemizde bu kanunun 137 nci maddesinin 2 nci fıkrasının değiştirilmesini teklif ediyoruz. Ve Yüksek Seçim Kurulunca, seçime girme yeteneğine sahibolan partilerin bu 1965 seçimlerinde olur, 1969 seçimlerinde olur, yani burada getirdiğimiz hüküm, genellik, umumilik hükmünü taşımaktadır. Bu gibi partilerin hepsine eşit muamele yapılmasını öngörüyoruz. Yani bundan demek istedim ki, Türkiye İşçi Partisini koruyorsunuz. Korumak mecburiyetindeyiz arkadaşlarım. Aksi takdirde bu kanun böyle çıkarsa 3 ncü Koalisyonun son günlerinden itibaren C. H. P. tarafından, 3 ncü Koalisyonun lider partisi tarafından M. P. sine taviz olarak verilen bâzı şeyleri, ki, seçim kanununda görmüşüzdür bunları, yani Seçim Kanununa göre bile Millet Partisinin 15 ilden daha aşağı teşkilâtı olduğu halde seçimlere girmemesi lâzımdı. Fakat seçim kanununda bir madde ile taviz verildi. Dolayısiyle o taviz 4 ncü Koalisyonu da ne derece müşkül duruma soktuğunu görüyoruz. Şu halde seçime girme niteliği 15 ilde az olduğu halde bir partiyi burada korumak bunun dışında 15 ilin üs-

tünde 28 - 30 vilâyette teşkilâtı bulunan bir partiyi bunun dışında tutmak âdil değildir ve Anayasanın okuduğum hükümlerine aykırıdır. Ve daha da endişem o dur ki, bu Parlâmentodaki partilerin T. İ. P. karşısında bir cephe kurdukları anlamını halk efkârında da gösterecektir ki, bu efkâr da uygun değildir. Bütün arkadaşlarımın dikkatlerini bu noktaya önemle çekiyorum ve önergemizin kabul edilmesini arz ediyorum. Veyahut da bir başka önerge ile ikinci cümlenin buradan kaldırılıp Millet Partisine de verilmemesi lâzımgeleceği kanısındayım. Mâruzatım bundan ibarettir. Hürmetlerimle. (Alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Ağırnaslı.

NİYAZİ AĞIRNASLI (Ankara) — Çok muhterem arkadaşlarım, ben aslında hakikaten siyasi partileri çok müşkül duruma düşürecek, itham altında da bırakacak, zedeliyecek olan bu yardım işinin aleyhinde bulundum ve 74 ncü maddenin topyekûn kaldırılması takririni verdim. Yüce Senato bunun aksine ekseriyetle karar aldığı için hüküm o şekilde tedvin edilmiş oldu. Elbette ki, kaldırılıncaya kadar muteberdir, muhteremdir ve mûtadır.

Siyasi partilere Hazineden yardım etme yolu sadece uzun uzadıya müzakere edilen gerekçeler arasında, aleyhine ileri sürülen gerekçeler arasında bir tek ciddî telâkki edilecek gerekçe ile kabul edilmiş oldu. Yani siyasi partiler Hazineden yardım alsınlar ki, birtakım zenginlerin tesiri altında kalmasınlar ve büyük meblâğlar almak suretiyle birtakım şahıslara veya şirketlere karşı medyun durumuna düşülüp de iktidara geldiklerinde onların çıkarlarının vasıtası olmasınlar. Esbabı mucibe ağır bastı ve kabul edildi.

Şimdi ortada şu kanunla siyasi partilere, küçüklere birer küçük pay vermek suretiyle, büyüklere de oy nisbeti ile orantılı olarak bir yardım yapılıyor.

137 nci madde ile de, Suphi Karaman arkadaşımızın belirttikleri gibi, Millet Partisine de Bölükbaşı'ndan çekinilerek, açık söyliyeyim, bir taviz verildi. Bunu arkadaşım burada söyledi, ben tekrar etmiyeyim.

Değerli arkadaşlarım, biz hukukla amel eden bir müesseseyiz. Burada hukuk müntesibi olmıyan, hâkimlikten gelmiyen arkadaşlarımız dahi hukukla doludurlar. Çünkü müessese hukuk müessesesidir, hukukî düzenler yapan müessesedir. Bu itibarla ben vicdanlara, hukuk şuurlarına hitabetmek için birkaç cümle arz etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, burada sadece istisna edilen, Türkiye'de halen seçime girecek partiler arasında Türkiye İşçi Partisi oluyor. Ben, çok iyi biliyorsunuz Türkiye İşçi Partisinden istifa ettim ve bağımsızım. Ama hangi parti olursa olsun, eğer seçimlerden evvel teşkilâtını kurabildi, 15 vilâyet kaydını koyan kanuna uygun olarak teşkilâtını tamamlıyabildi ve seçime katılma hakkını kazandı ise, eğer seçimlerde teşkilâtını dolaşabilsin ve propaganda yapabilsin, teşkilâtını etkiliyebilsin, ve saire diye bir prensipten hareket ediyorsak, seçime girme yeteneğini kazanmış olan partilere bu hakkı tanımak mecburiyetindeyiz. Aksi halde sadece hissî hareketle, nemize lâzım, bizden sonrakiler gelemesinler, biz birlik olalım, malî takatlerimizi de büyütelim; aman, aman şurada ne güzel demokrasi yapıyoruz filân diye... Muhterem arkadaşların, demokrasi bir oyun değildir. Demokrasi her şeyi aydınlığa çıkarma nizamıdır. Karanlıktan ancak kötü niyetliler korkar. İyiniyetli olan muhterem senatörlerin içinde karanlığı arzulıyacak bir tek insanın bulunduğu inancında değilim. Elbette hepsi güneş aydınlığını, ışığı ister ve demokrasi de budur. O halde kanunların himayesi altındaki, Anayasanın himayesi altındaki siyasi teşekküllerin hepsine eşit muamele yapmak gibi bir zarureti nasıl elimizin tersi ile bir tarafa iteriz muhterem arkadaşlarım? Bu sonra çok ağır bir hareket olup, bizi vicdanlarımızda rahatsız etmez mi? Sadece vicdanlarımızda kalmayıp, bunun münakaşa ve mücadelesi yapılmaz mı? Elbette ki, bu meseleler burada bitmiyor. Bu mevzuun dışarıya intikali hakem olan millete arzı olacaktır tabiî ve milletvekili ve senatörler buradaki mâruzatlarını hakem olan millete de ileteceklerdir. Şu halde değerli arkadaşlarım, denilebilir ki, ya bu seçimlerden sonra tekrar başka bir parti kurulur da 15 - 20 vilâyette teşkilâtlanırsa alsın. Prensip madem ki, daha çok, bâzı arkadaşlarımız, daha çok küçük partileri korumak, gelişmesini temin etmek için diyorlardı ya... Kaldı ki, bütün teşkilâtı dolaşmak durumunda olan küçük parti de aynı masrafı ihtiyar edecektir. Eşit muamele yapmak da-

ha âdilâne olurdu. Ama, bunu bir tarafa bırakalım, hiç olmazsa küçük partiler arasında nasıl eşitliği sağlamıyacağız... Muhterem arkadaşlar, silâhın sahibine sadakatı görülmüş şey değildir. Silâh kimin elinde ise, kullanabiliyorsa mükemmelen ona sadakat gösterir, ama aynı silâh yarın başka ellere geçebilir ve başka eller ekseriyete geçtikleri zaman küçük partiler, inanarak söylüyorum, yemin ederim size ki, ben küçülecek olan büyük partiyi o zaman bu kürsüden müdafaa edeceğim. Küçüleceklerine yüzdeyüz emin olduğum büyük partileri, böyle çizilmiş bunun kaderi, bu kürsüden emin olun müdafaa edeceğim. Diyeceğim ki, bir fikir getiriyorlar, bırakalım onlara da bu hakkı tanıyalım da, onlar da para alsınlar, yürüsünler, diyeceğim arkadaşlar. Onun için eşitlik sistemini bozmıyacak şekilde 20, 25 arkadaşın imzasını attıkları, bilmiyorum bâzıları sonradan feragat ettiler, burada bulunmadıkları için şekle itibar, iltifat buyurun da hiç olmazsa, sistemi bozuk; ama sisteminin bozuk olduğu hakkındaki kanaatime rağmen bu adaletsizliği burada kısmen telâfi etmiş olalım ve seçime girebilen partilere eşit bir imkân tanımış olalım. Zaten bu maddede bir defaya mahsus olmak üzere hükmünü getirdik. Ondan sonra yüzde 5 ten aşağı düşmüşse oy miktarı, zaten elimine oluyor, ona para verilmemiş oluyor. Yüzde 5 ten aşağıya düşmemelerini temenni edeceğim büyük partilerin ileride hiç olmazsa bu taban meblâğından faydalanabilmelerini sağlıyacak şekilde âdil bir hükmün kabulü istikametinde rey vermenizi bilhassa bu işin burada bitmesi bakımından bu işin köy köy yayılmaması bakımından rica ediyorum, bunda menfaat vardır.

BAŞKAN — Sayın Atalay.

SIRRI ATALAY (Kars) — Sayın Ağırnaslı burada son sözlerini söylerken, köylere yayılmasın, burada bitsin dedi, bunu anlıyamadım. Bu sözler bir tehdit mahiyetinde ise çok feci bir şey. Burada bitsin... Küçük partilere verilmezse ne olacak? Yani köylere kadar giderse ne olacaktır? Köylere kadar gitmesin burada bitsin sözlerinin mahiyetini anlıyamadım. Yani bir tehdit havası mı var?

137 nci maddenin iki fıkrası var. Birincisi fıkrası yapılacak yardımın ilk tatbikat şeklinin ne olacağına aittir. Tatbik kabiliyeti var mıdır, yok mudur, nasıl olacağını bilmiyorum, bu hususta Komisyon bizi aydınlatacaktır. Çünkü bütçede karşılığı olmadığına göre bu yardım yapılmıyacaktır.

Bir ek ödenek istiyecektir. Meclislerin tatile girmesi nihayet hafta meselesi değil, gün meselesi haline gelmiştir. Bu kanun nasıl çıkacaktır? Çünkü bu kanun haline geldikten sonra, Siyasi Partiler Kanunu çıktıktan sonra ancak bir ek ödenek kanunu geleceğine göre, yetişip yetişmiyeceği hakkında bir bilgimiz yoktur, Acaba bu hususta bir hazırlık var mıdır?

İkinci fıkraya gelince: İkinci fıkra için söylenecek ve üzerinde münakaşa edilecek gerçekten çok mühim hususlar var, ama savunması ve genişletilmesi değil, çıkarılması hususunda... Ben şahsan bunun ne savunması, ne de diğer doğacak siyasi partiler için teşmil edilmesi ve onlara da sirayet etmesi hususuna bir türlü gönlüm razı olmaz.

Şimdi siyasi partilere yardım için iki kıstasımız var. Birincisi; bir önceki genel seçimlere katılmış olması. Umumiyet bu mu? Bu. İkincisi, muteber oyların yüzde 5 ini alması. Siyasi partilerin Türkiye'de Hazineden yardım görmesi için bu iki kesin kıstası koymuş bulunuyoruz. Seçime girsin, millî iradenin ne yolda tecelli ettiği görülsün. İki, bu millî iradenin de tecellisi muayyen bir nisbette olabilsin; yüzde 5 muteber oyu olabilsin ki, kendisine muayyen bir para yardımı yapılsın.

Şimdi ne Milletvekili seçimine girmiş, ne de şu nisbette oy almamış bir siyasi teşekküle yardımın hukukî mesnedi ne olacaktır? Kaldıki, burada geçici bir şekilde, yani bir defaya mahsus olmak üzere, ikinci fıkrada; bir defaya munhasır olmak üzere bu kanunun yayımından önceki genel Milletvekili seçimine katılmamış olan ve bu kanunun yayımı tarihinde Millet Meclisinde grupu olan... Her ne hikmetse, şimdiye kadar çok dikkatli olan Komisyonumuz, Türkiye Büyük Millet Meclisi grupunda, grupunda, grupunda... Fakat bu sefer nedense 74 ncü maddenin ikinci fıkrasının yedinci bendindeki hususu oradan çıkarmış buraya getirmiş, sadece Millet Meclisi grupu demiş. Şimdiye kadar hiç Millet Meclisi grupu yok, ama buraya bir Millet Meclisi grupu tâbirini kullanmış. Niçin ayrılmış umumi prensipten? Onu

anlıyamıyoruz. Kaldı ki, gerekçe ne şimdi? Öğrenmek lâzım. Komisyonda bunun gerekçesi ne?.. Bir defaya mahsus ve munhasır olmak üzere genel Milletvekili seçimine katılmamış, fakat Millet Meclisinde grupu olan bir siyasi teşekküle Hazinece yardım yapılacak. Niçin?. Gerekçesi ne Gerekçeyi öğrenmek lâzım.

Umumi prensip ayrılıyor. Umumi seçime girecek, bir. % 5 oy almış olacak, iki. Bunun dışında - düğün değil, bayram değil, eniştem beni niye öptü - bu iki kıstasın dışında bir şey görüyoruz. Bir defa yardım yapılacak, niçin? Hukukî mesnedi ne? Yok. Şimdi burada Sayın Karaman dediler ki, siyasi partiler teşekkül halinde olabileceklerdir. Siyasi partiler o şekilde teşekkül edeceklerdir ki, birdenbire kuvvetlenecekler, kök salacaklardır. Ve büyük bir kuvvet kazanacaklardır. Onları bundan mahrum etmeye hakkımız yoktur. Eğer siyasi partiler bu hüviyette bir gelişme imkânına sahibolurlarsa siyasi partiler millet iradesi önüne giderler, millet iradesi tecelli eder, oy alırlar, ondan sonra bir siyasi teşekkül olarak meydana gelir. Yani seçim denen o alev çemberinden geçer, millet iradesi üzerinde yüzde 5 ten fazla oy toplar ve o zaman köklü ve devamla bir siyasi parti hüviyetini alır. Çok siyasi partiler memlekette şu veya bu şekilde - bilhassa Adalet Partisi Grupu bunun şiddetle karşısında idi, seçim kanununda millî bakiye usulü getirildiği zaman - küçük partiler mantar gibi çıkacak, Parlâmento çalışmaz hale gelir. Küçük partilere bilhassa para ile kurulma imkânı verildiği zaman asıl küçük siyasi partiler süratle burada doğabilecektir. Ama bizim orada da üzerinde durduğumuz, nihayet kıstaslar mevzuu Seçime girme hakkı ayrıdır. Teşekkül etmiş, yüzde beş oyu alabilmiş bir siyasi partinin bu Hazine yardımından istifade etmesi ayrıdır. Binaenaleyh, umumi kıstaslar dışına aşılarak yapılan bu istisna yanlıştır, hatalıdır. Her türlü hukukî mesnetten mahrumdur. İkinci fıkrayı çıkarmak lâzımdır. Zannedersem ikinci fıkra çıktıktan sonra bu istisnaya dayanarak ve bu istisna mademki yapılıyor, ileride doğacak partilere de yapılsın şeklindeki talepler de elbette ki, kendiliklerinden fazla ısrarlı olmıyacaklardır. Bu fıkra kaldığı takdirde o taleplere hak vermemek mümkün değildir o zaman. Bu istisnayı yapıyorsunuz, istisnalar rejimi getiriyorsunuz. Binaenaleyh, ilerideki partiler içinde bir istisna kabul etmek lâzım. Arkadaşlarımızın düşüncelerine bir dereceye kadar katılmıyorum, ama bir dereceye kadar da hukuken bir hak kazanmış oluyorlar. İleride meçhul teşekküllerin kurulmasına böyle bir destek hazırlamak mahiyetinden kurtulmak istiyorsak ikinci fıkranın mutlak surette maddeden çıkarılması lâzımdır. Sayın Artukmaç da bir önerge vermiştir. Bu önergenin iltifat görmesini istirham ederim.

BAŞKAN — Sayın Coşkunoğlu, buyurun.

KÂMİL COŞKUNOĞLU (Uşak) — Muhterem arkadaşlarım, ikinci fıkranın çıkarılması hakkında bendeniz de bir önerge vermiştim. Bu önergemi izah maksadiyle Yüksek Huzurlarınızda bulunuyorum.

Arkadaşlarım ikinci fıkranın lüzumsuzluğu hakkında, yahut maddeden çıkarılması hakkında uzunboylu konuştular. Bendeniz fazla huzurunuzu işgal etmek istemiyorum. Yalnız şu kadarını ilâve ediyorum :

Muhterem arkadaşım Ağırnaslı ikinci fıkranın diğer küçük partilere de teşmilini istemektedir. Bugün Meclislerde bulunan partilerin hiçbirisi Devletin yardımı ile, Hazinenin yardımı ile buraya seçilmiş gelmiş değillerdir. Milletten ve Devletten yardım almadan milletin oyu ile gelmişlerdir. Diğer kurulmak istenen partiler milletin huzuruna çıkar, programlarını prensiplerini millete ilân ederler, Meclise girerler, Mecliste kanunun tâyin ve tesbit etmiş olduğu yardımdan istifade edebilirler. Biz objektif bir ölçü koymuşuz. Bu objektif ölçüden ayrıldığımız anda birçok istisnalar kendisini gösterir. Millet Meclisini istihdaf eden ikinci fıkra, Millet Partisi için dahi konulmaması, nazarı itibara alınmaması lâzımgelir. Çünkü Millet Partisi buraya seçimle gelmiş, kendi programlarını ilân etmek suretiyle seçimle gelmiş bir parti değildir. Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisinin programı ile seçilmiş ve o bünyeden gelmiş bir partidir. Bu itibarla bu partinin dahi bu yardımdan istifade etmesini bendeniz doğru görmüyorum. İstisna telâkki ediyorum. İstisnaların madde bünyesinde yer almasını da objektif hukuk kaidelerine uygun bulmamaktayım.

Diğer hususları arkadaşlarım ifade ettiler. Bendeniz tekrar etmiyeceğim 137 nci maddenin ikinci fıkrasının mutlaka madde bünyesinden

çıkarılmasının doğru olacağı, âdil olacağı kanaatindeyim. Saygılarımla.

BAŞKAN — 74 ncü maddenin açık oylamasına katılmamış sayın üye var mı? Yok. Oylama muamelesi bitmiştir.

Sayın Demir?... Yok.

Sayın İnceoğlu, buyurun.

MUSTAFA YILMAZ İNCEOĞLU (Afyon Karahisar) — Muhterem arkadaşlarım, burada bâzı muhterem arkadaşlarım seçime giren bütün partilere yardım yapıldığı takdirde, ikinci fıkranın kalmasının bir dereceye kadar doğru olduğunu, aksi takdirde bu fıkranın tamamen çıkarılması lâzımgeldiğini müdafaa ettiler.

Muhterem arkadaşlarım, bendeniz şimdi müstakil bulunuyorum, hiçbir partide değilim. Bakıyorum ki, burada Millet Partisini istihdaf eden bu fıkrada - orada da hiçbir arkadaş yok - her şeyin doğrusunu söylemek lâzım, o bakımdan söz alıp hakikatı ifade etmek istedim. Millet Partisi C. K. M. P. olarak seçimlere girmiştir. Aradan altı ay geçtikten sonra da bu parti ikiye ayrılmıştır. Ondan sonra mahallî seçimler oldu, mahallî seçimlere girdi, hepiniz de biliyorsunuz, C. K. M. P. ve M. P. oyları da bölüştüler, aşağı - yukarı yarıyarıya oy aldılar. Bu bir realite. Böyle olduğu halde yapılan yardım, kabul edilen prensibe göre, evvelce yapılan Milletvekili seçimlerinde alınan oy nisbetine göre C. K. M. Partisine verilsin, Millet Partisine verilmesin. O halde C. K. M. P. oylarının yarısının aşağı - yukarı bugün Millet Partisinde olduğu aşikâr. Mahallî seçimler de bunu ispat etmiştir. Bu bir haksızlık olmaz mı? Onun için 74 ncü maddenin 7 nci fıkrası kaldırılmış, geçici bir madde olarak istisnai bir hüküm konmuş. Bunun da hakkı yenmesin, bu partinin de Meclis'te grupu vardır, efendim seçimlere girme hakkını kazanmış diye, grupu olan partilere diye tasrih edilmek suretiyle verilmiş; o da bir defaya mahsus olmak üzere kısıtlanmıştır. Bu hususu bilhassa tasrih etmek için bilhassa Yüksek Huzurunuzu işgal etmiş bulunuyorum. Takdir sizlere aittir, hak ve adaletten ayrılmamak elbette ki Yüksek Meclisin şiarı olacaktır. (Alkışlar)

BAŞKAN — Kifayeti müzakere takriri gelmiştir. Komisyon görüşmek arzu ediyor mu efendim

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ZİHNİ BETİL (Tokat) — Kifayeti müzakere oylandıktan sonra kısaca söz rica ederim efendim.

BAŞKAN — Söz arzu ediyorsanız buyurun.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ZİHNİ BETİL (Tokat) — Kifayeti müzakereden sonra hakkımı mahfuz tutuyorum.

BAŞKAN — Hakkınızı mahfuz tutuyorsunuz.

Başkanlık Divanına

Durum aydınlanmıştır. Oylamaya geçilmesini arz ederiz.

Trabzon	Manisa
Reşat Zaloğlu	Orhan Süersan

BAŞKAN — Kifayeti müzakere takririni oylarımıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Buyurun Sayın Betil.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ZİHNİ BETİL (Tokat) — Muhterem arkadaşlar, görüşülmekte olan 137 nci maddenin 2 nci fıkrası esas olarak tasarının 74 ncü maddesinde mevcuttu. Binaenaleyh Komisyonumuz 137 nci maddeyi yeni bir madde olarak tasarıya eklerken, sadece 1 nci fıkrasını yeni olarak eklemiş ve esas itibariyle tasarının 74 ncü maddesinin son fıkrasında bulunan hükmü de bu maddeye ikinci fıkra olarak getirmiştir.

1 nci fıkranın sebebi malûmdur. Hazine yardımı kabul edildiği takdirde 1965 bütçesi daha önce kabul edilmiş ve yürürlüğe konulmuş olduğuna göre, ilk Devlet yardımı nasıl yapılacaktır? Onun içindir ki, «Bu kanunun yayımı tarihinden sonra 74 ncü madde uyarınca yapılacak ilk ödemeler, bu kanuna göre genel Bütçe Kanununa ek ödenek konulmasına dair Kanunun yürürlüğe girmesinden başlıyarak bir hafta içinde tamamlanır» denilmiştir.

İkinci fıkraya gelince; ikinci fıkrada ödenmesi bahis mevzuu olan para 500 000 Türk Lirasıdır. Kabul edildiği takdirde bu fıkra, bir defaya mahsus ve munhasır olarak ödenebilecektir. Hangi siyasi partilere ödenecektir Bu kanunun yayımı tarihinde Millet Meclisinde grupu olan siyasi partilere ödenecektir. Ölçüler objektif olarak konulmuştur. Kanunların istinadetmesi lâzımgelen umumiyet prensibine fık-

ra istinadetmektedir. Bu itibarla Komisyonumuz 74 ncü maddenin son fıkrasında, 74 ncü maddede esasen mevcudolan bu hükmü geçicilik nazara alınarak tasarının 9 ncu kısmına nakletmiş bulunmaktadır. Anaprensip 74 ncü madde mevzuudur. Siyasi parti seçime katılacak ve seçimde muteber oy sayısının en az % 5 ni alacaktır. Bu bir defaya mahsus olmak üzere bir ödemedir ve Türkiye Büyük Millet Meclisinde grupu olan siyasi partilere yapılacak bir ödemedir. Madde üzerindeki Komisyonumuzun görüşünü kısaca özetlemiş bulunuyorum. («Sual var» sesleri)

BAŞKAN — Buyurun Sayın Karakurt.

ESAT MAHMUT KARAKURT (Urfa) — Komisyon acaba cevap verebilir mi? Kanunun prensibine muğayir olarak bir defaya mahsus ve munhasır olmaktan maksat nedir? Niçin bir defaya mahsus olmak üzere bu veriliyor? Acaba bir defaya mahsus olmak üzereden sadece Millet Partisinin bugünkü durumu mu nazara alınarak verilecektir? Onu anlıyalım.

ZİHNİ BETİL (Devamla) — Arz edeyim. Fıkradaki şartlar gözden geçirildiği zaman görülür ki, kanun henüz kabul edilmiş değil, kanun henüz yayınlanmış değil. Ama, kanun kabul edilmiş ve bugün yayınlanmış olsaydı bu fıkra acaba mevcut siyasi partilerden hangilerine uygulanabilir, sorusu sorulduğu zaman verilecek cevap, halen Millet Partisinin durumu bu fıkraya uymaktadır şeklinde olması iktiza eder. Eğer kanun kabul edilmiş ve yayınlanmış olsa idi bugünkü şartlar Millet Partisinin şartlarına tetabuk etmektedir. Ama kanun henüz kabul edilmiş değil, yayınlanmış değil, kabulü ve yayınlanması tarihine kadar Millet Meclisinde grupu olan siyasi parti vücut bulabilirse, onlar da bundan istifade edeceklerdir.

Halen Millet Partisinin durumu, kanun kabul edildiği ve yayınlandığı takdirde bugün Millet Partisinin durumu bu fıkraya uymaktadır. Niçin Millet Partisine, adının zikredilmesine lüzum kalmaksızın böyle bir yardım düşünülebiliyor. Bunun inandırıcı bir gerekçesi var mıdır? Sorunun tabiî neticesi odur. O itibarla bu hususa da cevap arz edeyim. Kanunlar objektif olur, eşit olur. Aynı şartlara sahibolan başka siyasi partiler varsa onlar da alırlar. Yalnız bir noktayı Yüce Heyetinize arz etmek uygun ve faydalı olur ki, Millet Partisinin bugünkü T.B.M.M. üyeleri 15 Ekim 1961 seçimlerine C.K.M.P. nin adayları olarak iştirak etmişlerdir. Ve bugünkü Türkiye Büyük Millet Meclisindeki M.P. li üyeler seçimlerden sonra C.K.M.P. den ayrılmak suretiyle M.P. sini kuran üyelerdir ve C.K.M.P. sinin 15 Ekim 1961 seçimlerinde aldığı oy da, muteber oyların yüzde 10 nu aşmaktadır, yüzde beşini değil. Binaenaleyh, böyle bir meşruiyet sebebi de mülâhaza ve mütalâa edilebilir.

BAŞKAN — Sayın Tunçkanat, sorunuzu sorunuz.

HAYDAR TUNÇKANAT (Tabiî Üye) — Efendim, bu maddede acaba neden sadece Millet Meclisinde grupu olan tâbiri kullanılmış. Bundan kasıt nedir?.. Daha evvel Komisyon bilhassa Türkiye Büyük Millet Meclisinde grupu olanlar tâbirinde ısrar etmişti. Burada özel bir durumu tercih etmelerinin sebebi nedir?

ZİHNİ BETİL (Devamla) — Arz edeyim; Türkiye Büyük Millet Meclisinde grupu olmak daha kolaylıkla mümkündür. Bir siyasi partinin senatörleriyle milletvekillerinin adedi 10 u bulursa, o siyasi partinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde grupu vardır. Millet Meclisinde grupu olma şartı daha güç tahakkuk ettirilebilir bir şarttır. Millet Meclisince kabul edilen metinde, T.B.M.M. Birleşik Toplantısında grupu olan şartı mevcutur. Komisyonumuz bu şartın geniş tutulmasını mahzurlu görmüş, tahakkuk ettirilmesi daha güç olan bir şartı, tediyeyi bir defaya munhasır ve mahsus olsa dahi tahakkuk ettirilmesi daha güç olan bir şarta bağlamıştır Yani Millet Meclisi metnindeki T.B.M.M. Birleşik Toplantısında grupu olan siyasi partilere şartını, Millet Meclisinde grupu olan siyasi partiler şartına kalbetmiştir.

BAŞKAN — Sayın Yıldız, sorunuz efendim.

AHMET YILDIĞ (Tabiî Üye) — Efendim, Sayın Sözcüden ben biraz daha açıklıyarak sorumu soracağım. Gerçekten Millet Meclisi metninde, T.B.M.M. de grupu olan diye 74 ncü maddesinde söylüyor. Bizim Komisyon bunu değiştirmiş, kaldırmış 74 ncü maddede. Bu aktarmayı 137 nci maddeye geçirdiğimiz zaman tamamen değiştirmiş ve Sayın Sözcünün söylediği gerekçe tersine vâkı olmuş.

Yani bugünkü seçim sistemi içinde Millet Meclisinde grup kurmak Senatoda grup kurmaktan kolaydır, nispî sistemde. 150 kişi bütün memleketten Senatör seçilir, 450 kişi Milletvekili seçilir. Tüzüğümüz her ikisinde de 10 üyesi bulununca grup kurar, diyor. O halde Millet Meclisinde grup kurma şansı üç kat fazladır. Senatonun üçte bir azdır. Büyük Millet Meclisinde grup söz konusu olurken Senato Komisyonunun Senato aleyhinde hükmü değiştirmesinden evvelâ üzüntü duydum, sonra acaba bunun bilmediğimiz gerekçesinin ne olduğunu açıklamanızı rica edeceğim.

ZİHNİ BETİL (Devamla) — Muhterem arkadaşlar, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısında grupu olan siyasi parti dendiği zaman, en az 10 Milletvekili bulunan siyasi parti demektir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısında grupu olan siyasi parti demek, iki Meclisteki üyesinin adedi 10 u bulan siyasi parti demektir. Üçü Milletvekili olabilir, 7 si Senatör olabilir, 7 si Milletvekili olabilir, üçü Senatör olabilir. Millet Meclisinde grupu olan siyasi parti demek, en az 10 Milletvekili olan siyasi parti demektir. Bu itibarla, şart, Millet Meclisinin kabul ettiği metne göre, Komisyonumuzca tahakkuku daha güç şart haline kalbedilmiştir.

Bendeniz durumu, Komisyonumuzda nazara alınan noktalar nelerse bunların hepsini arz etmek suretiyle açıkladım. Binaenaleyh, Sayın Yıldız'ın daha bilmediğimiz gerekçesi varsa sözünü bir ağır telmih telâkki ediyorum. Biz Komisyon olarak sizin adınıza çalışıyoruz. Sizden gizli, saklı hiçbir şeyimiz yoktur, olamaz. Bunu Sayın Yıldız da çok iyi bilirler. Binaenaleyh, kendilerinden bir parça olarak kendi çalışmalarını kolaylaştırmak için çalışmak üzere kendilerine ödev, görev verilmiş bir parça olan Komisyonumuza bu ağır telmihi reva görmememeliydiler.

BAŞKAN — Sayın Karaman, sorunuz.

SUPHİ KARAMAN (Tabiî Üye) — Efendim, Siyasi Partiler Kanununun 137 nci maddesi bu haliyle çıkıp da yayınlandığı tarihten itibaren bir hafta sonra bütün bahsedilen partiler Devlet bütçesinden bu ödenekleri alacaklar ve bu arada memleket sathında 15 ilde teşkilâtı olmadığı halde sadece Parlâmentoda 10 kişilik bir grupu olduğundan ötürü seçime giren parti de alacaktır. Bu ayan beyan.

Diğer taraftan Seçim Kanununun hükmüne göre partilerin iki türlü seçime girme niteliği vardır. Bir tanesi seçimin başlangıç tarihinden altı ay evvel 15 ilin üstünde teşkilât kuran partiler, onlara bir diyeceğim yok. Bir de, seçim başlangıç tarihinde Parlâmentoda 10 kişilik grupu olanlar.

Şimdi bu kanun yürürlüğe girdiği anda, yalnız Parlâmentoda 10 kişilik grupu olan siyasi parti bu kanundan faydalanıp bu parayı alacak. Bu parti, seçimin başlangıç tarihinden yani 10 Ağustostan itibaren grupunu kaybederse durumu ne olacaktır?... Yani bir parti seçim başlangıç tarihi olan 10 Ağustostan sonra grupunu muhafaza edemezse seçime giremiyecektir, Seçim Kanununa göre. O takdirde daha önceden parayı alan bu partinin durumu ne olacaktır?

ZİHNİ BETİL (Devamla) — Muhterem arkadaşlar, nazari olarak bu sual şümullendirilebilir. Sayın Karaman'ın bu sorusuna, kendilerine soru sormak maksadiyle değil, bir soruyla cevap vermevi daha uygun bulurum. Millet Meclisinde 190 üyesi olan bir siyasi parti, her hangi bir sebeple 10 Ağustosta seçime girme hakkını kaybederse ve 15 Ekim 1961 seçimlerinde aldığı oya göre de üç milyon lira almışsa, bu üç milyon lira ne olacaktır? O ne olacaksa, bu da o olacaktır.

BAŞKAN — Buyurun Ağırnaslı, sorunuz.

NİYAZİ AĞIRNASLI (Ankara) — Efendim; sayın sözcü güçleştirme için diye buyurduklarına göre hiç olmazsa metinde Millet Meclisinde veya Cumhuriyet Senatosunda grup bulunduran sivasi partiler demek daha isabetli olmaz mı? Bir parti tarafından grup kurulabilmesi şartının Cumhuriyet Senatosundan nezedilmesini nasıl izah buyururlar?

2 nci sorum; kendisinin hukuk mantığına çok güvendiğim sayın sözcünün bilhassa sahsan kendi görüşleri olarak, fırsat eşitliğini ihlâl edici bir hüküm karşısında tutum ve durumu nasıl izah edecekler. Bunun da kısaca izahını rica ederim.

ZİHNİ BETİ (Devamla) — Arz edeyim. Komisyonumuzda Millet Meclisinde veya

Cumhuriyet Senatosunda grupu olan siyasi partilere bir defaya mahsus olmak üzere bu para verilsin, şeklinde bir teklif ileri sürülmedi. O itibarla bu nokta üzerinde düşünülmedi. Eğer Sayın Ağırnaslı'nın buraya Millet Meclisinde veya Cumhuriyet Senatosunda grupu olan siyasi partilere kaydının konulmasında fayda olduğu yolunda bir mülâhazası, bir önerge takdim ederler, ben de kürsüde yalnızım, hemen hiç olmazsa Başkanlık Divanını teşkil eden arkadaşlarımla ve Senato Genel Kurulunda bulunan komisyonumuz üyeleriyle temas ederek kendilerini bu teklifleri hakkında komisyon adına bir mülâhaza arz ederim. Bir teklif verirler, Millet Meclisi veya Cumhuriyet Senatosunda grupu olan siyasi partilere, derler.

BAŞKAN — Sorular cevaplandırılmıştır. Buyurun efendim.

74 ncü maddenin açık oylama sonucunu arz ediyorum. Oylamaya 102 sayın üye katılmış, 74 kabul, 25 ret, 3 çekimser oy çıkmıştır. Salt çoğunluk sağlanmıştır.

Şimdi Sayın Coşkunoğlu'nun bir takriri vardı, okunmamıştı, okuyoruz efendim.

Yüksek Başkanlığa

Geçici Komisyonunun kabul ettiği 137 nci maddenin son fıkrasının tasarıdan çıkarılmasını arz ve istirham ederim.

Uşak
Kâmil Coşkunoğlu

BAŞKAN — Sayın Atalay, Sayın Kâmil Coşkunoğlu ve Sayın Artukmaç'ın takrirleri çıkarılması hakkında. Sayın Niyazi Ağırnaslı ve 10 küsur imzalı takrirler tadili hakkında. Sayın İnceoğlu'nun şimdi verdiği ve okunmamış bulunan takriri ikinci bendin tadili hakkındadır. Onu da okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Sayın Başkanlığına

137 nci maddenin 2 nci bendinin son satırına Millet Meclisinde grupu olan kelimesinden sonra «ve seçime girme hakkını kazanan» cümlesinin ilâve edilmesini arz ve teklif ederim.

Afyon Karahisar
M. Yılmaz İnceoğlu

BAŞKAN — Sayın Ağırnaslı, siz diğer imzalı takrire iltihak ediyor musunuz?..

NİYAZİ AĞIRNASLI (Ankara) — İltihak ediyorum. Yalnız onu oylayın kâfi.

SIRRI ATALAY (Kars) — Aykırı takrir, çıkarılmasını teklif eden takrirdir.

BAŞKAN — Şimdi Sayın Atalay aykırılık çıkarılmasıdır, diyor. İşin ehemmiyeti ve önemi'nin iddiası bakımından Sayın Niyazi Ağırnaslı, Sayın Fahri Özdilek ve arkadaşlarının vermiş olduğu takrire iltihak etmiştir. Sayın Fahri Özdilek ve arkadaşlarının vermiş olduğu takriri tekrar okutup oylatacağım.

(Tabiî Üye Fahri Özdilek ve arkadaşlarının önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Bu takrir üzerinde Sayın Ağırnaslı ve Sayın Karaman konuştular. («Takrir sahiplerinin isimleri okunsun», sesleri.)

Takrir sahiplerini daha evvel arz etmiştik; Sayın Fahri Özdilek, Sayın Kâmil Karavelioğlu, Sayın Mucip Ataklı, Sayın Kadri Kaplan, Sayın Suphi Karaman, Sayın Niyazi Ağırnaslı, Sayın Fikret Gündoğan, Sayın Fehmi Alpaslan, Sayın İzzet Gener, Sayın Nadir Nadi, Sayın Sami Küçük.

Takriri oylarınıza arz ediyorum. Kabul buyuranlar lûtfen işaret etsinler... Kabul etmiyenler... 17 oya karşı 53 oyla reddedilmiştir.

Sayın İnceoğlu'nun tadil takririni tekrar okutuyorum. (Siz okuyun Sayın Başkan sesleri)

(M. Yılmaz İnceoğlu'nun önergesi tekrar okundu)

(«Aynı» sesleri)

BAŞKAN — Aynı, gayrı... Takriri oylarınıza arz ediyorum, kabul edenler... Etmiyenler... Takrir reddedilmiştir.

Sayın Artukmaç, Sırrı Atalay'ın takririne iltihak mı ediyorsunuz?

SADIK ARTUKMAÇ (Yozgat) — Şunu arz edeyim: Takrir, ikinci fıkranın kaldırılması hakkındadır. Yalnız bir fark var, geçici madde olarak kabul edilmesinin gerektiğidir.

BAŞKAN — 136 ncı maddeyi de geçici istiyorsunuz, 137 yi de, 138 i de...

SADIK ARTUKMAÇ (Devamla) — Sayın sözcü de kabul buyurdular geçici madde olarak takririmin oya sunulmasını istiyorum. Diğer arkadaşlarımızınki, de aynı mahiyettedir.

BAŞKAN — Yalnız o takririniz diğer bir

takrirdir. 136, 137, 138 nci maddelere şâmildir.

SADIK ARTUKMAÇ (Yozgat) — Aynı mahiyettedir.

BAŞKAN — Peki efendim, iltihak etmiyorsunuz. Siz Sayın Coşkunoğlu Atalay'ın takririne iltihak ediyor musunuz?

KÂMİL COŞKUNOĞLU (Uşak) — Benim takririm, Atalay arkadaşımınki ile aynı mahiyettedir. Ona iltihak ediyorum. Sadık Artukmaç arkadaşımızın takririne iltihak etmiyorum.

BAŞKAN — Sayın Coşkunoğlu, Sırrı Atalay arkadaşımızın takririne iltihak ediyorlar, Sadık Artukmaç arkadaşımızın takririne ise iltihak etmiyorlar.

(Sırrı Atalay'ın önergesi tekrar okundu).

BAŞKAN — Hükümet ve komisyon takrire iştirak ediyorlar mı?.. Komisyon ve Hükümet iştirak etmiyor. Takriri oylarımıza arz ediyorum. Kabul buyuranlar lûtfen işaret etsinler... Kabul etmiyenler lûtfen işaret buyursun. 32 oya karşı 40 oyla takrir reddedilmiştir. (C. H. P. sıralarından itirazlar) hayır efendim reddedilmiştir. İtirazımız varsa ayağa kalkmak suretiyle oylamayı yaparız. Var mı?.

KÂMİL COŞKUNOĞLU (Uşak) — İtiraz ediyoruz.

BAŞKAN — Lûtfen takriri kabul buyuranlar ayağa kalkmak suretiyle işaret etsinler... Kabul etmiyenler, lûtfen ayağa kalksınlar... 34 oya karşılık 40 oyla reddedilmiştir.

Sayın Artukmaç'ın takririni okutuyorum.

(Yozgat Üyesi Sadık Artukmaç'ın önergesi tekrar okundu),

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ZİHNİ BETİL (Tokat) — Katılmıyoruz.

SADIK ARTUKMAÇ (Yozgat) — Sayın Başkanım zaten aynı mahiyette idi, reddedilmiştir. Yalnız burada arz ettiği, geçici madde olarak konulması idi, komisyon da kabul etmişti.

BAŞKAN — Katılmıyoruz diyorlar efendim. Hükümet katılmıyor. Komisyon ve Hükümet katılmıyor. Takriri oyunuza sunuyorum, kabul edenler... Etmiyenler... Takrir reddedilmiştir.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ZİHNİ BETİL (Tokat) — Zühul etmişim. İki noktayı tasrih ettim. Burada da komisyonca kabul edilen başlık, tabı sırasında alınmamıştır. 137 nci maddenin başlığı «İlk Devlet yardımı» şeklinde olacaktır.

BAŞKAN — «İlk Devlet yardımı...» maddeyi, maddi hatalarını tashih ederek okuyoruz.

İlk Devlet yardımı

MADDE 137. — Bu kanunun yayımı tarihinden sonra 72 nci madde uyarınca yapılacak ilk ödemeler, bu kanuna göre Genel Bütçe Kanununa ek ödenek konulmasına dair kanunun yürürlüğe girmesinden başlıyarak bir hafta içinde tamamlanır.

Yukarıdaki fıkra uyarınca ve bir defaya munhasır ve mahsus olmak üzere, bu kanunun yayımından önceki Genel Milletvekili Seçimine katılmamış olan ve bu kanunun yayımı tarihinde Millet Meclisinde grupu olan siyasi partilere beşyüz biner lira ödenir.

BAŞKAN — Maddeyi oylarımıza sunuyorum, kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. Açık oylaması öğleden sonra yapılacaktır.

Vaktin dolmuş olması sebebiyle saat 15.00 te toplanmak üzere Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma saati : 13.05

İKİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15.00

BAŞKAN — Başkanvekili Fikret Turhangil

KÂTİPLER — Âdil Ünlü (Cumhurbaşkanınca S. Ü.), Sırrı Uzun Hasanoğlu (Bolu),

BAŞKAN — Oturumu açıyorum.

Siyasi Partiler kanunu tasarısı üzerindeki görüşmelere devam ediyoruz. 137 nci maddenin açık oylaması yapılacaktır.

İlk seçimler için tedbirler

MADDE 138. — Bu kanunun 30 ncu maddesi ile 32 ilâ 50 nci maddelerinin, bu maddelerin yürürlüğe girmesini takibedecek ilk Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği seçimleriyle ilgili olarak yapılacak önseçimlerde uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirler, işbu maddelerde yer alan temel kurallar ve bu temel kuralların ruhuna uygun olarak Yüksek Seçim Kurulunca tesbit edilir. Yüksek Seçim Kurulu, bu amaçla, işbu maddelerde yer alan süreleri gerekli gördüğü tarzda düzenlemek yetkisine sahiptir.

BAŞKAN — Madde üzerinde Sayın Artukmaç'ın önergesi vardır.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Siyasi Partiler kanun tasarısının 137 nci maddesinden sonra 10 ncu kısım geçici hükümler şeklinde yeni bir başlık açılmasını ve aşağıdaki maddenin geçici birinci madde, 138 nci maddenin geçici ikinci madde ve 139 ncu geçici üçüncü madde olarak oya konulmasını arz ve teklif ederim.

«GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun 31 ilâ 51 nci maddeleri 30 ncu madde gereğince Cumhuriyet Senatosu Üyeleri ve Milletvekilleri Seçimi kanunlarında değişiklik yapılıncaya kadar uygulanır.»

Yozgat
Sadık Artukmaç

BAŞKAN — Buyurun Sayın Artukmaç.

SADIK ARTUKMAÇ (Yozgat) — Muhterem arkadaşlar, daha önce arz ettim, 30 ncu madde önseçimlere taallûk etmektedir. 30 ncu maddeden sonra kabul edilen 31 ve mütaakıp maddeler ise önümüzdeki seçimde ve 30 ncu maddeye göre Seçim kanunlarında yapılacak değişikliğe kadar hükümlerin uygulanması gerekmektedir. Bu bakımdan geçici bir hüküm ifade etmektedir. Bu sebeple 31 ilâ 51 nci maddeler hakkında geçici bir hüküm tesisinde zaruret vardır. Şu şekilde bir teklifte bulunuyorum.

«GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun 31 ilâ 51 nci maddeleri 30 ncu madde gereğince Cumhuriyet Senatosu Üyeleri ve Milletvekilleri Seçimi kanunlarında değişiklik yapılıncaya kadar uygulanır.»

Şunu arz etmek istiyorum : 31 ilâ 51 nci maddeler, Seçim kanunlarında ne zaman değişiklik yapılıp, önseçim hakkında kesin bir hüküm konulacak ise o zamana kadar bu hükümlerin uygulanması lâzım. Seçim kanunlarında değişiklik yapıldıktan sonra, elbette bu maddelerin hükümleri kalmıyacaktır, birinci mâruzatım budur.

İkincisi; tasarıdaki 138 nci ve 139 ncu maddeler mahiyetleri itibariyle geçici bir hüküm ifade etmektedir. Bunların da geçici madde olarak tedvini lâzımdır. Hattâ şunu da arz edeyim ki; sabahleyin kabul buyurduğunuz 137 nci maddede, daha önce de bu şekilde arz ettiğim gibi, geçici hükümler ifade etmektedir. 137 nci maddenin de geçici maddeler arasına alınması hususunu arz ve teklif etmekteyim.

BAŞKAN — Komisyon.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ZİHNİ BETİL (Tokat) — Efendim, bizim de önergemiz vardır, bu önergemize iltifat buyurulursa buna lüzum kalmıyacaktır.

BAŞKAN — Yeni verildi öyle ise. 30 ncu maddenin tekriri müzakeresi hakkında mı efendim? O takdirde bu husus tekriri müzakere müessesesinde görüşülecektir. Efendim, tekriri müzakere hakkında 30, 40, 65, 68 ve 74 ncü maddeler vardır. Bunlara dair önergeleri okutacağım.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ZİHNİ BETİL (Tokat) — Efendim, Sadık Artuk-

maç arkadaşımızın 30 ncu madde hakkındaki teklifine, 30 ncu madde bizim teklifimiz veçhile metinden çıkarılırsa lüzum kalmıyacaktır.

BAŞKAN — Şu halde 138 nci maddeye katılmıyorsunuz bu durumda. Eğer bu 30 ncu madde hakkındaki tekriri müzakere teklifi kabul edilir ve herhangi bir tadile uğrarsa o takdirde yürürlüğe girecek. Onun için şimdilik katılmıyorsunuz.

Hükümet katılmıyor.

Takriri oya sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Reddedilmiştir.

Maddeyi oya sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. Açık oya sunulacaktır.

Partilerin kanuna uyma süresi

MADDE 139. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte mevcut siyasi partiler bu kanunun yürürlüğe girmesinden başlıyarak sekiz ay içerisinde tüzük ve programları ile yönetmeliklerini ve diğer parti mevzuatını merkez karar organlarının kararı ile ve gruplar içyönetmeliklerini de Türkiye Büyük Millet Meclisi grupu genel kurulu kararı ile bu kanun hükümlerine uydurmak zorundadırlar.

Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte mevcut siyasi partilerin tüzük, program, gruplar içyönetmeliği, yönetmelik ve diğer mevzuatının hükümleri, yukardaki fıkra uyarınca değiştirilinceye kadar yürürlükte kalır.

ZİHNİ BETİL (Tokat) — Efendim bu madde hakkında verilmiş önerge var mı?

BAŞKAN — İki tane önerge vardır. Birisi Fikret Gündoğan, diğeri Hüseyin Kalpaklıoğlu arkadaşımız tarafından verilmiştir, takrirleri ıttılaımıza arz edeceğim.

Başkanlığa

108, 109, 110, 111, 112, 113 ncü maddelerinin de 139 ncu maddenin 1 nci fırasının sonuna eklenmesini arz ve teklif ederim.

Kayseri
Hüseyin Kalpaklıoğlu

Yüksek Başkanlığa

Siyasi Partiler Kanununun 139 ncu maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

«Madde 139. — Bu kanun yayınlandığı tarihte mevcut siyasi partiler bu kanunun yayınlanmasından başlıyarak sekiz ay içerisinde tüzük ve programlariyle yönetmeliklerini ve diğer parti mevzuatını merkez karar organlarının kararı ile, gruplar içyönetmeliklerinin de Türkiye Büyük Millet Meclisi Grupları Genel Kurulu kararı ile bu kanun hükümlerine uydurmak zorundadırlar.

Bu kanunun yayınlandığı tarihten mevcut siyasi partilerin tüzük, program, gruplar içyönetmeliği, yönetmelik ve diğer mevzuatının kümleri, yukardaki fıkra uyarınca değiş' ceye kadar yürürlükte kalır.»

İstanb
Fikret C

HÜSEYİN KALPAKLIOĞLU (Kays — İzah edeceğim takririmi.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

HÜSEYİN KALPAKLIOĞLU (Kayseri) — Muhterem arkadaşlar, kıymetli Başkan; şüphe yok ki bu Partiler Kanunu ile partilerimiz yeni bir nizama girmek ve şu kanunun getirdiği birçok maddelerle kendilerini yeni külfetlere muhatap kılmakta ve netice itibariyle şu kanuna ve burada adı geçen bâzı kanunlardaki yasaklara riayet edilmemesi halinde partilerin, Parlâmentonun vazgeçilmez unsurları olan partilerin nihayet Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılabileceği hükmünü de vaz'etmektedir. Şu hale göre bu kadar ağır bir neticeye vardıran ve kanunun suç telâkki ettiği bâzı vazifeleri partilerin veya partililerin yapamaması, yapmaması, ihtimali dolayısiyle çok ağır bir neticeyle karşı karşıya bırakmaktadır. Takririmde arz etmiş olduğm maddeler, bunlara mütedair olandır. Biliyorsunz, bu kanun 139 ncu maddesinde geçen 1 ilâ 4 ncü, 30 ilâ 51 nci maddeleri gibi, bâzı maddeler sekiz ay sonra tatbik edilmek üzere talik edilmektedir. Fakat kapatılma maddesi bundan istisna kılınmıştır. Bu takririmle şunu sizlerden istirham ediyorum. Demiyorum ki, bu maddeye göre bir çok mecburiyetlere ve külfetlere katlanmaya mecbur tutulan partilerin hiç olmazsa, diğer maddelerde olduğu gibi, bu maddenin de partilerin tatbikat bakımından, intıbakı bakımından, yapılması, öğrenilmesi, tatbikatı güç olan birçok külfetlerin anlaşılması yanlış bir tatbikata gidilmemesi gibi büyük neticelerin 8 ay sonra tatbikinde büyük faydalar mülâhaza etmiş olduğum için bu takriri vermiş bulunuyorum. Kanunun esasına benim bu takri-

rim sureti mutlakada dokunmamaktadır . Bir sulh mahkemesinin, bir sulh hâkiminin yerine bir Anayasa Mahkemesinin bu hususta nihai kararını vermiş olacağı büyük bir teminat olmasına rağmen yine bu büyük müessesenin burada lâzımülicra olan bâzı tatbikatların, bâzı partiler tarafından hiçbir kötü niyete makrun olmasa dahi eksik yapılabileceği, bu tatbikat müddeti içinde bizi doğrudan doğruya bu yüksek organın karşısında müdafaasız bırakabilir. Ve o makam bu yasaklara riayet edilmediğinde sebep ne olursa olsun bu haller tahaddüs etmişse, vâkı ise, tesbit edilmişse pekâlâ partinin kapatılmasına karar verebilir. Ben sözü uzatmadan kısaca bağlamak istiyorum. Bu mükellefiyetlerin tahmili cihetiyle partilerin bütün teşkilâtlarında bu kanunların götürülmesi, bunların anlaşılması, tatbikatına geçilebilmek için muayyen bir müddetin geçmesinde büyük bir zaruret olduğuna kaani bulunuyorum. O halde maddenin 1 nci fıkrasında geçen ve zikredilen maddelerin nasıl tatbik edileceği aynı mülâhaza ile 8 ay sonraya bırakılırsa, partilerin o yasaklara riayeti ve buna raiyetsizlik halinde kapatılmasına mütedair olan bu kısmın da kanunun tatbikatının kolaylaşması ve büyük bir yanlış tatbikatın veya cemiyet içinde büyük meseleler çıkabileceği, varidolabilir, mutasavver olabilir; bu bana göre bir hayal değildir. Taazzuv etmiş partilerin böyle bir yanlış anlama neticesinde kapatılmasına müncer olabilecek tatbikattan da tevakki etmek bakımından kapatılma maddesine de 8 ay sonra hükmünün konulmasını istirham ediyorum. Takririme müspet oy vereceğinizi tahmin eder, hepinizi hürmetlerimle selâmlarım.

BAŞKAN — Komisyon.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ZİHNİ BETİL (Tokat) — Muhterem arkadaşlar; Sayın Kalpaklıoğlu'nun önergesinin konuşulma yeri yürürlük maddesidir, 140 ncı maddedir. Şimdi görüşülmekte olan madde ise 139 ncu maddedir. Yürürlük maddesi olan 140 ncı maddede ise, bu kanunun hangi hükümlerinin yayınlandığı tarihte, hangi hükümlerinin de yayınlandığından 8 ay sonra yürürlüğe gireceği gösteriliyor. Sayın Kalpaklıoğlu, tasarıda yayınlandığı tarihte yürürlüğe girmesi derpiş edilen bâzı maddelerin ve 8 ay sonra yürürlüğe girmesini istiyor. Binaenaleyh, önergenin yeri 139 ncu madde değil 140 ncı maddedir.

HÜSEYİN KALPAKLIOĞLU (Kayseri) — O halde takririmi 140 ncı madde olarak değiştiriyorum.

BAŞKAN — Peki efendim, 140 ncı madde olarak yazalım.

Sayın Gündoğan'ın takririne katılıyor musunuz?

ZİHNİ BETİL (Devamla) — Takririn bir kere daha okunmasını rica ediyoruz.

(İstanbul Üyesi Fikret Gündoğan'ın önergesi tekrar okundu.)

ZİHNİ BETİL (Devamla) — Arz edeyim efendim; takririn 5 nci satırında, «kararı» ile «gruplar» kelimeleri arasına bir «ve» kelimesinin konması lâzımdır. Bir de «kararı ile ve» den sonra, «gruplar içyönetmeliklerinin de» değil, «gruplar içyönetmeliklerini de» şeklinde olacak.

BAŞKAN — Evet Sayın Betil, başka?

ZİHNİ BETİL (Devamla) — Bu şekilde iltihak ediyoruz.

BAŞKAN — Hükümet?

ADALET BAKANI İRFAN BARAN (Konya Milletvekili) — Diyeceğim yok.

BAŞKAN — Takrir sahibi ile komisyon arasında iki noktada aykırılık vardır. Komisyon Sözcüsü bu aykırılık giderildiği takdirde takrire iltihak edeceklerini beyan etmişlerdir. Beyanlariyle birlikte takriri tekrar okutuyorum.

(İstanbul Üyesi Fikret Gündoğan'ın önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Komisyon katılıyor. Hükümet takdire bırakıyor. Takriri oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Tadil şekliyle maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. Açık oylarınıza sunulacaktır.

Yürürlük maddesine geçmeden evvel tekriri müzakere taleplerini okutacağım.

Tekriri müzakere taleplerini havi maddeleri arz ediyorum. 30, 40, 65, 68 ve 74 ncü maddelerdir. Başka tekriri müzakere talebi yoktur.

Cumhuriyet Senatosu Yüksek Başkanlığına

Siyasi partilerin T. B. M. M. üyelikleri için yapılacak seçimlerde gösterececkleri adayları, her siyasi partinin seçime girdiği seçim çevresindeki bütün üyelerinin oy kullanmaları suretiyle belli etmeleri usulü demek olan önseçim Cumhuriyet Senatosunca kabul edilmiş ise de, bu kabul ancak bir temenni mahiyetinde kalmıştır. Zira:

1. Bir konu, bir kanunda prensibolarak kabul edilince;

O prensibe ait uygulama hükümlerinin de yaz'edilmesi icabeder. Aksi takdirde, konulan hüküm, sadece bir temenni mahiyeti arz eder, istenildiği, ihtiyaç duyulduğu gibi bağlayıcılığı olmaz. Önseçimin prensibolarak kabul edilmesine rağmen, nasıl ve ne şekilde uygulanacağına ait hükümlerin vaz'edilmemiş olması, teklif sahiplerinin dahi uygulama hükümleri bakımından henüz kâfi derecede hazırlıklı olamadıklarını gösterir. Bu hazırlık zaman istiyeceğine, önseçimin 10 Ekim 1965 tarihinde yapılacak Milletvekili genel seçimlerinde uygulanamıyacağı teklif sahipleri tarafından dahi kabul edildiğine ve kanunlara, uygulama hükümleri konulmaksızın, sırf temenni mahiyetinde hükümler konulması Tanın prensip ve usulüne uygun olamıyacağına göre 30 ncu maddenin tasarıdan çıkarılması, yerine sayılmak gerekir. Bu suretle, önseçime ait prensip hükmünün, bu prensibe ait uygulama hükümleriyle birlikte ileride vaz'edilmesi ve bütün bu hükümlerin tesbitinde, 10 Ekim 1965 tarihinde yapılacak Milletvekili genel seçimlerinden elde edilecek tecrübelerden de faydalanılması muvafık ve mümkün olacaktır.

2. Teklif sahipleri, önseçimin uygulanmasına taallûk eden ve ileride tedvin edilecek olan hükümlerin Cumhuriyet Senatosu üyeleri ve Milletvekili seçimi kanunlarında yer almasını istemişlerdir. Halbuki, sözü edilen kanunlarda bahis konusu olan seçmenler seçmen vatandaşlardır. Önseçimde oy kullanacak seçmenler ise, partili seçmenlerdir. Bir konu hakkındaki prensip hükmü hangi kanunda ise o prensibin uygulanmasına ait hükümlerin yeri de aynı kanundur. Danıştay hâkimlerine ait bir kanun hükmünün Yargıtay hâkimlerine ait bir kanunda yer almasının uygun olamıyacağı gibi, Binaenaleyh, önseçimin uygulanmasına ait hükümlerin, sözü edilen kanunlarda değil, Siyasi partiler Kanununda yer alması iktiza eder. Bundan çıkan mâna şudur: Teklif sahipleri o kadar hazırlıksızdırlar ki, önseçimin uygulanmasına mütaallik hükümlerin yerini bile isabetsiz olarak göstermek zorunda kalmışlardır.

Bu sebeplerle,

1. Tasarının 30 ncu maddesinin yeniden görüşülmesini ve,

2. Bu istek kabul edildiği takdirde, 30 ncu maddenin tasarıdan çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Geçici Komisyon Başkanı	Geçici Komisyon Sözcüsü
Muğla	Tokat
Haldun Menteşeoğlu	Zihni Betil

SIRRI ATALAY (Kars) — Önergede aynı zamanda önerge sahiplerine sataşma vardır. Bu bakımdan ayrıca söz rica ediyorum.

BAŞKAN — Efendim; özür dileyeceğim, tekriri müzakerenin usulü takrir sahibi, Komisyona, Hükümete söz verilir, oylanır.

SIRRI ATALAY (Kars) — İnşallah kabul edilirse üzerinde konuşuruz.

BAŞKAN — Teklif sahibi komisyon olduğuna göre komisyonu eğer arzu ederse dinliyelim. Takrirler okunmuştur. («Reye» sesleri) Söz hakları var.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ZİHNİ BETİL (Tokat) — Muhterem arkadaşlar; bu konu üzerinde Cumhuriyet Senatosu Yüce Genel Kurulunun görüşü çoğunluk ile tezahür etmiştir. Bir görüşün, tezahür etmiş olmasına rağmen yeniden müzakere yolu ile değişiklik istenmesinin güçlüğünü müdrikiz. Ancak mevzuun taşıdığı önemi göz önünde bulundurmak suretiyle konu üzerindeki mülâhazamızı kısaca bir kere daha arz etmeyi lüzumlu ve faydalı gördük. Gerekçe önergemizde yazılıdır.

Muhterem arkadaşlar, bir konu bir kanunda prensip hükmüne bağlandı mı, o konunun uygulanmasına ait hükümlerin de aynı kanunda yer alması lâzımdır. Binaenaleyh, önseçim Siyasi Partiler Kanununda her seçim çevresindeki mevcut siyasi partiye mensup bütün partililerin oy kullanmaları suretiyle aday tesbiti şeklinde hükme bağlanınca, bunun uygulanmasına ait hükümlerin de Siyasi partiler Kanununda tesbit edilmesi lâzımgelir. Halbuki

teklif sahipleri, Cumhuriyet Senatosu üyeleri ve Milletvekili seçimi kanunlarındaki uygulamaya ait hükümler tesbit edilsin, demişlerdir. Cumhuriyet Senatosu üyeleri ve Milletvekili seçimi kanunlarında bahis konusu olan seçmenler seçmen vatandaşlardır. Halbuki önseçimde oy kullanacak seçmenler partili seçmenlerdir. Bunun dışında eğer bir konu bir kanunda bir prensip hükmüne bağlanır, fakat onun uygulanmasına aidolan hükümler o kanunda tanzim edilmezse, bu prensip hükmü ancak bir temenni hüviyetini alır ve taknin usulüne aykırıdır. Bu sebeple ve önseçimin 10 Ekim 1965 tarihinde yapılacak milletvekilleri genel seçimlerine uygulanamıyacağı teklif sahipleri tarafından dahi kabul edilmiş bulunduğuna göre, 30 ncu maddenin tasarı metninden çıkarılmasında biz fayda mülâhaza ediyoruz. Bu vesile ile bir kere daha arz etmek isterim ki, gerek komisyon olarak, gerek bu önergenin sahipleri Haldun Menteşeoğlu ve bendeniz şahıslarımız olarak önseçime aleyhtar değiliz. Önseçime taraftarız. 10 Ekim 1965 seçimlerinde uygulanmıyacağına göre sadece temenni mahiyetinde prensibini tesbit edip uygulama hükümlerini dahi bu kanuna koymak gerekirken Cumhuriyet Senatosu üyeleri ve Milletvekili seçimleri kanunlarına ve ileriye bırakmak suretiyle işlem yapılmış olmasında isabet mütalâa etmiyoruz. Takdir Yüce Heyetinizindir.

SIRRI ATALAY (Kars) — Usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Hükümetin bir mütalâası var mı?..

ADALET BAKANI İRFAN BARAN (Konya Milletvekili) — Hayır.

BAŞKAN — Tekriri müzakere teklifini oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Tekriri müzakere talebi reddedilmiştir.

Madde 40 ın tekriri müzakere talebi.

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan Siyasi partiler Kanununun 40 ncı maddesinde tatbikatta aksaklık yaratacak bir hataya düşüldüğünden, maddenin tadiline imkân vermek üzere tekriri müzakereye karar verilmesini arz ve teklif ederim.

Malatya
Nüvit Yetkin

BAŞKAN — Sayın Yetkin takririnizi izah edecek misiniz? Buyurun.

NÜVİT YETKİN (Malatya) — Değerli arkadaşlarım, kıymetli vaktinizi almamak için fevkalâde kısa olarak arz edeceğim. 40 ncı madde, kısım içinde oylanmış olan ve binaenaleyh, madde olarak üzerinde durulmamış olan bir maddedir. Kanunun kabulünden sonra en çabuk tatbik görecek olan hükümlerden birisidir. Yoklamalarda uygulanacak bâzı esasları tesbit etmektedir. Bir hata yapılmış olduğu, kanunun tanziminde bir vuzuhsuzluk mevcudolduğu kanısındayım. Eğer tekriri müzakereye iltifat buyurursanız mâruzatta bulunacağım. Bu ıslahı yapmaya... («Hatayı izah et», sesleri.)

Efendim, şimdi kıymetli arkadaşlarım şayet önlerindeki tasarının 40 ncı maddesini açarlarsa kısaca arz etmek fırsatını bulacağım. 40 ncı madde partili seçmenlerin önseçim veya yoklama adını verdiğimiz aday tesbiti işlemlerinde oy kullanmalarını tanzim etmektedir. Fligranlı kâğıtlar dağıtacak Yüksek Seçim Kurulları ve orada sıra numaraları bulunacak. Fakat partili seçmen kendi partisinin adayını tesbit ederken o adaylık için başvurmuş olan taleplerden kaç tanesine oy kullanacak. Maddenin baş kısmında bir defa bu gayet vuzuhsuz bir tarzda, zorunlu kıldığı adedde isim yazılacaktır, diye bir ibare vardır. Bu tavzihe muhtaç. Bunu geçiyorum.

En alttan ikinci fıkrada; «bu bendin yukardaki fıkralar gereğince o seçim çevresinde oy puslasına yazılması zorunlu bulunan sayıya - bu zorunlu bulunan sayıyı çıkarmak için bütün kanunu okumak lâzımgelecek - eşit sayıda önseçim adayı bulunması veya bu sayıdan az önseçim adayı bulunması takdirinde oy puslasına, yukardaki fıkralar gereğince yazılması gerekenden bir eksiğine eşit sayıda aday adı yazılır» diyor. Demek istiyor ki, farz edelim bir ilde altı milletvekili varsa, bunun yarıdan bir fazlası 4, 4 tane isim yazmaya mecbur partili seçmen ve fakat zaten kendiliğinden 4 tane aday varsa o ilde, o takdirde 4 ten bir noksanına oy vermek mümkündür. Bunu ifade etmek istiyor. Fakat yukarıda zorunlu rakam derken de partinin genel merkezine verilmiş, bir kontenjan mevcudise,

yani yoklama dışında merkez yoklama usulü ile, yahut merkez seçim usulü ile aday tesbit edilecekse, o kontenjan düştükten sonra artan rakamın yarısı, onun adedi kadar rakam yazılır, bu rakamdan eksik olmaz, fazla olmaz gibi birtakım ibareler vardır. Maddeye bir vuzuh vermek imkânını bahşetmenizi istirham etmekteyim.

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ZİHNİ BETİL (Tokat) — Evet.

BAŞKAN — Hükümet katılıyor mu?

ADALET BAKANI İRFAN BARAN (Konya Milletvekili) — İştirak ediyoruz.

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet iştirak ediyor. Tekriri müzakere teklifini oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Efendim, hiç fark olmuyor gibi, özür dilerim; ayağa kalkmak suretiyle işaret buyursunlar... Kabul etmiyenler... Lûtfen ayağa kalkmak sutivle işaret buyursunlar. Tekriri müzakere talebi kabul edilmiştir, efendim.

ERDOĞAN ADALI (İstanbul) — Tekriri müzakere dive bir şey yoktur usule göre...

BAŞKAN — 77 nci madde... Müzakeresiz oyladık. Tekriri müzakere talebinden sonra müzakere açılacak. Teklifi okuyoruz şimdi.

Yüksek Başkanlığa

Siyasi Partiler Kanununun 40 ncı maddesinin sondan ikinci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Malatya
Nüvit Yetkin

Fıkra :

«Bu bendin yukardaki fıkraları gereğince o seçim çevresinde oy puslasına yazılması zorunlu bulunan sayıya eşit sayıda önseçim adayı bulunması veya bu sayıdan az seçim adayı bulunması takdirinde oy puslasına aday sayısından bir eksiği kadar sayıda aday ismi yazılır.»

BAŞKAN — Sayın Yetkin.

ERDOĞAN ADALI (İstanbul) — Usul hakkında söz istiyorum.

NÜVİT YETKİN (Malatya) — Muhterem arkadaşlarım, 40 ncı maddenin ikinci fıkrasında partili seçmenlerin, aday adlarını bu sıra numaralarının hizasına bizzat el yazısiyle yazmaları şarttır» denilmek suretiyle, kendilerine dağıtılan, seçmen kurulları tarafından basılan filigranlı oy pusulalarında seçim kurulları tarafından gösterilmiş olan rakamların sadece hizasına o rakamların adedi kadar aday göstermek mecburiyetini vaz'ediyor 40 ncı madde. Bu rakamlar seçim kurulunca şöyle tesbit edilecektir. O ilde, o seçim çevresinde oy puslasına yazılması zorunlu bulunan aday sayısı kadar rakam yazılır, diyor üsteki fıkrasında. Affınıza sığınarak bir defa daha okuyacağım: «Her ilçe seçim kurulu, sandık başında Yüksek Seçim Kurulunca bastırılmış özel filigranlı oy puslası bulundurur. puslanın üzerinde puslaya yazılması zorunlu aday sayısına eşit adedde sıra numarası altalta basılmış olur».

Şimdi muhterem komisyondan öğrenmek istediğim, vuzuha kavuşmasını ve zapta geçmesini istediğim bir husus var. Bu zorunlu rakam nedir? Bu maddenin 41 nci sayfasında baştan itibaren 2 nci fıkra olarak gösterilen pasajında; «Belli bir seçim çevresinde gösterilmesi gereken aday sayısından merkez yoklaması ile gösterilecek aday sayısının düşülmesiyle bulunacak sayının yarısından bir fazlası miktarınca aday adının oy pusulalarına yazılması şarttır.» deniyor. Şimdi bu şart sıygasından ve bu fıkradan anladığımız zorunlu rakam bu ise o takdirde bir oy puslasında 10 milletvekili çıkaran bir seçim çevresinde, eğer o ile merkez kontenjanı verilmemişse, yarısı beştir, ondan bir fazlası altıdır. Demekki, filigranlı oy pusulalarında birden altıya kadar rakam bulunacaktır. Bu maddenin altındaki fıkralarda bu rakamdan fazla oy puslası yazılması hali derpiş edilmiyor. Eksik olursa pusula iptal edilir diyor. Demekki biz partili seçmeni aday tesbit ederken muayyen bir rakamı mutlaka yazmaya mecbur mu tutuyoruz. Yani altıdan bir tane fazla veya bir tane eksik yazamıyacaksın mı diyoruz? Fazlaya ait hüküm mevcut değil., Aksine bu rakamların dışında aday yazıldığı takdirde o pusla batıldır hükmü mevcut. Yani seçim kurulunca dağıtılmış olan puslanın üstünde yazılı rakamların birinin hizasına birden fazla isim veya o rakamların dışında başka aday ismi yazıldığı takdirde pusla batıldır, pusla iptal edilir,

diyor. Böyle olunca muayyen bir adedde aday göstermeye seçmeni mecbur eden bir hüküm taşıyor, bu. Bu bir. Eğer böyle değilse, o takdirde asgari haddi, yani tabanı o çevrenin çıkaracağı milletvekili sayısının yarısından bir fazlasıdır. Ama bunu ta o çevrenin çıkaracağı milletvekili adedine varıncaya kadar oy puslasına isim yazabilmek serbestisini vuzuha kavuşturmak için vermek lâzımdır. Bir.

İkincisi, en sondan bir evvelki fıkrada da, demin takririmde de mevzuubahsolduğu veçhile, vuzuhsuz bir ibare vardır. Bu ibareyi vuzuha kavuşturmak için, şayet seçmen adedi esasen oy puslasına asgari olarak yazılması, mümkün olan rakamdan daha az adedde ise, kaç tane seçmen adedi varsa ondan bir noksanına rey kullanılır, rey atılır, rey verilir, diye bir hüküm ve sarahat konulması mecburiyeti vardır. Takririm bu bakımdan verilmiştir. Saygılarımla.

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet katılıyor. Takriri oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler.. Kabul etmiyenler... Takrir kabul edilmiştir.

Kabul edilen tadil veçhile maddeyi tekrar oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir. Açık oylarınıza sunulacaktır.

13 ncü madde hakkında tekriri müzakere talebi vardır, okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

13 ncü maddenin tekrar müzakere edilmesini rica ve talebederim.

Urfa
Esat Mahmut Karakurt

BAŞKAN — Buyurun Sayın Karakurt.

ESAT MAHMUT KARAKURT (Urfa) — Efendim, Siyasi Partiler Kanununun diğer bütün maddelerinin tetkik ve kabulünde hakikaten siyasi partilere lâzımgelen itibar ve hürmetin verilmesinde ittifak hâsıl oldu. Yani bu suretle demokrasinin içinden ayrılmaz vasfı olan siyasi partilere hürmet ve itibar bütün Senatoca gösterilmiş bulunuyor. Bunun bir istisnası var, o da anamuhalefet partisi başkanına tahsis edilmek istenen aracın ve bir miktar aylığın verilmemesidir.

Yine aziz arkadaşlarım; (A. P. sıralarından gürültüler) bakın muhalefet ediyorlar. Biz bunu destekledik. A. P. li arkadaşlarımız «hayır, hayır» diyorlar. İnanınız, bütün samimiyetimizle, bütün inancımızla bunu destekliyoruz. İnanınız bize, dört ay sonra genel başkanımıza bir araba tahsis edeceğiz. Bunu kabul etmiyor musunuz? Hiç insafınız yok mu? (Gülüşmeler, A. P. sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Komisyon?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI ZİHNİ BETİL (Tokat) — İştirak ediyoruz.

SIRRI ATALAY (Kars) — Her arkadaş «yeniden görüşülsün» derse müzakereler yürümez efendim.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Erdoğan.

ERDOĞAN ADALI (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım...

BAŞKAN — Bir dakika Sayın adalı.

Tekriri müzakere taleplerinin gerekçesi ve değiştirilmesi arzu edilen maddesi bulunmazsa oylıyamıyacağımızı arz ederim.

ERDOĞAN ADALI (Devamla) — Reis Bey şimdi beyan etti. Ama..

BAŞKAN — Ama, Nüvit Yetkin'in önergesinde vardı. Zatiâliniz usul bakımından söz aldığımız zaman önergenin eki vardı. Onu da okuduk ve oyladık.

ERDOĞAN ADALI (Devamla) — Muhterem arkadaşlarım, bir defa Umumi Heyette tekriri müzakere Parlâmentonun çalışma usullerine aykırı bir hususdur. 77 nci madde sarih. «Hatalı olarak kabul edilen hükümlerin düzeltilmesi» 76 ncı madde, «ibare, üslûp ve tertip hataları»; yani vâzı kanun burada maddi bir hatanın çıkmasına mâni olmak için bu hükmü getirmiş koymuş. Yoksa keyfî olarak müzakere edilmiş, bir karara bağlanmış, Heyeti Umumiyenin kararını bildirmiş olduğu bir madde üzerinde siz kendi dehinizç olan bir anı kabul edin, 5 gün, 6 gün, 10 gün müzakere cereyan etmiş, 11 nci gün adedinizi ve ekseriyetinizi müsait gördüğünüz bir anda bir tekriri müzakere takriri verin, Umumi Heyetin kararına rağmen yeni baştan maddenin müzakeresini isteyin... Bu usulsüzdür. Riyasetin nazarı dikkatini çekerim.

BAŞKAN — Usul bakımından başka görüşmek istiyen var mı? Mesele açıklandığına göre.

SIRRI ATALAY (Kars) — İştirak ediyorum.

BAŞKAN — Sayın Karakurt'un bu tekriri müzakere talebinin gerekçesi bulunmadığı cihetle oya koyamıyacağım. (Gürültüler)

Sayın üyeler müsterih olsunlar; bir mesele okunmadan anlaşılmıyor. Evvelâ okumamız, ekine bakmamız lâzım. Ondan sonra; «oya koyamıyoruz» diye Heyeti Umumiyeye söylememiz lâzım.

Cumhuriyet Senatosu Yüksek Başkanlığına

1. Kabul olunan 65 nci maddenin tekrar müzakeresini,

2. 65 nci maddenin 13 ncü bendinin kanundan çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

İzmir
Ömer Lûtfi Bozcalı

BAŞKAN — Geriye mi alıyorsunuz efendim?.

ÖMER LÛTFİ BOZCALI (İzmir) — Evet.

BAŞKAN — Sayın Ömer Lûtfi Bozcalı geriye aldı. Diğer önergeyi okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

74 ncü maddenin kabulünden sonra;

65 nci maddenin 11 nci bendindeki (Bağışlar) kaydının, yukarki madde ile istihdaf edilen maksada aykırı düştüğünden 65 nci maddenin 11 nci bendi için tekriri müzakereyi arz ve teklif ederim.

Diyarbakır
Azmi Erdoğan

(Geri al sesleri).

AZMİ ERDOĞAN (Diyarbakır) — İzah etmek istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun, Sayın Erdoğan.

AZMİ ERDOĞAN (Kars) — Muhterem arkadaşlarım, tekriri müzakeresini istediğimiz husus üzerinde bâzı arkadaşlar, bunu şaka olarak kabul ediyorum, geri al, geri al diye bağırdılar. Fakat hakikaten arkadaşlar, nazarı dikkatinizi celbederim, çok mühim bir meseledir, lûtfedip de bir dakika dinlerseniz her halde bu hususta biraz düşünmeyi mucibolacağını siz de kabul edersiniz.

Mesele şu efendim : Partilerin disipline edilmesi ve tam bir ahlâk çerçevesi içinde faaliyet göstermelerini temin için böyle bir Siyasi Partiler Kanununu bu anda kabul etmek üzereyiz. Şimdi 65 nci maddenin 11 nci fıkrasında bağışlar kısmı var. 65 nci maddenin birçok bendleri var. Bunlar hep partilerin gelir kaynaklarını gösteren bendlerdir. Bunlar arasında bir de bağışlar kısmı vardır. Muhterem arkadaşlar, bağış niçin yapılır? Bir cemiyette bağış, bağış yapmak istediği o kurumun hayatiyetini temin yahut da refahını temin etmek için yapılır. Eğer bir bağış yapmak isteniyorsa, o bağışı yapmak isteyen kimsenin evvelâ bir hayır cemiyetine bağış yapması icabeder. Bir okul yaptırmak için veya bir dernek kurulması için bağışta bulunur, maddi imkânı hazırlar. Fakat burada siyasi partilere kanunla bir yardım yapılma esası kabul edildi. Niçin Devlet bu siyasi partilere yardım yapıyor? Hiçbir surette her hangi bir müesseseye veya her hangi bir şahsa ihtiyaç hissetmesin, ona karşı bir minnet duygusu altına girmesin, diye.

Şimdi muhterem arkadaşlarım, insaf ile düşünelim. Bağışlar ile Devletin dahi tesir altında bırakılmak istenildiği hususlar olmuştur ve bu görülmüştür. Bu itibarla bir siyasi partiye yüzbin, ellibin lira bağışta bulunan bir kimse, o partiyi hiç olmazsa siyasi bir nüfuz altında bırakıyor, iddiası biraz ileri bir iddia olsa dahi, o parti bu şahsa karşı bir minnet hissi altına girmiş oluyor. Halbuki partileri herkesin mânevi tesirinden, nüfuzundan, tasarrufundan kurtarmak lâzımdır. İşte bu maksada mâtuf olarak Devlet tarafından partilere yardım edilmek esası kabul ediliyor.

Bu itibarladır ki, mademki 65 nci maddenin 13 ncü bendinde Devletçe yardım esası kabul edilmiş ve 74 ncü maddede de bu anda kabul edelim ki, ve hepimiz kabul etmeliyiz ki, hakikaten partiler büyük yardım görmektedirler. Bir milyon, iki milyon, üç milyon, üçbuçuk milyon liraya kadar yardım göreceklerdir. Bu yardımı Devletten gördükten sonra artık başka birisinden de yardım kabul etmek, bağış kabul etmek partileri hacil bir duruma sokacağını peşinen kabul etmek lâzımdır. Her ne kadar 71 nci maddede bağışlar muayyen bir miktar ile tahdidedilmiş ise de, bu miktar 5 000 liradır. Fakat bir kimse bir parti içerisinde nüfuz tesis etmek istiyorsa ve o parti de buna maddi bakımdan ihtiyaç hissediyorsa o takdirde birtakım kombinezonlarla on, onbeş kişi beşerbin lira vermek suretiyle muayyen bir nisbette yine o partiye

bağışta bulunmak imkânını elde etmiş olur. Bu itibarla bu gibi kaçamak yollardan siyasi partileri kurtarmak ve hevesini kırmak için, heves eden partileri bundan menedebilmek için behemehal bu bağışlar hükmünün metinden çıkarılması icabeder kanaatindeyim. Takririm de bu maksada mebni verilmiştir. İltifatınıza mazhar olmasını rica ederim.

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet önergeye iştirak etmiyorlar. Tekriri müzakere teklifini oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Tekriri müzakere teklifi reddedilmiştir.

Yüksek Başkanlığa

Siyasi Partiler Kanununun 68 nci maddesi hakkındaki tekriri müzakerenin kabulüyle aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Erzurum
Edip Somunoğlu

68 nci maddenin Millet Meclisinin kabul ettiği metnin Yüksek Senatoda da kabulünü rica ederim.

«Madde 68. — 65 nci maddenin 3 ncü bendinde yazılı özel aidat parti yönetmelikleriyle düzenlenir.»

BAŞKAN — Teklif sahibi, buyurun. («Gerekçesi yok mu» sesleri) Gerekçesi var efendim; ama okuyamıyoruz. Gerekçesini kendileri izah edecekler.

EDİP SOMUNOĞLU (Erzurum) — Muhterem arkadaşlar, kanunun 68 nci maddesinin Millet Meclisinde kabul edildiği metin şöyle : 65 nci maddenin üçüncü bendinde yazılı özel aidat (yani adaylıklarını koyanların giriş aidatı) parti yönetmelikleriyle düzenlenir, maddesini geçici komisyon şu şekilde değiştirmiştir;

«Madde 68. — 65 nnci maddenin üçüncü bendinde yazılı özel aiadat, (yani adaylığını koymak için giriş aidatı) iki bin lirayı geçmemek üzere parti yönetmelikleriyle düzenlenir.» Bu maddeye göre, azaltılabilir, fakat çoğaltılamaz. Esasen 74 ncü maddenin kabulü ile Hazineden para verilip verilmemesi hakkındaki uzun münakaşalardan sonra bu, kabul edildi ve azaltılması da isteniyordu. Paranın konmasındaki esas gaye, maksat, partiler hariçten, şahıslardan para almaması, para telebetmemesi ve partinin şahsiyeti mâneviyesinin zedelenmemesi idi. Bugün verilen 500 bin lira, bir milyon, iki milyon lira sureti katiyede her sene olduğu halde kâfi gelmiyecektir. Şu husus hiçbir suretle burada müzakere edilmedi veya söz konusu edilmedi; bir ile bu paralardan ne kadar düşeceği söylenmedi. Âzami olarak büyük partilere senede 40 ilâ 50 bin lira ancak düşer. Her ilin, meselâ bugün Rize'nin dahi bir kazası var iken bugün sekiz kazası vardır. Bunlardan her birisine bin, iki kin veya üçer bin lira verilse yine de bir menfaat temin etmez. Aynı zamanda daha evvel mebus ve senatör olan arkadaşlar partiye bir para veriyorlar, yeniden girecekler de onlara yakın bir para vermelidirler.

Benim teklifim, Millet Meclisinin kabul ettiği metni kabul edelim. Yani; «65 nci maddenin 3 ncü bendinde yazılı özel aidat parti yönetmelikleriyle düzenlenir.» Partinin kendi maddi vaziyetine göre kendisi üç bin veya beş bin, her ne isterse, veya iki bin, bin ne ise isterse bunu düzenlesin, kendi malî vaziyetini de ona göre ayarlasın ve hariçten para istememiş, el uzatmamış olsun. İki bin lira taban koyunca bunun üzerine çıkmaya imkân yok. Halbuki görüyoruz ki, seçime girenler değil iki bin, beş bin lira daha büyük paralar sarfına mecburdurlar. Hükümetin, Hazinenin yardımına rağmen bu paralar yine masraf sureti katiyede kâfi gelmiyecektir. Bir bina icarı, telefon ve saire birçok masrafları vardır. Eğer bu masrafları karşılamak isteniyorsa, ki hariçten gene yapılacaktır, kâfi gelmiyecektir, hiç olmazsa bunu önlemek üzere, aday olmak istiyenler giriş aidatı olarak 5 000 lira teklif etmiş idim. Fakat onu geri aldım. Adaylarla ilgili gelirleri her parti kendi yönetmeliğiyle düzenlesin. Bu itibarla Millet Meclisinin kabul ettiği metnin kabul edilmesini rica ediyorum. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Komisyon iştirak ediyor mu?.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ZİHNİ BETİL (Tokat) — İştirak ediyoruz.

BAŞKAN — Hükümet?.

ADALET BAKANI İRFAN BARAN (Konya Milletvekili) — Takdire bırakıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon iştirak ediyor, Hümümet takdire bırakıyor. Tekriri müzakere teklifini oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler..... Etmiyenler..... Tereddüt hâsıl oldu, kabul edenler lûtfen ayağa kalksınlar..... Kabul etmiyenler ayağa kalksılar..... Tekriri müzakere

teklifi 32 oya karşı 33 oyla kabul edilmiştir.

Önergeyi tadil edilen madde ile birlikte okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Siyasi Partiler Kanununun 68 nci maddesi hakkındaki tekriri müzakerenin kabulüyle aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Erzurum
Edip Somunoğlu

68 nci maddenin Millet Meclisinin kabul ettiği metnin Yüksek Senatoda da kabulünü rica ederim.

«Madde 68. — 65 nci maddenin 3 ncü bendinde yazılı özel aidat parti yönetmelikleriyle düzenlenir.»

BAŞKAN — Tadil şekliyle oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... 24 oya karşılık 33 oyla kabul edilmiştir.

Meclisten gelen metinde bir tadil olmadığı cihetle açık oyunuza arz edilmiyecektir.

74 ncü madde hakkında tekriri müzakere talebi var, okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Kanunen siyasi partilere yardım yapılması esası kabul edildiğine göre;

Bu bapta maksat ve gayenin tam mânasiyle elde edilebilmesi için, 74 ncü maddeye aşağıdaki fıkranın ilâvesi için 74 ncü madde üzerinde bu hususa munhasır olmak üzere tekriri müzakere arz ve teklif ederim. Saygılarımla.

Diyarbakır
Azmi Erdoğan

AZMİ ERDOĞAN (Diyarbakır) — Efendim gerekçesi de var.

BAŞKAN — Efendim, ekini de oylatamıyacağım. Çünkü İçtüzüğün 74 ncü maddesine uygun bir tekriri müzakere teklifi değildir. İlâvedir, kabul edilmiş madde üzerinde yapılmış hata her ne surette olursa olsun değişiklik talebini havi, Heyeti Umumiyenin reyine iktiran etmiş bir maddeye kanuni ilâve yapmaya, tekriri müzakere yoluyle imkân görmemekteyiz.

Sayın Bâki Güzey'in Sayın Karakurt'a karşılık aynı şekilde bir takriri vardır, onu da oylatamıyoruz. Muhalefet başkanına bir araba verilmesi hakkında; gerekçe ve sebepli olmadığı cihetle.

SADIK ARTUKMAÇ (Yozgat) — Efendim, bir teklifimiz vardı, biraz evvel okunmuştu ve komisyon da iltihak ediyordu.

BAŞKAN — Tekriri müzakere hakkında mı efendim?

SADIK ARTUKMAÇ (Yozgat) — Hayır efendim, önergemiz vardı.

SAİM SARIGÖLLÜ (Aydın) — Benim de bir takririm var efendim.

BAŞKAN — Sizin ki ne hakkında efendim?

SAİM SARIGÖLLÜ (Aydın) — 31, 51 nci maddelerin çıkarılıp sona geçici madde olarak ilâvesini istiyorduk.

(Cumhuriyet Senatosu Yozgat Üyesi Sadık Artukmaç'ın önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Efendim bu teklif hakkında hatırladığıma göre Komisyonun da şöyle bir beyanı vardı: 30 ncu maddenin tekriri müzakeresi kabul edildiği takdirde Sayın Artukmaç'ın teklifine katılabiliriz. Tekriri müzakere talebi kabul olunmadığı takdirde katılamayız, demişlerdi. Bu sebeple katılmadılar tekriri müzakere neticesine intizaren...

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ZİHNİ BETİL (Tokat) — Hayır efendim tamamen zıttı. Eğer 30 ncu maddenin tasarı metninden çıkarılması hakkındaki teklifimiz kabul olunsaydı, Sadık Artukmaç'ın teklifinin görüşülmesine mahal kalmıyacaktı. 30 ncu maddenin tasarı metninden çıkarılması hakkındaki teklifimiz reddedildiğine göre, bir önseçim kabul ediliyor, önümüzdeki seçimlerde ise yoklama usulü uygulanacaktır. 31 nci madde yoklama maddesi oldu. Binaenaleyh, geçici maddelerin yürürlüğü düzenlemesine ihtiyaç vardır.

BAŞKAN — Bu mealde Sayın Sarıgöllü'nün de bir takriri vardır, onu da okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Tasarının 30 ncu maddesi hakiki bir seçim espirisi ile tadilen kabul edildiği için 1965 yılı 10 Ekim tarihinde yapılacak seçimlere gereği gibi kayıtlar yetişemiyeceğinden 31 - 51 nci maddeler dâhil geçici 1 nci madde olarak tasarıya ilâvesini arz ve teklif ederim.

Geçici 1 nci madde :

31 - 51 nci maddelerin hükmü yalnız 10 Ekim 1965 seçimlerinde uygulanır.

Aydın
Saim Sarıgöllü

BAŞKAN — Sayın Artukmaç, buyurun kısaca.

SADIK ARTUKMAÇ (Yozgat) — Arz etmiştiniz. Komisyon katılıyor mu efendim Sayın Artukmaç'ın teklifine?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ZİHNİ BETİL (Tokat) — Lûtfediniz bir kere daha okunsun efendim.

BAŞKAN — Size verelim efendim.

Efendim, komisyon bu meseleyle meşgul olurken biz de, madde numaralarında değişiklik olmuştur, onları arz edip oylıyacağız. Açık oylama ile de bu tescil edilecek.

SADIK ARTUKMAÇ (Yozgat) — Sayın Başkan, bir hususu daha arz edeyim. Madde numaraları değişirken maddelere birçok atıflar vardır, son maddelerde. Bu hususu dikkat nazara alarak komisyona iade edelim, nasıl düzelteceklerse düzeltsinler efendim.

BAŞKAN — Madde numaralarındaki değişiklikleri arz ediyorum: Madde 20, 19. Madde 21, 20; Madde 22 ,20; madde 23, 21; madde 24, 22; madde 25, 23; madde 27, 24; madde 28, 25; madde 29, 26; madde 27 yeni ilâve, madde 30, 28; madde 31, 29; madde 32,30; madde 33, 31; madde 34, 32; madde 35, 33; madde 36, 34; madde 38,36; madde 39, 37; madde 40, 38; madde 37, 35; madde 41,39; madde 42, 40; madde 43, 41; madde 44, 42; madde 45, 43; madde 46, 44; madde 47, 45; madde 48, 46; madde 49, 47; madde 50, 48; madde 51, 49; madde 52, 50; madde 53, 51; madde 54, 52; madde 55, 53; madde 56, 54; madde 57, 55; madde 58, 56; madde 59, 57; madde 60, 58; madde 61, 59; madde 62, 60; madde 63, 61; madde 63, 62; madde 64, 62; madde 65, 63; madde 65, 63; madde 66, 64; madde 67, 65; madde 68, 66; madde 69, 67; madde 70, 68; madde 71, 69; madde 72, 70; madde 73, 71; madde 74, 72; madde 75, 73; madde 76, 74; madde 77, 75; madde 78, 76; madde 79, 77; madde 80, 78; madde 81, 79; madde 82, 80; madde 83, 81; madde 84, 82; madde 85, 83; madde 86, 84; madde 87, 85; madde 88, 86; madde 89, 87; madde 90, 88; madde 91, 89; madde 92, 90; madde 93, 91; madde 94, 92; madde 95, 93; madde 97, 95; madde 98, 96; madde 99, 97; madde 100, 98; madde 101, 99; madde 102, 100; madde 103, 101; madde 104, 102; madde 105, 103; madde 106, 104; madde 107, 105; madde 108, 106; madde 109, 107; madde 110, 108; madde 111, 109; madde 112, 110; madde 113, 111; madde 114, 112; madde 115, 113; madde 116, 114; madde 117, 115; madde madde 118, 116; madde 119, 117; madde 120, 118; madde 121, 119; madde122, 120; madde 123, 121; madde 124, 122; madde 125, 123; madde 126, 124; madde 127, 125; madde 128, 126; madde 129, 127; madde 130, 128; madde 131, 129; madde 132, 130; madde 133, 131; madde 135, 132; madde 136, 133;

Efendim buraya yadar okunan maddeleri bu şekliyle okunduğu şekli ile tadilini ve ilgili maddeler içinde yer alan numaraların da değişiklik veçhile tashihi hususunu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. Açık oylarınıza arz edilecektir.

Sayın üyelerden şu kanunu bitirmemize yardımcı olmaları istirham edeceğiz; yani kanun maddeleri devam ederken, evvelce tekriri müzakere teklifi yapılan bir madde hakkında tekrar tekriri müzakere istemek Heyeti Umumiyenin izhar edilmiş reylerine karşı bir davranış gibi oluyor.

AZMİ ERDOĞAN (Diyarbakır) — Efendim; bendenizin demin vermiş olduğum takrirden bahsediyorsanız açıkça bunun izahını isterim. Her hangi bir alt maksadımız yoktur, bu işte.

BAŞKAN — Alt maksat olduğunu ileri sürmedim.

AZMİ ERDOĞAN — (Diyarbakır) Bu mâna çıkar.

BAŞKAN — Hayır efendim, hiçbir mâna çıkmaz.

Buyurun efendim, bir dakika, vazifemizi görmemize müsaade edin.

Yüksek Başkanlığa

137 nci maddenin ikinci fıkrası Anayasanın 56 nci maddesinin ışığı altında 12 nci maddesine aykırı bulunduğundan adı geçen fıkranın değiştirilmesi ve ekli metnin bu fıkra yerine konulabilmesi için 137 nci maddenin tekriri müzakeresini arz ve teklif ederim.

Tabiî Üye
Sami Küçük

BAŞKAN — Teklifiniz üzerinde görüşmek istiyor musunuz?

SAMİ KÜÇÜK (Tabiî Üye) — Hayır.

BAŞKAN — Komisyon?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ZİHNİ BETİL (Tokat) — Görüşmek istemiyoruz.

BAŞKAN — Hükümet?

ADALET BAKANI İRFAN BARAN (Konya Milletvekili) — Hayır.

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet görüşmek istemiyor. Tekriri müzakere talebini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Anlaşılmadı efendim, tekriri müzakereyi kabul edenler lûtfen işaret etsinler... Etmiyenler... Tekriri müzakere talebi reddedilmiştir.

Efendim; kabul edilen hususa göre takririnizi değiştirir misiniz?

AZMİ ERDOĞAN (Diyarbakır) — Madde numarası değişmiş. Madde numarası kaç ise ona göre verin.

BAŞKAN — Takriri okuyalım.

Sayın Başkanlığa

Eski 74 yeni 72 nci maddenin 1 nci bendi; konunun esas ve gayesine uygun olarak kabul edilmemiş ve hatalı kabul edilmiştir. % 5 in % 3 olarak 1 nci bendin değiştirilmesi için tekriri müzakere arz ve talebederim. Saygılarımla.

Diyarbakır
Azmi Erdoğan

BAŞKAN — Birinci benddeki % 5 in % 3 olarak başlamasını teklif ediyorsunuz.

AZMİ ERDOĞAN — (Diyarbakır) — İzah edeyim efendim.

BAŞKAN — Sarih Sayın Erdoğan, yüzde beşin yüzde üç olmasını istiyorsunuz. Yani seçimlerde yüzde üç alan o seviyeden başlasın.

Bununla beraber buyurun.

AZMİ ERDOĞAN (Diyarbakır) — Muhterem arkadaşlarım, vermiş olduğum takririn hangi maksada istinadettiğini, mucip sebebin ne olduğunu şimdi izah edeceğim. Bunu izah ettiğim zaman hakikaten insafla düşündüğümüz takdirde bunun öyle olacağını kabul edeceksiniz. (Gürültüler)

Şimdi biraz tahammül buyurun. Gayet tabiî iki büyük partinin bu husus için, yani vermiş olduğum takriri kabul etmiyecekleri de şimdi meydana çıkacak. Onun için birtakım kıpırdanmalar başlıyor.

Şimdi muhterem arkadaşlarım, mesele şu; yüzde beş, yani bir evvelki seçimlerde yüzde beş miktarında oy alan siyasi parti yüzde 10 a kadar miktar alır, diye kabul ettik. Muhterem arkadaşlarım, yüzde beş bugünkü Türkiye demokrasisinde, Türkiye seçimlerinde ne rakamı ihtiva ediyor, hangi rakamı gösteriyor, bir defa bunu tâyin etmemiz lâzım. Komisyondan istirham ediyorum. Komisyon bu maddeye % 5 i koyduğu vakit hangi esası ihdas etmiş, mucip sebebi nedir, hangi kıstası esas alarak bu % 5 i koymuştur? Ben şimdi bu % 3 ü iddia ettiğim vakit bir kıstas ileri süreceğim. Bir ölçü dâhilinde bu işi yapmak lâzımgeldiğine işaret edeceğim.

Şimdi % 5, Türkiye'de 14 milyon seçmen olduğuna göre, 12 milyonu muteber olarak kabul edersek, % 5, 600 bin oya tekabül eder. 600 bin oy ise Millet Meclisinde 30 milletvekiline tekabül eder. Bu itibarla % 5 in hangi maksada istinadettiğini bulmak lâzımdır. Neye istinadediyor? Alâlâde bir rakama istinadediyor; % 5 e... Fakat, Anayasanın 85 nci maddesinde derpiş edilen bir husus vardır. Siyasi partiler meclislerde 10 üye ile bir siyasi parti grupu teşkil ederler. Demek ki, Anayasada ve Tüzüklerde, siyasi partilere bir hususiyet tanınmaktadır. Ve bu hususiyet Anayasanın 85 nci maddesinde ifadesini bulmuştur. Bu itibarla grup teşkil edilebilecek miktarda mebus çıkaran siyasi partilere hayatiyetini devam ettirebilmesi için Devletçe kendisine yardım edilmesi lâzımgelir. (Gürültüler) Gaye bu. 74 ncü maddenin gayesi budur. Devletçe bir siyasi partinin hayatiyetini, mevcudiyetini idame ettirmesi maksadına mâtuf olarak kendisine yardım edilmektedir. Bu itibarla madem ki, Anayasa siyasi partilerin 10 üye ile bir grup kurabileceklerini kabul etmişse, 10 kişinin tekabül ettiği oy miktarının da siyasî partiler seçimlerde oy alırlarsa onları bu yardımdan istifade ettirmemiz icabeder. Her şeyin bir mucip sebebi olması icabeder. Sizi temin edeyim ki, arkadaşlar, önümüzdeki seçimlerde bugünkü siyasi atmosfer gösteriyor, önümüzdeki 10 Ekim seçimlerinde A. P. ile C. H. P. den başka diğer partiler - kanaatim öyledir, belki yanılıyorum - hiçbir parti yüzde beş nisbetinde oy alamıyacaktır. Alamıyacağına göre, bugün burada kabul ettiğimiz.. (Gürültüler) Efendim, samimî olalım, siz de samimî olun, hepimiz burada samimî

olalım ve kanunları bu samimiyet çerçevesi içinde çıkaralım.

Şimdi Millî Bakıye Sistemi de kabul edilmiştir. Bununla beraber hiçbir partinin, yani benim şahsi kanaatimdir bu.. (Bol şans sesleri) Bu benim şahsi kanaatimdir, artık burada bol şans deyin, ne derseniz deyin, benim bugünkü şahsi kanaatim, önümüzdeki seçimlerde A. P. ve C. H. P. den başka hiçbir parti 600 bin oydan fazla oy alamıyacaktır. Alamayınca da iki parti kalacaktır ve kabul etmiş olduğumuz nisbetler dâhilinde de bu yardımlar iki partiye munhasır kalacaktır. Eğer gönlünüz buna razı ise ve bu kanuni yardım iki partinin arasında bölüşmesine razı iseniz, kabul. Aksi takdirde tekriri müzakere teklifimin kabul buyurulmasını istirham ediyorum.

BAŞKAN — Komisyon?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ZİHNİ BETİL (Tokat) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Hükümet?

ADALET BAKANI İRFAN BARAN (Konya Milletvekili) — İştirak etmiyoruz.

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet tekriri müzakere teklifine katılmıyorlar. Teklifi oylarınıza arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Kabul etmiyenler... Reddedilmiştir.

Sayın Betil, iki teklif vardı, ek madde ilâvesi hususunda Sayın Artukmaç ve Sayın Saim Sarıgöllü'nün tekliflerini tetkik edilmek üzere size göndermiştik.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ZİHNİ BETİL (Tokat) — Hangi teklifi evvel oya koyacaksınız?

BAŞKAN — Sadık Artukmaç'ın.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ZİHNİ BETİL (Tokat) — Artukmaç'ın teklifine katılıyoruz.

BAŞKAN — Teklifi okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Siyasi Partiler kanunu tasarısının 137 nci maddesinden sonra «10 ncu kısım, geçici hükümler» şeklinde yeni bir başlık açılmasını ve aşağıdaki maddenin geçici 1 nci madde, 137 nci maddenin geçici 2 nci madde, 138 nci maddenin geçici 3 ncü madde ve 139 ncu madenin geçici 4 ncü madde olarak oya konulmasını arz ve teklif ederim.

«Geçici Madde 1. — Bu kanunun 31 ilâ 51 nci maddeleri 30 ncu madde gereğince Cumhuriyet Senatosu üyeleri ve milletvekilleri seçimi kanunlarında değişiklik yapılıncaya kadar uygulanır.»

Yozgat

Sadık Artukmaç

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ZİHNİ BETİL (Tokat) — Sayın Başkan, 137 nci maddeden önce olması lâzımgelir. Çünkü 137 nci madde Geçici 2 nci madde oluyor.

SADIK ARTUKMAÇ (Yozgat) — 136 ncı maddeden sonra olacak.

BAŞKAN — 136 ncı madde 133 ncü madde oldu. Bu maddenin kabulü ile bu kısım o ismini kaybetti.

SADIK ARTUKMAÇ (Yozgat) — Takrirdeki 137 nci madde 136 ncı maddeden sonra olacak.

BAŞKAN — Efendim, 133 oldu diyoruz.

SADIK ARTUKMAÇ (Yozgat) — 133 ten sonra.

BAŞKAN — Lûtfen öyle söyleyin. Karmakarışık oluyor.

133 ten sonra... 136 ncı madde 133 oldu, oylandı, kabul edildi.

Eski madde 137 yeni 134, onların da muvakkat birer madde halinde kabulünü istiyorsunuz? O şekilde değiştirilmesini istiyorsunuz. 138 nci madde 135 olacak, 139 ncu madde 136 olacak.

Sayın Artukmaç, madde 137 geçici madde 1 mi olacak?

SADIK ARTUKMAÇ (Yozgat) — 137 geçici madde 2 olacak. Arz ettiğim şimdi okunan geçici 1 nci madde olacak. 137, 2 nci madde, 138, 3 ncü madde, 139, 4 ncü madde olacak, efendim. Takririmde de öyle yazılı.

BAŞKAN — Takrirde bir takdim tehir olacaktır. Evvelâ ek 1 nci madde yukarıya gelecek. Ondan sonra diğerleri.

Sayın Artukmaç'ın teklifine Komisyon katılıyor. Hükümet de katılıyor.

133 ncü yeni, 136 ncı eski maddeden sonra bir başlık konuyor. Şimdi bu başlığı Yüksek Heyetinize arz ediyoruz.

(Yozgat Üyesi Sadık Artukmaç'ın önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Arz edeyim efendim, belki bir yanlışlık olabilir, belki durumu tashih ederler. Bir geçici madde teklifi var. Geçici 1 nci

madde o. Eski 137 yeni 134 geçici 2 nci madde. Eski 138 yeni 135 geçici 3 ncü madde, eski 139 yeni 136 geçici 4 ncü madde olması hususu teklif ediliyor. (Tamam sesleri) Teklife Komisyon ve Hükümet katılıyor. Teklifi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Bu suretle teklif kabul edilmiş olmakla yeni geçici madde ile geçici madde olarak değişen maddeleri ayrı ayrı açık oylarınıza sunuyorum.

HÜSEYİN KALPAKLIOĞLU (Kayseri) — 140 ve 141 nci maddeler yürürlüğe giriş maddeleridir. Geçici madde olarak...

BAŞKAN — Onlar duruyor, efendim.

HÜSEYİN KALPAKLIOĞLU (Kayseri) — Kanun tekniği bakımından 140 ve 141 nci geçici maddelerden evvel konur, geçici maddeler onun arkasına konur. (Olmaz öyle sesleri)

BAŞKAN — Onlar yürürlük maddeleri, Sayın Sarıgöllü'nün takriri var. Onu da okutuyorum.

(Aydın Üyesi Saim Sarıgöllü'nün takriri tekrar okundu.)

BAŞKAN — Buyurun Sayın Sarıgöllü.

OSMAN SAİM SARIGÖLLÜ (Aydın) — Muhterem Başkan, Cumhuriyet Senatosunun değerli üyeleri, tasarının 30 ncu maddesini hakiki önseçim esprisi içinde kabul ettik. Hükümet tasarısındaki önseçime ait maddeleri her nedense getirmedik. Bunu talik ettik ve dedik ki, bu bir kazançtır. Hiç olmazsa önseçim müessesesi tasarıda bir madde olarak yer almıştır. Fakat şimdi akadaşımın verdiği takrirle bu madde muallakta kalmaktadır. Yani Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi seçim kanunlarında değişiklik yapılıncaya kadar bu tatbik edilir denince 30 ncu madde bu değişiklik gelmiyeceği cihetle tatbik mevkiine konamıyacaktır. Onun için kativetle şu teklifimi arza çalıştım. Katî bir hüküm gelirse yani yalnız 10 Ekim seçimlerinde bu tatbik edilir, bundan sonra tatbik edilmez kaydını ihtiva ederse mecburen Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu üyeleri seçimleri Kanununda gerekli değişiklik yapılır.

Aksi takdirde sürüncemede kalır. Ve 30 ncu madde de bir hâtıra olarak kanunda yıllar ve yıllar bekler. durur. Zaten 74 ncü madde ile siyasi partileri bir Kamu İktisadi Teşebbüsü haline getirdik. Binaenaleyh, 30 ncu maddeyi de böyle bu Siyasi Partiler Kanununun esprisi içinde tatbik edilmez bir madde halinde bırakmamak için takririmizin bu katiyet ifade eden hususunu göz önünde bulundurarak iltifat etmenizi bilhassa rica ederim. Saygılarımla.

ERDOĞAN ADALI (İstanbul) — Usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Usul hakkında buyurunuz Sayın Adalı.

ERDOĞAN ADALI (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, ben Sayın Saim Sarıgöllü'nün verdiği takrirdeki fikrine temas edecek değilim, tabiî hürmete şayandır. Yalnız biraz evvel Sadık Artukmaç'ın geçici madde teklifi oylandı, kabul edildi. Dedik ki, 30 ncu madde falân kanun çıkıncaya kadar mer'idir. Bunun mefulü muhalifi, o kanunlar geldiği zaman meriyetten kalkacaktır. Şimdi aynı mahiyetteki ikinci takririn oylanmasına imkân yok. Bu husus oylandı ve kabul edildi. Bu ikinci takrir kanaatimce Riyaset Divanı tarafından reye vaz'edilemez. Bunun oya vaz'edildiğini ve kabul edildiğini farz edelim. O takdirde ilki tane müteradif hüküm üst üste gelecek. Zaten her halde Sayın Riyasetin yorgunluğundan olacak bu Siyasi Partiler Kanunu bir talihsizliğe kurban gitti. Umumi Heyette, Tüzüğümüzde mevcudolmıyan tekriri müzakere müessesesi tekrar ediliyor, zabıtlara geçiyor, İçtüzükte böyle bir tâbir yok. Heyeti Umumiye kararları yeni baştan yeni baştan müzakere ediliyor. Tüzük, hatanın düzeltilmesi diye bir şey koymuş. Hatanın düzeltilmesini Riyaset Divanı tekriri müzakere diye getiriyor. Tekriri müzakere açılınca bütün üyelerin konuşma hakkı vardır. Halbuki hatanın düzeltilmesine aidolan İçtüzüğün 77 nci maddesi yalnız takrir sahibi konusur diyor. Yani yeni bir tatbikatın içerisine girdik. Bu itibarla yeni bir usul teessüs etmemek için Riyaseti de ikaz ediyorum. Bu takririn, Sayın Sadık Artukmaç arkadaşımızın takriri kabul edildikten sonra reye vaz'edilemiyeceği kanaatindeyim.

Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Komisyon, takrir hakkında buyurun.

BAKİ GÜZEY (Bursa) — Takririn lehinde söz istiyorum.

BAŞKAN — Takririn lehinde, aleyhinde söz vermiyoruz.

BAKİ GÜZEY (Bursa) — Takrir değil bu, yeni bir madde, yeni bir hüküm getiriliyor. Yeni bir madde gelince, yeni bir hüküm konunca bunun hakkında söz vermeniz lâzımdır.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Komisyon.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ZİHNİ BETİL (Tokat) — Muhterem arkadaşlarım, ben Sayın Osman Saim Sarıgöllü'nün önergesinin kabulü halinde doğacak mahzurları menfi yönden izaha çalışacağım. 10 Ekim 1965 tarihinde Milletvekili seçimi yapıldı. Ve o tarihten sonra yapılması, kanunlarımıza, Anayasamıza ve kanunlarımıza göre yapılması lâzımgelen seçimlerin zamanı geldi. Ve önseçimi nizamlıyan hükümler de henüz kanunumuzda yer almadı. Birtakım sebeplerle, birtakım zaruretlerle, birtakım mücbir sebeplerle önseçimi nizamlıyan hükümler kanunlarımızda yer almadı. Seçimler geriye mi kalacaktır

Muhterem arkadaşlar, ben demin arz ettim, tekrarlıyorum, bir konu prensip kararına bağlandı mı, onun uygulanmasına dair olan hükümlerin de, onun hemen akabinde tanzim ve tedvin edilmesi lâzımdır. Her seçim çevresinde siyasi partilere mensubolan partili üyelerin cümlesinin oya katılmaları suretiyle aday tesbit etmek usulü demek olan önseçim kabul edilince, bunun nasıl uygulanacağına ait hükümlerin de hemen tedvin edilmesi lâzımdır Hemen tedvin edilmediğine göre, o hükümler tedvin edilinceye kadar uygulanacak hükümler tedvin edilir.

Binaenaleyh, doğru olanı, önseçim kabul edildikten sonra, bu Siyasi Partiler Kanununda önseçimin nasıl yapılacağına ait hükümlerin de tanzim ve tedvin edilmesi idi. Bu eksik kalmıştır. Bu eksik kaldığına göre önseçimin nasıl yapılacağına ait kanun hükümleri tanzim ve tedvin edilinceye kadar diğer hükümlerin yani eski 31-51 nci maddelerin uygulanması bir emri zaruridir. Bundan içtinap mümkün değildir. Tasavvur olunamıyacak büyük mahzurlar çıkar, Sayın Osman Saim Sarıgöllü'nün önergesinin kabulünden.

BAŞKAN — Takrir sahibi görüşmüştür, Komisyon adına görüşülmüştür.

BAKİ GÜZEY (Bursa) — Usul hakkında görüşmek istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Sarıgöllü'nün takririni oylarımıza arz ediyorum. Kabul edenler...

BAKİ GÜZEY (Bursa) — Sayın Başkan yapamazsınız, yeni hüküm geliyor, yeni bir hüküm geldiği için takrir sahibinden başkasına da söz verecceksiniz, vermelisiniz.

BAŞKAN — Takriri kabul etmiyenler... Takrir reddedilmiştir.

Eski 140 yeni 134 ncü maddeyi okuyoruz.

Açık oylarını kullanmıyan sayın üye var mı? (Var sesleri) Lütfen efendim.

Yürürlüğe giriş

MADDE 134. — Bu kanunun 1 ilâ 4 ncü, 30 ilâ 51 nci, 74 ncü, 83 ilâ 115 nci maddeleri, 122, 126, 128, 129, 131 ve 137 ilâ 141 nci maddeleri yayımlandığı tarihte; ve diğer hükümleri işbu kanunun yayımlandığı günden başlıyarak sekiz ay sonra yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Bu hususta 3 tane takrir vardır.

Eski maddeler olduğu için 140 ncı maddeyi biz 134 olarak değişiklikle okuyoruz. Numaralar da değişti efendim.

Başkanlığa

108, 109, 110, 111, 112 ve 113 ncü maddelerinin de 134 ncü maddenin fıkrasının sonuna eklenmesini arz ve teklif ederim.

Kayseri
Hüseyin Kalpaklıoğlu

(Geri al sesleri)

HÜSEYİN KALPAKLIOĞLU (Kayseri) — Müsaade ederseniz izah edeyim.

BAŞKAN — Diğer takrirler okunduktan sonra.

Yüksek Başkanlığa

Arz edeceğim sebepler yüzünden madde 134 ün aşağıdaki şekilde değiştirilmesini rica ederim.

Tabiî Üye
Haydar Tunçkanat

MADDE 134. — Bu kanun yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

134 ncü maddedeki 74 ncü maddenin metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

İzmir

Ömer Lûtfi Bozcalı

(Kalpaklıoğlu geri alıyor sesleri)

BAŞKAN — Geri mi aldınız efendim?

HÜSEYİN KALPAKLIOĞLU (Kayseri) — Hayır efendim, izah edeceğim.

(Demin izah etti sesleri)

BAŞKAN — Bir kere daha izah edecekmiş efendim, kısaca...

HÜSEYİN KALPAKLIOĞLU (Kayseri) — Maddeler değiştiği için, biliyorsunuz takririmin de maddesi değişmiş oldu. Şimdi şu anda hangi madde numarasını aldı onu bilmiyorum. Riyaset ona tekabül eden rakamı üzerine koyar.

Arkadaşlar, bir cümle ile tekrar ediyorum. Kendileri, komisyon ve teklif eden Hükümet bunun birçok maddelerinin bâzı yeni ihdas edilen bu kanunla, mükellefiyetlerin zorluğunu nazarı itibara alarak bunu âtiye talik ederler ve buna sekiz aylık müddet vaz'ederler, koyarlar. Ve bu bizatihi maddenin birinci fıkrasında var. Biz de teklifimizde diyoruz ki, hiç olmazsa şu önümüzdeki seçimlerde partiler biri diğerine şu kanunun maddeleri arasında yazılan suçların isnadında, seçim propagandası vesilesi ile bir töhmet altına girilmesin ve bu, yeni vaz'edilen partiler için ağır mükellefiyetlerin anlaşılması, teşkilâta kadar yayılması, bunların tesbiti; Şu kanunun okunup anlaşılması için, aynı şekilde 8 aylık bir müddete tabi tutulsun ve öylece önümüzdeki seçim çok daha serbest ve rahat yapılsın. Bu maddenin emri veçhile, hazırlanacak kayıtlar falanlar tamamlandıktan sonra bilâhara aynı şekilde tatbik cihetine geçilsin, diyoruz. Kaldı ki muhterem komisyon da getirmiş olduğu bu maddeler ile, birçok maddelerin tatbikatındaki sekiz aylık bir müddeti kendileri kabul etmiş bulunmaktadırlar. Mâruzatım bu kadar.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ZİHNİ BETİL (Tokat) — Sayın Başkan, her halde Hüseyin Kalpaklıoğlu arkadaşımız bütün hükümlerin tetkikine fırsat bulamadılar. Esasen bunlar kanunda var. «Seçim sırasında bu kapatmak incelemeleri ve hükümleri uygulanamaz» diye var...

BAŞKAN — Teklife komisyon katılıyor mu?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ZİHNİ BETİL (Devamla) — Hayır.

BAŞKAN — Hükümet?

ADALET BAKANI İRFAN BARAN (Konya Milletvekili) — Hayır.

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet katılmıyor. Takriri oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Takrir reddedilmiştir.

ÖMER LÛTFİ BOZCALI (İzmir) — Müsade ederseniz ben de takririmi izah etmek istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Bozcalı, geçici maddedeki 74 ncü, yeni rakamiyle 72 nci maddenin çıkarılmasını itsiyorsunuz, değil mi?

ÖMER LÛTFİ BOZCALI (İzmir) — Hayır efendim. Müsaade ederseniz bir kelime ile izah edeyim.

BAŞKAN — Buyurun, bir kelime ile olsa iyi.

ÖMER LÛTFİ BOZCALI (İzmir) — Muhterme arkadaşlar, 74 ncü madde de, 134 ncü maddenin 1 ilâ 4 ncü, 31 ilâ 51 nci arasında, yayınlandığı tarihte meriyete girmesine mütedairdir. Dün burada arkadaşlar da üzerinde durdu. Açık olan bütçeden 30 milyon liraya yakın bir paranın karşılıksız olarak ödenmesine imkân yoktur. Burada sayılmıyanlar arasına girene, sekiz ay sonra, yani Mart ayında bu para ödenmiş olur. Bütçede para olmadan böyle bir maddenin kabulü hatalı olur. 74 rakamı çıkarıldığı takdirde 74 ncü madde 8 ay sonra, yani Mart ayında meriyete girmiş olur. Takririme oy vermenizi istirham ederim.

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ZİHNİ BETİL (Tokat) — Muhterem arkadaşlar, tasarının 137 nci maddesi 134 ncü madde oldu. 134 ncü madde, «İlk Devlet yardımının ne zaman ve ne suretle yapılacağını tesbit etmektedir. Sayın Bozcalı arkadaşım ise, tasarıyı son günlerin ağır meşgaleleri içinde her yönü ile galiba tetkik edememiş olacak ki, bu teklifi yapmış bulunuyorlar. Yüksek Senato eski 137, şimdiki 134 ncü maddeyi kabul etmek suretiyle, Devlet tarafından yapılacak ilk yardı-

mın ne zaman ve ne suretle yapılacağını esasen tesbit etmiş bulunuyor. Binaenaleyh, iştirak etmiyoruz, efendim.

BAŞKAN — Sayın, Betil, eski 137 nci madde şimdiki 134 ncü madde olmamış, geçici 2 nci madde olmuştur.

Hükümet katılıyor mu?.. Katılmıyor. Komisyon ve Hükümet katılmıyor. Takriri oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Takrir reddedilmiştir.

HAYDAR TUNÇKANAT (Tabiî Üye) — Ben önegemi geri alıyorum.

BAŞKAN — Madde 134 ü tekrar değişik şekliyle okutuyoruz.

Yürürlüğe giriş

MADDE 134. — Bu kanunun 1 ilâ 4 ncü, 28 ilâ 49 ncu, 72 nci, 81 ilâ 113 ncü maddeleri, 120, 124, 126, 127, 129 ve geçici 2 ilâ 135 nci maddeleri yayınlandığı tarihte, ve diğer hükümleri, işbu kanunun yayınlandığı günden başlıyarak 8 ay sonra yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. Açık oylarınıza arz edilecektir.

Yüretme

MADDE 135. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Madde üzerinde görüşmek istiyen?.. Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun tümü üzerinde Sayın Nüvit Yetkin lehte, Sayın Osman Alihocagil aleyhte söz istemişlerdir.

Sayın Nüvit Yetkin, buyurunuz.

NÜVİT YETKİN (Malatya) — Muhterem Başkan, değerli arkadaşlarım, günlerce süren yorucu bir çalışmanın sonuna geldik. Tahammüllerinizi suiistimal etmeden, kanunun tümü hakkında kısaca görüşlerimi arz etmek istiyorum.

Sevgili arkadaşlarım, bendeniz inanıyorum ki, Anayasanın 56 ncı maddesiyle siyasi partilerimizin uymaya mecbur oldukları esasları tanzim etmek üzere öngörülen Siyasi Partiler Kanununu bu devre içinde Türkiye Cumhuriyeti Parlâmentosunun kabul ettiği en esaslı ve rejime ve memlekete düzen verme yönünden en çok faydalanılacak bir yasa olarak çıkmaktadır. Bendeniz Siyasi Partiler Kanununun her noksandan âri bir mükemmeliyette olduğu iddiasında ve kanısında değilim. Bendeniz hemen kürsüden şunu ifade etmek istiyorum ki; bu kanun Yüce Senatodan çok titiz çalışmalarla, noksanlarının ıslahı ve ikmali gayretlerine rağmen, daha şimdiden noksanlarla mâlûl olarak ve tadile muhtacolarak çıkmaktadır. Ve hemen belki bu yaz tatilini mütaakıp Siyasi Partiler Kanunu bir seçim geçirdikten sonra hele tatbikatta görülen güçlükleri ile tadili için o gün sorumluluğu taşıyacak olan Hükümetten veya Sayın Senatör ve Milletvekillerinden tadil teklifleri gelecektir. Fakat bütün bunlara rağmen bendeniz yine şuna da inanıyorum ki, bugün kabul buyurduğunuz Siyasi Partiler Kanunu, siyasi partilerin uymaya mecbur oldukları esasları vaz'etmek yönünden, siyasi partilerin muhtacolduğu huzur ve emniyetin şartlarını kendi bünyeleri içinde çalışma imkânlarını sağlamak bakımından birçok hükümleri önümüzdeki günlerde yürürlüğe girdiği andan itibaren vefakâr ve faydalı tesirlerini gösterecektir. Bendeniz inanıyorum ki, şu kabul buyurduğunuz kanunla siyasi partilerimiz asıl Anayasamızın, rejimimizin değişmez unsurları olarak kabul ettiği hakiki hüviyeti ve hakiki meşruiyetine bu kanunla kavuşmuş olacaktır. Siyasi partilerimiz de bundan sonra vatanperverlik, millî menfaatlere mutabakat ve millî menfaatleri gözetmek ve kollamak keyfiyeti bir insaf ve bir vicdan, hamiyet keyfiyeti olmaktan çıkıp bir kanuni zorunluk haline gelmektedir. Anayasa Mahkemesinin murakabesine tabi olmaktadır ve Siyasi Partiler Kanunu, bir taraftan arz ettiğim gibi, Anayasanın mevkiine koymuş olduğu rejimin değişmez unsurları haline gelirken, bir taraftan da yüzde yüz millî menfaatlerle mutabakat halinde, yüzde yüz vatanperverlik içinde ve yüzde yüz memleket hizmetinde bir kördöğüşü halinden çıkıp hizmette, memleket hizmetinde bir bayrak yarışması, bir hizmet yarışması halinde medeni bir mücadeleye imkân kazanmış olacaktır. Elbetteki, birtakım noksanları zamanla telâfi edilecektir. Ama Siyasi Partiler Kanununun memleketimize, bünyemize ve siyasi hayatımıza büyük şeyler kazandırdığı, büyük faydalar getirdiği inancı içinde gerek Türk Milletine ve Yüce Parlâmentomuza hayırlı olmasını temenni ederken, mesaisinden dolayı evvelâ Komisyonu, son-

ra da Yüce Senatoyu şükranla anarım, hürmetlerimi sunarım. (Sürekli alkışlar)

BAŞKAN — İçtüzüğün 74 ncü maddesine göre ancak kanunun tümünün görüşülmesinden sonra bir leh ve bir de aleyhte söz verileceğini âmirdir. Söz istiyenler Sayın Fethi Tevetoğlu, Sayın Osman Saim Sarıgöllü, Sayın Rifat Öztürkçine'dir. Fakat Alihocagil daha önce söz istediği cihetle sırada öne geçmiştir. Bu itibarla Sayın Alihocagil'e söz veriyorum, buyurun.

OSMAN ALİHOCAGİL (Erzurum) — Ben söz sıramı Sayın Tevetoğlu'na bırakıyorum.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Tevetoğlu.

FETHİ TEVETOĞLU (Samsun) — Sayın Başkan, Cumhuriyet Senatosunun sayın üyeleri;

Görüşülmesini tamamladığımız (Siyasi partiler kanunu tasarısı), maalesef şahsan tasvibetmediğimiz ve edemiyeceğimiz bir çok madde ve bâzı bölümlerle birlikte çıkmaktadır.

Anayasamızın siyasi parti ve derneklerle ilgili 19, 29 ve bilhassa 56 ve 57 nci maddeleri çerçevesinde, kamu düzenini ve genel ahlâkı korumak gibi büyük amaç ve iddialarla hazırlanmış bu tasarı, lüzumsuz tekrarlamalar, Anayasamız başta diğer birçok kanunlardan yapılmış ikinci, üçüncü baskı aktarmalarla; ne çirkinlik, ne de güzellik vermiyen dolma ve doldurma söz fazlalıklariyle gerçek bir hasvi mutavassıt örneği haline sokulmuştur.

Affınıza sığınarak şunu ifade edeyim ki, genel olarak, bugüne kadar, çıkardığımız kanunların birçoğunda lüzumsuz tekrarlar; fayda değil zarar verecek fazlalıklar mevcuttur. Ayrıca Türkçemizle, en basit gramer kaidelerimizle bağdaşmıyan fâhiş yanlışlıklar kanunlarımızda yer almış bulunmaktadırlar. Bâzı yersiz endişe, anudane müdafaalar, bıktırıcı, usandırıcı, uzun ve mükerrer konuşmalar, bu çeşit fazlalık, tekrar ve yanlışların tasarılarda kalıp kanunlaşmasına sebebolmaktadır ki, sonra bunları aramak, taramak ve arımak ayrı ve daha zor bir mesele teşkil edecektir.

Bu tasarının da Yüce Senatoda görüşülmesi sırasında, zaman zaman sözcülük vazife, yetki ve müsamahasiyle bağdaşamaz ifade ve taktiklerin de kullanılmış bulunması, milletimiz ve demokrasi rejimimiz için büyük önem taşıyan bu kanunda da, ileride muhakkak aranacak, taranacak ve arınacak lüzumsuz, faydasız, belki de zarar getirecek bâzı maddelerin yer almasını mucibolmuştur. Şahsi görüşümüz odur ki: Bu kanun Anayasanın isteklerini çok aşmıştır. Başka kanunlarda, Meclis içtüzüklerinde, dernek ve partilerin kendi program ve tüzüklerinde bulunan, bulunabilecek olan hükümlerin hemen kâffesi buraya aktarılmıştır.

Asla hukuk ilminde bilgi sahibi olduğumuzu iddia etmiyoruz. Bu sahadaki selâhiyetlerin fikirlerine hürmetkârız. Ama, hak ve hukukun korunmasında en az onlar kadar yetkiliyiz.

Bizce, Anayasanın temel düzeni ve ilkeleri Anayasada yazılıdır. Çıkarılan kanunda, bunların madde numaralarını zikrederek karşılarına mevcut T. C. K. nun ilgili maddelerine atıf yapılsa ve onların uygulanacağı söylense idi; en bedihî hususların da tekrarına lüzum görülmeseydi gaye sağlanırdı.

Ayrıca Atatürk Kanunundan, Tedbirler Kanunundan, T. C. K. na kadar mevzuatın esasen yasakladığı birçok hususlar uygulamayı karıştıracak şekilde bu kanuna da doldurulmuş bulunuyor ki, kanaatimizce fuzulidir, haşivdir, hatadır.

Partilerin özelliklerini, kendi içtüzüklerini ilgilendiren birçok hususlarda hükümlerin getirilişi, bilâkis partilerin yetkisine terk edilmemesi gereken hükümlerin de parti tüzüklerine bırakılışını kanunun yapabileceğini ihmal, yapamıyacağına müdahale saymaktayız.

Bu kanunda siyasi partiler için bilhassa ve sadece sıkıcı, kısıtlayıcı hükümlere yer verilmiştir.

Normal cezalar artırılırken ve yeni cezalar konurken gösterilen dikkat ve ihtimamın samimiyet derecesini değerlendirmek güçtür. Partilere karşı işlenecek tecavüzler ve suçlar hakkında her hangi bir hüküm getirmemekle bu samimiyet yok denecek kadar çok azalmıştır. 1962 Ekim, 1963 Mart tecavüzleri gibi demokrasi rejimimizin ve siyasi tarihimizin kara lekesi olmuş davranışlara yeni örnekler ekletmiyecek ceza hükümlerinin tam yeri iken bu hususlara bu kanunda yer verilmemiş bulunması, partileri:

«Devlet hayatında olağanüstü role sahip ve demokrasinin vazgeçilmez unsurları» sayan Anayasanın veciz hükmiyle bağdaşamaz bir noksanlıktır.

Hele partilerin gayeleri seçim yoliyle millî iradenin tecellisine yardım olduğu halde, Anayasaya göre oy hakkına, insan hakkına sahip nüfusumuzun % 80 i köylü vatandaşlarımızı köy ve mahallelerinde parti teşkilâtı kurmaktan mahrum etmek, bizce Anayasaya aykırıdır; köylü vatandaşlarımızın sarih siyasi haklarına tecavüzdür.

Değiştirme önergelerim üzerinde yaptığım konuşmalarda açıklamaya çalıştığım diğer bâzı mucip sebeplerle ve bilhassa siyasi ahlâksızlıkları ortadan kaldırmak şöyle dursun, siyasi ahlâksızlıklara yeni çeşitler ve örnekler getirecek Devlet kesesinden siyasi partilere maddi yardım hükmüne şiddetle muarız bulunduğum için, ben bu kanunun pek az faydalı, lüzumlu, zaruri taraflarına mukabil, pek çok lüzumsuz zararlı maddeler de ihtiva ettiğine kaaniim.

Tasarıdaki ilk sıra numarası ile 137 nci maddenin görüşülmesindeki şimdiden başlıyan tartışmalar, yürürlük maddesine gelince, yeniden 30, 40, 65, 68 ve 74 ncü maddeler üzerindeki tekriri müzakere istekleri bu kanunun olumlu bir kanun bulunmadığını, yer yer vuzuhsuz ve yetersiz olduğunu teyidetmektedir. Bu inançla kırmızı oy vereceğimi ifade ederken, tatbikatın bana yanıldığımı göstermesini samimiyetle bekliyeceğimi de bildirmek isterim. Saygılarımla. (Alkışlar)

BAŞKAN — Kanunun tümünü oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Açık oylarınıza arz edilecektir.

2. — Silâhlı Kuvvetlerde görevli muvazzaf tabip, diş tabibi ve eczacılara tazminat verilmesi hakkındaki kanun tasarısının Millet Meclisince kabul edilen metni ve Geçici Komisyon raporu (Millet Meclisi 1/861; Cumhuriyet Senatosu (1/562) (S. Sayısı : 653) (1)

BAŞKAN — 24 . 6 . 1965 günlü Birleşimde o günkü gündemde mevcut bulunan kanunların görüşülmesinin Siyasi partiler Kanununun bitimine kadar ertelenmesi, ehemmiyetli olmadığı takdirde araya başka kanun alınmaması, Yüksek Heyetinizin kararına iktiran etmişti. Gündemde mevcut ve bir gün sonra otomatik olarak kanunlaşması gereken askerî tabip, diş tabibi ve eczacılara tazminat verilmesi hakkında kanun tasarısı vardır. Yüksek Senato bugüne kadar, Seçim Kanunu müstesna o da yetişememesinden mütevellit, hiçbir kanunu otomatikman kanunlaştırma yoluna gitmemiştir. Bu gerekçe ile Sayın Hasan Dinçer'in mevcut bulunan bir takririni Yüksek Heyetinize arz ediyorum.

Cumhuriyet Senatosu Yüksek Başkanlığına

Silâhlı Kuvvetlerde görevli muvazzaf tabip, diş tabibi ve eczacılara tazminat verilmesi hakkındaki tasarı Senato Geçici Komisyonunca değişikliğe tabi tutulmuş ve Genel Kurulun müzakerelerine sunulmuştur. Tasarı müzakere edilmediği takdirde 3 Temmuz 1965 günü Millet Meclisinden geçtiği şekilde kanunlaşması gerekmektedir. Bu sebepten, tasarının kendiliğinden kanunlaşmaması için müzakeredeki yerinin değiştirilmemesini, öncelik ve ivedilikle görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Afyon Karahisar Milletvekili
Millî Savunma Bakanı
Hasan Dinçer

BAŞKAN — Takriri oylarınıza arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Öncelikle görüşülmesi hususunu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Gerekçenin okunup okunmaması hususunu oylarınıza arz ediyorum. Okunmasını kabul buyuranlar... Okunmamasını kabul edenler... Gerekçenin okunmaması kabul edilmiştir.

Kanunun tümü üzerinde görüşmek istiyenlere söz vereceğim. Grup adına Sayın Karaman, buyurun.

MİLLÎ BİRLİK GRUPU ADINA SUPHİ KARAMAN (Tabiî Üye) — Sayın Başkan Cumhuriyet Senatosunun sayın üyeleri:

Silâhlı Kuvvetlerde görevli muvazzaf tabip, diş tabibi ve eczacılara tazminat verilmesini öngören huzurunuzdaki kanun tasarısı yıllardan beri devam eden bir boşluğu dolduracaktır. Getirdiği imkân ve hükümlerin Devlet personel

(1) *653 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonuna eklidir.*

rejiminin düzenlenmekte olduğu şu günlerde bu rejim içerisinde bulundurulması belki en iyi şekil olacaktı.

Tasarının Millet Meclisinden gelen şeklinde bâzı boşluklar ve çelişmeler vardır. Toplumda sosyal ve hukukî boşlukları doldurmak, ihtiyaçları karşılamak üzere yasama görevimizi yaparken ayrıca yeni düzensizlikler yaratmamak, kişiler ve kurumlar arasında dengeyi bozmamak ve toplumun moral gücünü yerinde tutmak da dikkat edilecek başlıca hususlardır. Yeni bir kanunun aksak taraflarının toplumda sebebolacağı huzursuzluklar, eski halin devamındaki huzursuzluklardan çok daha ağır sonuçlara ve moral çöküntülerine sebebolabilir. İşte huzurunuzda bulunan bu kanun tasarısı da Millet Meclisinden gelen şekli ile bu nitelikte bir özellik taşımaktadır. Millet Meclisi metninin görüşlerimize uymıyan ve noksan bulduğumuz taraflarını şu şekilde sıralamak mümkündür.

1. Silâhlı Kuvvetlerde görevli veterinerlerin de Millet Meclisinde tasarıya dâhil edilmesi maksadı, kanunun gerekçesine aykırı ve Silâhlı Kuvvetlerin çeşitli sınıfları arasında dengeyi bozacak, huzursuzluk yaratacak mahiyettedir.

2. Tasarının 2 nci maddesi, Millet Meclisinde 1 nci maddeye sonradan eklenen 2 nci fıkradaki eşhasa hangi ölçüde tazminat verileceğini tesbit etmemiş olarak boşluk içerisindedir.

3. Tasarının 2 nci maddesinde sosyalizasyon bölgesi tefrikine, hizmetin kapsamında bir fark olmıyacağı cihetle, lüzum bulunmamaktadır.

4. Tasarının gerekçelerinden birisi de mecburi hizmet süresini dolduran doktorların ordudan ayrılmasına engel olmak bulunduğuna göre tazminat verilmesinde mecburi hizmeti olanlarla mecburi hizmet süresini bitirenleri aynı katagori içerisinde bulundurmak espriye aykırıdır.

Sayın arkadaşlarım, tıbbın tüm memleket ölçüsünde sosyalize edildiği mutlu güne kavuştuğumuz vakit Silâhlı Kuvvetlerde görevli tıp mensuplarına ayrı bir statü uygulamaya elbette ki, lüzum kalmıyacaktır. Fakat bu sağlanmadan ordu hizmetindeki doktor, diş tabibi ve eczacıları da tutmak mümkün olamamaktadır. Aynı fakülteden mezun olan sivil ve askerî doktorların kederlerini ve hayata atıldıktan birkaç yıl sonraki durumlarını mukayese etmek öteden beri bizleri tedirgin etmiştir. Hayata atıldıktan altı yedi sene sonra bir sivil doktorun serbest ve varlıklı hali ile 35 - 40 lira asli maaşlı üstteğmen - yüzbaşı rütbesindeki askerî doktorun hayat şartları arasında mukayese kabul etmez boşluklar bulunuyordu. Askerlik mesleki, askerî disiplin, feragat ve fedakârlık. Hepsi iyi ama toplumun çeşitli ve benzer kurumları, meslekleri arasında sosyal ve ekonomik denge bozulunca da bu halin morallere etki etmemesi mümkün olmuyordu. Silâhlı Kuvvetlerden istifaların hızlandığı 1954 - 1955 yıllarında yaz aylarında subaylar arasında günlük istifa ortalaması 3,7 bulunurken bu nisbet doktorlar arasında günde 11 e yükseliyordu. Bir süre azalan istifalar Doğu'da sosyalizasyon uygulaması başlayınca tekrar hızlandı. Mecburi hizmet süresini bitiren doktor, diş tabibi ve eczacıların bir kısmı Silâhlı Kuvvetlerden ayrılıyorlardı. 211 sayılı İçhizmet Kanunu ve buna personel mevzuat hükümleri ile Silâhlı Kuvvetler sağlık hizmetleri bir kaç misli artmış olmasına rağmen doktor ve diğer tıp personeli sayısında azalmalar oluyordu. Sivil sektörde sağlık hizmetlerinin sosyalize edilmeye başlanması son zamanlarda ordudan ayrılmaların başlıca sebebi olmuştur. Oysa askerî tababet kuruluşundan beri sosyalizasyon içerisindedir. Askerî ruh ve askerlik mesleki doktoru her zaman hizmet içerisinde fedakâr, hizmet dışında kanaatkâr bulmuştur. Bu sebeplerden ötürü Silâhlı Kuvvetlerde görevli muvazzaf tabip, diş tabibi ve eczacılarla insan sağlığı ile görevlendirilmiş hayati kimya mütehassısları, bakteriyologlar ve aynı görevlerde bulunan sivil tabip, diş tabibi ve eczacılara tazminat verilmesini uygun bir tedbir olarak karşılıyoruz.

Tasarının ikinci maddesi olarak, Millet Meclisi metnindeki boşluğu kapatan, sosyalizasyon bölgesi ayırımını kaldıran ve mecburi hizmeti bulunanlarla mecburi hizmet süresini bitirenler arasında bir fark bulunmasını öngören Senato ve Geçici Komisyon metnini ve yüzde nisbetlerini benimsiyoruz.

Ordu sağlık hizmetinin sosyalizasyon bölgesi içinde ve dışında bir ayrıntı göstereceği kanısında değiliz. Bu sebeple verilecek tazminatlarda fark bulunmasında da lüzum yoktur. Üstelik sivil sektördeki sosyalizasyonun deneme ve sair sebeplerle bir anda aradaki az gelişmiş bölgeleri atlıyarak daha çok gelişmiş şehir ve bölgelerde uygulanması halinde, ordu sağlık hizmetlilerine verilecek tazminatlar da sebebi izah edilemiyecek dengesizlikler olacaktı.

Bu tasarı ile verilecek tazminatlar bir hizmetin karşılığı olarak ödenecektir. Tazminatların rütbelere göre değişmesi fikrini uygun bulmuyoruz. İnsan sağlığında hekim olarak hizmetin ve sorumluluğun rütbe ile ölçülebilen tarafını göremiyoruz. Bu itibarla tasarıdaki metne uyuyoruz. Ancak tasarının gerekçelerinden biri olarak mecburi hizmet süresini dolduranların ayrılmalarını önlemek esas alındığına göre, bu noktada bir ayrıntı yapılmasını, yani yüzbaşı ve daha küçük rütbelilerle binbaşı ve daha büyük rütbeliler arasında farklı tazminat fikrini, diğer çeşitli sebeplerle de uygun görüyoruz.

Askerî tababette aslolan kıta hekimliğidir. Bu sebepledir ki, pratisyenler ile mütehassıslar arasındaki tazminat farkını pratisyenler lehine azaltan Geçici Komisyon teklifini daha uygun buluyoruz.

Türkiye'de modern tıbbın başladığı tarihten beri sivil ve askerî tababette, akademik kariyerlere göz atılınca asker menşeli doktorların üstün otoritelerini her devirde görmek mümkündür. Askerî tababet, çeşitli tıp fakültelerimizin dünkü ve bugünkü otoritelerinin kaynağı olmuştur. Bu kaynağın önemi de dikkate alınarak akademik kariyere yükselmiş doçent ve profesörlere küçük bir farkın tanınması da lüzumlu görülmektedir.

Tasarının 6 ncı maddesinin kapsamı bir kısım çok değerli profesörlerin durumlarına uygun düşmemektedir. Fakat bütün yurtta tıbbın bu yönelişte bulunduğu dikkate alınırsa, 3 ile 5 sene için bir aksama olsa bile, yetişecek yeni kuşakların bu ölçüler içinde tutulmasının da faydaları büyük olacaktır.

Tasarıda değinmek istediğimiz en önemli konu, Millet Meclisinde ilâve edilen askerî veteriner hekimlerin durumu ile ilgili hususdur. İnsan sağlığı ile ilgili askerî tıp personelin tazminat verilmesini öngören bu tasarıya askerî veterinerlerin de dâhil edilmesini sebepsiz kılan pek çok gerekçe vardır. Bu gerekçelerin başlıcalarını şöylece özetlemek mümkündür :

Tasarının başlıca gerekçesi Silâhlı Kuvvetlerde sağlık hizmetlerinin artmış olması, buna karşılık sivil sektördeki sağlık hizmetlerinin sosyalizasyonu sebebiyle askerî doktorların ordu hizmetinden ayrılıp sosyalizasyon bölgesine gitmeleridir. Oysa, Silâhlı Kuvvetlerde veteriner hizmetleri son on yıl içerisinde hızla azalmış ve sıfıra yaklaşmıştır. Sivil sektörde veteriner hizmetleri sosyalize edilmemiş, bu veya buna benzer diğer sebeplerle ordu veterinerlerinin Silâhlı Kuvvetlerden ayrılıp sivil sektöre kaymaları, dolayısiyle ordu veteriner hizmetinde, personel kifayetsizliği başgösterdiği gibi bir durum meydana gelmemiştir.

Askerî tıp personeli ve veterinerlerinin genel hayat içerisinde ordudaki durumları arz - talep kuralına göre düşünülürse, tamamiyle ters sonuçlar görülür. Birincisi için Silâhlı Kuvvetlerde hizmet ağır, dışarda imkânlar çok. İkincisi yani veterinerler için ne Silâhlı Kuvvetlerde hizmet mevcut, ne de dışarda sosyalizasyon tatbikatından ötürü artan imkânlar var.

Askerî tababetin ve veterinerliğin, hizmetin çeşidi itibariyle, kanun tasarısının konusu yönünden tamamiyle farklı durumları meydandadır.

Veteriner hizmetlerinin Türk Toplumunun ekonomik kalkınmasındaki büyük önemine işaret etmeyi görev sayarız. Kalkınmamızın temel dayanaklarından birisi olarak hayvancılığın geliştirilmesini şart görüyoruz. Dışarıya ot satmakla değil, et satmakla döviz elde edebileceğimize inanıyoruz. Bunun da yolu yurt çapında hayvancılığın inkişafıdır. Bugün 211 i ordu saflarında olmak üzere 1 400 e yakın veteriner hekimimiz görevde bulunmaktadır. Toplum kalkınmamızın dayanaklarından biri olan hayvancılığın geliştirilmesi mevcut veteriner hekimlerimizin yepyeni bir hizmet görüşü içerisinde rasyonel bir şekilde görevlendirilmesiyle ancak mümkün olabilecektir. Bu hususu milletçe kalkınmamızın şartlarından biri olarak görüyor ve veteriner hekimliğin yurt çapındaki büyük önemini bilhassa belirtmek istiyoruz.

Fakat, bunun yanında Silâhlı Kuvvetlerde de veteriner hekimliği için hizmet sahası kalmadığına, fonksiyonunu tükettiğine dikkatleri çekmek isteriz. Bugün Silâhlı Kuvvetlerde atlı birlikler kalmamış gibidir. Bu durum içerisinde 200 den fazla askerî veteriner hekimin kadro ve kuruluş içerisinde bulundurulması hem ordu için lüzumsuz, hem de asıl vazife görecekleri sahalarda bulundurulmayışından dolayı memleketin zararınadır. Bugün Silâhlı Kuvvetlerde veteriner hekimliği için mevcut tek görev alanı gıda kontrolu işidir. Bunun için de geniş bir kadroyu elde tutmanın anlamı yoktur. Büyük rütbeli, geniş mevcutlu ve hizmet alanı kalmıyan sınıfların hâlâ muhafazası, Orduda lüzumsuz, suni teşkiller bulundurulmasına sebebolarak muharip birliklerin aleyhine olmaktadır. Örneğin; Askerî Veterinerler Akademisi. Her sınıfında 4 - 5 öğrencisi ile genel 20 - 25 öğrenci mevcuduna mukabil yüzü aşkın bir idareci kadro ve hizmet birlikleriyle kendisine civciv yetiştirmek, kanser araştırması gibi, suni faaliyet alanları aramaktadır.

Bu mütalâaları Silâhlı Kuvvetlerde Veteriner hekimliğinin fonksiyonu, hizmet alanı, kalmadığını ifade etmek için ortaya koyuyoruz. Hem ordu hizmetlerini rasyonel hale getirmek, hem de sivil sektörde hizmetlerinden faydalanılmak üzere askerî veterinerliğin kaderi üzerinde Devlet çapında bir reform kararı vermenin artık zamanı gelmiştir. Kaynağı kurutularak, mevcut askerî veteriner hekimlerin bütün özlük hakları ile Tarım Bakanlığı emrine devredilmesi yurt ekonomisi için faydalı olacaktır.

Ordu içerisinde fonksiyonu kalmıyan askerî veteriner hekimlerinin de tasarıda tazminata dâhil edilmesini bu sebeple faydadan ziyade çok zararlı bulmaktayız. Silâhlı Kuvvetlerde üniversite ve en az ona muadil tahsil kademelerinden geçmiş, öğretmen, askerî hâkim, kimyager, yüksek mühendis ve kurmay gibi diğer sınıflar da varken bunları bir tarafa bırakıp, görev ve fonksiyonu kalmamış askerî veteriner hekimlerini de tazminatın içerisinde mütalâa etmek kanunun gerekçesine uymadığı gibi ayrıca ordu içerisinde moral bozucu bir duruma sebebiyet verecektir. Bu sebeple, biz, askerî veteriner hekimlerini tasarıdan çıkaran Senato Geçici Komisyon metnini uygun görüyoruz.

Hürmetlerimle. (Alkışlar)

BAŞKAN — Söz alan sayın üyeleri arz ediyorum. Sayın Aksoley, Sayın Tüzün, Sayın Karakurt, Sayın Demir, Sayın Türker, Sayın Kalpaklıoğlu, Sayın Baysoy, Sayın Baltan.

Sayın Aksoley?.. Yok.

Sayın Tüzün.

ZERİN TÜZÜN (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Sayın Başkan, sayın üyeler; ben burada bir prensip meselesi üzerinde kısaca durmak üzere söz almış bulunuyorum. Kanun görüşülmeye başlandığına göre tümü ile bu prensip meselesi üzerinde artık durmak mümkün müdür, değil midir; bu hususu kesin olarak bilemiyorum. Ancak yine de prensibi açıklamakta fayda gördüğüm için sözlerime devam edeceğim.

Benim görüşüme göre meseleleri daima bir bütün olarak ele almak, bu bütünün içinde bulunan, bu bütünü teşkil eden parçaları birbiriyle mukayese ederek incelemek ve bunları yerlerine koymak suretiyle hükümlere bağlamak kanaatimce en doğru yoldur. Bu böyle olmaz da meselenin tümü bir tarafa bırakılıp küçük parçaları önden ele alınır, bunlar hükme bağlanır, daha sonra bütün bunlar bir araya getirilip bir bütün teşkil etmesi istenirse, bunun behemahal bâzı taraflarında eksiklikler, aksaklıklar, çelişmeler olacağı gayet tabiîdir. Şimdi burada bir prensip ortaya çıkıyor. Bu prensip de şu; meseleleri bütünüyle ele alıp parçalarını ona göre ayrı ayrı inceleyip bütünü hakkında bir karara varmak. Şimdi bu prensibi ben şahsan bir insan olarak bir taraftan sivil ve askerî personel kanunlarının görüşülmesi başladığı bir zamanda bu kanunların şümulü içine girmesi icabeden bâzı tazminat kanunlarının getirilmesini ve bunların bir hükme bağlanmasını bu prensibe uygun görmemekteyim. Böyle münferit meseleler hakkında bâzı hükümler getirdiğimiz takdirde ileride Personel Kanununun içinde bunları yerine oturtamamak ve birtakım çelişmelere yol açmak durumunda olmamızdan endişe etmekteyim.

Şimdi karşımıza, Ordumuzdaki muvazzaf tabip, diş tabibi ve eczacılarla ilgili bir Tazminat Kanunu gelmiştir. Gerekçeleri vardır, yerindedir. Ancak, bir taraftan da Askerî

Personel Kanunu Meclise sunulmuş, komisyonlarda görüşülmüş, Meclis Heyeti Umumiyesine gelmiştir. Bu durumda tamamen Askerî Personel Kanunu içinde düşünülmesi ve askerî personel arasında yerlerini bulması gerektiği şekilde tatmin edilmesi gereken askerî tabip, diş tabibi ve eczacılara münferit bir kanun halinde bir tazminat bağlanmasında birtakım sakıncalar olması ihtimalinden endişe ettiğimi açıkça ifade etmek isterim

Bâzı sayın üyeler, aramızda konuşurken şunu ifade ettiler; sivil doktorlar için Ful Taym Kanunu çıktı. Bunun muvacehesinde askerî doktorlar için bu kanun çıkmadığı takdirde mağduriyete sebebolacaktır. Ancak hepimiz biliyoruz ki, sivil doktorlar için çıkan Ful Taym Kanunu ancak, bugün için birkaç büyük ilimizdeki büyük çapta hastanelerde ve hattâ büyük çapta döner sermayeli hastanelerdeki doktor ve sağlık personelini ilgilendirmektedir. Bütün yurda şamil bir durumu yoktur. Ayrıca Ful Taymla çalışacak ve bundan para alacak olan doktorlar ve diğer sağlık personeli için ödenecek paralar tamamen döner sermayeden ödenecek ve Devlet bütçesine de her hangi bir yük yüklemiyecektir. Halbuki askerler için getirilen teklif doğrudan doğruya bütçeyle ilgilidir. Bu bakımdan ileride bütçede bir dengesizlik meydana getirip getirmiyeceği hususu de kesin olarak belli değildir. Gerçi bu bir Hükümet tasarısıdır, bunu kabul ediyoruz ama, bütçeye ne yükliyeceği de açık olarak ifade edilmemektedir. Ben bu bakımdan biraz evvel arz ettiğim prensip meselesi bakımından, bu kanunun Askerî Personel Kanunu şümulü içinde mütalâa edilmesi ve orada kesin hükümlere bağlanması suretiyle bir neticeye vardırılmasını daha uygun gördüğümden kanunun tümüyle iadesini rica etmekte idim ve bu konuda Sayın Karakurt'la müştereken bir de takrir vermiştim. Eğer bu takriri oylamak imkânı varsa Sayın Başkandan bu hususu rica ederim. Gayet tabiî karar Yüksek Heyetinizindir. Çok teşekkür ederim, efendim. (Alkışlar.)

BAŞKAN — Efendim, kanunun tümü üzerinde sayın üyeler konuşur, takririnizi bu gerekçe ile koruz. Ancak kanunun da müddetli olduğunu sayın üyelere hatırlattım. Otomatikman kanuniyet kesbetmesi..

ESAT MAHMUT KARAKURT (Urfa) — Reddederiz belki efendim.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Karakurt.

Açık oylarını kullanmıyan sayın Üye?.. Yok. Oy verme muamelesi bitmiştir.

ESAT MAHMUT KARAKURT (Urfa) — Muhterem arkadaşlar, kanunlaşması istenilen bu lâyiha şimdiye kadar kanunlaşmasına çalıştığımız birçok kanun lâyihaları içinde en mühimlerinden, en çok üzerinde durularak, tetkik edilmeye mevzu olan kanun tasarılarından birisidir. Sivil hayata, sivil teşkilâta tatbik ettiğimiz bâzı usulleri, bâzı düşünceleri ve bâzı kararları kendilerine mahsus bir yaşama hayatı olan orduya tatbik ederken biran durmak, düşünmek, teenni etmek mecburiyetindeyiz.

Son zamanlarda bir tazminat yağmuru altında kaldığımızı arz etmiştim. Bu da onların devamı halindedir. Fakat beni alâkadar eden bu kanun tasarısının maddi portesi değil, kaç milyon vereceğiz, bunu düşünmüyorum, beni düşündüren mânevi portesidir. Ordu dediğimiz varlık aziz arkadaşlarım, teçhizattan, malzemeden ziyade orduya dâhil olan insanların birbirine karşı olan sadakat, muhabbet, samimiyetlerine istinadeder, vatan sevgilerine istinadeder. Silâh mühim değil, silâhı kullanan ve icabında memleketi için bağrını kurşuna açacak adamın kudreti mâneviyesi üzerinde temerküz eder. Böyle bir teşekkül üzerinde tasarruf yaparken âzami dikkati sarf etmek mecburiyetindeyiz.

Şimdi karşımıza bir tasarı geliyor, deniyor ki, orduda çalışan muvazzaf yani aylıklan tutulmuş değil, bilfiil ordunun içinde subay olarak vazife gören diş tabibi, eczacı, doktorlara kendi şekillerine göre mektepten çıkıp orduya iltihak eder etmez bir albay tahsisatının yarısından başlıyarak, tam bir albay tahsisatına kadar kendilerine tazminat veriliyor. Kolay mı bunu yapmak beyefendiler?.. Hemen şakkadan verelim, diyoruz. Tasavvur edin yapmak istediğimiz şeyi..

Şimdi hudutta bekliyen yüzbaşı var. Almış birliğini sıfırın altında 40 derece hararette karların altında hududu bekliyor ve o yüzbaşının bölüğünde de bir dişçi var. Daha üç gün olmuş mektebi bitireli. Siz o yüzbaşının maaşının üç mislini emrindeki ve arkasında bekliyen

dişçiye vereceksiniz. Böyle şey olur mu?.. Ve bundan sonra askerlikteki bu resanet, bu dostluk, bu kardeşlik devam edebilir mi? Şimdi tasavvur buyurun bir binbaşıyı, emrinde bir tabur var ve bu taburda da bir doktor var, tıp fakültesinden çıkmış, gelmiş, üsteğmendir, bir albayın yarı tahsisatından maaşına ilâve edeceksiniz, tabur komutanının aldığı maaşın 3 mislini ona vereceksiniz... Ve sonra tabur komutanı o genç, daha tüyleri yeni çıkmış, 25 yaşındaki üsteğmene bakacak... Bunu niçin veriyoruz arkadaşlar? Tahsil yaptığı için mi onlara hürmet ediyoruz da veriyoruz? Hayır oradaki bir piyade yüzbaşısı da liseyi bitirmiş, yüksek mektebe gelmiş, orada tahsil etmiş, çıkmıştır. Bir doktor da liseyi bitirmiş, tıp fakültesine girmiş, tıp fakültesinden çıkmıştır. Ne fark vardır? (Gürültüler) Neden piyade yüzbaşısından, bir topçu binbaşısından üstün tutuyorsunuz, arkadaki dişçiyi, veya oradaki eczacıyı?.. Bana diyorlar ki, bağırına kurşun yiyen subayı geride o kurşunu çıkaracak muktedir bir doktor kütlesi beklemelidir. Öyle değil arkadaşlarım, benim için bağrına kurşun yiyen yüzbaşının kurşununu çıkaracak doktor değil, memleketi için bağrını açıp o kurşunu yiyen yüzbaşı ve binbaşı daha mühimdir. (Doktorlar da kurşun yer sesleri), Doktorlar da yiyebilir, onun ehemmiyeti yok. Ama ön safta o yüzbaşı, o binbaşı vardır.

Şimdi bir ordunun içinde bu şekilde bir ayırma yaptığımız takdirde ordudaki muhabbeti, ordudaki dostluğu, kardeşliği bozarız. Ordunun içine girmemesi lâzımgelen en korkunç his kıskançlık hissi ve birbirini çekememek hissidir. Kolay değil, efendiler. Orduya giren arkadaşlarımız insan haklarından feragat ederek girerler. Yaşamak haklarından feragat ederek girerler. Emir altında yaşarlar. Hayatlarını bir emirle feda etmeye hazırdırlar. Böyle bir kütlenin içinde, birbirlerini çekemiyecek, birbirlerini hasede düşürecek, birbirlerinin aleyhinde bulunduracak hâdiseler yarattığımız takdirde ordunun disiplinini, ordunun mâneviyatını bozarız.

Bana diyorlar ki, bu gelirken, Şûrayı Askeriyeden çıkmıştır. Nasıl çıkmıştır Şûrayı Askeriyeden bilmiyorum. Olabilir, onlar kendi müessesesini benden daha iyi bilirler. İçimizde bilfiil ordulara, donanmalara kumanda eden arkadaşlarımız var ve bilfiil orduya hizmet eden arkadaşlarımız var. Onları da dinliyelim. Benim anlayışım, benim görüşüme göre bu kanunun bu şekilde kabulü ordu arasında maddi demiyorum, ama mânevi bakımdan büyük bir boşluk, büyük bir uçurum doğuracaktır, bunu önlememiz lâzımdır.

Personel Kanunu geliyor. Askerî Personel Kanunu da geliyor. Askerî Personel Kanununda bu hususlar düşünülmüştür. Acelemiz ne?.. O muhterem arkadaşlarım kendilerinin hakikaten mustar vaziyette bulunduklarını söyliyen, bu tıbba mahsus çalışan arkadaşlarım biraz daha sabretsinler, Askerî Personel Kanununu çıkarmak üzereyiz, hepsi beraber görüşülür, çıkar ve bu asker ocağı içinde birbirlerine tam bir muhadenetle bağlı olan bu asker arkadaşlarımız birbirlerine intikam, haset ve kıskanma hissinden uzak kalır. Bu bakımdan ben de aziz arkadaşım gibi bu kanun lâyihasının tümünün reddini ve Askerî Personel Kanunu ile beraber müzakere edilmesini rica ve talebetmekteyim. (Alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Demir.

MEHMET ALİ DEMİR (Tunceli) — Muhterem Başkan, muhterem arkadaşlarım, benden evvel konuşan muhterem arkadaşlarımın haklı oldukları bâzı noktalar mevcuttur. Ben de bir hususa temas etmek isterim. Anlayamadığım bir husus var. Bunu komisyondan ve Hükümetten öğrenmek isterim.

Önce temenni ederdim ki, Dördüncü Koalisyon Hükümeti kurulduğu zaman gerek komisyonlarda, gerekse Umumi Heyette bulunan bütün teklif ve tasarıları esaslı bir gözden geçirmeli, Hükümet bunu gözden geçirerek bir mutabakata varmalı. Meselâ muhterem arkadaşlarım, yerinde ve isabetli oldu, 24 sene aynı kadroda bekliyen ve terfi edemiyen İçişleri Bakanlığı bünyesinde memurların bulunduğu ve hakikaten getirilen ve komisyonlarda, Umumi Heyet gündeminde 2 sene bekledikten sonra çıkarılan bir kanun vardı. Bir yarayı kapattı ve büyük bir ıstıraba da merhem oldu; yerindedir, isabetlidir.

Şimdi sorarım muhterem arkadaşlar.. («Kimden» sesleri) Hükümetten muhterem arkadaşlarım. Bendeniz ve benim gibi birçok arkadaşlar buraya ilk geldikleri zaman Hükü-

metten bâzı hususları öğrenmek için sözlü sorular vermişlerdi: Bu Personel Kanunu ne zaman çıkacak, kadrosuzluktan dolayı terfi edemiyen memur sayısı ne kadardı... O zamanın Hükümetinde bulunan ilgililerin vermiş oldukları cevap; 10 bine yakın memur uzun yıllar kadrosuzluk dolayısiyle terfi edememişler, uzun yıllar aynı kadroda kalmışlardır, şeklinde olmuştur. Hakikaten bunların içerisinde yıllar yılı aynı kadroda bekletilmek suretiyle mağdur edilenler oldu.

Şimdi muhterem arkadaşlar; Dahiliye Vekâletinin bünyesindeki memurlar için İntıbak Kanunu çıkarıldı. Bu yerinde ve isabetli oldu. Acaba Gümrük ve Tekel Bakanlığında çalışan, acaba Adalet Bakanlığında çalışan, acaba Tarım Bakanlığında ve diğer bakanlıklarda çalışan ve aynı durumda olan; yani kadrosuzluk sebebiyle terfi edemiyen memurların günahı ne?.. («Ne alâkası var» sesleri) Şimdi sözü buraya getireceğim. Bu bakanlıklarda çalışan memurların günahı ne?... Şimdi birine ver, birine verme... Olur mu muhterem arkadaşlarım?... Onun için bendeniz arzu ederdim ki, Hükümetin getirdiği tasarılarda böyle umumu kapsıyacak hükümler bulunsun. İşi, gemisini kurtaran kaptandır, durumunda bırakmamak lâzım. Hatırlarım, zabıt kâtipleri ve icra memurlarına tazminat verilmesine dair tasarı geldiği vakit, o zamanın Adalet Bakanı Sahir Kurutluoğlu, bu tasarıyı kabul etmediğiniz taktirde ben Bakanlıktan istifa ederim demiş ve Meclisten o tasarıyı çıkarmıştır. Görülüyor ki, gemisini yürüten kaptandır.

Şimdi, gelelim buraya muhterem arkadaşlarım; gelelim buraya... Şimdi, biraz evvel çok muhterem arkadaşım bir noktaya temas etti. Aynı fakülteden mezun, aynı derecede okumuş, ilk, orta, üniversite tahsili, toplayın, yekûn bir... Biri bir Bakanlık bünyesinde çalışır, diğeri bir Bakanlık bünyesinde çalışır. Birine tazminat verirsiniz, diğerine vermezsiniz... Aynı vazifeyi görürler. Bu nasıl adaletsizlik. Daha ötesi var. Şimdi, soruyorum ben; burada şimdi, getirilen tasarı, askerî tabip, diş tabibi, eczacı, hayati kimya uzmanı bunlara tazminat verilmesi... Şimdi muhterem arkadaşlarım, daha evvelki yıllarda çeşitli kanunlarla bu subaylara bakın, ihtısas, kıdem hakları tanınmış, askerî mühendislere ödenek ve kıdem, askerî hekimlere ödenek verilmiştir. Tamam. Aynı teşkilât içerisinde çalışan veterinerlerin günahı nedir? Aynı Bakanlığın bünyesinde çalışan fakülte mezunu askerî öğretmenlerin günahı ne? Şimdi soruyorum muhterem arkadaşlarım, bunları niçin bir kenara itiyoruz. Neden itiyoruz?

Şimdi en basiti, bu okullarda bunlara istikamet verecek, bunlara bilgi verecek, bunları yönetecek kimseleri bu haklardan mahrum edip, onları mânevi bir üzüntü içinde bırakmak acaba doğru mudur? Onların bu mânevi üzüntüsü ne olabilir? Bu hal, bunlara istikamet veren kimselere şu veya bu şekilde tesir edebilir mi, edemez mi?

Şimdi muhterem arkadaşlarım, getirilen bir teklif ve tasarı arzu ederdik ki, hiç değilse diğer Bakanlıkların bünyesindeki zümreleri kapsamasını bırakın, bu Bakanlığın bünyesinde mevcut ve aynı derecede tahsil görmüş ve aynı çatı altında çalışan kimselere de bu hakkın tanınması lâzım ve elzemdir. Bilhassa tasarıya dâhil edilen veteriner hekimlerin tasarıdan çıkarılmasını asla tasvibetmiyorum. Uygun bulmuyorum, arkadaşlarım. Bu böyle olunca, burada vazife gören askerî öğretmenlerin de bu tasarıda yer almamasından meslek mensuplarım adına, onlardan birisi olarak üzüntülerimi bu kürsüden ifade etmek isterim. Her zaman ve her yerde bir tarafa itilen öğretmenlerin, bu asker ocağında da bir kenara itilmesini asla tasvibetmemekteyim, arkadaşlarım... (Kanun teklif et, sesleri) Kanun teklifi huzurunuzda; buna bir madde ekliyeceğiz.

BAŞKAN — Sayın Demir, bağlamanızı rica edeceğim. Her ne kadar Siyasi Partiler Kanununa ait ise de, burada da tatbik edelim diyoruz. Çünkü 14 kişi söz aldı.

MEHMET ALİ DEMİR (Devamla) — Peki, muhterem Başkanım, bağlamaktayım.

İstirhamım şu olacak Hükümetten; getirilmiş olan teklif ve tasarıda yalnız bir bakanlığı ve bu bakanlık camiasında çalışan kimseleri değil, gemisini kurtaran kaptandır şeklinde değil, herkese şâmil ve herkesi içine alacak tasarı ve teklifler getirirlerse o zaman daha büyük bir yaraya merhem olacaktır, kanısındayım. Muayyen bir zümreyi içine alan bu gibi kanun tasarı ve tekliflerinin Senatoya ve Büyük Parlâ-

mentoya getirilmemesini temenni ederim. Beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ederim.

Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Ben de teşekkür ederim Sayın Demir.

MEHMET ALİ DEMİR (Devamla) — Bir takrir vereceğim, öğretmenlerin ve veterinerlerin de dâhil edilmesi hususunda. Bu hususta da Hükümetin bu teklifimize iltifatta bulunmasını istirham ediyorum.

BAŞKAN — Öğretmenler alıyor efendim. Saat ücreti alıyorlar, köy öğretmenleri tazminat alıyor.

MEHMET ALİ DEMİR (Devamla) — Almıyorlar.

BAŞKAN — Sayın Türker, buyurun.

HASAN ALİ TÜRKER (Balıkesir) — Sayın Başkan, sayın senatörler, ben 1940 yılında fakülteyi bitirip, Yedek Subay Okulunu da bitirdikten sonra, vazifeye başladığım zaman 59 lira 59 kuruş maaş alıyordum. Hayat pahalı olmuş idi, 2 nci Dünya Harbinin krizi memleketi sarmış idi. Fakat hiç müteessir değildim, az maaş alıyorum, çok sıkıntı çekiyorum diye, hiçbir art düşüncem yoktu. Fakat, bugün aradaki farklı muameleler yüzünden bir huzursuzluk olduğuna inanmamak, bunu görmemek hatalıdır kanaatindeyim. Millî Savunma Bakanlığı Bütçesi görüşülürken, Sayın Bakan, hekimler, diş hekimleri ve eczacılar için bir kanun tasarısı hazırlandığını, Meclise sevk edildiğini veya edileceğini ifade ettiler. Kendilerinden bir soru ile rica ettim. «Hiç olmazsa eczacı ve dişçilerden bir sene fazla tahsil görmüş, bugün ordu içinde bulunan askerî veteriner hekimler için ne düşünüyorsunuz?» dediğim zaman «Gerçi bu kanunda dâhil değildirler, ama bir şey düşüneceğiz» buyurdular. Kanunda dâhil olmadığını gerekçesini okuyarak ve Meclisteki baştan sona izliyerek Yüce Senatonun Geçici Komisyonunda yine baştan sona takibederek öğrendim ki, dışarda yani askerî hizmetlerden ayrıldıktan sonra, dışarda hizmet görenler, vazife bulanlar ayrılmasın endişesi ile takdir edilmek, taltif edilmek isteniyor.

Veteriner hekimlere gelince : Orduda fonksiyonu kalmadı, hattâ... («İş çıkarma» sesleri) İş çıkarmıyorum, kanaatimi arz ediyorum efendim. Hattâ fonksiyonu sıfıra yaklaştı, ifadeleri kullanıldı. Çok istirham ediyorum, bugün ordu hizmetleri içinde çalıştırılan 212 veteriner hekimin çeşitli rütbelerde bulunduğunu öğrenmiş bulunuyoruz. Deniyor ki, ordu birliklerinde hayvanlı birlik kalmadı; fakat ben istirham ederek arz ediyorum ki, veteriner hekimin hizmeti hayvan muayenesi, hayvan tedavisinden gayrı, insan sağlığına hizmet eden birçok fonksiyonları ihtiva etmektedir. Bakterioloji, biyokimya ve bilhassa menşei hayvanî olan gıdaların muayenesinde tek sahibi salâhiyet meslek mensubu veteriner hekimlerdir. Veteriner hekimler fakültede 5 sömestir gıda kontrolu dersi okurlar. Askerî veteriner hekim arkadaşlarımız da ayrıca Akademide 2 sömestir daha okur. Bu suretle bugün mevcut meslekler içinde, beslenme ve gıda kontrolunda yegâne sahibi salâhiyet meslek mensuplarıdır. Ordumuz içinde beslenme ve gıda fonksiyonunun azaldığını iddia edecek kimse yoktur sanıyorum. O halde veteriner hekimlerin hizmeti ordu içinde sıfıra düşmüştür deyivermeyi, Sayın Suphi Karaman müsaade buyurursa yerinde mütalâa etmiyorum. Diyorum ki, madem ki, hizmeti kalmadı veya azaldı, sıfıra yaklaştı, o halde 212 veteriner yetiştirilmiş, niçin muhafaza edilir? Bir...

İkincisi, hâlâ Akademi faaliyettedir. Mütehassıs veteriner hekim yetiştirilir, iki...

Üçüncüsü, hâlâ Veteriner Fakültesine burs verilerek Millî Savunma Bakanlığı tarafından talebe alınır, talebe yetiştirilir. Nasıl fonksiyonu kalmadı? Nasıl hareket ediliyor? Bunu anlamanın imkânını bulamıyorum. Yalnız, çok fazla konuşmak istemiyorum. Kısa zaman içinde, tarihlerini de arz edeceğim, değerli ordumuzun üst makamlarının askerlikte fonksiyonu sıfıra düştü diyerek bu hizmette verilen her vazifeyi yapmak azminde olan veteriner hekim meslekdaşlarımı rencide edenlere karşı, şu bir iki cümleyi okuyarak ve Sayın Bakanın da biraz evvel sorduğum ve meşgul olduğundan dinlemediğini tahmin ettiğim sorularımı bilhassa cevaplandırmalarını istirham edeceğim.

«29 Aralık 1964, Veteriner Akademisini ve müesseselerini bugün denetledim. Gördüklerim beni memnun etmiştir. Bütün personel büyük hamleler yapmakta ve ileriye doğru koşmaktadırlar. Hepsini takdir ve tebrik ederim. Ken-

dileriyle iftihar ediyorum. Cevdet Sunay, Orgeneral, Genelkurmay Başkanı.» (Ne zaman sesleri)

29 Aralık 1964, yani 1964 yılının sonunda.

25 Mayıs 1965, yani bu kanunun Meclisteki görüşülmesinden bir iki gün evvel, yahut Komisyonda görüşüldüğünden bir gün evvel, 25 Mayıs 1965 :

«Azimli, çalışkan, vefakâr, verimli ve cefakâr veterinerler; size insanlığın, size milletimizin, size ordularımızın saygıları, minnetleri, hayranlıkları sonsuzdur. Benim ifadelerim onların bir tekrarından ibarettir. Cemal Tural, Korgeneral, Kara Kuvvetleri Komutanı.»

7 Ocak 1965 : «İnsanlığın ve medeniyetin doğuşunda ve ilerleyişinde üretim, ulaştırma ve besin alanlarındaki değerini daima muhafaza eden, hayvan neslinin bakım ve tekâmülüne hizmet eden ilimler serisinin müntesibi olarak veterinerlik, birçok aksi iddalara ve ekollere rağmen varlığını daima muhafaza edecektir. Bir asker olarak, arazi, iklim şartları ve jeopolitik durumumuz itibariyle insanın bu vefakâr hizmetkârının yardımından daha uzun seneler müstağni kalamıyacağı kanısındayız. Askerî Veteriner Akademisine yurt hizmetindeki değerli ve yapıcı çalışmalarında uzun ve şerefli mâzisine lâyık başarılar dilerim. Refik Tulga, Korgeneral, Genelkurmay 2 nci Başkanı.»

Çok muhterem arkadaşlarım, bu yazıları niçin okudum?.. Bir taraftan iddia ediliyor, orduda askerî veterinerlerin fonksiyonu kalmadığı, bir taraftan ordunun başında bulunan muhterem zevat, askerî veterinerlere, şu huzurunuzda okuduğum taltifkâr, takdirkâr sözlerle hitabediyorlar. Biraz evvel verdiğim misali tekrar edeceğim. Ben işe başladığım zaman 59 lira maaş alıyordum. Fakat doktor da, mühendis de, hekim de, savcı da aynı maaşı alıyordu, hiç müteessir değilim. Ama bugün meslekler arasında, biraz evvel Sayın Karakurt'un dediği gibi, ordunun muhtelif personeli arasında çeşitli tazminatlarla huzursuzluk yaratılacağına, Silâhlı Kuvvetler Personeli Kanunu ile mütalâa edilmesini çok isabetli görürdüm. Fakat doktorların taraftarı çok, kulisleri kuvvetli, içtimai bünye içinde, bugün için değerleri anlaşılır; onun için kanunun çıkacağından şüphe etmiyorum. Kanaatim, kanunun ordu birlikleri içinde, Sayın Karakurt'un çok veciz olarak ifade ettiği gibi, her hizmet sahibine hizmet gördüğü nisbette değerinin verilmesini icabettirir durumdadır. Ancak bu mümkün olmadığı takdirde, kanunun tümünün iadesi mümkün olmadığı takdirde, yalnız tıp sınıfına ve esbabı mucibesi de, dışarda, sivil sektörde kıymetleri var, teziyle tazminat bağlanıp, bizzat ordunun kendi elinde yetiştirdiği veteriner hekimlerin sıfır fonksiyonda gösterilmesine sureti katiyede gönlüm razı değildir.

Eminim ki, benim gibi düşünen sayın senatörler de çoktur. Ancak biraz sonra Sayın Bakan çıkacaklar; efendim ne yapalım istenmiyor, fonksiyonu yok, diyecekler. Hattâ hattâ sorarsanız; ne yapalım doktorlar istemiyor, veterinerlere veremiyoruz... Bu tezat içinde kalınmasını sureti katiyede öyle şey olmaz değil, çok acı hâdiselere şahid oldum, onun için söylüyorum. İstirham ediyorum ki, Meclisteki uzun tartışmalara yol açan birinci maddenin, Meclisteki gibi kabulü ve başlığına da, veteriner hekim kelimesinin ilâvesini öngören bir takrir arz ediyorum.

Tümü kabul edilip de maddelere geçildiği takdirde oylarınızı lehte izhar etmenizi rica ederim. Bilhassa tıp grupu içinde, bizi kendimizi tıptan ayrı tutmayız ve bütün dünya da tutmamıştır, tıbbın babası veteriner hekimliktir. Bugün dahi, Sayın Karaman'ın civciv yetiştiriyor. dedikleri tâbir, birçok insani tababetin tecrübesi için yetiştirilendir. Yoksa yumurta ve piliç istihsali için değildir, lâboratuvar çalışmalarına esas tutulan hayvan maddeleridir. Onun için 1943 te söylenen sözleri hatırlatmaya lüzum görmüyorum, iki sene evvel neşredilen ve hepinizin huzuruna takdim ettim. Fakat bu taltifin veteriner hekimlere, yalnız söz ile değil, maaş kaygusuyla da değil, ama ayırıcı bir zihniyetten uzak tutulmasını Yüksek Senatodan istirham ederim. Hattâ öyle ki, verin bu tazminatı isterseniz hibe etsinler, ama bu ayırıcılık yapılmasın. Bakanlığın bir fonksiyonları kalmadı icabettiği zaman kantin subaylığı yaptırıyoruz, diye bu omuzlarda şerefli rütbesini taşıyan veteriner hekimlere bu ithamda bulunmamalarını istirham edeceğim.

Saygılarımla. (Alkışlar)

BAŞKAN — Kifayeti müzakere takrirleri vardır, üç tane. Müsaade buyurursanız evvelâ

komisyona söz vereyim. Komisyon ve Hükümet konuştuktan sonra son söz Sayın Kalpaklıoğlu'nundur.

Buyurun Sayın Komisyon.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM ŞEVKİ ATASAĞUN (Nevşehir) — Sayın Başkan, sayın senatörler; Yüce Meclisin müzakere buyurduğu; Silâhlı Kuvvetlerde görevli muvazzaf tabip, diş tabibi ve eczacılara verilmesi lâzımgelen tazminat hakkındaki kanun tasarısı üzerinde çok kıymetli senatör arkadaşlarımızın, çok değerli fikir ve mütalâalarını yakından öğrenmiş bulunuyoruz. Bizi aydınlatıcı tenkidlerine, fikir ve mütalâalarına bilhassa teşekkür etmek isterim.

Sayın senatörler, Hükümetin, hattâ uzun yıllardan beri getirmeyi isteyip de bir türlü getiremediği bu kanun tasarısının daha evvel bir arkadaşımın da beyan ettiği gibi, evvelâ Yüksek Askerî Şura önünde geniş ölçüde müzakeresi yapılmıştır. Askerî Şura, ordunun her sınıfına ait ihtiyaçların geniş ölçüde tezekkür edildiği ilk merhaledir. Orada tetkik safhasına giren bu durum müspet karşılanmıştır. Hükümet keyfiyeti tekabbül ederek bu tasarıyı Millet Meclisine sunmuştur ve Millet Meclisinin geçici komisyonda, ve Millet Meclisinin Heyeti Umumiyesinde bu tasarı müzakere edilmiş ve oldukça bir değişiklik yapılmak suretiyle Senatomuza intikal etmiştir. Yüce Senato da dört komisyondan müteşekkil bir geçici komisyonu intihap buyurmuş ve bu geçici komisyonu bu hizmetle vazifelendirmiştir.

Muhterem arkadaşlarım, bu kanun tasarısının gelmesinin sebebi nedir? Bunun tek sebebi, ordu saflarında her gün adedi azalan ve en sonunda bu azalmanın derecesi kusvasına varmış olan, ordu sağlık personelinin hizmet sahasını müşkül duruma sokmuş olmasıdır. Bu azalış bugünden değildir. Benim lisanı tevazzumu kıymetlendirirseniz çok müteşekkir kılacağım. Karşınızda size hitabeden senatör arkadaşınız ordu saflarında 36,5 yılını ordunun muhtelif sıhhi kademelerinde, alay tabipliğinde, tümen tabibi, kolordu sağlık başkanı, ordu sağlık başkanı ve nihayet Sağlık Daire Başkanı olarak çalışmış, ayrıca ilmî sahasında asistanlık, başasistanlık, doçentlik ve hocalığını da yapmış ve nihayet ordu sahasında çalıştığı kadar Sağlık Bakanlığında da memleketin umumi sağlık hizmetleriyle de karşılaşmak suretiyle hizmetlerini yapmış, böylece 39 yılını seve seve bu meslekin içinde harcamış bir insandır. ben ordu hizmetleri içinde iken ve bilhassa mesuliyeti deruhde ettiğim zaman da yani, Gülhane Askerî Tıp Akedemisi kumandanı ve hocası iken, ayrıca Sağlık Dairesi Başkanı iken, gün gün azalan bu hekimin ordu sağlık hizmetlerini ne kadar işgal ettiğini yakînen bilmekteyim, ve hattâ değil bugün, burada on yıl evvel verdiğim raporlarla, ordu sağlık hizmetlerinin gün geçtikçe en müşkül bir duruma, kifayetsiz vaziyette düştüğünü de ben bu raporlarımda zikretmişimdir. Bu hekim nereye gidiyor? Bu hekim yurdun dışına çıkıyor değil. Bunu bu şekilde kabul etmemek lâzımdır. Memlekette sağlık dâvaları yalnız ordu sahası içinde değil, memleketin umumi sağlık hizmetleri içinde Devlet sektöründe, İktisadi Devlet Teşekküllerinde, ve nihayet hususi sektörde hekime geniş ölçüde ihtiyaç vardır. İşte bu sektörler, bu yetişmiş ve kıymetli hekim arkadaşlarımızı imkânı maddeleri olmaması dolayısiyle ve kendilerine gösterilen maddi yollar dolayısiyle şüphe yok ki, ordu sağlık hizmetlerinden ayrılmışlar ve diğer sektörlerle hizmet almışlardır. Ben bir şeyi çok iyi bilirim; zamanın bir vekili bana şunu dedi: «Paşam, ben memleketi şöyle dolaştım, Sağlık Bakanı olarak kendi teşkilâtı sıhhiyem içerisinde yataklı müesseselerde en çok rasladığım hekim ordu saflarında hizmet etmiş ve Gülhane Askerî Tıp Akademesinden ihtısasını almış, başasistanlık yapmış veya uzman hekim, muavin hekim durumuna gelmiş arkadaşlardır. Bunu iftiharla konuşuyorum ve seni bu arkadaşların adına tebrik ediyorum.» Hakikaten askerî hekimin hizmet sahasındaki bu geniş ve feyizli çalışmaları yönünden biz, askerî hekim olarak daima iftihar duyduk.

Muhterem arkadaşlarım, işte şu önümüzde bulunan ve müzakere buyurduğunuz kanun tasarısı, bir yandan Sağlık Bakanlığının kendi sektöründe bulunan hizmet sahasında hekime tanıdığı bâzı haklar, meselâ sosyalizasyon sahasında hekime, hattâ mektepten çıkmış terü taze bir hekime, sağlık hizmetlerinin halk ayağına kadar gidebilmesini temin için bu genç hekimler sosyalizasyon bölgesinde belki en yüksek rütbede olan bir hekimin dahi almaya bugün muktedir olamadığı bir parayı almak suretiyle sıhhi hizmeti ifa etmektedirler. Bu duruma

Sağlık Bakanlığının ulaşmış olması iftihar vericidir. Hakikaten halkın hizmetine, halkın ayağına kadar sağlık hizmetlerini götürmek çabası yine Parlâmentonun imkân verdiği maddi durumlar dolayısiyle vukua gelmiştir.

Şimdi, bir yandan sosyalizasyon bölgesindeki sağlık hizmetleri bu hekim arkadaşlarımızı beklerken, diğer taraftan yine Sağlık Bakanlığının, Hükümet tabiplerine, sağlık müdürlüklerine, hijyen enstitüsünde, hijyen okulunda ve nihayet mücadele teşkilâtında bulunan alelûmum hekimlere imkânlı şekilde maddi durumu temin etmişken, elbette ki askerî hekim olunca bilgisiyle ve olanca memleket sevgisiyle, ama geçim durumunu da dikkate alarak elbette bu sahaya kayacaktır. Bu kayışta bir şey yoktur. Bu kayış yine memleket hizmeti içinde bir hizmeti sağlamaktadır. Ama biraz evvel çok kıymetli mütalâasını dinlediğim, esasen her konuşmasında kendisini dikkatle ve zevkle göğsüme bastırdığım Sayın Karakurt, bütün bir heyecan ile ordu meselesini ve ordunun ne demek olduğunu tarif ettiler. Şimdi ben bu mesele dolayısiyle bir istitrat yapmaya mecburum. Hakikaten ordu diğer topluluklar arasında, gerek fizik, gerek moral bakımından en kudretli bir disiplinin altında yaşıyan insan topluluklarından ibarettir. Aziz yurdun en uera köşesinden, köyünden, kentinden, şehrinden, yirmi yaşını idrak etmiş ve bu yaşlarla muameleye tabi Türk gençlerinin, sadece vatan müdafaası gibi en şuurlu, en imanlı bir hizmet için mükellefiyeti yoluyla koşa koşa geldiği, hattâ düğün - bayram yaptığı, geldiği ve toplandığı müessese işte bu ordu müessesesidir. Ama bu ordu müessesesine gelen bu genç, bu delikanlı mutlaka daha evvel sıhhi kurullar önünde muyeneye tabi olur. Sağlam, gerek bedenen, gerek ruhan sağlam olduğu tesebbüdeden bu gençler, bu delikanlılar işte o ordu denilen kudsî müessesenin içinde yerlerini bulurlar. Ama bu gençler görüyorsunuz yurdun her tarafından gelmiştir. Örfleri, âdetleri, itiyatları, görgüleri ve bilgileri ayrı ayrıdır. Ordu işte bunları bu sahada eğitime tabi tuttuğu gibi, bunların sağlık mevzuunu da ayakta tutmak için ceht ve gayret etmekle mükelleftir. İşte ordu sağlığı hizmetinde bulunan muvazzaf tabip, diş tabibi ve eczacının fonksiyonu o derece mukaddestir.

Muhterem arkadaşlarım, ben Balkan Harbi içinde çocuktum. Birinci Cihan Savaşı içinde de henüz lise talebesi ve tıp tahsiline adım atmış bir insandım. Ama idrakimiz vardır. Ve öğreniyorduk, biliyorduk ki gerek Balkan Harbi, gerek Birinci Cihan Savaşında ateş önünde verilen zayiattan daha çok, ordularımızın hekim eksikliği dolayısiyle ve ordu bünyesinde alınması gereken vikaye tedbirlerinin eksikliği yüzünden ateşten başka daha çok insan öldüren ve büyük zayiat verdiren hastalıklardır. Bunu iyi biliyoruz.

Şimdi size bâzı misallerini vereceğim. Balkan Harbinde, Çatalca Cephesinde kolera büyük zayiat verdirmiştir. Halbuki ateş zayiatı çok daha azdır. Birinci Cihan Savaşında Şark Cephesinde, Kafkas Cephesinde tifüsten, hummai raciadan olan zayiatımız inanınız ki, düşman ateşi önündeki zayiattan çok daha fazladır. Bununla anlatmak istiyorum ki, ordu kurmasını bilen milletler ve devletler evvelâ o toplumun, ordu denilen o mukaddes varlığın, o aziz varlığın ve hakikaten paha biçilmez Türk erlerinin, Mehmetçikin sağlığını korumakla mükelleftir. Ve bundan dolayıdır ki, bu hizmeti sıhhiyenin içinde bu personelin azalmaması lâzımdır. İşte Yüksek Huzurunuza gelen bu kanun tasarısı bunu emniyete alacaktır. Size bâzı rakamlar vereceğim, yüksek müsaadenizi alarak.

Ordunun bugün, günbegün azalan hekim adedi nihai kadroya nazaran % 41,24 e düşmüştür. Muvazzaf diş tabibi % 40,80 e, muvazzaf eczacı adedi de % 12,80 e düşmüştür. Filhakika yedek hekimler, yedek eczacı ve dişçilerle ordunun bu kifayetsiz kadrosu ikmal edilir gibi görünür; ama haddizatında bunlarla bu ikmal yapılamamaktadır. Ben geçen gün tesadüfen bir binbaşı doktora rastladım, Ankara Mevki Hastanesinde. Henüz kıtadan gelmiş, tümen başhekimliği hizmetinden, Gülhane Askerî Tıp Akademisinde askerlik hijyeni başasistanlığına seçilmiş, getirilmiş. Bana dedi ki; «Paşam, birliklerde hekim yok.» O mukaddes er dediğim, o Türk eri dediğim ve sağlığı ordunun emanetine terk edilen bu insanlara bakan hekim yok. O halde bu vizitalara kim çıkıyor? Oradaki sıhhiye onbaşısı, Hattâ birlik subaylarının dahi vizita yapmak mecburiyetinde bulunduğu an ve zaman olmuştur Şu halde bu kadar açık

bir kadroyu doldurmak lâzımgelir. Nasıl yapılır? O da, Devletin getireceği imkânlarla mümkündür. İşte bu tasarının ifade ettiği mâna ve getireceği hükümler bunlardır.

Ne yapmak hevesinde bu tasarı? Bu tasarı şu faydayı sağlıyacaktır : Evvelâ maddi imkânsızlıklardan dolayı ve bir tarafta diğer sektörlerde gözüken maddi imkânlar muvacehesinde hekimi kaçırtmamak için... O halde burada ona bir imkân verelim. Ayrıca askerî hekimliği cazip kılabilmek için, kendi kaynağı olan Askerî Tıbbiye Okuluna da hekim gelmiyecektir. İşte bu iki şekli ile, bir taraftan hizmeti yürütecek, bir taraftan da eksik kadroları ikmale çalışacak.

Muhterem arkadaşlarım, 211 sayılı İç Hizmet Kanunu bugünkü eğitime en geniş ölçüde hizmetler tahmil etmiştir. Bu hizmetler şudur: Hakikaten artan hizmetler vardır. Düne kadar erin, muvazzaf subayın, yedek subayın, hulâsa ordu hizmetinde çalışan kimselerin sağlık durumundan mesul olan hekim bu kanun yolu ile daha çok hizmet tekabbül etmiştir. O kadar ki hizmeti beş altı misline kadar gelmiştir. O hizmetler nedir? O hizmetler gerek muvazzaf subayların, gerek astsubayların ve askerî memurların iaşeleri ile mükellef bulunduğu aile efradının da sağlığından mesul oldukları ve hizmetin bu şekilde kendilerine tahmil edildiğidir. Ayrıca emekliye ayrılmış yine bu çeşit subay ve astsubayların kendileri ve iaşeleri ile mükellef bulunduğu aile efradı da yine bu hizmeti sıhhiyenin içerisine katılmıştır. O halde hekimin vazifesi 5 - 6 misli daha artmıştır. Bir yandan hekim kadrosunun düşüklüğü, bir yandan da hizmetin artması, buna mukabil diğer sektörlerde hekime karşı iltifatın geniş ölçüde artmış olması... O halde, bu vaziyet bu kadrolarda daha da azalma olmasına sebebiyet verecektir. İşte Hükümetin getirmiş olduğu bu kanun tasarısında güdülen asıl gaye ve maksat budur.

Muhterem arkadaşlarım, bu ifadeyle umarım ki, askerî hekimlik nedir, asker hekimliğinin güttüğü gaye nedir ve askerî hekimliğinin hizmet sahası nedir, bunu arz etmeye çalıştım. Sözlerime son vermeden şu hususları da ilâve etmek isterim ki; bütün dünya orduları ve bütün dünya milletleri, kendi ordularını sağlık hizmeti bakımından en mütekâmil duruma getirmişlerdir. Bunu yapmasını bilmiyen milletler ordu kullanmasını bilmiyorlar demektir. Binaenaleyh; sıhhatsiz, neşesiz, gerek fizikman, gerek moralman düşük kabiliyette bir ordunun elbette vurucu kabiliyeti de olmaz. O halde bu gücü ayakta tutabilmek için bu kanun tasarısına iltifat buyurmanızı ve hakikaten şuurlarınız ve takdirleriniz ile tasarıyı lûtfen kabul buyurmanızı arz ederim.

Teşekkür ederim. (Alkışlar) («Soru» sesleri)

BAŞKAN — Soru mu efendim? Buyurun.

SADIK ARTUKMAÇ (Yozgat) — Efendim, Askerî Personel Kanunu çıkmak üzeredir. Bu kanunu kabul edip tatbik ettiğimiz takdirde, maaşlarda bir fark meydana geleceğini tahmin ediyorum. Böyle bir fark olduğu takdirde bu iki kanunun telifi nasıl yapılacaktır?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM ŞEVKİ ATASAĞUN (Devamla) — Bu keyfiyeti daha ziyade Hükümetten sormanız yerinde olacaktır. Ama ben şunu haber vereyim ki, bu tazminatla artan refah böyle görüldüğü gibi fazla değildir. Bizim anlatmak istediğimiz tarafı zaten budur. Diğer sektörlerde verilen binlerce lira para karşılığında, burada da askerî hekimlere bâzı imkânlar tanımış bulunuyoruz.

BAŞKAN — Sayın Atasağun, bu hususa Hükümet cevap versin.

Buyurun Sayın Bakan.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI HASAN DİNÇER (Afyon Karahisar Milletvekili) — Muhterem Başkan, muhterem senatörler; bu kanunu huzununuza bir mecburiyetin ifadesi olarak getirdik. Çünkü, orada sağlık hizmetleri gün geçtikçe artmakta ve vasati bir ifade ile eskisine nisbetle birkaç sene içerisinde sağlık hizmetleri beş misli tezayüdetmiş bulunmaktadır. Buna mukabil doktorlarımız aslında aded itibariyle azalmakla beraber her gün bizi bırakıp gitmektedirler. Hizmet beş misli artıyor. Aslında iki bin doktora ihtiyacımız varken, iki bin sağlık persineline ihtiyacımız varken bu 800 dür ve her gün 800 ün üstüne çıkmak imkânını araştırmak yerine altına düşmenin kaderi ile karşı karşıya kalıyoruz. Bu neden böyledir, çünkü aslında doktor ihtiyacı memlekette her sahada fazladır. Mevcut doktor adedi bunu

karşılıyacak durumda değildir. Buna inzımamen, sağlık personelinin en büyük istihdam makamı olan Sağlık Bakanlığının muhtelif vesilelerle çıkarmış olduğu kaunlarla tabiplerine temin etmiş olduğu haklar karşısında mütevasıl kablardaki su gibi, bizim doktorlarımız mecburi hizmetlerini bitirir bitirmez o tarafa akmaktadır. Fiilî durum budur, yani işin çıplak olarak kısa ifadesi budur.

Bugünkü kadrolarımıza bir göz atacak olursak, doktor % 40 ile çalışmaktadır. Eczacı % 12 dir. Diş tabibi % 40 civarındadır. Yani ihtiyacımızın % 50 sinin de altında bulunmaktayız. Ama, hizmet mütemadiyen tezayüdetmektedir ve mecburi hizmeti bitirenler, arz ettiğim gibi, menfaat bakımından, bunun cazibesi bakımından bizi terk etmektedirler.

Şimdi buna bir çare bulmak mecburiyetindeyiz. Ordumuzu sağlık yönünden daima ayakta tutmak birinci vazife olduğuna göre buna bir çare bulmak mecburiyetindeyiz ve çare realitenin tazyikından başka bir şey olmuyor. Bizim sağlık hizmetinde çalışan tabip, diş tabibi ve eczacıların durumunu da dışardaki emsaline uygun şekilde cazip bir hale getirmekten başka da bir çare bulamamışızdir. Elbette doktorlara diğer subaylara verilenden başka bir hakkın verilmesi; bu mevzuda konuşan arkadaşlarımız endişe izhar ettiler; endişelerini ortaya koymaktadır, yani diğer subayların fevkında bir maddi gelire mazhar olan doktorlarla subaylar arasındaki mânevi hava bakımından bizi endişeye sevk edecek problemlerle karşı karşıya kalabileceğimizi müdrikiz. Bu sahada endişe izhar eden arkadaşlarımın endişelerine katılıyorum. Askeri Şûrada da bu endişeler konuşulmuştur ve fakat bir tedbir almadan, bu işi olduğu gibi bırakmakta daha büyük mahzurlarla, daha büyük endişelerle karşı karşıya bulunacağımız hakikati de ortadadır. Binaenaleyh; biz mahzurları mütalâa ederken az zararlısını kabul etmek gibi bir zaruretten, bir mecburiyetten hareket ederek huzurunuza geldik. Mevzu Askerî Şûrada mütalâa edildi, mevzu Hükümette mütalâa edildi ve bu zaruretin tazyiki ile huzurunuza geldik.

Arkadaşlar, size menbalarımız hakkında da kısa bir bilgi vermek isterim ki; bizi tazyik eden zaruretin ne olduğunu tamamiyle arz ve izah etmiş olayım. Kısa bir misal vereceğim vaktinizi almamak için, şimdi 1964 senesinde orduya katılan doktor adedi 29, fakat mecburi hizmeti bitirerek istifa tarikiyle ayrılanların adedi 44 tür. Çünkü bu tempo içinde bir tedbir almadan, mahzurlarına rağmen bir tedbir almadan durmakta, askerî hizmetlerin yarını bakımından doğacak mahzurların ne kadar büyük olduğu da meydandadır. Hükümetin esbabı mucibesinde yalnız bu nokta tebarüz ettirilmiştir. Başka birşey değildir. Bizi tazyik eden zaruret ifade edilmiştir. Bunun dışında başka bir sebeple huzurunuza gelmiş değiliz.

Arkadaşlarım haklı olarak dediler ki, Askerî Personel Kanununda bu mevzu mütalâa edilmeli ve prensibi küllolarak ele alınmalı, parça-parça derde deva olmasını düşünmektense toplu olarak düşünmek evlâdır...

Nazari bakımdan, mantık bakımından bu mütalâaya hak vermemek mümkün değil. Fakat hazırlanmış olan personel kanunlarının, sivil ve askerî personel kanunlarının muhtevası bakımından mesele ele alınacak olursa ne sivil personel kanunu sivil tabiplerin durumunu halletmiştir, ne de askerî personel kanunu askerlikte çalışan tabip, diş tabibi ve eczacılar için böyle bir tazminat müessesesini getirmiştir. Orada, personel kanununda muayyen baremler ve muayyen emsaller vardır. Bu emsallere göre tediyeler yapılacaktır. Binaenaleyh; daha birkaç gün evvel muhterem Senatodan, sivil sahada çalışan, hastanelerde çalışan tabipler için yine buna uygun kanunlar çıkmıştır. Hazırlanmış olan ve Mecliste, onu mütaakiben de Yüksek Senatoda müzakeresi yapılacak olan askerî personel kanununda tabipler için bir tazminat müessesesi yoktur. Sadece bütün ordu personeli için subay ve astsubaylar için kıta tazminatı ve mahrumiyet zammı müesseseleri getirilmiştir. Fakat böyle bir sıkıntıyı izale edecek bir tedbir yoktur. Çünkü bunun çerçevesi ve hududu, espirisi içinde bu, kabili mütalâa görülmemiştir. Binaenaleyh, ayrı getirmiş olmamızın sebebi kısaca budur.

Muhterem arkadaşlarım, bu tasarının malî portesi 18 milyon lira civarındadır. Burada konuşan arkadaşlarımın bir kısmı veterinerlerin bunun dışında bırakılmış olmasından endişe duymuşlar ve aleyhinde konuşmuşlardır. Biz bu kanun tasarısını niçin getirdik. Bunu kısaca

izah etmiş bulunuyorum. Veterinerler zaviyesinden mesele bizim ölçümüzde endişeyi mucip bir durumda değildir. Halen orduda hayvan adedi azaldıkça ve ordumuz motorize bir hale girdikçe veterinerlerin ifa ettiği hizmete ihtiyaç gün geçtikçe azalmaktadır. Bu hiçbir zaman veteriner arkadaşlarımı hakir görmek veya bunların hizmetini takdir etmemek gibi bir mânaya gelmez. Burada konuşan bir arkadaşım, Genelkurmay Başkanımızın, kuvvet kumandanlarımızın veterinerler hakkındaki iltifatkâr sözlerinden pasajlar okudular. Doğrudur, ben de aynı hissiyatın adamıyım. Ama veterinerlerin hizmetini takdir etmek başkadır, bugünkü durum içinde onlara böyle bir tazminat vermek mecburiyeti var mıdır, yok mudur, başkadır. Eğer hizmet takdir edilirse bunun dışında orduda çalışan muhtelif sınıftaki subayların hizmetini de elbette aynı ölçüler içinde takdir ve tahsin ederiz. Havacıların hizmetini, karacıların hizmetini, denizcilerin hizmetini, ordudaki mühendislerin hizmetini, demiryolcuların hizmetini, ilâhiri... şüphesiz Yüksek Meclisiniz de her zaman takdir ve tahsin etmiştir. Ama hizmetin takdir ve tahsini münakaşa mevzuumuz değildir. Mevzuumuz, bizi bir tazminata zorlıyan sebepler arasında veterinerler için böyle bir sebep var mı, yok mu meselesidir. Aksi takdirde ordunun bütün sınıfları için aynı şeyi düşünmek lâzımdır. Hakikaten Sayın Karakurt arkadaşımızın ifade ettiği gibi, hududu bekliyen bir yüzbaşının, binbaşının kendi emrinde çalışan insanlardan daha farkı olması mantık icabı olur. Binaenaleyh, onlara, veterinerlere verdiğimiz bir hakkı onlara vermemek için bir sebep yoktur. Ama, hepsine aynı tazminatı vermeye imkân yok ve onlar için arz ettiğim gibi personel kanununda ayrı bir kıta tazminatı ve mahrumiyet zammı müesseseleri getirilmiş bulunmaktadır. Ve şayet kabul edilirse doktorlar için bu tasarı, bu kıta tazminatı ve mahrumiyet zammı ve sair zamlardan istifade edemiyeceklerdir ve buna karşılık da daimi hizmet içinde bulunacaklar ve başka bir hizmeti, başka bir gelir kaynağını takibedemiyeceklerdir. Binaenaleyh bizi bir zaruret tazyik etmektedir ve o sebepten huzurunuza gelmiş bulunmaktayız. Meseleyi bütün çıplaklığı ile fakat kısa hatları ile arz ve izah etmiş bulunuyorum. Şüphesiz takdir Yüksek Heyetinizindir. Biz getirmekle vazifemizi yapmış oluyoruz. («Sorular var» sesleri)

BAŞKAN — Sayın Alankuş, sorunuz efendim.

MUZAFFER ALANKUŞ (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Efendim, kanunun 2 nci maddesi, tazminat için esas olan 3 seneyi bitirmiş albayın aldığı maaşı esas tutmuştur. Kanunun 3 ncü maddesi ise; «Tazminatın tediye şekli maaşlar hakkındaki hükümlere tâbidir.» diyor. Askerî personel kanunu ile bu maaşlar artınca demek ki, tazminatlar da artacak. Bunun yolunu bulmak mevzuubahis değil mi? Maaşlar arttıkça tazminatlar da artacak mı? O zaman 18 milyon lira buyurulan miktar acaba daha fazla olacak mı? Bu nereden karşılanacak?

HASAN DİNÇER (Devamla) — Bana izin verirseniz maddelere geçince o zaman arz edeyim.

BAŞKAN — Sayın Baki Güzey.

BAKİ GÜZEY (Bursa) — Sayın Bakan mucip sebepler arasında askerî tabiplerin ayrılmakta olduklarından bahsettiler. Yapılan zam veya verilen tazminat maaşların yüzdesine göre büyük bir miktar değildir. Ayrıca 300 lira ile 800 lira arasında da mütahassıs hekimler için bu 7 - 8 muayene ücretidir. Böylece dışarıdan bir hizmet kabul edemiyeceklerine ve muayenehane açamıyacaklarına göre, ordu ne kadar tabipten mahrum kalacaktır? Bu yolda bir istihbarda bulunulmuş mudur? Bu bir.

İkincisi, bugün ordu her sahada tababet gibi ihtısaslaşmıştır. Havada, karada, denizde, fizik alanında... Bütün bunlara rağmen, bu şekilde harb sahasında ihtısas sahibi olan kimseler yarın bu şekilde ayrılmaya başlarlarsa tedbirleri ne olacaktır, lûtfetsinler.

HASAN DİNÇER (Devamla) — Efendim, bu kanun şayet çıkarsa belki dışarda kazancı daha fazla olanlardan ayrılanlar bulunacktır. Fakat bunların miktarı hakkında bir tahmin yapamam. Fakat her halde kazancımız daha fazla olacaktır, diye ifde edebilirim.

Bunun dışında Ordu'nun diğer sınıflarında çalışırken dışarıda daha fazla kazanç cazibesine kapılıp ayrılanlar bulunabilir muhtelif sınıflardan ve halen de vardır. Bunlar için de tedbir düşünülmektedir. Fakat şu anda bu tedbirler üzerinde çalışmalarımız bitmediği için

tam bir cevapta bulunmaya imkân olmadığını ifade ederim.

BAŞKAN — Sayın Karakurt.

ESAT MAHMUT KARAKURT (Urfa) — Efendim, muhterem Vekil Beyefendinin izahlarından anlaşılıyor ki, bu tasarı Ordu'da çalışan muvazzaf tabip subayların dışarıda bâzı menfaat gördükleri zaman mecburi hizmeti bırakıp orayı terk etmelerinden ileri geliyor. Ve Ordu'daki kadrolar açık kalıyor. Yine buyurdular ki, geçen sene de 25 e yakın ancak tıp elemanı orduya iltihak etmiş. Çok azdır. Şimdi efendim. neden acaba Millî Savunma Bakanlığı bu ihtiyacın karşısında liseleri bitiren talebeleri, bir askerî liseyi bitiren talebeleri fazla miktarda Tıp Fakültesine sevk etmemiştir? Şimdiye kadar elinde bu kadar askerî liseler vardır. Madem ki, ihtiyaç vardır tıp personeline, niçin bunları Harbiyeye sevk ederken aynı zamanda ihtiyacın karşılığında tıp fakültelerine sevk etmemiştir?

İki; ordu madem ki, kadrolarda böyle tıp elemanı bulamıyor, hariçten sivil elemanları bulmayı niçin düşünmemiştir Ve sivil elemanlar kullanılabileceği arzusu duyulduğu zaman, öyle tahmin edebilirim ki, arzu edildiği miktarda talep bulunabilecek. Bu husus niçin düşünülmemiştir?

HASAN DİNÇER (Devamla) — Arz edeyim, efendim. Sivil eleman istihdam ediliyor ve kadrolarımızda sivil elemanlar var. Fakat sivil elemanı daha fazla sağlıyabilmemiz için yine aynı noktaya gelmek icabediyor. Yani bu hizmetin cazibesini sağlamak... Sivil elemanlar da nereler cazipse oraya gidiyor. Binaenaleyh, gerek sivil elemanı daha fazla kazanabilmek, gerek mevcut elemanı tutabilmek, gerekse bundan sonra gelecekleri sağlıyabilmek ve membaını verimli hale getirebilmek için böyle bir tedbire ihtiyacımız var.

Şimdiye kadar yetiştirme mevzuundaki durumu arz edeyim; şimdiye kadar mevcut tıp fakültelerinde okutmak suretiyle yetiştirmişizdir ve tıp fakültelerinin talebe almak imkânları hepimizce malûm. Lise mezunu olanların fakülteye giremeyişleri, onların kontenjanının mahdut oluşundan neşet etmektedir. Biz bu ihtiyacı karşılamak, membaını daha verimli bir hale getirmek için tedbir olarak bir kanun teklifi getirmiş bulunuyoruz ve Mecliste öncelik kararı alınmıştır. Gülhane Askerî Tıp Akademisi kurmak suretiyle de, müstakil bir akademi kurmak suretiyle de menbalarımızı, kendi menbalarımızı sizin düşündüğünüz şekilde çoğaltmak imkânını düşünmekteyiz ve tedbirimiz sadece para ile hizmetin cazibeyi artırmak değil, membalarımızı da çoğaltıcı imkânlar üzerinde tedbirlerimizi teksif etmekten ibarettir.

ESAT MAHMUT KARAKURT (Urfa) — Personel Kanunu çıkınca Vekil Beyefendi, bu personel kanununda arzu edilen miktarı tâyin eden hadler vardır. Bu kabul edilip çıktığı takdirde yüksek rütbedeki tıp elemanlarına vereceğiniz para personel kanunu ile temin edilen seviyenin üzerine çıkacak. Halen bu durum mevcuttur. Millî Savunma Bakanlığı bunu dondurmadığı takdirde nasıl telif edecektir bunu? Yani personel kanunu çıktıktan sonra yine ordudaki, personel kanununa rağmen, tıp elemanları daha üstün maaş mı alacaklardır?

HASAN DİNÇER (Devamla) — Tazminat bakımından evet.

ESAT MAHMUT KARAKURT (Urfa) — Çok yazık, olmaz böyle şey.

BAŞKAN — Sayın Türker.

HASAN ÂLİ TÜRKER (Balıkesir) — Askerî veteriner hekim yetiştirmek üzere burslu talebe alıyor musunuz?

HASAN DİNÇER (Devamla) — Efendim, mâruzatımda arkadaşımın konuşmasına aidolan pasajı unutmuşum. Özür dilerim. Burslu talebemiz var. Askerî veteriner hekim bugünkü ihtiyacın fevkinde oluşu ve gün geçtikçe ordunun motorize hale gelişi sebebiyle ihtiyacın azalması karşısında tedbirler düşünmekteyiz. Bursları büsbütün kaldırmak membaı büsbütün kurutmak olur. Çünkü ihtiyacımız ne kadar az olursa olsun yine de mevcudolacaktır. Ve askerî veterinerlerimizi, veteriner hekimlerimizi başka sektörlerde hizmet görebilmesini de mümkün kılacak bir pozisyon getirmenin tetkiki içindeyiz. Yani Ziraat Bakanlığında istihdam edilmelerine imkân hazırlamak için çalışmalarımız vardır. (Bravo sesleri) Ayrıca bir muvazi çalışmamız da şudur; halen en büyük istihdam bakanlığı olan Ziraat Bakanlığı askerî veteriner hekimler için henüz bir tazminat müessesesi getirmiş değildir.

Böyle bir çalışma orada vardır. O çalışmaya paralel biz de bu çalışma ile ilgiliyiz ve şayet sivil veterinerler için böyle haklar tanınmasına gidilecek olursa, askerî veterinerlerin bundan mahrum kalmaması için bu çalışmaya ayak uyduracağız.

BAŞKAN — Sayın Baysoy.

FEHMİ BAYSOY (Erzincan) — Efendim, Sayın Vekil Beyden kısaca cevap rica edeceğim. Biraz evvel Sayın Tarım Bakanı ile görüştük; bu atlı birliklerden vazgeçildiği günden beri Tarım Bakanlığı bunu istemiş. Biraz evvel Tarım Vekili burada idiler, ben resmen istedim, fakat vermediler dedi.

Şimdi bir taraftan ihtiyaç yok denir. Bir taraftan da burada mütalâa edilir. Bunun nasıl telif ederler?

HASAN DİNÇER (Devamla) — Efendim, hakikaten bir yanlış anlama içinde olduğumuzu zannediyorum. Biz askerî veterinerlere hiç ihtiyacımız yok diye iddia etmiyoruz. İhtiyaç var, fakat bu ihtiyaç motorize olmamız nisbetinde azalıyor ve bugün veteriner sayısında bir noksanlık yok, fazlalığımız vardır. Ama hepsini başka hizmete verecek durumda değiliz. İhtiyacımızla mütenasip bir kısmını alıkoymak ve fazlasını vermek hususunda çalışmalarımız var. Fakat bu çalışmalar bir prensibi tesbit çalışmasıdır. Bunun dışındaki ferdî müracaatlara prensibi tesbit edilmeden müspet cevap vermeye imkân olmadığını da takdirlerinize arz ederim.

BAŞKAN — Sayın Giray.

RASİM GİRAY (Elâzığ) — Vazgeçtim efendim.

BAŞKAN — Sayın Demir.

MEHMET ALİ DEMİR (Tunceli) — Efendim, biraz evvel buyurdular ki, Sayın Bakan, sivil veterinerlere tanınan haklar bunlara da tanınacaktır. Sivil veterinerlere yevmiye verilmesi kabul edildi (R) formülü ile... Böylelikle sivil veterinerler 70, 80, 90 lira yevmiye alacaklardır. Yani kabul edilmiştir. Yalnız, kararname Maliye Bakanının imzasına kalmıştır. Bu aydan itibaren verilecektir. (Gürültüler, «mevzu dışına çıkıyor Sayın Başkan» sesleri)

BAŞKAN — Yani kabul edildi mi edilmedi mi? Bunu soruyorsunuz.

HASAN DİNÇER (Devamla) — Henüz çıkmış birşey yoktur, efendim.

MEHMET ALİ DEMİR (Tunceli) — Karma Bütçe Komisyonunda kabul edildi.

HASAN DİNÇER (Devamla) — Efendim, şimdi bir defa bu hak henüz tekemmül etmemiştir, bir. İkincisi, onlara böyle bir hak kabul edilir edilmez otomatikman birşey yapacağız, diye bir cevapta bulunmama imkân olmadığını elbette takdir edersiniz. Kendi imkânlarımız yevmiye ile istihdama müsait midir, değil midir meselesi, bir. İkincisi istihdamın fazlasını şayet onlara biz bunu vermiyecek olursak fazlasını Ziraat Bakanlığına intikal ettirmenin çalışması içerisindeyiz. Yani, bizde çalışan veterinerlerin mağdur duruma düşmemesi bizim için asıldır. Ve bunun çareleri üzerinde duracağız. Ama otomatikman böyle yapacağız, diye burada bir cevap vermeme imkân olmadığını muhterem arkadaşım şüphesiz takdir ederler.

BAŞKAN — Sayın Coşkunoğlu.

KÂMİL COŞKUNOĞLU (Uşak) — Sayın Bakan, Sayın Komisyon Başkanı bu tasarının gerekçesi olarak yalnız doktorlardan bahsettiler; doktorları tutamadıklarından. Eczacı ve diş hekimleri için gerekçe ne oluyor? («Aynı» sesleri).

BAŞKAN — Aynı.

HASAN DİNÇER (Devamla) — Konuşmayı kısa kesmek için tek misal vermişimdir. Fakat aynıdır.

KÂMİL COŞKUNOĞLU (Uşak) — Veterinerlerin istifa etmemeleri mi bunları hariç bırakıyor?

BAŞKAN — Cevap verdiler efendim. Veterinerlere ordu hizmetinde fazlasiyle ihtiyaç duyulmadığını ifade ettiler.

Teşekkür ederiz Sayın Bakan. (Alkışlar)

Kifayeti müzakere takrirlerini okutuyoruz efendim.

Başkanlığa

Yeteri kadar arkadaş konuşmuş ve konu anlaşılmıştır. Kifayet arz ederim.

Tabiî Üye
Suphi Gürsoytrak

Sayın Başkanlığa

Konu aydınlandı, kifayetin oylanmasını arz ve teklif eylerim.

Ankara
Niyazi Ağırnaslı

Yüksek Başkanlığa

Konu aydınlanmıştır. Yeterliğin oya konulmasını arz ederim.

Kocaeli
Rifat Özdeş

KÂMİL COŞKUNOĞLU (Uşak) — Kifayet takririnin aleyhinde söz istiyorum.

BAŞKAN — Hangisinin efendim, 4 tane kifayet takriri var?

KÂMİL COŞKUNOĞLU (Uşak) — Hepsinin.

BAŞKAN — Hepsinin aleyhinde, buyurun efendim.

ESAT MAHMUT KARAKURT (Urfa) — Saat 19.00 oldu Sayın Başkan.

BAŞKAN — Efendim müsaade buyurursanız zaten kapatacağım. Sayın Coşkunoğlu meseleyi bu şekle götürmeseydi, bırakacaktık. Fakat bunu halletmemiz lâzımdır.

Buyurun Sayın Coşkunoğlu.

KÂMİL COŞKUNOĞLU (Uşak) — Muhterem arkadaşlarım, Sayın Bakanı ve Sayın Komisyon Başkanını dinledik. Bendeniz tamamen aydınlanmış, vicdan huzuru ile oy verecek durumda değilim. Binaenaleyh, müzakerelerin devam etmesi lâzımgelir. Evvelâ Sayın Bakandan sordum. Bütün gerekçeler, doktorların ayrılması esasına dayanıyor. Eczacılar da ayrılıyor mu, ayrılmıyor mu? Diş tabipleri ayrılıyor mu, ayrılmıyor mu? Veterinerlerin ayrılmaması onların kadro haricinde tutulup tutulmamasını icabettirir mi? Bunlar münakaşa edilmesi lâzımgelen konular, bir.

İkincisi Askerî personel kanunu geliyor, askerî personel kanuniyle birlikte bu mevzuun mütalâa edilmesi lâzımgeldiği kanaatindeyim.

BAŞKAN — Bu konular hakkında değil efendim, kifayet hakkındaki kanaatinizi söyleyin.

KÂMİL COŞKUNOĞLU (Devamla) — Bunların konuşulması lâzımdır, diyorum.

BAŞKAN — Bunların konuşulması lâzımdır, diyorsunuz.

KÂMİL COŞKUNOĞLU (Devamla) — Bunları konuşulması lâzımdır, ikincisi bu tabiplerin - hepsini içine aldığı için tabipler diyorum - bu tabiplerin tutulması için yalnız maaş artırılmasını kâfi görmüyorum. Bu doğru bir usul değildir.

BAŞKAN — Sayın Coşkunoğlu esas hakkındaki fikrinizi söylüyorsunuz. Şunu arz edeyim ki, bu hususta 12 arkadaşımız daha söz almıştır. Bunların rüçhaniyet haklarına...

KÂMİL COŞKUNOĞLU (Devamla) — Konuşulması lâzımgelen hususları arz ediyorum. Kifayeti müzakerenin kabul edilmemesi için, konuşulması lâzımgelen hususları arz ediyorum. Tıbbiyeye alınması lâzımgelen talebeler üzerinde durulması lâzımgelir. Bu mevzu konuşulmalıdır. Mecburi hizmeti uzatmak mevzuu konuşulmalıdır. Mecburi hizmet devresinde tazminat vermemek, mecburi hizmet bittikten sonra tazminata bağlamak hususları konuşulmalıdır. Bunlar mühim mevzulardır. Bu mevzular konuşulduktan ve aydınlandıktan sonra oy vermek imkânı hâsıl olur. Bendeniz şahsan tatmin edilmiş ve oy verme hususunda kanaat sahibi olmuş değilim. Bu itibarla, kifayet önergesinin aleyhinde oy vermenizi rica ederim. (Alkışlar)

BAŞKAN — Kifayeti müzakere takrirlerini oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Son söz, sıraya göre Sayın Kalpaklıoğlu'ndadır. (Yarın, sesleri) Yarın efendim, arz ediyorum zapta geçiriyorum.

Tümünün oylanmasının açık oylama ile yapılması hakkında on imzayı mütecaviz takrir vardır. Tümünün açık oya arzı istenmektedir.

Siyasi Partiler Kanununun açık oylama neticelerini arz ediyorum.

40 ncı maddenin açık oylamasına 104 üye katılmış, 97 kabul, 4 ret, 3 çekinser oy çıkmıştır. Salt çoğunluk sağlanmıştır.

137 nci maddenin açık oylamasına 106 üye katılmış 69 kabul, 34 ret, 3 çekinser oy çıkmıştır. Salt çoğunluk sağlanmıştır.

138 nci maddenin açık oylamasına 93 üye katılmış, 60 kabul, 26 ret, 7 çekinser oy çıkmıştır. Salt çoğunluk sağlanmıştır.

139 ncu maddenin açık oylamasına 100 üye katılmış, 96 kabul, 4 ret, oy çıkmıştır. Salt çoğunluk sağlanmıştır.

Madde numaralarının değiştirilmesi ve maddenin içindeki numaraların dahi tebdili hakkındaki açık oylamaya 95 üye katılmış, 87 kabul, 5 ret, 3 çekinser oy çıkmıştır. Salt çoğunluk sağlanmıştır.

Geçici 1 nci maddenin oylamasına 76 üye katılmış 59 kabul, 5 ret, 2 çekinser. Salt çoğunluk sağlanamamıştır.

Geçici 2 nci maddenin oylamasına 78 üye katılmış 68 kabul, 5 ret, 5 çekinser. Salt çoğunluk sağlanamamıştır.

Geçici 3 ncü maddenin oylamasına 82 üye katılmış 76 kabul, 4 ret, 2 çekinser. Salt çoğunluk sağlanamamıştır.

Geçici 4 ncü maddenin oylamasına 80 üye katılmış 69 kabul 6 ret, 5 çekinser. Salt çoğunluk sağlanamamıştır.

Eski 140 yeni 134 ncü maddenin oylamasına 96 sayın üye katılmış 88 kabul, 5 ret, 3 çekinser. Salt çoğunluk sağlanmıştır.

Siyasi Partiler Kanununun tümünün oylamasına 95 sayın üye katılmış 73 kabul, 21 ret, 1 çekinser. Salt çoğunluk sağlanmıştır.

Geçici maddelerin açık oylamalarında salt çoğunluk sağlanmamıştır. Yarın açık oylamaları yapılacaktır.

Bir takrir vardır. Mahiyeti, Siyasi Partiler Kanununun bitmiş olması dolayısiyle bundan böyle saat 15. te birleşim yapılması hakkındadır. Okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Siyasi Partiler Kanunu müzakeresinin sona ermesi dolayısiyle bugünden sonra yapılacak birleşimin saat 15 e bırakılmasını arz ve teklif ederim.

Ordu
Zeki Kumrulu

BAŞKAN — Takriri oylarınıza arz ediyorum, kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

2 . 7 . 1965 Cuma günü saat 15.00 te toplanmak üzere Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma saati : 19.10

6. — SORULAR VE CEVAPLAR

B) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

*1. — **Cumhuriyet Senatosu Üyesi Sadi Koçaş'ın, 1960 yılından evvel T. C. Ziraat ve Emlâk Kredi bankaları tarafından yurdun muhtelif yerlerinde inşa ettirilen köy evlerine dair soru önergesi ve İmar ve İskân Bakanı Recai İskenderoğlu'nun yazılı cevabı. (7/218)***

15 . 6 . 1965

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Ticaret ve İmar ve İskân Bakanlıkları tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına müsaadelerini saygılarımla arz ederim.

Sadi Koçaş
Cumhurbaşkanınca S. Ü.

1. 1960 yılından evvel T. C. Ziraat ve Emlâk Kredi Bankaları tarafından yurdun muhtelif yerlerinde inşa ettirilen köy evlerinin bugünkü durumları nedir?

2. Büyük kısmının metrûk olduğunu işittiğimiz, maliyetlerinin çok yüksek olduğu söylenen bu binaların her gün değerlerinden kaybettikleri, hattâ tamire muhtaç hale geldikleri göz önüne alınarak, (Zararın neresinden dönülürse kârdır) kaidesince bir hal çaresine bağlanmaları hakkında Hükümet ve ilgili Bakanlar ne düşünmektedir?

3. Bu binalar için sarf edilen para miktarı nedir?

T. C.
İmar ve İskân Bakanlığı 28 . 6 . 1965
Özel Kalem Müdürlüğü
Sayı : 666

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi : 15 . 6 . 1965 tarih ve 5244/7040 sayılı yazınız.

Cumhuriyet Senatosu Üyesi Sadi Koçaş'ın 1960 yılından evvel T. C. Ziraat Bankası ve Emlâk Kredi Bankaları tarafından yurdun muhtelif yerlerinde inşa ettirilen köy evlerine dair önergeye T. Emlâk Kredi Bankası Genel

Müdürlüğünce hazırlanan cevabi yazıdan 3 suret ilişik olarak sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Recai İskenderoğlu
İmar ve İskân Bakanı

Türkiye Emlâk Kredi Bankası A. O.
Umum Müdürlük

Servisi : İp Kredi Tel adresi : Emlâkbankum
Dosya iş : 4014 18 Haziran 1965
No : 23931

İmar ve İskân Bakanlığına

Köy evleri hakkında :

16 . 6. 1965 tarih ve Özel Kalem Müdürlüğü ifadeli 628 sayılı yazıları cevabıdır.

Yukarıda tarih ve numarası yazılı mektubunuz merbutu Cumhuriyet Senatosu Üyesi Sadi Koçaş'ın 1960 yılından evvel Bankamız ve T. C. Ziraat Bankası tarafından yurdun muhtelif yerlerinde inşa olunan köy evlerinin halihazır durum ve bunlardan metruk olanlar hakkında ne düşünüldüğü hususunda vâki yazılı sorular üzerine verilecek cevabın Bankamızca hazırlanması talebolunmaktadır.

Ancak, malûmları bulunduğu veçhile Bankamız ananizamnamesine göre belediye teşkilâtı bulunmıyan mahallere kredi açmamız mümkün olmadığından Bankamızca doğrudan doğruya bugüne kadar hiçbir köyde ev inşa ettirilmemiştir.

Bilgilerinize arz ederiz.

Türkiye Emlâk Kredi Bankası A. O.
Genel Müdürlüğü
Mustafa Mezheboğlu Süleyman Duygan

Siyasi Partiler kanunu tasarısının 74 ncü maddesine ek yapılmasına dair önergenin 2 nci oylamasına verilen oyların sonucu

(Önerge reddedilmiştir.)

Üye sayısı	:	184
Oy verenler	:	96
Kabul edenler	:	30
Reddedenler	:	57
Çekinserler	:	9
Oya katılmıyanlar	:	86
Açık üyelikler	:	2

[Kabul edenler]

TABİİ ÜYELER
Mucip Ataklı
Suphi Gürsoytrak
Kadri Kaplan
Suphi Karaman
Kâmil Karavelioğlu
Fahri Özdilek
Mehmet Şükran Özkaya
Haydar Tunçkanat

AFYON KARAHİSAR
Rasim Hancıoğlu

AĞRI
Salih Türkmen

ANKARA
Niyazi Ağırnaslı

HAKKÂRİ
Necip Seyhan

İSTANBUL
Mebrure Aksoley
Ekrem Özden
M. Cemal Yıldırım

İZMİR
İzzet Birand

KARS
Sırrı Atalay

KAYSERİ
Hüsnü Dikeçligil

KONYA
Muammer Obuz
Ahmet Onar

MANİSA
Ferit Alpiskender

SAMSUN
Rıza Işıtan

UŞAK
Kâmil Coşkunoğlu

YOZGAT
Sadık Artukmaç

ZONGULDAK
Tevfik İnci

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Muzaffer Alankuş
Hasan Atakan
Nadir Nadi
N. Zerin Tüzün
Rakıp Üner

[*Reddedenler*]

ADANA
Galip Afşar

AFYON KARAHİSAR
Mustafa Yılmaz İnceoğlu

AMASYA
Macit Zeren

ANKARA
İbrahim Saffet Omay

ANTALYA
Mehmet Pırıltı

ARTVİN
Fehmi Alpaslan

AYDIN
Fikret Turhangil

BALIKESİR
Nejat Sarlıcalı
Hasan Âli Türker

BOLU
Rahmi Arıkan

BURSA
Baki Güzey
Cahit Ortaç

ÇORUM
Safa Yalçuk

DENİZLİ
Cahit Akyar
Mehmet Emin Durul

ERZURUM
Sakıp Hatunoğlu
Edip Somunoğlu

ESKİŞEHİR
Gavsi Uçagök
Ömer Ucuzal

GAZİANTEP
Zeki İslâm
Nizamettin Özgül

GİRESUN
Sabahattin Orhon

İÇEL
Talip Özdolay

İSTANBUL
M. Erdoğan Adalı
Şevket Akyürek
Fikret Gündoğan
O. Zeki Gümüşoğlu
Rifat Öztürkçine

İZMİR
Nevzat Özerdemli

KARS
Y. Ziya Ayrım

KASTAMONU
Mehmet Çamlıca
Ahmet Nusret Tuna

KAYSERİ
Hüseyin Kalpaklıoğlu

KOCAELİ
Lûtfi Tokoğlu

KONYA
Mustafa Dinekli

MALATYA
Mehmet Zeki Tulunay
Nüvit Yetkin

MANİSA
Emin Açar
Orhan Süersan

MARAŞ
Cenap Aksu

MARDİN
Abdülkerim Saraçoğlu

MUĞLA
Haldun Menteşeoğlu

MUŞ
İsa Hisan Bingöl

NEVŞEHİR
İ. Ş. Atasağun

ORDU
Şevket Köksal
Zeki Kumrulu

RİZE
Osman Mecdi Agun

SİİRT
Abdurrahman Kavak

SİNOP
Suphi Batur

SİVAS
Hulûsi Söylemezoğlu

TOKAT
Zihni Betil

TRABZON
Yusuf Demirdağ
Reşat Zaloğlu

TUNCELİ
Mehmet Ali Demir

URFA
Esat Mahmut Karakur

YOZGAT
İsmail Yeşilyurt

ZONGULDAK
Akif Eyidoğan

[Çekinserler]

AFYON KARAHİSAR
Celâl Tevfik Karasapan

DİYARBAKIR
İhsan Hamit Tigrel

ERZURUM
Osman Alihocagil

İZMİR
Ömer Lûtfi Bozcalı

NİĞDE
İzzet Gener

SAMSUM
Fethi Tevetoğlu

TEKİRDAĞ
Cemal Tarlan

ZONGULDAK
Tarık Remzi Baltan

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYE
Osman Köksal

[Oya katılmıyanlar]

TABİÎ ÜYELER
Ekrem Acuner
Refet Aksoyoğlu
Emanullah Çelebi
Vehbi Ersü
Sami Küçük
Sezai O'Kan
Mehmet Özgüneş
Selâhattin Özgür
Sıtkı Ulay
Ahmet Yıldız
Muzaffer Yurdakuler

ADANA
Mehmet Nuri Âdemoğlu
Mehmet Ünaldı
Sakıp Önal

ADIYAMAN
Halil Ağar (İ.)

ANKARA
Osman Alişiroğlu
Hıfzı Oğuz Bekata
Rifat Etker
Sabit Kocabeyoğlu
Mansur Ulusoy

ANTALYA
M. Akif Tekin

AYDIN
İskender Cenap Ege
Osman Saim Sarıgöllü

BALIKESİR
Enver Aka (Başkan)
Mehmet Güler

BİLECİK
Talât Oran

BİNGÖL
Sabri Topcuoğlu

BİTLİS
Ziya Nami Şerefhanoğlu

BOLU
Sırrı Uzunhasanoğlu

BURDUR
Ö. Faruk Kınaytürk

BURSA
İhsan Sabri Çağlayangil (B.)
Şeref Kayalar (İ.)

ÇANAKKALE
Nahit Altan
Ziya Termen

ÇANKIRI
Hâzım Dağlı

ÇORUM
Alâeddin Çetin

DİYARBAKIR
Azmi Erdoğan

EDİRNE
Tahsin Banguoğlu

ELÂZIĞ
Celâl Ertuğ
Rasim Giray

ERZİNCAN
Fehmi Baysoy

GİRESUN
Mehmet İzmen

GÜMÜŞANE
Halit Zarbun

HATAY
M. Enver Bahadırlı
Mustafa Deliveli

İÇEL
Cavit Tevfik Okyayuz

İSPARTA
Mustafa Gülcügil

İSTANBUL
M. Tekin Arıburun

İZMİR
Enis Kansu
Cahit Okurer
Hilmi Onat (İ. Ü.)

KARS
Mehmet Hazer

KAYSERİ
Suad Hayri Ürgüplü (Başbakan)

KIRKLARELİ
Ahmet Naci Arı

KIRŞEHİR
Ali Rıza Ulusman

KOCAELİ
Rifat Özdeş

KONYA
Sedat Çumralı (İ.)
Muhittin Kılıç (Bşk. V.)

KÜTAHYA
Ahmet Orhan Akça
İ. Etem Erdinç

MANİSA
Refik Ulusoy

MARAŞ
Nedim Evliya

MARDİN
Abdurrahman Bayar

MUĞLA
Muallâ Akarca

NİĞDE
Kudret Bayhan

ORDU
Eşref Ayhan

SAKARYA
Turhan Kapanlı (B.)
Kâzım Yurdakul

SAMSUN
H. Enver Işıklar
Refet Rendeci

SİVAS
Ahmet Çekemoğlu
Rifat Öçten
Ziya Önder

TOKAT
Ali Altuntaş

TRABZON
Şevket Buladoğlu

URFA
Vasfi Gerger

VAN
Ferid Melen

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Cevat Açıkalın

Âmil Artus	Hasan Kangal	Enver Kök	Necati Özdeniz
Ömer Ergün	Sadi Koçaş	Sahir Kurutluoğlu	Âdil Ünlü

[Açık üyelikler]

İstanbul	1
Tekirdağ	1
Yekûn	2

Siyasi Partiler kanunu tasarısının 74 ncü maddesine verilen oyların sonucu

(Salt çoğunluk sağlanmıştır.)

Üye sayısı :	184
Oy verenler :	102
Kabul edenler :	74
Reddedenler :	25
Çekinserler :	3
Oya katılmıyanlar :	80
Açık üyelikler :	2

[Kabul edenler]

ADANA
Galip Afşar

AFYON KARAHİSAR
Celâl Tevfik Karasapan

AĞRI
Salih Türkmen

ANKARA
İbrahim Saffet Omay

ANTALYA
Mehmet Pırıltı
M. Akif Tekin

ARTVİN
Fehmi Alpaslan

AYDIN
Fikret Turhangil

BALIKESİR
Nejat Sarlıcalı

BOLU
Rahmi Arıkan

BURDUR
Ö. Faruk Kınaytürk

BURSA
Cahit Ortaç

ÇANAKKALE
Nahit Altan

DENİZLİ
Cahit Akyar
Mehmet Emin Durul

DİYARBAKIR
Azmi Erdoğan

EDİRNE
Tahsin Banguoğlu

ELÂZIĞ
Celâl Ertuğ

ERZİNCAN
Fehmi Baysoy

ERZURUM
Sakıp Hatunoğlu
O. Edip Somunoğlu

ESKİŞEHİR
Gavsi Uçagök
Ömer Ucuzal

GAZİANTEP
Zeki İslâm

GİRESUN
Sabahattin Orhon

GÜMÜŞANE
Halit Zarbun

HATAY
M. Enver Bahadırlı

İÇEL
Talip Özdolay

İSPARTA
Mustafa Gülcügil

İSTANBUL
M. Erdoğan Adalı
Mebrure Aksoley
Şevket Akyürek
Fikret Gündoğan
Rifat Öztürkçine

İZMİR
Enis Kansu
Hilmi Onat
Nevzat Özerdemli

KARS
Y. Ziya Ayrım

KASTAMONU
Mehmet Çamlıca

KAYSERİ
Hüseyin Kalpaklıoğlu

KIRKLARELİ
Ahmet Naci Arı

KOCAELİ
Rifat Özdeş
Lûtfi Tokoğlu

KONYA
Mustafa Dinekli
Muammer Obuz

KÜTAHYA
Ahmet Orhan Akça
İ. Etem Erdinç

MALATYA
Mehmet Zeki Tulunay
Nüvit Yetkin

MANİSA
Emin Açar
Ferit Alpiskender
Orhan Süersan

MARDİN
Abdülkerim Saraçoğlu

MUĞLA
Haldun Menteşeoğlu

MUŞ
İsa Hisan Bingöl

NEVŞEHİR
İbrahim Şevki Atasağur

ORDU
Şevket Köksal

SİİRT
Abdurrahman Kavak

SİNOP
Suphi Batur

SİVAS
Rifat Öçten
Ziya Önder

TEKİRDAĞ
Cemal Tarlan

TOKAT
Ali Altuntaş
Zihni Betil

TRABZON
Şevket Buladoğlu
Yusuf Demirdağ
Reşat Zaloğlu

URFA
Esat Mahmut Karakurt

UŞAK
Kâmil Coşkunoğlu

YOZGAT
Sadık Artukmaç

ZONGULDAK
Tarık Remzi Baltan
Akif Eyidoğan
Tevfik İnci

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYE
Ragıp Üner

[Reddedenler]

TABİİ ÜYELER
Refet Aksoyoğlu
Mucip Ataklı
Suphi Gürsoytrak
Kadri Kaplan
Suphi Karaman
Sami Küçük
Sezai O'Kan
Fahri Özdilek
Mehmet Şükran Özkaya

AFYON KARAHİSAR
Rasim Hancıoğlu

ANKARA
Niyazi Ağırnaslı

BİNGÖL
Sabri Topçuoğlu

İSTANBUL
Ekrem Özden
M. Cemal Yıldırım

KAYSERİ
Hüsnü Dikeçligil

KONYA
Ahmet Onar

NİĞDE
İzzet Gener

SAMSUN
Rıza Işıtan
Fethi Tevetoğlu

SİVAS
Hulûsi Söylemezoğlu

TUNCELİ
Mehmet Ali Demir

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Muzaffer Alankuş
Hasan Atakan
Nadir Nadi
N. Zerin Tüzün

[Çekinserler]

ERZURUM
Osman Alihocagil

CUHMURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Osman Köksal
Âdil Ünlü

[Oya katılmıyanlar]

TABİİ ÜYELER
Ekrem Acuner
Emanullah Çelebi
Vehbi Ersü
Kâmil Karavelioğlu (İ. Ü.)
Mehmet Özgüneş
Selâhattin Özgür
Haydar Tunçkanat
Sıtkı Ulay
Ahmet Yıldız
Muzaffer Yurdakuler

ADANA
Mehmet Nuri Âdemoğlu
Mehmet Ünaldı
Sakıp Önal

ADIYAMAN
Halil Ağar (İ.)

AFYON KARAHİSAR
Mustafa Yılmaz İnceoğlu

AMASYA
Macit Zeren (B.)

ANKARA
Osman Alişiroğlu
Hıfzı Oğuz Bekata
Rifat Etker
Sabit Kocabeyoğlu
Mansur Ulusoy

AYDIN
İskender Cenap Ege
Osman Saim Sarıgöllü

BALIKESİR
Enver Aka (Başkan)
Mehmet Güler
Hasan Âli Türker

BİLECİK
Talât Oran

BİTLİS
Ziya Nami Şerefhanoğlu

BOLU
Sırrı Uzunhasanoğlu

BURSA
İhsan Sabri Çağlayangil (B.)
Baki Güzey
Şeref Kayalar (İ.)

ÇANAKKALE
Ziya Termen

ÇANKIRI
Hazım Dağlı

ÇORUM
Alâeddin Çetin
Safa Yalçuk

DİYARBAKIR
İhsan Hamit Tigrel (Bşk. V.)

ELÂZIĞ
Rasim Giray

GAZİANTEP
Nizamettin Özgül

GİRESUN
Mehmet İzmen

HAKKÂRİ
Necip Seyhan (İ. Ü.)

HATAY
Mustafa Deliveli

İÇEL
Cavit Tevfik Okyayuz

İSTANBUL
M. Tekin Arıburun
O. Zeki Gümüşoğlu

İZMİR
İzzet Birand
Ömer Lûtfi Bozcalı
Cahit Okurer

KARS
Sırrı Atalay
Mehmet Hazer

KASTAMONU
Ahmet Nusret Tuna

KAYSERİ
Suad Hayri Ürgüplü (Başbakan)

KIRŞEHİR
Ali Rıza Ulusman

KONYA
Sedat Çumralı (İ.)
Muhittin Kılıç (Bşk. V.)

MANİSA
Refik Ulusoy

MARAŞ
Cenap Aksu
Nedim Evliya

MARDİN
Abdurrahman Bayar

MUĞLA
Muallâ Akarca

NİĞDE
Kudret Bayhan

ORDU
Eşref Ayhan
Zeki Kumrulu

RİZE
Osman Mecdi Agun

SAKARYA
Turhan Kapanlı (B.)
Kâzım Yurdakul

SAMSUN
H. Enver Işıklar
Refet Rendeci

SİVAS
Ahmet Çekemoğlu

URFA
Vasfi Gerger

VAN
Ferid Melen

YOZGAT
İsmail Yeşilyurt

C. BAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Cevat Açıkalın
Âmil Artus
Ömer Ergün
Hasan Kangal
Sadi Koçaş
Enver Kök
Sahir Kurutluoğlu
Necati Özdeniz

[Açık üyelikler]

İstanbul	1
Tekirdağ	1
Yekûn	2

Siyasi Partiler kanunu tasarısının 40 ncı maddesine verilen oyların sonucu

(Salt çoğunluk sağlanmıştır.)

Üye sayısı :	184
Oy verenler :	104
Kabul edenler :	97
Reddedenler :	4
Çekinserler :	3
Oya katılmıyanlar :	78
Açık üyelikler :	2

[Kabul edenler]

TABİİ ÜYELER
Ekrem Acuner
Refet Aksoyoğlu
Mucip Ataklı
Suphi Gürsoytrak
Suphi Karaman
Kâmil Karavelioğlu
Selâhattin Özgür

ADANA
Galip Afşar

AFYON KARAHİSAR
Celâl Tevfik Karasapan

AĞRI
Salih Türkmen

ANKARA
Sabit Kocabeyoğlu

ANTALYA
Mehmet Pırıltı
M. Akif Tekin

ARTVİN
Fehmi Alpaslan

AYDIN
İskender Cenap Ege
Fikret Turhangil

BALIKESİR
Nejat Sarlıcalı
Hasan Âli Türker

BİNGÖL
Sabri Topçuoğlu

BOLU
Rahmi Arıkan

BURDUR
Ömer Faruk Kınaytürk

BURSA
Cahit Ortaç

ÇANAKKALE
Nahit Altan

ÇANKIRI
Hazım Dağlı

ÇORUM
Safa Yalçık

DİYARBAKIR
Azmi Erdoğan

EDİRNE
Tahsin Banguoğlu

ELÂZIĞ
Celâl Ertuğ

ERZİNCAN
Fehmi Baysoy

ERZURUM
Sakıp Hatunoğlu
Edip Somunoğlu

ESKİŞEHİR
Gavsi Uçagök

GAZİANTEP
Zeki İslâm

GİRESUN
Sabahattin Orhon

GÜMÜŞANE
Halit Zarbun

HATAY
Enver Bahadırlı

İSPARTA
Mustafa Gülcügil

İSTANBUL
M. Erdoğan Adalı
Şevket Akyürek
Fikret Gündoğan
Osman Zeki Gümüşoğlu
Hasan Ekrem Özden
Rifat Öztürkçine
Cemal Yıldırım

İZMİR
İzzet Birand
Enis Kansu
Hilmi Onat
Nevzat Özerdemli

KARS
Yusuf Ziya Ayrım

KASTAMONU
Ahmet Nusret Tuna

KAYSERİ
Hüseyin Kalpaklıoğlu

KIRKLARELİ
Ahmet Naci Arı

KOCAELİ
Rifat Özdeş
Lûtfi Tokoğlu

KONYA
Mustafa Dinekli
Muammer Obuz
Ahmet Onar

KÜTAHYA
Ahmet Orhan Akça
İbrahim Etem Erdinç

MALATYA
Mehmet Zeki Tulunay
Nüvit Yetkin

MANİSA
Emin Açar
Orhan Süersan

MARAŞ
Cenap Aksu
Nedim Evliya

MUĞLA
Muallâ Akarca
Haldun Menteşeoğlu

NEVŞEHİR
İbrahim Şevki Atasağun

ORDU
Şevket Köksal

RİZE
Osman Mecdi Agun

SAMSUN
Riza Işıtan
Fethi Tevetoğlu

SİNOP
Suphi Batur

SİVAS
Rifat Öçten
Ziya Önder
Hulûsi Söylemezoğlu

TEKİRDAĞ
Cemal Tarlan

TOKAT
Ali Altuntaş
Zihni Betil

TRABZON
Yusuf Demirdağ
Reşat Zaloğlu

TUNCELİ
Mehmet Ali Demir

URFA
Esat Mahmut Karakurt

UŞAK
Kâmil Coşkunoğlu

YOZGAT
Sadık Artukmaç

ZONGULDAK
Akif Eyidoğan
Tevfik İnci

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Muzaffer Alankuş
Âmil Artus
Hasan Atakan
Ömer Ergün
Hasan Kangal
Osman Köksal
Sahir Kurutluoğlu
N. Zerin Tüzün
Ragıp Üner
Âdil Ünlü

[*Reddedenler*]

TABİÎ ÜYE
Fahri Özdilek

ANKARA
Niyazi Ağırnaslı

İZMİR
Ömer Lûtfi Bozcalı

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYE
Nadir Nadi

[Çekinserler]

ERZURUM
Osman Alihocagil

KAYSERİ
Hüsnü Dikeçligil

CUHMURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYE
Cevat Açıkalın

[Oya katılmıyanlar]

TABİÎ ÜYELER
Emanullah Çelebi
Vehbi Ersü
Kadri Kaplan
Sami Küçük
Sezai O'Kan
Mehmet Özgüneş
Mehmet Şükran Özkaya
Haydar Tunçkanat
Sıtkı Ulay
Ahmet Yıldız
Muzaffer Yurdakuler (İ.)

ADANA
Mehmet Nuri Âdemoğlu
Mehmet Ünaldı
Sakıp Önal

ADIYAMAN
Halil Ağar (İ.)

AFYON KARAHİSAR
Rasim Hancıoğlu
Mustafa Yılmaz İnceoğlu

AMASYA
Macit Zeren (B.)

ANKARA
Osman Alişiroğlu
Hıfzı Oğuz Bekata
Rifat Etker
İbrahim Saffet Omay
Mansur Ulusoy

AYDIN
Osman Saim Sarıgöllü

BALIKESİR
Enver Aka (Başkan)
Mehmet Güler

BİLECİK
Talât Oran

BİTLİS
Ziya Şerefhanoğlu

BOLU
Sırrı Uzunhasanoğlu

BURSA
İhsan Sabri Çağlayangil (B.)
Baki Güzey
Şeref Kayalar (İ.)

ÇANAKKALE
Ziya Termen

ÇORUM
Alâeddin Çetin

DENİZLİ
Cahit Akyar
Mehmet Emin Durul

DİYARBAKIR
İhsan Hamit Tigrel (Bşk. V.)

ELÂZIĞ
Rasim Giray

ESKİŞEHİR
Ömer Ucuzal

GAZİANTEP
Nizamettin Özgül

GİRESUN
Mehmet İzmen

HAKKÂRİ
Necip Seyhan (İ. Ü.)

HATAY
Mustafa Deliveli

İÇEL
Cavit Tevfik Okyayuz
Talip Özdolay

İSTANBUL
Mebrure Aksoley
M. Tekin Arıburun

İZMİR
Cahit Okurer

KARS
Sırrı Atalay
Mehmet Hazer

KASTAMONU
Mehmet Çamlıca

KAYSERİ
Suad Hayri Ürgüplü (Başbakan)

KIRŞEHİR
Ali Rıza Ulusman

KONYA
Sedat Çumralı (İ.)
Muhittin Kılıç (Bşk. V.)

MANİSA
Ferit Alpiskender
Refik Ulusoy

MARDİN
Abdurrahman Bayar
Abdülkerim Saraçoğlu

MUŞ
İsa Hisan Bingöl

NİĞDE
Kudret Bayhan
İzzet Gener

ORDU
Eşref Ayhan
Zeki Kumrulu

SAKARYA
Turhan Kapanlı (B.)
Kâzım Yurdakul

SAMSUN
Hüseyin Enver Işıklar
Refet Rendeci

SİİRT
Abdurrahman Kavak

SİVAS
Ahmet Çekemoğlu

TRABZON
Şevket Buladoğlu

URFA
Vasfi Gerger

VAN
Ferid Melen

YOZGAT
İsmail Yeşilyurt

ZONGULDAK
Tarık Remzi Baltan

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Sadi Koçaş
Enver Kök
Necati Özdeniz

[Açık üyelikler]

İstanbul	1
Tekirdağ	1
Yekûn	2

Siyasi Partiler kanunu tasarısının 137 nci maddesine verilen oyların sonucu

(Salt çoğunluk sağlanmıştır.)

Üye sayısı :	184
Oy verenler :	106
Kabul edenler :	69
Reddedenler :	34
Çekinserler :	3
Oya katılmıyanlar :	76
Açık üyelikler :	2

[Kabul edenler]

TABİİ ÜYE
Selâhattin Özgür

ADANA
Galip Afşar

AFYON KARAHİSAR
Celâl Tevfik Karasapan

ANKARA
Sabit Kocabeyoğlu

ANTALYA
Mehmet Pırıltı
M. Akif Tekin

AYDIN
İskender Cenap Ege
Fikret Turhangil

BALIKESİR
Hasan Âli Türker

BOLU
Rahmi Arıkan

BURDUR
Ö. Faruk Kınaytürk

BURSA
Cahit Ortaç

ÇANAKKALE
Nahit Altan

ÇANKIRI
Hâzım Dağlı

ÇORUM
Safa Yalçuk

DİYARBAKIR
Azmi Erdoğan

ELÂZIĞ
Celâl Ertuğ
Rasim Giray

ERZİNCAN
Fehmi Baysoy

ERZURUM
Edip Somunoğlu

ESKİŞEHİR
Gavsi Uçagök

GİRESUN
Sabahattin Orhon

GÜMÜŞANE
Halit Zarbun

İSPARTA
Mustafa Gülcügil

İSTANBUL
M. Erdoğan Adalı
Şevket Akyürek
Fikret Gündoğan
Ekrem Özden
Rifat Öztürkçine

İZMİR
Hilmi Onat
Nevzat Özerdemli

KARS
Y. Ziya Ayrım

KASTAMONU
Mehmet Çamlıca
Ahmet Nusret Tuna

KAYSERİ
Hüseyin Kalpaklıoğlu

KOCAELİ
Rifat Özdeş
Lûtfi Tokoğlu

KÜTAHYA
Ahmet Orhan Akça

MALATYA
Mehmet Zeki Tulunay
Nüvit Yetkin

MANİSA
Ferit Alpiskender
Orhan Süersan

MARAŞ
Cenap Aksu
Nedim Evliya

MUĞLA
Haldun Menteşeoğlu

MUŞ
İsa Bingöl

NEVŞEHİR
İ. Şevki Atasağun

RİZE
Osman Mecdi Agun

SAMSUN
Refet Rendeci

SİVAS
Rifat Öçten
Ziya Önder
Hulûsi Söylemezoğlu

TEKİRDAĞ
Cemal Tarlan

TOKAT
Ali Altuntaş
Zihni Betil

TRABZON
Şevket Buladoğlu
Yusuf Demirdağ
Reşat Zaloğlu

TUNCELİ
Mehmet Ali Demir

ZONGULDAK
Akif Eyidoğan

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Muzaffer Alankuş
Âmil Artus
Hasan Atakan
Ömer Ergün
Hasan Kangal
Osman Köksal
N. Zerin Tüzün
Ragıp Üner
Âdil Ünlü

[Reddedenler]

TABİİ ÜYELER
Ekrem Acuner
Refet Aksoyoğlu
Mucip Ataklı
Kadri Kaplan
Suphi Karaman
Kâmil Karavelioğlu
Sami Küçük
Fahri Özdilek
Haydar Tunçkanat

AĞRI
Salih Türkmen

ANKARA
Niyazi Ağırnaslı

ARTVİN
Fehmi Alpaslan

BALIKESİR
Nejat Sarlıcalı

DİYARBAKIR
İhsan Hamit Tigrel

EDİRNE
Tahsin Banguoğlu

ERZURUM
Sakıp Hatunoğlu

GAZİANTEP
Zeki İslâm

İSTANBUL
M. Cemal Yıldırım

İZMİR
İzzet Birand
Ömer Lûtfi Bozcalı

KARS
Sırrı Atalay

KONYA
Mustafa Dinekli
Muammer Obuz
Ahmet Onar

MANİSA
Emin Açar

MUGLA
Muallâ Akarca

ORDU
Şevket Köksal

SAMSUN
Rıza Işıtan
Fethi Tevetoğlu

SİİRT
Abdurrahman Kavak

UŞAK
Kâmil Coşkunoğlu

YOZGAT
Sadık Artukmaç

ZONGULDAK
Tevfik İnci

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYE
Nadir Nadi

[Çekinserler]

ANKARA
İbrahim Saffet Omay

ERZURUM
Osman Alihocagil

KAYSERİ
Hüsnü Dikeçligil

[Oya katılmıyanlar]

TABİİ ÜYELER
Emanullah Çelebi
Vehbi Ersü
Suphi Gürsoytrak
Sezai O'Kan
Mehmet Özgüneş
Mehmet Şükran Özkaya
Sıtkı Ulay
Ahmet Yıldız
Muzaffer Yurdakuler (İ.)

ADANA
Mehmet Nuri Âdemoğlu
Mehmet Ünaldı
Sakıp Önal

ADIYAMAN
Halil Ağar (İ.)

AFYON KARAHİSAR
Rasim Hancıoğlu
Mustafa Yılmaz İnceoğlu

AMASYA
Macit Zeren (B.)

ANKARA
Osman Alişiroğlu
Hıfzı Oğuz Bekata
Rifat Etker
Mansur Ulusoy

AYDIN
Osman Saim Sarıgöllü

BALIKESİR
Enver Aka (Başkan)
Mehmet Güler

BİLECİK
Talât Oran

BİNGÖL
Sabri Topçuoğlu

BİTLİS
Ziya Nami Şerefhanoğlu

BOLU
Sırrı Uzunhasanoğlu

BURSA
İhsan Sabri Çağlayangil (B.)
Baki Güzey
Şeref Kayalar (İ.)

ÇANAKKALE
Ziya Termen

ÇORUM
Alâeddin Çetin

DENİZLİ
Cahit Akyar
Mehmet Emin Durul

ESKİŞEHİR
Ömer Ucuzal

GAZİANTEP
Nizamettin Özgül

GİRESUN
Mehmet İzmen

HAKKÂRİ
Necip Seyhan (İ. Ü.)

HATAY
M. Enver Bahadırlı
Mustafa Deliveli

İÇEL
Cavit Tevfik Okyayuz
Talip Özdolay

İSTANBUL
Mebrure Aksoley
M. Tekin Arıburun
O. Zeki Gümüşoğlu

İZMİR
Enis Kansu
Cahit Okurer

KARS
Mehmet Hazer

KAYSERİ
Suad Hayri Ürgüplü (Başbakan)

KIRKLARELİ
Ahmet Naci Arı

KIRŞEHİR
Ali Rıza Ulusman

KONYA
Sedat Çumralı (İ.)
Muhittin Kılıç (Bşk. V.)

KÜTAHYA
İ. Etem Erdinç

MANİSA
Refik Ulusoy

MARDİN
Abdurrahman Bayar
Abdülkerim Saraçoğlu

NİĞDE
Kudret Bayhan
İzzet Gener

ORDU
Eşref Ayhan
Zeki Kumrulu

SAKARYA
Turhan Kapanlı (B.)
Kâzım Yurdakul

SAMSUN
H. Enver Işıklar

SİNOP
Suphi Batur

SİVAS
Ahmet Çekemoğlu

URFA
Vasfi Gerger
Esat Mahmut Karakurt

VAN
Ferid Melen

YOZGAT
İsmail Yeşilyurt

ZONGULDAK
Tarık Remzi Baltan

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Cevat Açıkalın
Sadi Koçaş
Enver Kök
Sahir Kurutluoğlu
Necati Özdeniz

[Açık üyelikler]

İstanbul	1
Tekirdağ	1
Yekûn	2

Siyasi Partiler kanunu tasarısının 138 nci maddesine verilen oyların sonucu

(Salt çoğunluk sağlanmıştır.)

Üye sayısı	:	184
Oy verenler	:	93
Kabul edenler	:	60
Reddedenler	:	26
Çekinserler	:	7
Oya katılmıyanlar	:	89
Açık üyelikler	:	2

[Kabul edenler]

TABİİ ÜYELER
Refet Aksoyoğlu
Mucip Ataklı
Suphi Gürsoytrak
Suphi Karaman
Kâmil Karavelioğlu
Sami Küçük
Sezai O'Kan
Fahri Özdilek
Haydar Tunçkanat

ANKARA
Sabit Kocabeyoğlu
İbrahim Saffet Omay

ANTALYA
Mehmet Pırıltı
M. Akif Tekin

ARTVİN
Fehmi Alpaslan

AYDIN
İskender Cenap Ege

BALIKESİR
Nejat Sarlıcalı
Hasan Âli Türker

BİLECİK
Talât Oran

BİNGÖL
Sabri Topçuoğlu

BİTLİS
Ziya Nami Şerefhanoğlu

DİYARBAKIR
Azmi Erdoğan

ERZİNCAN
Fehmi Baysoy

GAZİANTEP
Zeki İslâm

GİRESUN
Sabahattin Orhon

İSTANBUL
Mebrure Aksoley
Ekrem Özden
M. Cemal Yıldırım

İZMİR
İzzet Birand
Ömer Lûtfi Bozcalı

KIRKLARELİ
Ahmet Naci Arı

KONYA
Mustafa Dinekli
Muammer Obuz
Ahmet Onar

KÜTAHYA
İ. Etem Erdinç

MALATYA
Mehmet Zeki Tulunay
Nüvit Yetkin

MANİSA
Emin Açar

MUĞLA
Mulallâ Akarca
Haldun Menteşeoğlu

ORDU
Şevket Köksal
Zeki Kumrulu

SAMSUN
Rıza Işıtan
Refet Rendeci

SİİRT
Abdurrahman Kavak

SİNOP
Suphi Batur

TOKAT
Zihni Betil

TRABZON
Reşat Zaloğlu

TUNCELİ
Mehmet Ali Demir

URFA
Esat Mahmut Karakurt

UŞAK
Kâmil Coşkunoğlu

YOZGAT
Sadık Artukmaç

ZONGULDAK
Akif Eyidoğan

C. BAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Muzaffer Alankuş
Âmil Artus
Hasan Atakan
Hasan Kargal
Osman Köksal
Sahir Kurutluoğlu
N. Zerin Tüzün
Âdil Ünlü

[Reddedenler]

AFYON KARAHİSAR
Celâl Tevfik Karasapan

AYDIN
Fikret Turhangil

BOLU
Rahmi Arıkan

BURDUR
Ö. Faruk Kınaytürk

BURSA
Baki Güzey
Cahit Ortaç

ERZURUM
Edip Somunoğlu

ESKİŞEHİR
Ömer Ucuzal

GÜMÜŞANE
Halit Zarbun

İÇEL
Talip Özdolay

İSPARTA
Mustafa Gülcigil

İSTANBUL
Şevket Akyürek
Rifat Öztürkçine

İZMİR
Hilmi Onat
Nevzat Özerdemli

KASTAMONU
Mehmet Çamlıca

MANİSA
Orhan Süersan

MARAŞ
Cenap Aksu
Nedim Evliya

RİZE
Osman Mecdi Agun

SAMSUN
Fethi Tevetoğlu

SİVAS
Ziya Önder

TOKAT
Ali Altuntaş

TRABZON
Yusuf Demirdağ

ZONGULDAK
Tarık Remzi Baltan

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYE
Nadir Nadi

[Çekinserler]

ÇANKIRI
Hazım Dağlı

ERZURUM
Osman Alihocagil

KAYSERİ
Hüsnü Dikeçligil
Hüseyin Kalpaklıoğlu

MANİSA
Ferit Alpiskender

SİVAS
Hulûsi Söylemezoğlu

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYE
Cevat Açıkalın

[Oya katılmıyanlar]

TABİİ ÜYELER
Ekrem Acuner
Emanullah Çelebi
Vehbi Ersü
Kadri Kaplan
Mehmet Özgüneş
Selâhattin Özgür
Mehmet Şükran Özkaya
Sıtkı Ulay
Ahmet Yıldız
Muzaffer Yurdakuler (İ.)

ADANA
Mehmet Nuri Âdemoğlu
Galip Afşar
Mehmet Ünaldı
Sakıp Önal

ADIYAMAN
Halil Ağar (İ.)

AFYON KARAHİSAR
Rasim Hancıoğlu
Mustafa Yılmaz İnceoğlu

AĞRI
Salih Türkmen

AMASYA
Macit Zeren (B.)

ANKARA
Niyazi Ağırnaslı
Osman Alişiroğlu
Hıfzı Oğuz Bekata
Rifat Etker
Mansur Ulusoy

AYDIN
Osman Saim Sarıgöllü

BALIKESİR
Enver Aka (Başkan)
Mehmet Güler

BOLU
Sırrı Uzunhasanoğlu

BURSA
İhsan Sabri Çağlayangil (B.)
Şeref Kayalar (İ.)

ÇANAKKALE
Nahit Altan
Ziya Termen

ÇORUM
Alâeddin Çetin
Safa Yalçık

DENİZLİ
Cahit Akyar
Mehmet Emin Durul

DİYARBAKIR
İhsan Hamit Tigrel (Bşk. V.)

EDİRNE
Tahsin Banguoğlu

ELÂZIĞ
Celâl Ertuğ
Rasim Giray

ERZURUM
Sakıp Hatunoğlu

ESKİŞEHİR
Gavsi Uçagök

GAZİANTEP
Nizamettin Özgül

GİRESUN
Mehmet İzmen

HAKKÂRİ
Necip Seyhan (İ. Ü.)

HATAY
M. Enver Bahadırlı
Mustafa Deliveli

İÇEL
Cavit Tevfik Okyayuz

İSTANBUL
M. Erdoğan Adalı
M. Tekin Arıburun
Fikret Gündoğan
O. Zeki Gümüşoğlu

İZMİR
Enis Kansu
Cahit Okurer

KARS
Sırrı Atalay
Y. Ziya Ayrım
Mehmet Hazer

KASTAMONU
Ahmet Nusret Tuna

KAYSERİ
Suad Hayri Ürgüplü (Başbakan)

KIRŞEHİR
Ali Rıza Ulusman

KOCAELİ
Rifat Özdeş
Lûtfi Tokoğlu

KONYA
Sedat Çumralı (İ.)
Muhittin Kılıç (Bşk. V.)

KÜTAHYA
Ahmet Orhan Akça

MANİSA
Refik Ulusoy

MARDİN
Abdurrahman Bayar
Abdülkerim Saraçoğlu

MUŞ
İsa Hisan Bingöl

NEVŞEHİR
İ. Ş. Atasağun

NİĞDE
Kudret Bayhan
İzzet Gener

ORDU
Eşref Ayhan

SAKARYA
Turhan Kapanlı (B.)
Kâzım Yurdakul

SAMSUN
H. Enver Işıklar

SİVAS
Ahmet Çekemoğlu
Rifat Öçten

TEKİRDAĞ
Cemal Tarlan

TRABZON
Şevket Buladoğlu

URFA
Vasfi Gerger

VAN
Ferid Melen

YOZGAT
İsmail Yeşilyurt

ZONGULDAK
Tevfik İnci

C. BAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Ömer Ergün
Sadi Koçaş
Enver Kök
Ragıp Üner
Necati Özdeniz

[Açık üyelikler]

İstanbul	1
Tekirdağ	1
Yekûn	2

Siyasi Partiler kanunu tasarısının 139 ncu maddesine verilen oyların sonucu

(Salt çoğunluk sağlanmıştır.)

Üye sayısı :	184
Oy verenler :	100
Kabul edenler :	96
Reddedenler :	4
Çekinserler :	0
Oya katılmıyanlar :	82
Açık üyelikler :	2

[Kabul edenler]

TABİİ ÜYELER
Refet Aksoyoğlu
Mucip Atakli
Suphi Gürsoytrak
Suphi Karaman
Kâmil Karavelioğlu
Sami Küçük
Selâhattin Özgür

ADANA
Galip Afşar

AĞRI
Salih Türkmen

ANKARA
İbrahim Saffet Omay

ANTALYA
Mehmet Pırıltı

ARTVİN
Fehmi Alpaslan

AYDIN
İskender Cenap Ege
Fikret Turhangil

BALIKESİR
Nejat Sarlıcalı
Hasan Âli Türker

BİNGÖL
Sabri Topçuoğlu

BOLU
Rahmi Arıkan

BURDUR
Ö. Faruk Kınaytürk

BURSA
Cahit Ortaç

ÇANAKKALE
Nahit Altan

ÇANKIRI
Hazım Dağlı

DİYARBAKIR
Azmi Erdoğan

ELÂZIĞ
Celâl Ertuğ
Rasim Giray

ERZİNCAN
Fehmi Baysoy

ERZURUM
Osman Alihocagil

ESKİŞEHİR
Gavsi Uçagök
Ömer Ucuzal

GAZİANTEP
Zeki İslâm

GİRESUN
Sabahattin Orhon

GÜMÜŞANE
Halit Zarbun

HATAY
M. Enver Bahadırlı

İSPARTA
Mustafa Güleügil

İSTANBUL
Mebrure Aksoley
Şevket Akyürek
O. Zeki Gümüşoğlu
Ekrem Özden
Rifat Öztürkçine
M. Cemal Yıldırım

İZMİR
İzzet Birand
Ömer Lûtfi Bozcalı
Enis Kansu
Hilmi Onat
Nevzat Özerdemli

KARS
Y. Ziya Ayrım

KASTAMONU
Mehmet Çamlıca

KAYSERİ
Hüsnü Dikeçligil
Hüseyin Kalpaklıoğlu

KIRKLARELİ
Ahmet Naci Arı

KOCAELİ
Rifat Özdeş

KONYA
Mustafa Dinekli
Muammer Obuz
Ahmet Onar

KÜTAHYA
Ahmet Orhan Akça
İ. Etem Erdinç

MALATYA
Mehmet Zeki Tulunay
Nüvit Yetkin

MANİSA
Emin Açar
Ferit Alpiskender
Orhan Süersan

MARAŞ
Cenap Aksu
Nedim Evliya

MUĞLA
Muallâ Akarca
Haldun Menteşeoğlu

NEVŞEHİR
İbrahim Şevki Atasağun

ORDU
Şevket Köksal
Zeki Kumrulu

SAMSUN
Rıza Işıtan

SİİRT
Abdurrahman Kavak

SİNOP
Suphi Batur

SİVAS
Rifat Öçten
Ziya Önder
Hulûsi Söylemezoğlu

TEKİRDAĞ
Cemal Tarlan

TOKAT
Ali Altuntaş
Zihni Betil

TRABZON
Şevket Buladoğlu
Yusuf Demirdağ
Reşat Zaloğlu

TUNCELİ
Mehmet Ali Demir

URFA
Esat Mahmut Karakurt

UŞAK
Kâmil Coşkunoğlu

YOZGAT
Sadık Artukmaç

ZONGULDAK
Akif Eyidoğan
Tevfik İnci

C. BAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Muzaffer Alankuş
Âmil Artus
Hasan Atakan
Ömer Ergün
Hasan Kangal
Osman Köksal
Sahir Kurutluoğlu
Ragıp Üner
Âdil Ünlü

[Reddedenler]

TABİİ ÜYE
Fahri Özdilek

ANKARA
Niyazi Ağırnaslı

ÇORUM
Safa Yalçuk

İÇEL
Cavit Tevfik Okyayuz

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYE
Nadir Nadi

[Oya katılmıyanlar]

TABİİ ÜYELER
Ekrem Acuner
Emanullah Çelebi
Venbi Ersü
Kadri Kaplan
Sezai O'Kan
Mehmet Özgüneş
Mehmet Şükran Özkaya
Haydar Tunçkanat
Sıtkı Ulay
Ahmet Yıldız
Muzaffer Yurdakuler (İ.)

ADANA
Mehmet Nuri Ademoğlu
Mehmet Ünaldı
Sakıp Önal

ADIYAMAN
Halil Ağar (İ.)

AFYON KARAHİSAR
Rasim Hancıoğlu
Mustafa Yılmaz İnceoğlu
Celâl Tevfik Karasapan

AMASYA
Macit Zeren (B.)

ANKARA
Osman Alişiroğlu
Hıfzı Oğuz Bekata
Rifat Etker
Sabit Kocabeyoğlu
Mansur Ulusoy

ANTALYA
M. Akif Tekin

AYDIN
Osman Saim Sarıgöllü

BALIKESİR
Enver Aka (Başkan)
Mehmet Güler

BİLECİK
Talât Oran

BİTLİS
Ziya Nami Şerefhanoğlu

BOLU
Sırrı Uzunhasanoğlu

BURSA
İhsan Sabri Çağlayangil (B.)
Baki Güzey
Şeref Kavalar (İ.)

ÇANAKKALE
Ziya Termen

ÇORUM
Alâeddin Çetin

DENİZLİ
Cahit Akyar
Mehmet Emin Durul

DİYARBAKIR
İhsan Hamit Tigrel (Bşk. V.)

EDİRNE
Tahsin Banguoğlu

ERZURUM
O. Edip Somunoğlu
Sakıp Hatunoğlu

GAZİANTEP
Nizamettin Özgül

GİRESUN
Mehmet İzmen

HAKKARİ
Necip Seyhan (İ. Ü.)

HATAY
Mustafa Deliveli

İÇEL
Talip Özdolay

İSTANBUL
M. Erdoğan Adalı
M. Tekin Arıburun
Fikret Gündoğan

İZMİR
Cahit Okurer

KARS
Sırrı Atalay
Mehmet Hazer

KASTAMONU
Ahmet Nusret Tuna

KAYSERİ
Suad Hayri Ürgüplü (Başbakan)

KOCAELİ
Lûtfi Tokoğlu

KONYA
Sedat Çumralı (İ.)
Muhittin Kılıç (Bşk. V.)

MANİSA
Refik Ulusoy

MARDİN
Abdurrahman Bayar
Abdülkerim Saraçoğlu

MUŞ
İsa Hisan Bingöl

NİĞDE
Kudret Bayhan
İzzet Gener

ORDU
Eşref Ayhan

RİZE
Osman Mecdi Agun

SAKARYA
Turhan Kapanlı (B.)
Kâzım Yurdakul

SAMSUN
H. Enver Işıklar
Refet Rendeci
Fethi Tevetoğlu

SİVAS
Ahmet Çekemoğlu

KIRŞEHİR
Ali Rıza Ulusman

URFA
Vasfi Gerger

VAN
Ferid Melen

YOZGAT
İsmail Yeşilyurt

ZONGULDAK
Tarık Remzi Baltan

C. BAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Cevat Açıkalın
Sadi Koçaş
Enver Kök
Necati Özdeniz
N. Zerin Tüzün

[Açık üyelikler]

İstanbul	1
Tekirdağ	1
Yekûn	2

Değişen madde numaralarının kabulüne dair önergeye verilen oyların sonucu

(Önerge kabul edilmiştir.)

Üye sayısı :	184
Oy verenler :	95
Kabul edenler :	87
Reddedenler :	5
Çekinserler :	3
Oya katılmıyanlar :	87
Açık üyelikler :	2

[Kabul edenler]

TABİİ ÜYELER
Mucip Ataklı
Suphi Karaman
Sezai O'Kan
Fahri Özdilek
Haydar Tunçkanat

ADANA
Galip Afşar

AFYON KARAHİSAR
Mustafa Yılmaz İnceoğlu

ANKARA
Sabit Kocabeyoğlu

ANTALYA
Mehmet Pırıltı
Akif Tekin

ARTVİN
Fehmi Alpaslan

AYDIN
İskender Cenap Ege
Fikret Turhangil

BALIKESİR
Nejat Sarlıcalı

BİLECİK
Talât Oran

BİTLİS
Ziya Şerefhanoğlu

BOLU
Rahmi Arıkan

BURDUR
Ömer Faruk Kınaytürk

BURSA
Cahit Ortaç

ÇANAKKALE
Nahit Altan

ÇANKIRI
Hazım Dağlı

ÇORUM
Safa Yalçuk

DİYARBAKIR
Azmi Erdoğan

ELÂZIĞ
Celâl Ertuğ

ERZİNCAN
Fehmi Baysoy

ERZURUM
Sakıp Hatunoğlu

ESKİŞEHİR
Gavsi Uçagök
Ömer Ucuzal

GAZİANTEP
Zeki İslâm

GİRESUN
Sabahattin Orhon

GÜMÜŞANE
Halit Zarbun

HATAY
M. Enver Bahadırlı

İÇEL
Cavit Tevfik Okyayuz
Talip Özdolay

İSPARTA
Mustafa Gülcügil

İSTANBUL
M. Erdoğan Adalı
Ekrem Özden
Rifat Öztürkçine
Cemal Yıldırım

İZMİR
İzzet Birand
Ömer Lûtfi Bozcalı
Enis Kansu
Hilmi Onat
Nevzat Özerdemli

KAYSERİ
Hüseyin Kalpaklıoğlu

KIRKLARELİ
Ahmet Naci Arı

KOCAELİ
Rifat Özdeş
Lûtfi Tokoğlu

KONYA
Mustafa Dinekli
Muammer Obuz
Ahmet Onar

KÜTAHYA
Ahmet Orhan Akça
İ. Etem Erdinç

MALATYA
Mehmet Zeki Tulunay
Nüvit Yetkin

MANİSA
Emin Açar
Orhan Süersan

MARAŞ
Cenap Aksu

MUĞLA
Muallâ Akarca
Haldun Menteşeoğlu

NEVŞEHİR
İ. Ş. Atasağun

ORDU
Şevket Köksal

SAMSUN
Rıza Işıtan
Refet Rendeci

SİİRT
Abdurrahman Kavak

SİNOP
Suphi Batur

SİVAS
Ziya Önder

TEKİRDAĞ
Cemal Tarlan

TOKAT
Ali Altuntaş
Zihni Betil

TRABZON
Şevket Buladoğlu
Yusuf Demirdağ
Reşat Zaloğlu

TUNCELİ
Mehmet Ali Demir

URFA
Esat Mahmut Karakurt

UŞAK
Kâmil Coşkunoğlu

ZONGULDAK
Tarık Remzi Baltan
Akif Eyidoğan
Tevfik İnci

C. BAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Muzaffer Alankuş
Âmil Artus
Hasan Atakan
Ömer Ergün
Hasan Kangal
Osman Köksal
Zerin Tüzün
Âdil Ünlü

[Reddedenler]

ANKARA
Niyazı Ağırnaslı
ERZURUM
Osman Alihocagil

SAMSUN
Fethi Tevetoğlu
SİVAS
Rifat Öçten

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYE
Nadir Nadi

[Çekinserler]

KAYSERİ
Hüsnü Dikeçligil
SİVAS
Hulûsi Söylemezoğlu

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYE
Enver Kök

[Oya katılmıyanlar]

TABİİ ÜYELER
Ekrem Acuner
Refet Aksoyoğlu
Emanullah Çelebi
Vehbi Ersü
Suphi Gürsoytrak
Kadri Kaplan
Kâmil Karavelioğlu (İ. Ü.)
Sami Küçük
Mehmet Özgüneş
Selâhattin Özgür
Mehmet Şükran Özkaya
Sıtkı Ulay
Ahmet Yıldız
Muzaffer Yurdakuler (İ.)

ADANA
Mehmet Nuri Âdemoğlu
Mehmet Ünaldı
Sakıp Önal

ADIYAMAN
Halil Ağar (İ.)

AFYON KARAHİSAR
Rasim Hancıoğlu
Celâl Tevfik Karasapan

AĞRI
Salih Türkmen

AMASYA
Macit Zeren (B.)

ANKARA
Osman Alişiroğlu
Hıfzı Oğuz Bekata
Rifat Etker
İbrahim Saffet Omay
Mansur Ulusoy

AYDIN
Osman Saim Sarıgöllü

BALIKESİR
Enver Aka (Başkan)
Mehmet Güler
Hasan Âli Türker

BİNGÖL
Sabri Topçuoğlu

BOLU
Sırrı Uzunhasanoğlu

BURSA
İhsan Sabri Çağlayangil (B.)
Baki Güzey
Şeref Kayalar (İ.)

ÇANAKKALE
Ziya Termen

ÇORUM
Alâeddin Çetin

DENİZLİ
Cahit Akyar
Mehmet Emin Durul

DİYARBAKIR
İhsan Hamit Tigrel (Bşk. V.)

EDİRNE
Tahsin Banguoğlu

ELAZIĞ
Rasim Giray

ERZURUM
O. Edip Somunoğlu

GAZİANTEP
Nizamettin Özgül

GİRESUN
Mehmet İzmen

HAKKÂRİ
Necip Seyhan (İ. Ü.)

HATAY
Mustafa Deliveli

İSTANBUL
Mebrure Aksoley
Şevket Akyürek
M. Tekin Arıburun
Fikret Gündoğan
O. Zeki Gümüşoğlu

İZMİR
Cahit Okurer

KARS
Sırrı Atalay
Y. Ziya Ayrım
Mehmet Hazer

KASTAMONU
Mehmet Çamlıca
Ahmet Nusret Tuna

KAYSERİ
Suad Hayri Ürgüplü (Başbakan)

KIRŞEHİR
Ali Rıza Ulusman

KONYA
Sedat Çumralı (İ.)
Muhittin Kılıç (Bşk. V.)

MANİSA
Ferit Alpiskender
Refik Ulusoy

MARAŞ
Nedim Evliya

MARDİN
Abdurrahman Bayar
Abdülkerim Saraçoğlu

MUŞ
İsa Hisan Bingöl

NİĞDE
Kudret Bayhan
İzzet Gener

ORDU
Eşref Ayhan
Zeki Kumrulu

RİZE
Osman Mecdi Agun

SAKARYA
Turhan Kapanlı (B.)
Kâzım Yurdakul

SAMSUN
H. Enver Işıklar

SİVAS
Ahmet Çekemoğlu

URFA
Vasfi Gerger

VAN
Ferid Melen

YOZGAT
Sadık Artukmaç
İsmail Yeşilyurt

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Cevat Açıkalın
Sadi Koçaş
Sahir Kurutluoğlu
Ragıp Üner
Necati Özdeniz

[Açık üyelikler]

İstanbul	1
Tekirdağ	1
Yekûn	2

Siyasi Partiler kanunu tasarısına ilâve edilen geçici 1 nci maddeye verilen oyların sonucu

(Salt çoğunluk sağlanamamıştır.)

Üye sayısı :	184
Oy verenler :	76
Kabul edenler :	69
Reddedenler :	5
Çekinserler :	2
Oya katılmıyanlar :	106
Açık üyelikler :	2

[Kabul edenler]

TABİÎ ÜYELER
Refet Aksoyoğlu
Kâmil Karavelioğlu
Sami Küçük
Fahri Özdilek

ADANA
Galip Afşar

AFYON KARAHİSAR
Mustafa Yılmaz İnceoğlu
Celâl Tevfik Karasapan

ANKARA
Sabit Kocabeyoğlu
İbrahim Saffet Omay

ANTALYA
Mehmet Pırıltı
Akif Tekin

ARTVİN
Fehmi Alpaslan

BALIKESİR
Nejat Sarlıcalı
Hasan Âli Türker

BİLECİK
Talât Oran

BİNGÖL
Sabri Topçuoğlu

BİTLİS
Ziya Şerefhanoğlu

BURSA
Cahit Ortaç

ÇANAKKALE
Nahit Altan

DENİZLİ
Mehmet Emin Durul

DİYARBAKIR
Azmi Erdoğan

ELÂZIĞ
Celâl Ertuğ

ERZİNCAN
Fehmi Baysoy

ERZURUM
Sakıp Hatunoğlu
Edip Somunoğlu

ESKİŞEHİR
Gavsi Uçagök

GAZİANTEP
Zeki İslâm

GÜMÜŞANE
Halit Zarbun

İÇEL
Cavit Tevfik Okyayuz
Talip Özdolay

İSTANBUL
Mebrure Aksoley
Şevket Akyürek
Ekrem Özden
Rifat Öztürkçine
M. Cemal Yıldırım

İZMİR
Hilmi Onat
Nevzat Özerdemli

KIRKLARELİ
Ahmet Naci Arı

KOCAELİ
Rifat Özdeş

KONYA
Mustafa Dinekli

MALATYA
Nüvit Yetkin

MANİSA
Emin Açar
Orhan Süersan

MARAŞ
Cenap Aksu

MUĞLA
Muallâ Akarca

NEVŞEHİR
İbrahim Şevki Atasağun

ORDU
Şevket Köksal

RİZE
Osman Mecdi Agun

SAMSUN
Rıza Işıtan
Refet Rendeci

SİİRT
Abdurrahman Kavak

SİNOP
Suphi Batur

SİVAS
Ziya Önder

TEKİRDAĞ
Cemal Tarlan

TOKAT
Zihni Betil

TRABZON
Şevket Buladoğlu
Yusuf Demirdağ
Reşat Zaloğlu

TUNCELİ
Mehmet Ali Demir

URFA
Esat Mahmut Karakurt

UŞAK
Kâmil Coşkunoğlu

YOZGAT
Sadık Artukmaç
İsmail Yeşilyurt

ZONGULDAK
Tarık Remzi Baltan
Akif Eyidoğan
Tevfik İnci

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Hasan Atakan
Hasan Kangal
Âdil Ünlü

[Reddedenler]

İZMİR
Ömer Lûtfi Bozcalı

KAYSERİ
Hüseyin Kalpaklıoğlu

SAMSUN
Fethi Tevetoğlu

SİVAS
Rifat Öçten

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYE
Nadir Nadi

[Çekinserler]

ORDU
Zeki Kumrulu

SİVAS
Hulûsi Söylemezoğlu

[Oya katılmıyanlar]

TABİÎ ÜYELER
Ekrem Acuner
Mucip Ataklı
Emanullah Çelebi
Vehbi Ersü
Suphi Gürsoytrak
Kadri Kaplan
Suphi Karaman
Sezai O'Kan
Mehmet Özgüneş
Selâhattin Özgür
Mehmet Şükran Özkaya
Haydar Tunçkanat
Sıtkı Ulay
Ahmet Yıldız
Muzaffer Yurdakuler (İ.)

ADANA
Mehmet Nuri Âdemoğlu
Mehmet Ünaldı
Sakıp Önal

ADIYAMAN
Halil Ağar (İ.)

AFYON KARAHİSAR
Rasim Hancıoğlu

AĞRI
Salih Türkmen

AMASYA
Macit Zeren (B.)

ANKARA
Niyazi Ağırnaslı
Osman Alişiroğlu
Hıfzı Oğuz Bekata
Rifat Etker
Mansur Ulusoy

AYDIN
İskender Cenap Ege
Osman Saim Sarıgöllü
Fikret Turhangil (Bşk. V.)

BALIKESİR
Enver Aka (Başkan)
Mehmet Güler

BOLU
Rahmi Arıkan
Sırrı Uzunhasanoğlu

BURDUR
Ö. Faruk Kınaytürk

BURSA
İhsan Sabri Çağlayangil (B.)
Baki Güzey
Şeref Kayalar (İ.)

ÇANAKKALE
Ziya Termen

ÇANKIRI
Hazım Dağlı

ÇORUM
Alâeddin Çetin
Safa Yalçuk

DENİZLİ
Cahit Akyar

DİYARBAKIR
İhsan Hâmit Tigrel (Bşk. V.)

EDİRNE
Tahsin Banguoğlu

ELÂZIĞ
Rasim Giray

ERZURUM
Osman Alihocagil

ESKİŞEHİR
Ömer Ucuzal

GAZİANTEP
Nizamettin Özgül

GİRESUN
Mehmet İzmen
Sabahattin Orhon

HAKKÂRİ
Necip Seyhan (İ. Ü.)

HATAY
Enver Bahadırlı
Mustafa Deliveli

İSPARTA
Mustafa Gülcügil

İSTANBUL
M. Erdoğan Adalı
M. Tekin Arıburun
Fikret Gündoğan
O. Zeki Gümüşoğlu

İZMİR
İzzet Birand
Enis Kansu
Cahit Okurer

KARS
Sırrı Atalay
Y. Ziya Ayrım
Mehmet Hazer

KASTAMONU
Mehmet Çamlıca
Ahmet Nusret Tuna

KAYSERİ
Hüsnü Dikeçligil
Suad Hayri Ürgüplü (Başbakan)

KIRŞEHİR
Ali Rıza Ulusman

KOCAELİ
Lûtfi Tokoğlu

KONYA
Sedat Çumralı (İ.)
Muhittin Kılıç (Bşk. V.)
Muammer Obuz
Ahmet Onar

KÜTAHYA
A. Orhan Akça
İ. Etem Erdinç

MALATYA
Mehmet Zeki Tulunay

MANİSA
Ferit Alpiskender
Refik Ulusoy

MARAŞ
Nedim Evliya

MARDİN
Abdurrahman Bayar
Abdülkerim Saraçoğlu

MUĞLA
Haldun Menteşeoğlu

MUŞ
İsa Hisan Bingöl

NİĞDE
Kudret Bayhan
İzzet Gener

ORDU
Eşref Ayhan

SAKARYA
Turhan Kapanlı (B.)
Kâzım Yurdakul

SAMSUN
H. Enver Işıklar

SİVAS
Ahmet Çekemoğlu

TOKAT
Ali Altuntaş

URFA
Vasfi Gerger

VAN
Ferid Melen

C. BAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Cevat Açıkalın
Muzaffer Alankuş
Âmil Artus
Ömer Ergün
Sadi Koçaş
Enver Kök
Osman Köksal
Sabir Kurutluoğlu
Ragıp Üner
Necati Özdeniz
Zerin Tüzün

[Açık üyelikler]

İstanbul	1
Tekirdağ	1
Yekûn	2

Siyasi Partiler Kanununun eski 137 nci maddesinin geçici 2 nci madde olması hakkındaki teklife verilen oyların sonucu

(Salt çoğunluk sağlanamamıştır.)

Üye sayısı :	184
Oy verenler :	78
Kabul edenler :	68
Reddedenler :	5
Çekinserler :	5
Oya katılmıyanlar :	104
Açık üyelikler :	2

[Kabul edenler]

TABİİ ÜYELER
Refet Aksoyoğlu
Kâmil Karavelioğlu
Fahri Özdilek

ADANA
Galip Afşar

AFYON KARAHİSAR
Mustafa Yılmaz İnceoğlu

ANKARA
Sabit Kocabeyoğlu
İbrahim Saffet Omay

ANTALYA
Mehmet Pırıltı

ARTVİN
Fehmi Alpaslan

AYDIN
Fikret Turhangil

BALIKESİR
Nejat Sarlıcalı
Hasan Âli Türker

BİNGÖL
Sabri Topçuoğlu

BİTLİS
Ziya Nami Şerefhanoğlu

BURSA
Cahit Ortaç

ÇANAKKALE
Nahit Altan

DENİZLİ
Mehmet Emin Durul

DİYARBAKIR
Azmi Erdoğan

ELÂZIĞ
Celâl Ertuğ

ERZİNCAN
Fehmi Baysoy

ERZURUM
Sakıp Hatunoğlu

ESKİŞEHİR
Gavsi Uçagök

GAZİANTEP
Zeki İslâm

GÜMÜŞANE
Halit Zarbun

İÇEL
Talip Özdolay

İSTANBUL
M. Erdoğan Adalı
Mebrure Aksoley
Şevket Akyürek
Ekrem Özden
Rifat Öztürkçine
M. Cemal Yıldırım

İZMİR
Hilmi Onat
Nevzat Özerdemli

KIRKLARELİ
Ahmet Naci Arı

KOCAELİ
Rifat Özdeş
Lûtfi Tokoğlu

KONYA
Mustafa Dinekli
Ahmet Onar

KÜTAHYA
A. Orhan Akça

MALATYA
Nüvit Yetkin

MANİSA
Emin Açar
Orhan Süersan

MARAŞ
Cenap Aksu

MUĞLA
Muallâ Akarca

ORDU
Şevket Köksal

SAMSUN
Rıza Işıtan
Refet Rendeci

SİİRT
Abdurrahman Kavak

SİNOP
Suphi Batur

SİVAS
Ziya Önder

TEKİRDAĞ
Cemal Tarlan

TOKAT
Ali Altuntaş
Zihni Betil

TRABZON
Yusuf Demirdağ
Reşat Zaloğlu

TUNCELİ
Mehmet Ali Demir

URFA
Esat Mahmut Karakurt

UŞAK
Kâmil Coşkunoğlu

YOZGAT
Sadık Artukmaç

ZONGULDAK
Tarık Remzi Baltan
Akif Eyidoğan
Tevfik İnci

C. BAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Âmil Artus
Hasan Atakan
Hasan Kangal
Osman Köksal
Âdil Ünlü

[Reddedenler]

ANKARA
Niyazi Ağırnaslı

KAYSERİ
Hüseyin Kalpaklıoğlu

SAMSUN
Fethi Tevetoğlu

SİVAS
Rifat Öçten

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYE
Nadir Nadi

[Çekinserler]

BURDUR
Ö. Faruk Kınaytürk
KAYSERİ
Hüsnü Dikeçligil

ORDU
Zeki Kumralu
SİVAS
Hulûsi Söylemezoğlu

CA SEÇİLEN ÜYE CUMHURBAŞKANIN-
Cevat Açıkalın

[Oya katılmıyanlar]

TABİİ ÜYELER
Ekrem Acuner
Mucip Ataklı
Emanullah Çelebi
Vehbi Ersü
Suphi Gürsoytrak
Kadri Kaplan
Suphi Karaman
Sami Küçük
Sezai O'Kan
Mehmet Özgüneş
Selâhattin Özgür
Mehmet Şükran Özkaya
Haydar Tunçkanat
Sıtkı Ulay
Ahmet Yıldız
Muzaffer Yurdakuler (İ.)

ADANA
Mehmet Nuri Âdemoğlu
Mehmet Ünaldı
Sakıp Önal

ADIYAMAN
Halil Ağar (İ.)

AFYON KARAHİSAR
Rasim Hancıoğlu
Celâl Tevfik Karasapan

AĞRI
Salih Türkmen

AMASYA
Macit Zeren (B.)

ANKARA
Osman Alişiroğlu
Hıfzı Oğuz Bekata
Rifat Etker
Mansur Ulusoy

ANTALYA
M. Akif Tekin

AYDIN
İskender Cenap Ege
Osman Saim Sarıgöllü

BALIKESİR
Enver Aka (Başkan)
Mehmet Güler

BİLECİK
Talât Oran

BOLU
Rahmi Arıkan
Sırrı Uzunhasanoğlu

BURSA
İhsan Sabri Çağlayangil (B.)
Baki Güzey
Şeref Kayalar (İ.)

ÇANAKKALE
Ziya Termen

ÇANKIRI
Hazım Dağlı

ÇORUM
Alâeddin Çetin
Safa Yalçuk

DENİZLİ
Cahit Akyar

DİYARBAKIR
İhsan Hamit Tigrel (Bşk. V.)

EDİRNE
Tahsin Banguoğlu

ELÂZIĞ
Rasim Giray

ERZURUM
Osman Alihocagil
Edip Somunoğlu

ESKİŞEHİR
Ömer Ucuzal

GAZİANTEP
Nizamettin Özgül

GİRESUN
Mehmet İzmen
Sabahattin Orhon

HAKKÂRİ
Necip Seyhan (İ. Ü.)

HATAY
M. Enver Bahadırlı
Mustafa Deliveli

İÇEL
Cavit Tevfik Okyayuz

İSPARTA
Mustafa Gülcügil

İSTANBUL
M. Tekin Arıburun
Fikret Gündoğan
O. Zeki Gümüşoğlu

İZMİR
İzzet Birand
Ömer Lûtfi Bozcalı
Enis Kansu
Cahit Okurer

KARS
Sırrı Atalay
Y. Ziya Ayrım
Mehmet Hazer

KASTAMONU
Mehmet Çamlıca
Ahmet Nusret Tuna

KAYSERİ
Suad Hayri Ürgüplü (Başbakan)

KIRŞEHİR
Ali Rıza Ulusman

KONYA
Sedat Çumralı (İ.)
Muhittin Kılıç (Bşk. V.)
Muammer Obuz

KÜTAHYA
İ. Etem Erdinç

MALATYA
Mehmet Zeki Tulunay

MANİSA
Refik Ulusoy
Ferit Alpiskender

MARAŞ
Nedim Evliya

MARDİN
Abdurrahman Bayar
Abdülkerim Saraçoğlu

MUĞLA
Haldun Menteşeoğlu

MUŞ
İsa Hisan Bingöl

NEVŞEHİR
İ. Ş. Atasağun

NİĞDE
Kudret Bayhan
İzzet Gener

ORDU
Eşref Ayhan

RİZE
Osman Mecdi Agun

SAKARYA
Turhan Kapanlı (B.)
Kâzım Yurdakul

SAMSUN
H. Enver Işıklar

SİVAS
Ahmet Çekemoğlu

TRABZON
Şevket Buladoğlu

URFA
Vasfi Gerger

VAN
Ferid Melen

YOZGAT
İsmail Yeşilyurt

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Muzaffer Alankuş
Ömer Ergün
Sadi Koçaş
Enver Kök
Sahir Kurutluoğlu
Ragıp Üner
Necati Özdeniz
N. Zerin Tüzün

[Açık üyelikler]

İstanbul	1
Tekirdağ	1
Yekûn	2

Siyasi Partiler kanunu tasarısının eski 138 nci maddesinin geçici 3 ncü madde olması için verilen oyların sonucu

(Salt çoğunluk sağlanamamıştır.)

Üye sayısı :	184
Oy verenler :	82
Kabul edenler :	76
Reddedenler :	4
Çekinserler :	2
Oya katılmıyanlar :	100
Açık üyelikler :	2

[Kabul edenler]

TABİİ ÜYELER
Refet Aksoyoğlu
Kâmil Karavelioğlu
Sami Küçük
Fahri Özdilek

ADANA
Galip Afşar

AFYON KARAHİSAR
Mustafa Yılmaz İnceoğlu
Celâl Tevfik Karasapan

ANKARA
Sabit Kocabeyoğlu
İbrahim Saffet Omay

ANTALYA
Mehmet Pırıltı
M. Akif Tekin

ARTVİN
Fehmi Alpaslan

BALIKESİR
Nejat Sarlıcalı
Hasan Âli Türker

BİLECİK
Talât Oran

BİNGÖL
Sabri Topçuoğlu

BİTLİS
Ziya Nami Şerefhanoğlu

BURSA
Cahit Ortaç

ÇANAKKALE
Nahit Altan

DENİZLİ
Mehmet Emin Durul

DİYARBAKIR
Azmi Erdoğan

ELÂZIĞ
Celâl Ertuğ

ERZİNCAN
Fehmi Baysoy

ERZURUM
Sakıp Hatunoğlu
Edip Somunoğlu

ESKİŞEHİR
Gavsi Uçagök

GAZİANTEP
Zeki İslâm

GİRESUN
Sabahattin Orhon

GÜMÜŞANE
Halit Zarbun

HATAY
M. Enver Bahadırlı

İÇEL
Cavit Tevfik Okyayuz
Talip Özdolay

İSTANBUL
Mebrure Aksoley
Şevket Akyürek
Ekrem Özden
Rifat Öztürkçine
M. Cemâl Yıldırım

İZMİR
Enis Kansu
Hilmi Onat
Nevzat Özerdemli

KIRKLARELİ
Ahmet Naci Arı

KOCAELİ
Rifat Özdeş
Lûtfi Tokoğlu

KONYA
Mustafa Dinekli
Ahmet Onar

MALATYA
Mehmet Zeki Tulunay
Nüvit Yetkin

MANİSA
Emin Açar
Orhan Süersan

MARAŞ
Cenap Aksu

MUĞLA
Muallâ Akarca

NEVŞEHİR
İbrahim Şevki Atasağun

ORDU
Şevket Köksal

RİZE
O. Mecdi Agun

SAMSUN
Rıza Işıtan
Refet Rendeci

SİİRT
Abdurrahman Kavak

SİNOP
Suphi Batur

SİVAS
Rifat Öçten
Ziya Önder

TEKİRDAĞ
Cemal Tarlan

TOKAT
Zihni Betil

TRABZON
Şevket Buladoğlu
Yusuf Demirdağ
Reşat Zaloğlu

TUNCELİ
Mehmet Ali Demir

URFA
Esat Mahmut Karakurt

UŞAK
Kâmil Coşkunoğlu

YOZGAT
Sadık Artukmaç
İsmail Yeşilyurt

ZONGULDAK
Tarık Remzi Baltan
Akif Eyidoğan
Tevfik İnci

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Hasan Atakan
Hasan Kangan
Âdil Ünlü

[Reddedenler]

İZMİR
Ömer Lûtfi Bozcalı

KAYSERİ
Hüseyin Kalpaklıoğlu

SAMSUN
Fethi Tevetoğlu

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYE
Nadir Nadi

[Çekinserler]

ORDU
Zeki Kumrulu

SİVAS
Hulûsi Söylemezoğlu

[Oya katılmıyanlar]

TABİÎ ÜYELER
Ekrem Acuner
Mucip Atakli
Emanullah Çelebi
Vehbi Ersü
Suphi Gürsoytrak
Kadri Kaplan
Suphi Karaman
Sezai O'Kan
Mehmet Özgüneş
Selâhattin Özgür
Mehmet Şükran Özkaya
Haydar Tunçkanat
Sıtkı Ulay
Ahmet Yıldız
Muzaffer Yurdakuler (İ.)

ADANA
Mehmet Nuri Âdemoğlu
Mehmet Ünaldı
Sakıp Önal

ADIYAMAN
Halil Ağar (İ.)

AFYON KARAHİSAR
Rasim Hancıoğlu

AĞRI
Salih Türkmen

AMASYA
Macit Zeren (B.)

ANKARA
Niyazi Ağırnaslı
Osman Alişiroğlu
Hıfzı Oğuz Bekata
Rifat Etker
Mansur Ulusoy

AYDIN
İskender Cenap Ege
Osman Saim Sarıgöllü
Fikret Turhangil

BALIKESİR
Enver Aka (Başkan)
Mehmet Güler

BOLU
Rahmi Arıkan
Sırrı Uzunhasanoğlu

BURDUR
Ö. Faruk Kınaytürk

BURSA
İhsan Sabri Çağlayangil (B.)
Baki Güzey
Şeref Kayalar (İ.)

ÇANAKKALE
Ziya Termen

ÇANKIRI
Hazım Dağlı

ÇORUM
Alâeddin Çetin
Safa Yalçuk

DENİZLİ
Cahit Akyar

DİYARBAKIR
İhsan Hamit Tigrel (Bşk. V.)

EDİRNE
Tahsin Bangnoğlu

ELÂZIĞ
Rasim Giray

ERZURUM
Osman Alihocagil

ESKİŞEHİR
Ömer Ucuzal

GAZİANTEP
Nizamettin Özgül

GİRESUN
Mehmet İzmen

HAKKÂRİ
Necip Seyhan (İ. Ü.)

HATAY
Mustafa Deliveli

İSPARTA
Mustafa Gülcügil

İSTANBUL
M. Erdoğan Adalı
M. Tekin Arıburun
Fikret Gündoğan
Osman Zeki Gümüşoğlu

İZMİR
İzzet Birand
Cahit Okurer

KARS
Sırrı Atalay
Y. Ziya Ayrım
Mehmet Hazer

KASTAMONU
Mehmet Çamlıca
Ahmet Nusret Tuna

KAYSERİ
Hüsnü Dikeçligil
Suad Hayri Ürgüplü (Başbakan)

KIRŞEHİR
Ali Rıza Ulusman

KONYA
Sedat Çumralı (İ.)
Muhittin Kılıç (Bşk. V.)
Muammer Obuz

KÜTAHYA
Ahmet Orhan Akça
İ. Etem Erdinç

MANİSA
Ferit Alpiskender
Refik Ulusoy

MARAŞ
Nedim Evliya

MARDİN
Abdurrahman Bayar
Abdülkerim Saraçoğlu

MUĞLA
Haldun Menteşeoğlu

MUŞ
İsa Hisan Bingöl

NİĞDE
Kudret Bayhan
İzzet Gener

ORDU
Eşref Ayhan

SAKARYA
Turhan Kapanlı (B.)
Kâzım Yurdakul

SAMSUN
H. Enver Işıklar

SİVAS
Ahmet Çekemoğlu

TOKAT
Ali Altuntaş

URFA
Vasfi Gerger

VAN
Ferid Melen

C. BAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Cevat Açıkalın
Muzaffer Alankuş
Âmil Artus
Ömer Ergün
Sadi Koçaş
Enver Kök
Osman Köksal
Sahir Kurutluoğlu
Ragıp Üner
Necati Özdeniz
N. Zerin Tüzün

[Açık üyelikler]

İstanbul	1
Tekirdağ	1
Yekûn	2

Siyasi Partiler kanunu tasarısının eski 139 ncu maddesinin geçici 4 ncü madde olması hakkındaki önergeye verilen oyların sonucu

(Salt çoğunluk sağlanamamıştır.)

Üye sayısı	:	184
Oy verenler	:	80
Kabul edenler	:	69
Reddedenler	:	6
Çekinserler	:	5
Oya katılmıyanlar	:	102
Açık üyelikler	:	2

[Kabul edenler]

TABİİ ÜYELER
Refet Aksoyoğlu
Kâmil Karavelioğlu
Fahri Özdilek

ADANA
Galip Afşar

AFYON KARAHİSAR
Mustafa Yılmaz İnceoğlu

ANKARA
Sabit Kocabeyoğlu
İbrahim Saffet Omay

ANTALYA
Mehmet Pırıltı

AYDIN
Fikret Turhangil

BALIKESİR
Nejat Sarlıcalı
Hasan Âli Türker

BİNGÖL
Sabri Topçuoğlu

BİTLİS
Ziya Nami Şerefhanoğlu

BOLU
Rahmi Arıkan

BURSA
Cahit Ortaç

ÇANAKKALE
Nahit Altan

DENİZLİ
Mehmet Emin Durul

DİYARBAKIR
Azmi Erdoğan

ELÂZIĞ
Celâl Ertuğ

ERZİNCAN
Fehmi Baysoy

ERZURUM
Sakıp Hatunoğlu
Edip Somunoğlu

ESKİŞEHİR
Gavsi Uçagök

GAZİANTEP
Zeki İslâm

GÜMÜŞANE
Halit Zarbun

İÇEL
Talip Özdolay

İSTANBUL
M. Erdoğan Adalı
Mebrure Aksoley
Şevket Akyürek
Hasan Ekrem Özden
Rifat Öztürkçine
M. Cemal Yıldırım

İZMİR
Hilmi Onat
Nevzat Özerdemli

KIRKLARELİ
Ahmet Naci Arı

KOCAELİ
Rifat Özdeş

KONYA
Mustafa Dinekli

KÜTAHYA
A. Orhan Akça

MALATYA
Nüvit Yetkin

MANİSA
Emin Açar
Orhan Süersan

MARAŞ
Cenap Aksu

MUĞLA
Muallâ Akarca

ORDU
Şevket Köksal

RİZE
Osman Meedi Agun

SAMSUN
Rıza Işıtan
Refet Rendeci

SİİRT
Abdurrahman Kavak

SİNOP
Suphi Batur

SİVAS
Rifat Öçten
Ziya Önder

TEKİRDAĞ
Cemal Tarlan

TOKAT
Ali Altuntaş
Zihni Betil

TRABZON
Yusuf Demirdağ
Reşat Zaloğlu

TUNCELİ
Mehmet Ali Demir

URFA
Esat Mahmut Karakurt

UŞAK
Kâmil Coşkunoğlu

YOZGAT
Sadık Artukmaç

ZONGULDAK
Tarık Remzi Baltan
Akif Eyidoğan
Tevfik İnci

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Âmil Artus
Hasan Atakan
Hasan Kangal
Osman Köksal
Âdil Ünlü

[Reddedenler]

TABİİ ÜYE
Sezai O'Kan

ANKARA
Niyazi Ağırnaslı

KAYSERİ
Hüseyin Kalpaklıoğlu

KONYA
Ahmet Onar

SAMSUN
Fethi Tevetoğlu

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYE
Nadir Nadi

[Çekinserler]

BURDUR
Ö. Faruk Kınaytürk
KAYSERİ
Hüsnü Dikeçligil

ORDU
Zeki Kumrulu
SİVAS
Hulûsi Söylemezoğlu

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYE
Cevat Açıkalın

[Oya katılmıyanlar]

TABİİ ÜYELER
Ekrem Acuner
Mucip Ataklı
Emanullah Çelebi
Vehbi Ersü
Suphi Gürsoytrak
Kadri Kaplan
Suphi Karaman
Sami Küçük
Mehmet Özgüneş
Selâhattin Özgür
Mehmet Şükran Özkaya
Haydar Tunçkanat
Sıtkı Ulay
Ahmet Yıldız
Muzaffer Yurdakuler (İ.)

ADANA
Mehmet Nuri Âdemoğlu
Mehmet Ünaldı
Sakıp Önal

ADIYAMAN
Halil Ağar (İ.)

AFYON KARAHİSAR
Rasim Hancıoğlu
Celâl Tevfik Karasapan

AĞRI
Salih Türkmen

AMASYA
Macit Zeren (B.)

ANKARA
Osman Alişiroğlu
Hıfzı Oğuz Bekata
Rifat Etker
Mansur Ulusoy

ANTALYA
M. Akif Tekin

ARTVİN
Fehmi Alpaslan

AYDIN
İskender Cenap Ege
Osman Saim Sarıgöllü

BALIKESİR
Enver Aka (Başkan)
Mehmet Güler

BİLECİK
Talât Oran

BOLU
Sırrı Uzunhasanoğlu

BURSA
İhsan Sabri Çağlayangil (B.)
Baki Güzey
Şeref Kayalar (İ.)

ÇANAKKALE
Ziya Termen

ÇANKIRI
Hazım Dağlı

ÇORUM
Alâeddin Çetin
Safa Yalçuk

DENİZLİ
Cahit Akyar

DİYARBAKIR
İhsan Hamit Tigrel (Bşk. V.)

EDİRNE
Tahsin Banguoğlu

ELÂZIĞ
Rasim Giray

ERZURUM
Osman Alihocagil

ESKİŞEHİR
Ömer Ucuzal

GAZİANTEP
Nizamettin Özgül

GİRESUN
Mehmet İzmen
Sabahattin Orhon

HAKKÂRİ
Necip Seyhan (İ. Ü.)

HATAY
M. Enver Bahadırlı
Mustafa Deliveli

İÇEL
Cavit Tevfik Okyayuz

İSPARTA
Mustafa Gülcügil

İSTANBUL
M. Tekin Arıburun
Fikret Gündoğan
Osman Zeki Gümüşoğlu

İZMİR
İzzet Birand
Ömer Lûtfi Bozcalı
Enis Kansu
Cahit Okurer

KARS
Sırrı Atalay
Yusuf Ziya Ayrım
Mehmet Hazer

KASTAMONU
Mehmet Çamlıca
Ahmet Nusret Tuna

KAYSERİ
Suad Hayri Ürgüplü (Başbakan)

KIRŞEHİR
Ali Rıza Ulusman

KOCAELİ
Lûtfi Tokoğlu

KONYA
Sedat Çumralı (İ.)
Muhittin Kılıç (Bşk. V.)
Muammer Obuz

KÜTAHYA
İ. Etem Erdinç

MALATYA
Mehmet Zeki Tulunay

MANİSA
Ferit Alpiskender
Refik Ulusoy

MARAŞ
Nedim Evliya

MARDİN
Abdurrahman Bayar
Abdülkerim Saraçoğlu

MUĞLA
Haldun Menteşeoğlu

MUŞ
İsa Hisan Bingöl

NEVŞEHİR
İ. Ş. Atasağun

NİĞDE
Kudret Bayhan
İzzet Gener

ORDU
Eşref Ayhan

SAKARYA
Turhan Kapanlı (B.)
Kâzım Yurdakul

SAMSUN
Hüseyin Enver Işıklar

SİVAS
Ahmet Çekemoğlu

TRABZON
Şevket Buladoğlu

URFA
Vasfi Gerger

VAN
Ferid Melen

YOZGAT
İsmail Yeşilyurt

CUHMURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Muzaffer Alankuş
Ömer Ergün
Sadi Koçaş
Enver Kök
Sahir Kurutluoğlu
Ragıp Üner
Necati Özdeniz
N. Zerin Tüzün

[Açık üyelikler]

İstanbul	1
Tekirdağ	1
Yekûn	2

Siyasi Partiler kanunu tasarısının eski 140 ncı yeni 134 ncü maddesine verilen oyların sonucu

(Kanun kabul edilmiştir.)

Üye sayısı	:	184
Oy verenler	:	96
Kabul edenler	:	88
Reddedenler	:	5
Çekinserler	:	3
Oya katılmıyanlar	:	86
Açık üyelikler	:	2

[Kabul edenler]

TABİÎ ÜYELER
Mucip Ataklı
Suphi Gürsoytrak
Suphi Karaman
Kâmil Karavelioğlu
Sami Küçük
Fahri Özdilek

ADANA
Galip Afşar

AFYON KARAHİSAR
Celâl Tevfik Karasapan

ANKARA
Niyazi Ağırnaslı
Sabit Kocabeyoğlu
İbrahim Saffet Omay

ANTALYA
Mehmet Pırıltı

ARTVİN
Fehmi Alpaslan

AYDIN
Fikret Turhangil

BALIKESİR
Nejat Sarlıcalı
Hasan Âli Türker

BİLECİK
Talât Oran

BİNGÖL
Sabri Topçuoğlu

BİTLİS
Ziya Nami Şerefhanoğlu

BOLU
Rahmi Arıkan

ÇANAKKALE
Nahit Altan

ÇANKIRI
Hazım Dağlı

ÇORUM
Safa Yalçuk

DENİZLİ
Mehmet Emin Durul

DİYARBAKIR
Azmi Erdoğan

ELÂZIĞ
Celâl Ertuğ

ERZİNCAN
Fehmi Baysoy

ERZURUM
Sakıp Hatunoğlu
Edip Somunoğlu

ESKİŞEHİR
Gavsi Uçagök

GAZİANTEP
Zeki İslâm

GİRESUN
Sabahattin Orhon

GÜMÜŞANE
Halit Zarbun

HATAY
M. Enver Bahadırlı

İÇEL
Cavit Tevfik Okyayuz
Talip Özdolay

İSPARTA
Mustafa Gülcügil

İSTANBUL
M. Erdoğan Adalı
Mebrure Aksoley
Şevket Akyürek
O. Zeki Gümüşoğlu
Ekrem Özden
Rifat Öztürkçine
M. Cemal Yıldırım

İZMİR
Enis Kansu
Nevzat Özerdemli

KARS
Y. Ziya Ayrım

KAYSERİ
Hüsnü Dikeçligil

KIRKLARELİ
Ahmet Naci Arı

KOCAELİ
Rifat Özdeş
Lûtfi Tokoğlu

KONYA
Mustafa Dinekli
Ahmet Onar

KÜTAHYA
İ. Etem Erdinç

MALATYA
Mehmet Zeki Tulunay
Nüvit Yetkin

MANİSA
Emin Açar
Orhan Süersan

MARAŞ
Cenap Aksu

MUĞLA
Muallâ Akarca

NEVŞEHİR
İbrahim Şevki Atasağun

ORDU
Şevket Köksal

RİZE
Osman Mecdi Agun

SAMSUN
Rıza Işıtan
Refet Rendeci

SİİRT
Abdurrahman Kavak

SİNOP
Suphi Batur

SİVAS
Rifat Öçten
Ziya Önder

TEKİRDAĞ
Cemal Tarlan

TOKAT
Ali Altuntaş
Zihni Betil

TRABZON
Şevket Buladoğlu
Yusuf Demirdağ
Reşat Zaloğlu

TUNCELİ
Mehmet Ali Demir

URFA
Esat Mahmut Karakurt

UŞAK
Kâmil Coşkunoğlu

YOZGAT
Sadık Artukmaç
İsmail Yeşilyurt

ZONGULDAK
Tarık Remzi Baltan
Tevfik İnci

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Âmil Artus
Hasan Atakan
Hasan Kangal
Osman Köksal
N. Zerin Tüzün
Âdil Ünlü

[Reddedenler]

ANTALYA
M. Akif Tekin
ERZURUM
Osman Alihocagil

İZMİR
Ömer Lûtfi Bozcalı
KAYSERİ
Hüseyin Kalpaklıoğlu

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYE
Nadir Nadi

[Çekinserler]

AFYON KARAHİSAR
Mustafa Yılmaz İnceoğlu

ORDU
Zeki Kumrulu

SİVAS
Hulûsi Söylemezoğlu

[Oya katılmıyanlar]

TABİÎ ÜYELER
Ekrem Acuner
Refet Aksoyoğlu
Emanullah Çelebi
Vehbi Ersü
Kadri Kaplan
Sezai O'Kan
Mehmet Özgüneş
Selâhattin Özgür
Mehmet Şükran Özkaya
Haydar Tunçkanat
Sıtkı Ulay
Ahmet Yıldız
Muzaffer Yurdakuler (İ.)

ADANA
Mehmet Nuri Âdemoğlu
Mehmet Ünaldı
Sakıp Önal

ADIYAMAN
Halil Ağar (İ.)

AFYON KARAHİSAR
Rasim Hancıoğlu

AĞRI
Salih Türkmen

AMASYA
Macit Zeren (B.)

ANKARA
Osman Alişiroğlu
Hıfzı Oğuz Bekata
Rifat Etker
Mansur Ulusoy

AYDIN
İskender Cenap Ege
Osman Saim Sarıgöllü

BALIKESİR
Enver Aka (Başkan)
Mehmet Güler

BOLU
Sırrı Uzunhasanoğlu

BURDUR
Ö. Faruk Kınaytürk

BURSA
İhsan Sabri Çağlayangil (B.)
Baki Güzey
Şeref Kayalar (İ.)
Cahit Ortaç

ÇANAKKALE
Ziya Termen

ÇORUM
Alâeddin Çetin

DENİZLİ
Cahit Akyar

DİYARBAKIR
İhsan Hamit Tigrel (Bşk. V.)

EDİRNE
Tahsin Banguoğlu

ELÂZIĞ
Rasim Giray

ESKİŞEHİR
Ömer Ucuzal

GAZİANTEP
Nizamettin Özgül

GİRESUN
Mehmet İzmen

HAKKÂRİ
Necip Seyhan (İ. Ü.)

HATAY
Mustafa Deliveli

İSTANBUL
M. Tekin Arıburun
Fikret Gündoğan

İZMİR
İzzet Birand
Cahit Okurer
Hilmi Onat (İ. Ü.)

KARS
Sırrı Atalay
Mehmet Hazer

KASTAMONU
Mehmet Çamlıca
Ahmet Nusret Tuna

KAYSERİ
Suad Hayri Ürgüplü (Başbakan)

KIRŞEHİR
Ali Rıza Ulusman

KONYA
Sedat Çumralı (İ.)
Muhittin Kılıç (Bşk. V.)
Muammer Obuz

KÜTAHYA
Ahmet Orhan Akça

MANİSA
Ferit Alpiskender
Refik Ulusoy

MARAŞ
Nedim Evliya

MARDİN
Abdurrahman Bayar
Abdülkerim Saraçoğlu

MUĞLA
Haldun Menteşeoğlu

MUŞ
İsa Hisan Bingöl

NİĞDE
Kudret Bayhan
İzzet Gener

ORDU
Eşref Ayhan

SAKARYA
Turhan Kapanlı (B.)
Kâzım Yurdakul

SAMSUN
H. Enver Işıklar
Fethi Tevetoğlu

SİVAS
Ahmet Çekemoğlu

URFA
Vasfi Gerger

VAN
Ferid Melen

ZONGULDAK
Akif Eyidoğan

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Cevat Açıkalın
Muzaffer Alankuş
Ömer Ergün
Sadi Koçaş
Enver Kök
Sahir Kurutluoğlu
Ragıp Üner
Necati Özdeniz

[Açık üyelikler]

İstanbul	1
Tekirdağ	1
Yekûn	2

Siyasi Partiler kanunu tasarısının tümüne verilen oyların sonucu

(Salt çoğunluk sağlanmıştır.)

Üye sayısı	:	184
Oy verenler	:	95
Kabul edenler	:	73
Reddedenler	:	21
Çekinserler	:	1
Oya katılmıyanlar	:	87
Açık üyelikler	:	2

[Kabul edenler]

TABİİ ÜYELER
Refet Aksoyoğlu
Suphi Gürsoytrak
Kâmil Karavelioğlu
Sami Küçük

ADANA
Galip Afşar

ANKARA
Sabit Kocabeyoğlu
İbrahim Saffet Omay

ANTALYA
Mehmet Pırıltı
Akif Tekin

ARTVİN
Fehmi Alpaslan

AYDIN
Fikret Turhangil

BALIKESİR
Nejat Sarlıcalı
Hasan Âli Türker

BİLECİK
Talât Oran

BİNGÖL
Sabri Topçuoğlu

BİTLİS
Ziya Şerefhanoğlu

BOLU
Rahmi Arıkan

ÇANAKKALE
Nahit Altan

DENİZLİ
Mehmet Emin Durul

DİYARBAKIR
Azmi Erdoğan

ELÂZIĞ
Celâl Ertuğ

ERZİNCAN
Fehmi Baysoy

ERZURUM
Sakıp Hatunoğlu
Edip Somunoğlu

GAZİANTEP
Zeki İslâm

GÜMÜŞANE
Halit Zarbun

İÇEL
Talip Özdolay

İSTANBUL
M. Erdoğan Adalı
Mebrure Aksoley
Şevket Akyürek
O. Zeki Gümüşoğlu
Hasan Ekrem Özden
Rifat Öztürkçine
Cemâl Yıldırım

İZMİR
Enis Kansu
Hilmi Onat
Nevzat Özerdemli

KIRKLARELİ
Ahmet Naci Arı

KOCAELİ
Rifat Özdeş
Lûtfi Tokoğlu

KONYA
Mustafa Dinekli
Ahmet Onar

KÜTAHYA
Ahmet Orhan Akça

MALATYA
Mehmet Zeki Tulunay
Nüvit Yetkin

MANİSA
Emin Açar
Orhan Süersan

MARAŞ
Cenap Aksu

MUĞLA
Muallâ Akarca

ORDU
Şevket Köksal

SAMSUN
Rıza Işıtan

SİİRT
Abdurrahman Kavak

SİNOP
Suphi Batur

SİVAS
Ziya Önder

TEKİRDAĞ
Cemal Tarlan

TOKAT
Ali Altuntaş
Zihni Betil

TRABZON
Reşat Zaloğlu

TUNCELİ
Mehmet Ali Demir

URFA
Esat Mahmut Karakurt

UŞAK
Kâmil Coşkunoğlu

YOZGAT
Sadık Artukmaç
İsmail Yeşilyurt

ZONGULDAK
Tarık Remzi Baltan
Akif Eyidoğan
Tevfik İnci

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Muzaffer Alankuş
Âmil Artus
Hasan Atakan
Hasan Kangal
Osman Köksal
N. Zerin Tüzün
Âdil Ünlü

[Reddedenler]

TABİİ ÜYELER
Suphi Karaman
Fahri Özdilek
Haydar Tunçkanat

ANKARA
Niyazi Ağırnaslı

AYDIN
İskender Cenap Ege

ELÂZIĞ
Rasim Giray

ERZURUM
Osman Alihocagil

ESKİŞEHİR
Gavsi Uçagök
Ömer Ucuzal

İZMİR
Ömer Lûtfi Bozcalı

KASTAMONU
Mehmet Çamlıca

KAYSERİ
Hüsnü Dikeçligil
Hüseyin Kalpaklıoğlu

KÜTAHYA
İbrahim Etem Erdinç

RİZE
O. Mecdi Agun

SAMSUN
Refet Rendeci

Fethi Tevetoğlu

SİVAS
Rifat Öçten
Hulûsi Söylemezoğlu

TRABZON
Yusuf Demirdağ

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYE
Nadir Nadi

[Çekinser]

ORDU
Zeki Kumrulu

[Oya katılmıyanlar]

TABİİ ÜYELER
Ekrem Acuner
Mucip Ataklı
Emanullah Çelebi
Vehbi Ersü
Kadri Kaplan
Sezai O'Kan
Mehmet Özgüneş
Selâhattin Özgür
Mehmet Şükran Özkaya
Sıtkı Ulay
Ahmet Yıldız
Muzaffer Yurdakuler (İ.)

ADANA
Mehmet Nuri Âdemoğlu
Mehmet Ünaldı
Sakıp Önal

ADIYAMAN
Halil Ağar (İ.)

AFYON KARAHİSAR
Rasim Hancıoğlu
Mustafa Yılmaz İnceoğlu
Celâl Tevfik Karasapan

AĞRI
Salih Türkmen

AMASYA
Macit Zeren (B.)

ANKARA
Osman Alişiroğlu
Hıfzı Oğuz Bekata
Rifat Etker
Mansur Ulusoy

AYDIN
Osman Saim Sarıgöllü

BALIKESİR
Enver Aka (Başkan)
Mehmet Güler

BOLU
Sırrı Uzunhasanoğlu

BURDUR
Ö. Faruk Kınaytürk

BURSA
İhsan Sabri Çağlayangil (B.)
Baki Güzey
Şeref Kayalar (İ.)
Cahit Ortaç

ÇANAKKALE
Ziya Termen

ÇANKIRI
Hâzım Dağlı

ÇORUM
Alâeddin Çetin
Safa Yalçuk

DENİZLİ
Cahit Akyar

DİYARBAKIR
İhsan Hamit Tigrel (Bşk. V.)

EDİRNE
Tahsin Banguoğlu

GAZİANTEP
Nizamettin Özgül

GİRESUN
Mehmet İzmen
Sabahattin Orhon

HAKKÂRİ
Necip Seyhan (İ. Ü.)

HATAY
Enver Bahadırlı
Mustafa Deliveli

İÇEL
Cavit Tevfik Okyayuz

İSPARTA
Mustafa Gülcügil

İSTANBUL
Mehmet Tekin Arıburun
Fikret Gündoğan

İZMİR
İzzet Birand
Cahit Okurer

KARS
Sırrı Atalay
Y. Ziya Ayrım
Mehmet Hazer

KASTAMONU
Ahmet Nusret Tuna

KAYSERİ
Suad Hayri Ürgüplü (Başbakan)

KIRŞEHİR
Ali Rıza Ulusman

KONYA
Sedat Çumralı (İ.)
Muhittin Kılıç (Bşk. V.)
Muammer Obuz

MANİSA
Ferit Alpiskender
Refik Ulusoy

MARAŞ
Nedim Evliya

MARDİN
Abdurrahman Bayar
Abdülkerim Saraçoğlu

MUĞLA
Haldun Menteşeoğlu

MUŞ
İsa Hisan Bingöl

NEVŞEHİR
İbrahim Şevki Atasağun

NİĞDE
Kudret Bayhan
İzzet Gener

ORDU
Eşref Ayhan

SAKARYA
Turhan Kapanlı (B.)
Kâzım Yurdakul

SAMSUN
Hüseyin Enver Işıklar

SİVAS
Ahmet Çekemoğlu

TRABZON
Şevket Buladoğlu

URFA
Vasfi Gerger

VAN
Ferid Melen

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Cevat Açıkalın
Ömer Ergün
Sadi Koçaş
Enver Kök
Sahir Kurutluoğlu
Ragıp Üner
Necati Özdeniz

[Açık üyelikler]

İstanbul	1
Tekirdağ	1
Yekûn	2

Cumhuriyet Senatosu

GÜNDEMİ

108 NCİ BİRLEŞİM

1 . 7 . 1965 Perşembe

Saat : 10.00

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Cumhuriyet Senatosu Tabiî Üyesi Muzaffer Yurdakuler'e izin verilmesi hakkında Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi (3/438)

2. — Denizcilik Bankası Deniz Nakliyat Türk Anonim Şirketinde mevcudiyeti iddia edilen yolsuzluklar hakkında Cumhuriyet Senatosu Araştırma Komisyonu raporu (10/3, 10/5)

3. — Anayasa Mahkemesine asıl üye seçimi.

4. — Yüksek Hâkimler Kurulu üyeleri seçimi.

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

II

SORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞTIRILAN İŞLER

IV

A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER

× 1. — Siyasi Partiler kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul edilen metni ve Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyon raporu(Millet Meclisi 1/560; Cumhuriyet Senatosu 1/551) (S. Sayısı : 649) [Dağıtma tarihi : 17.6.1965] (Bitiş tarihi : 17 . 8 . 1964)

B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

× 1. — Ege Üniversitesi adiyle İzmir'de bir üniversite kurulması hakkındaki 6595 sayılı Kanunun geçici 4 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısının Millet Meclisince kabul edilen metni ve Cumhuriyet Senatosu Millî Eğitim ve Bütçe ve Plân komisyonları raporları (Millet Meclisi 1/638; Cumhuriyet Senatosu 1/547) (S. Sayısı : 644) [Dağıtma tarihi : 16 . 6 . 1965] (Bitiş tarihi : 11 . 8 . 1965) (Ret)

2. — Türkiye Büyük Millet Meclisi Saymanlığının Haziran, Temmuz, Ağustos 1964 aylarına ait hesapları hakkında Cumhuriyet Senatosu Hesaplarını İnceleme Komisyonu raporu (5/8) (S. Sayısı : 650) [Dağıtma tarihi : 23 6.1965]

3. — Türkiye Büyük Millet Meclisi Saymanlığının Eylül, Ekim, Kasım 1964 aylarına ait hesapları hakkında Cumhuriyet Senatosu Hesaplarını İnceleme Komisyonu raporu (5/9) (S. Sayısı : 651) [Dağıtma tarihi : 22 . 6 . 1965]

4. — Türkiye Büyük Millet Meclisi Saymanlığının Aralık, 1964 ve Ocak, Şubat 1965 aylarına ait hesapları hakkında Cumhuriyet Senatosu Hesaplarını İnceleme Komisyonu raparu (5/10) (S. Sayısı : 652) [Dağıtma tarihi : 22 . 6 . 1965]

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

1. — Silâhlı Kuvvetlerde görevli muvazzaf tabip, diş tabibi ve eczacılara tazminat verilmesi hakkıdaki kanun tasarısının Millet Meclisince kabul edilen metni ve Geçici Komisyon raporu (Millet Meclisi 1/861; Cumhuriyet Senatosu 1/562) (S. Sayısı : 653) [Dağıtma tarihi : 22 . 6 . 1965] (Bitiş tarihi : 3 . 7 . 1965)

2. — Seçimlerle ilgili kanunların bâzı hükümlerinin değiştirilmesi ve bu kanunlara bâzı hükümler eklenmesi hakkındaki kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyon raporu (Millet Meclisi 1/841; Cumhuriyet Senatosu

(Devamı arkada)

1/561) (S. Sayısı : 654) [Dağıtma tarihi : 23 . 6 . 1965] (Bitiş tarihi : 29 . 7 . 1965)

3. — Hâkimler Kanununa ek 5017 sayılı Kanuna bağlı ve 7168 ve 45 sayılı kanunlarla değiştirilmiş bulunan cetvelin değiştirilmesine dair kanun teklifinin Millet Meclisince kabul edilen metni ve Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyon raporu (Millet Meclisi 2/676; Cumhuriyet Senatosu 2/163) (S. Sayısı : 655) [Dağıtma tarihi : 24 . 6 . 1965] (Bitiş tarihi : 25 . 9 . 1965)

4. — Cezaların infazı hakkındaki kanun tasarısının Millet Meclisince kabul edilen metni ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyon raporu (Millet Meclisi 1/860, Cumhuriyet Senatosu 1/564) (S. Sayısı : 656) [Dağıtma tarihi : 29 . 6 . 1965]

5. — Temsil ödeneği hakkındaki 5027 sayılı Kanuna bir ek madde eklenmesine dair kanun tasarısının Millet Meclisince kabul edilen metni ve Cumhuriyet Senatosu İçişleri, Millî Savunma, Malî ve İktisadi İşler ve Bütçe ve Plân komisyonları raporları (Millet Meclisi 1/518, Cumhuriyet Senatosu 1/542) (S. Sayısı : 657) [Dağıtma tarihi : 29 . 6 . 1965]

× 6. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti Hükümeti arasında Hava Ulaştırmasına dair Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğu hakkındaki kanun tasarısının Millet Meclisince kabul edilen metni ve Cumhuriyet Senatosu Bayındırlık, Ulaştırma ve İmar ve İskân, Dışişleri, Turizm ve Tanıtma ve Bütçe ve Plân komisyonları raporları (Millet Meclisi 1/617, Cumhuriyet Senatosu 1/548) (S. Sayısı : 658) [Dağıtma tarihi : 29 . 6 . 1965]

Dönemi : 1
Toplantı : 4

CUMHURİYET SENATOSU S. Sayısı : 653

Silâhlı Kuvvetlerde görevli muvazzaf tabip, diş tabibi ve eczacılara tazminat verilmesi hakkındaki kanun tasarısının Millet Meclisince kabul edilen metni ve Geçici Komisyon raporu (Millet Meclisi 1/861; Cumhuriyet Senatosu 1/562)

(Not : Millet Meclisi S. Sayısı : 976)

Millet Meclisi
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 11346-65013

11 . 6 . 1965

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Millet Meclisinin 10 . 6 . 1965 tarihli 126 ncı Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek işari oy ile kabul edilen, Silâhlı Kuvvetlerde görevli muvazzaf tabip, diş tabibi ve eczacılara tazminat verilmesi hakkında kanun tasarısı, dosyası ile birlikte sunulmuştur.

Saygılarımla.

Millet Meclisi Başkanı
Fuad Sirmen

Not : Bu tasarı 22 . 5 . 1965 tarihinde Başkanlıkça İlk Komisyona havale edilmiş ve Genel Kurulun 28, 5; 8, 9 ve 10 . 6 . 1965 tarihli 118, 124, 125 ve 126 ncı birleşimlerinde öncelik ve ivedilikle görüşülerek kabul edilmiştir. (Millet Meclisi S. Sayısı : 976)

Geçici Komisyon raporu

Cumhuriyet Senatosu
Geçici Komisyonu
Esas No. : 1/562
Karar No. : 1

19 . 6 . 1965

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Silâhlı Kuvvetlerde görevli muvazzaf tabip, diş tabibi ve eczacılara tazminat verilmesi hakkındaki kanun tasarısı, ilgili bakanlıklar temsilcilerinin de iştirakleriyle Komisyonumuzda müzakere edildi.

211 sayılı İçhizmet Kanunu ve buna paralel mevzuat hükümleriyle askerî hekimlerin görevleri yüksek bir artış göstermiş. Buna mukabil ordu sağlık hizmetinde çalışan muvazzaf hekim, diş tabibi ve eczacıların sayısı günden güne süratle azalma göstermesinden dolayı bu hizmetlerin büyük bir müşkülâtla yürütülmesi ve hattâ hizmetlerin aksaması gibi bir durum husule gelmiştir.

Silâhlı Kuvvetler sağlık hizmetlerinin yeterli bir hale getirilmesi ve mevcut kadroların doldurulabilmesi için asker hekimliğinin günlük çalışma süresini uzatmak ve boş kadroları ikmal etmekle mümkün olabilecektir. Bunun içinde asker hekimliğinin diğer sektörlerdeki imkânlara paralel olarak cazip bir hale getirilmesi zarureti ortaya çıkmaktadır.

Bu mucip sebepler altında kanunun tümü üzerinde yapılan tartışmalar sonunda prensibolarak tazminatın kabulü uygun görülmüştür.

Tasarının 1 nci maddesi Millet Meclisinde kabul edilen 1 nci fıkrasındaki (Veteriner hekimler) ibaresi çıkarılmış ve ikinci fıkraya (çeşitli menşelerden gelen) cümlesi ilâve edilmek suretiyle yeni den tanzim edilmiştir. Bu değişikliğin yapılmasını gerektiren sebepler şunlardır :

Orduda hayvanlı birlikler yok denecek kadar asgari bir hadde indirilmiştir. Buna mukabil ikiyüzü aşkın muhtelif rütbelerde muvazzaf veteriner hekim ordu kadrolarında esas görevleri içinde çalıştırılmamaktadırlar. Halbuki veteriner hekimlerimize iktisadi hayatımızda çok büyük değerler taşıyan hizmetler tevecciih etmektedir. Ezcümle Tarım Bakanlığı sektöründe hayvan sağlığı, üretimi gibi konularda büyük ihtiyaç olduğu halde kadrosuzluk yüzünden bu hizmetlerin aksadığı da bir vakıadır. Bu ciheti göz önünde tutan Komisyonumuz orduda da insan sağlığı sahasında, bakteriyoloji, biyokimya gibi ihtısas dallarında çalışan veterinerleri bu tasarının hükmü içerisine alıp, diğer veteriner hekimlerin kadroları ile Tarım Bakanlığı hizmetine devredilmeleri hususunu bir temenni olarak izhar ve teklif etmeyi uygun görmüştür. Ayrıca İnsan Sağlığı ile görevlendirilmiş Tıp Fakültesi mezunu olmayıp, Veteriner, Kimya, Fen fakülteleri ve benzeri gibi çeşitli menşeli yerlerden gelen uzmanlara da tazminat hakkı tanınmıştır. Bu uzmanlar ordu hekim kadrosundan tasarrufa ve görevlerin aksamadan devamına aynı şekilde hizmet edeceklerdir.

2 nci maddenin 1 nci fıkrası Millet Meclisinde gelen metnin aynıdır.

Onu takibeden (a) fıkrasında zikri geçen (sosyalizasyon bölgesi ile bunun dışında kalan bölgeler arasında) bir ayırım yapılmasına mahal görülmemiştir. Zira Sağlık Bakanlığınca tatbik edilmekte bulunan sosyalizasyon, sabit bir mıntakayı kapsamakta, hayat şartları bakımından mahrumiyet standartları esasına göre plânlanmamaktadır. Sosyalizasyon bölgesine kabul edilen tazminat nisbetleri, bunun dışında kalan bölgeler için de aynı miktarlar üzerinden kabul edilmiştir. Bu ölçüler dâhilinde ödenecek tazminat sınırları rütbe esası üzerinden mütehassıs ve pratisyen hekimler arasında bir derecelenme yapılarak bir denge sağlanmıştır.

2 nci maddenin (c) fıkrası Millet Meclisininkinin aynıdır.

2 nci maddeye vuzuh vermek için, bu madde gereğince orduda görevlendirilecek sivil tabip, diş tabibi, eczacı, çeşitli menşelerden gelen hayati kimya ve bateriyologlara verilecek tazminatın hesabında (maaşlarının karşılığı olan rütbe dikkate alınır.) fıkrası eklenmiştir.

Bu maddenin son fıkrasında (Gülhane Askerî Tıp Akademisi tazminatiyle, hizmet eri tazminatı ve tayın bedeli ibaresi içerisine generaller tazminatı da ilâve edilmiştir.)

3, 4 ve 5 nci maddeler Millet Meclisinin aynıdır.

6 ncı maddenin içindeki (211 sayılı İçhizmet Kanun ve Yönetmeliğinde tesbit edilen cümlesindeki «edilen» kelimesi «edilecek» olarak değiştirmiştir. Bu değiştirmenin gerekçesi şudur:

Komisyonumuz orduda sağlık hizmetlerinin saat 17 den önce bitmemesinin yapılacak yönetmeliklerde yer almasının lüzum ve zaruretini öngörmüştür. Ancak bu şekilde verilen tazminatın gayeyi temin edebileceği inancına varılmıştır.

Öncelik ve ivedilikle Genel Kurulda görüşülmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulmasına oy birliği ile karar verilmiştir.

Başkan	Sözcü	Kâtip	
Nevşehir	Elâzığ	Antalya	Tabiî Üye
İ. Ş. Atasağun	*C. Ertuğ*	*M. A. Tekin*	*S. Küçük*
Ankara	Ankara	Gaziantep	Hatay
H. O. Bekata	Söz hakkım saklı	*N. Özgül*	Söz hakkım saklıdır
	N. Ağırnaslı		*E. Bahadırlı*
İsparta	Sinop	Yozgat	
M. Gülcügil	Söz hakkım mahfuzdur	Söz hakkım mahfuzdur	
	S. Batur	*İ. Yeşilyurt*	

MİLLET MECLİSİNİN KABUL ETTİĞİ METİN

Silâhlı Kuvvetlerde görevli Muvazzaf Tabip, Diş Tabibi ve Eczacılara tazminat verilmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Üsteğmen ve daha üst rütbelerde bulunan muvazzaf tabip, diş tabibi ve eczacılarla (veteriner hekimlere) albay maaşının yüzdesi itibariyle bu kanunun esaslarına göre tazminat verilir.

İnsan sağlığı ile görevlendirilmiş hayati kimya mütehassısları ile aynı görevlerde bulunan bakteriyologlar ve Silâhlı Kuvvetlerde maaşlı olarak hizmet gören sivil; tabip, diş tabibi ve eczacılara da 1 nci fıkra gereğince tazminat verilir.

MADDE 2. — Tazminata esas olan albay maaşı, üç yılını bitirerek bir üst derecenin maaşını alan albaya 24 . 2 . 1961 tarihli ve 262, 263 sayılı kanunlarla verilen aylığın brüt tutarıdır.

Tazminat olarak 1 nci fıkradaki aylığın :

a) 5 . 1 . 1961 tarihli ve 224 sayılı Kanun gereğince sosyalizasyon bölgesi olduğu ilân edilen yerlerde görevli bulunan tabip, diş tabibi ve eczacılardan mütahassıs olanlara % 80 i, pratisyenlere % 60 ı,

b) Sosyalizasyon bölgesi ilân edilen yerler dışında görevli bulunan tabip, diş tabibi ve eczacılardan mütahassıs olanlara % 70 i pratisyenlere % 50 si,

c) Akademik kariyere yükselmiş doçentlere % 90 ı, profesörlere % 100 ü verilir.

Bu kanuna göre tazminat alanlar (Gülhane Askerî Tıp Akademesi tazminatı ile emireri tazminatı ve tayın bedeli hariç) çeşitli kanunlar gereğince verilen tazminatlardan faydalanamazlar.

MADDE 3. — Tazminatın tediye şekli maaşlar hakkındaki hükümlere tabidir.

Ancak, görevin her hangi bir seebple fiilen yapılamaması halinde bu durumun başladığı tarihi takibeden aybaşından itibaren tazminat kesilir Göreve tekrar başlanılan tarihi takibeden aybaşından itibaren tazminatın ödenmesine devam olunur.

MADDE 4. — Aşağıdaki hallerde tazminat kesilmez :

a) Bir takvim yılında toplamı iki ayı geçmiyen izinlerde,

b) Geçici görev veya eğitim maksadı ile üç ayı geçmemek üzere yapılan yurt içi ve yurt dışı seyahatlerde.

MADDE 5. — Tazminatlar hakkında 7244 sayılı Kanunun 3 ncü maddesi uygulanmaz.

MADDE 6. — Bu kanuna göre tazminat alan personel 211 sayılı İç Hizmet Kanun ve Yönetmeliğinde tesbit edilen çalışma saatlerinde görevlerinden ayrılamazlar. Hususi hastane ve muayenehane açamazlar. Silâhlı Kuvvetler teşkilleri dışında her hangi bir görev alamazlar. Ücret mukabilinde veya her hangi bir şekilde menfaat sağlıyarak serbest meslek icra edemezler.

MADDE 7. — Bu kanunun 6 ncı maddesi hükmüne aykırı harekette bulunanlar Askerî Ceza Kanununa ek 2183 sayılı Kanunun 1 nci maddesi gereğince cezalandırılır.

MADDE 8. — Askerî Ceza Kanununa ek 2183 sayılı Kanunun 3 ncü maddesi bu kanun gereğince tazminat alan askerî sağlık personeli hakkında uygulanmaz.

GEÇİCİ MADDE — Bu kanun gereğince tabip ve diş tabiplerinin tazminat alabilmeleri, muayenehaneleri olmadığını veya kapattıklarını yazılı olarak bildirilmelerine bağlıdır.

Bu beyanname, kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç altı ay içinde verilir.

MADDE 9. — Bu kanun yayımı tarihini takibeden ay başında yürürlüğe girer.

MADDE 10. — Bu kanunun hükümlerini Millî Savunma, İçişleri ve Maliye Bakanları yürütür.

GEÇİCİ KOMİSYONUN KABUL ETTİĞİ METİN

Silâhlı Kuvvetlerde görevli muvazzaf tabip, diş tabibi ve eczacılara tazminat verilmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Üstteğmen ve daha üst rütbelerde bulunan muvazzaf tabip, diş tabibi ve eczacılara albay maaşının yüzdesi itibariyle bu kanunun esaslarına göre tazminat verilir.

İnsan sağlığı ile görevlendirilmiş çeşitli menşelerden gelen hayati kimya mütehassısları ile aynı görevlerde bulunan bakteriyologlar ve Silâhlı Kuvvetlerde maaşlı olarak hizmet gören sivil tabip, diş tabibi ve eczacılara da 1 nci fıkra gereğince tazminat verilir.

MADDE 2. — Tazminata esas olan albay maaşı, üç yılını bitirerek bir üst derecenin maaşını alan albaya 24.2.1961 tarihli ve 262, 263 sayılı kanunlarla verilen aylığın brüt tutarıdır.

Tazminat olarak 1 nci fıkradaki maaşın :

a) Üstteğmen ve yüzbaşılardan mütehassıslara % 50 si, mütehassıs olmıyanlara % 40 ı,

b) Binbaşı ve daha yukardakilere mütehassıslara % 70 i, mütehassıs olmıyanlara % 60 ı,

c) Akademik kariyere yükselmiş doçentlere % 90 ı, profesörlere % 100 verilir.

Birinci maddenin ikinci fıkrasındaki görevlilere verilecek tazminatın hesabında, yukardaki esaslar dâhilinde rütbe veya maaş karşılıkları dikkate alınır.

Bu kanuna göre tazminat alanlar (Gülhane Askerî Tıp Akademisi tazminatı ile hizmeteri tazminatı, generallere verilen tazminat ve tayın bedeli hariç) çeşitli kanunlar gereğince verilen tazminatlardan faydalanamazlar.

MADDE 3. — Millet Meclisince kabul edilen 3 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Millet Meclisince kabul edilen 4 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Millet Meclisince kabul edilen 5 nci madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Bu kanuna göre tazminat alan personel 211 sayılı İçhizmet Kanun ve Yönetmeliğinde tesbit edilecek çalışma saatlerinde görevlerinden ayrılamazlar. Hususi hastane ve muayenehane açamazlar. Silâhlı Kuvvetler teşkilleri dışında her hangi bir görev alamazlar. Ücret mukabilinde veya her hangi bir şekilde menfaat sağlıyarak serbest meslek icra edemezler.

MADDE 7. — Millet Meclisince kabul edilen 7 nci madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Millet Meclisince kabul edilen 8 nci madde aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE — Millet Meclisince kabul edilen geçici madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Millet Meclisince kabul edilen 9 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 10. — Millet Meclisince kabul edilen 10 ncu madde aynen kabul edilmiştir.